

ZBORNİK OBČIN

GROSUPLJE

IVANČNA GORICA

DOBREPOLJE

GOSPODARSKA, KULTURNA IN ZGODOVINSKA KRONIKA

28

GROSUPLJE 2014

ZBORNİK OBČIN GROSUPLJE, IVANČNA GORICA, DOBREPOLJE

Uredniški odbor: Ivan Ahlin, Mihael Glavan, Ivan Grandovec, Roža Kek, Jožef Marolt,
Jakob Müller, Drago Samec, Danijel Zupančič

Glavni urednik

dr. Mihael Glavan

Stična 140, 1295 Ivančna Gorica, tel. (01) 78 77 232

Odgovorna urednica

Roža Kek

Mestna knjižnica Grosuplje

Lektorirala in korigirala

Marija Samec, Drago Samec

Naslov uredništva in založnice:

Mestna knjižnica Grosuplje,

Adamičeva cesta 15, 1290 Grosuplje

Zbornik izhaja s podporo vseh treh občin in
s prispevki podjetij, ki so navedena v oglasnem delu.

Grafična priprava in tisk

Partner graf, d. o. o., Grosuplje

Kolodvorska 2, tel. (01) 78 61 77

Naklada

500 izvodov

VSEBINA

PODROČNA GOSPODARSKA IN KULTURNA ZGODOVINA	5
120 let železniške proge Ljubljana – Kočevje	5
Mojca Zajc	
Od davnin do današnjih dni	25
Jakob Müller	
Arheološko najdišče iz rimskih časov na Muljavi	31
Danijel Zupančič	
Podružnična šola Krka	35
Tončka Rajer	
NAŠE OBČINE IN OBČANI	41
Občina Grosuplje v letih 2012-2013	41
Peter Verlič	
Občina Ivančna Gorica v letih 2012-2013	69
Dušan Strnad	
Občina Dobrepolje v letih 2012–2013	87
Janez Pavlin	
Odvetniška družba Čeferin	97
Peter Čeferin	
Pekarna Grosuplje danes – da ji preprosto prikimaš	99
Mojca Mlakar	
ZNANOST, KULTURA, KNJIŽEVNOST	101
Louis Adamič: od Praproč do Mountain Viewa	101
Jakob Müller	
Župnik Matej Sitar in varovanje častite starine – Tabora nad Cerovim	105
Drago Samec	
Umetnostni zgodovinar iz Šmarja – stoletje prof. dr. Staneta Mikuža	109
Drago Samec	
Drobci s poti po Grosupeljski krajini – ob stoletnici rojstva dr. Staneta Mikuža	113
Damjan Prelovšek	
Kozlovska sodba v devetih jezikih	115
Jakob Müller	
KRONIKA, LJUBILEJI, KULTURNI DOGODKI	121
Šolski muzej na Muljavi	121
Antonija Sever	
Iz življenja Cirila Jurčiča – ob njegovi 90-letnici	123
Danijel Zupančič	
Etnologija je življenje samo – 80 let Anke Novak	127
Drago Samec	
Bibliografija etnologinje Anke Novak	131
Drago Samec	
Galetova in Turnšek v družbi dr. Milana Dolgana	141
Drago Samec	
Zdenka Cerar	147
Marija Samec	

GRADIVO	149
Risbe	149
Janez Gorec	
Bibliografija domoznanskih publikacij za leti 2012 in 2013	153
Drago Samec	
Bibliografija domoznanskih člankov za leti 2012 in 2013	189
Marija Samec	

PODROČNA GOSPODARSKA IN KULTURNA ZGODOVINA

120 LET ŽELEZNIŠKE PROGE LJUBLJANA – KOČEVJE

*Mojca Zajc**

Slovenske železnice (v nadaljevanju SŽ) so v sodelovanju z občinami v soboto, 21. septembra 2013, proslavile jubilej s simbolno vožnjo potniškega vlaka iz Ljubljane do Ribnice v spomin slavnostnega odprtja proge 27. septembra 1893 od Ljubljane do Kočevja. Prvi vlak pa je po progi peljal že 24. julija 1893. Slovesnosti so potekale na Škofljici, v Ribnici, Velikih Laščah in Dobropolju. Osrednja slovesnost je bila v Grosupljem, kjer je potekala prireditev *Grosuplje v jeseni*. Posebni vlak je peljal le od Ljubljane do Ribnice ter nazaj v Ljubljano, kajti do Kočevja je proga zaprta že od leta 1970. Tako je po 43 letih ponovno po kočevski progi (Ljubljana-Kočevje) zapeljal potniški vlak s hitrostjo 10–20 km/h, vendar se bo ta po remontu dvignila na 60 km/h in v zadnjem delu proge na 100 km/h. (Internet 1, 3, 4, 5)

Na slovesnosti so prisostvovali generalni direktor SŽ Dušan Mes, namestnica generalnega direktorja SŽ Jelka Šinkovec Funduk, delavski direktor SŽ Albert Pavlič, predsednik nadzornega sveta SŽ Boris Zupančič, poslanka državnega zbora Alenka Jeraj, predstavnik Mednarodne železniške zveze Hans Günter Kersten ter župani občin, ki si že dlje časa prizadevajo za ponovno vzpostavitev kočevske proge: Škofljica – Ivan Jordan, Dobropolje – Janez Pavlin, Velike Lašče – Anton Zakrajšek, Ribnica – Jože Levstek, Sodražica – Blaž Milavec, Bloke – Jože Doles in Grosuplje – dr. Peter Verlič, ki je zaželel pristrčno dobrodošlico na slovesnosti vsem, ki so se prireditve udeležili. (Internet 2)

Za vzdušje na slovesnosti v Grosupljem sta skozi celo prireditev igrala Godba Slovenskih železnic Zidani Most in ansambel Avsenik. Plesno točko so pripravili člani Folklorne skupine Grosuplje ter nekateri pevski zbori. Stojnice so postavila različna društva, kjer so predstavili svoje izdelke (medene izdelke, domače pecivo, pletene košare, glinene izdelke, balone, izlete, kot je pohod po Krajinskem parku Radensko polje). Za otroke so poskrbeli čarovnik in Podlomarji (glej dodatek 1), ki so postavili na trati razstavo živali (zajčke, kokoši, goske, prepelice, ponije). Za varnost so poskrbeli člani Prve pomoči, ki so izvajali prikaz prve pomoči na prostem in so lahko gostje pri tem sodelovali.

Kako se je vse začelo

Gozdovi na ribniško-kočevskem področju so že od nekdaj zelo pomembni, saj so imeli vlogo tako v gospodarskem kot kulturnem razvoju. To območje je med najbolj gozdnatimi. Danes prekriva gozd 70 % površine. Leta 1946 je gozdnatost ob inventarizaciji po takratnih katastrskih podatkih v kočevskem delu območja znašala komaj 36 %, medtem ko je bila dejanska gozdnatost neprimerno večja. (Zajc, 2007, 3; Anzeljc, 1988, 14)

Lastniki velikih površin gozdov, ki so jih krčili z namenom, da bi pridobili nove obdelovalne površine, so nanje naseljevali prebivalce. Gozd v srednjem veku ni imel večjega pomena, saj les ni bil predmet trgovanja. Pomemben je bil le za domačo obrt, kot je izdelava suhe robe. V 15. stol. je dobil les znatno večji pomen, saj se je hitreje pričelo razvijati železarstvo, steklarstvo in tudi ladjedelništvo. Te dejavnosti so

* Ivančna Gorica, Ulica Dol. odreda 40, etnologinja in kulturna antropologinja

potrebovale razmeroma velike količine lesa in sta zato zlasti železarstvo in steklarstvo našla med fevdalci in lastniki velikih gozdov nadvse resne interesente in pobudnike za razvoj industrijskih dejavnosti. Tako se je tudi v naših krajih pričela predelava lesa v oglje in pepeliko. Oglje so potrebovali v železarnah in kovačnicah kot gorivo, pepeliko pri proizvodnji stekla za izvoz. (Anzeljc, 1988, 16)

Oglje in pepelika nista povzročala tolikšnih težav pri transportu kot sam neobdelan les, zato sta predstavljala glavni izvozni artikel. Po zemljiški odvezi leta 1848 so morali zemljiški gospodarji kmetom izplačati gozdne služnosti, ki so od nekdanj obsegale pravico do lesa za kurjavo, gradbenega lesa, pravico do paše, steljerje za živino in druge pravice. Nekateri so jim namesto denarja odstopili obrobne gozdne površine, tako da so tudi kmetje postali lastniki manjših gozdov. (Brate, Kordiš, 1993, 35; Zajc, 3–5)

Razvijanje gozdnega gospodarstva, pridobivanje oglja, pepelike, surovega lesa ter izdelovanje suhe robe je v drugi polovici 19. stol. hrepenelo po modernizaciji transporta. Ribniška dolina je območje krasa, po katerem tečejo kratke ponikalnice, tako da splavarjenje po reki ni bilo mogoče. Furmanstvo, tovorništvo in krošnjarjenje ni bilo konkurenčno tehničnemu izumu, ki je zavladal svetu. Področje Slovenije se je začelo prepletati z najnovejšim prevoznim sredstvom – železnico. (Brate, Kordiš, 1993, 35; Zajc, 3–5)

Železnice na Slovenskem so bile predvsem odraz volje in hotenj dunajskega dvora, ki se ni kaj prida oziral na želje in zahteve podložnikov. Zgodovina železnic je bila vedno neločljivo povezana z razvojem znanosti in tehnike, pa tudi z vplivom politike in ekonomije države, kjer so železnice opravljale svoje poslanstvo. (Brate, Kordiš, 1993, 35; Zajc, 3–5)

Glede na to, da so železnico sprva načrtovali le po čim krajši trasi od Dunaja do Česke ter Jadrana, vidimo, da jih lokalni interesi razvoja niso pretirano zanimali. Država je hotela vzpostaviti zvezo s pristaniščem Trst in severom države, ki bi ji omogočilo trgovanje po morskih poteh s celinskim zaledjem Dunaj–Česka. (Brate, Kordiš, 1993, 44)

Prva lokomotiva je pripeljala skozi Gradec v Maribor in Celje leta 1846 in v Ljubljano leta 1849. Gradnja železnice se je nato po težavnem Ljubljanskem barju in vetrovnem krasu nadaljevala vse do Trsta, kjer so leta 1857 dočakali njeno slavnostno otvoritev. Novo zgrajena Južna železnica (Dunaj–Ljubljana–Trst) se ni prilagajala krajevnim potrebam in zahtevam, ker je obšla nekatere kraje in jih odrezala od sodobnega stika s svetom. (Brate, Kordiš, 1993, 44)

Leta 1864 se je Kranjska obrtna in trgovska zbornica prvič zavzela za železnico, ki bi povezovala važnejše kraje od Ljubljane do Karlovca, skupaj s predlagano gorenjsko progo pa povezovala severozahodni in jugozahodni del Kranjske. Dva tabora sta si bila nasproti. Prvi je zagovarjal progo po dolini Krke mimo Auerspergove železarne na Dvoru, drugi pa mimo Trebnjega do Novega mesta. Oba projekta sta predvidevala tudi povezavo s Kočevjem, vendar le kot stransko progo, ki bi se od glavne odcepila šele pri Vrčicah pod Gorjanci, od tu pa preko Koprivnika, Rajhenava in Ortneka do Kočevja. Proga proti Kočevju naj bi imela v prvi vrsti gospodarski značaj, saj bi odprla pot do nahajališč rjavega premoga v Kočevju, hkrati pa pospešila izvoz lesa in lesnih izdelkov s Kočevskega in Ribniške doline. (Brate, Kordiš, 1993, 1)

Ivan Mohorič piše, da je bila vlada na Dunaju kranjskim zahtevam po dolenjski železnici sicer naklonjena, bila pa je mnenja, da je v težavnih finančnih razmerah po zlomu dunajske borze 1873 ni mogoče graditi samo z državno pomočjo. Ta bi lahko zagotovila svoj delež šele ob ustrezni udeležbi vseh zainteresiranih strani, pri čemer bi morala proga imeti lokalni značaj in ne značaj proge, ki bi Kranjsko povezovala s Hrvaško, Dalmacijo ter Bosno in Hercegovino. Na takšno stališče Dunaja so vplivali predvsem Madžari, ki so se upirali tesnejši železniški povezavi slovenskega in hrvaškega ozemlja. (Mohorič, 1968, 168–171; Zajc, 2007, 14)

Do pomembnega preobrata v prizadevanjih za izgradnjo dolenjske železnice je prišlo leta 1886, ko je Trboveljska premogokopna družba kupila kočevski premogovnik. Ta se je izkazal kot eden glavnih produktov

za železniško povezavo med Ljubljano in Kočevjem, saj je bilo od te proge odvisno nadaljnje izkoriščanje kočevskega rudnika. Veliko zaslug za izgradnjo dolenske železnice je imel poslanec v državnem zboru Fran Šuklje. Ugodil je zahtevam po lokalnem značaju proge. Razprava o dolenski železnici se je tako premaknila z mrtve točke. (Zajc, 2007, 6)

Zgodovina kočevske proge

Prizadevanja, da bi dolenska in kočevska regija dobili železniško povezavo z obstoječimi progami, segajo v leto 1846 in so trajala kar trideset let, da je prišlo do uresničitve njihovega cilja. Leta 1864 je ljubljanska Trgovska zbornica predala trgovinskemu ministrstvu spomenico, v kateri je nujno priporočala gradnjo železniške proge skozi Dolenjsko. Za graditev dolenskih železnic so se zavemale tri skupine. Ena od njih je bil Costov konzorcij, drugo je predstavljal knez Auersperg kot lastnik kočevskih gozdov in fužin na Dvoru, kot tretja se je pojavila izvozna družba ter splošno stavbno podjetje F. C. Wilkens & Co. Vsaka od skupin je zastopala svoje interese in svoje trase. Leta 1869 so bile prednostne koncesije podeljene vsem trem skupinam. Od povsod so prihajale delegacije s spomenicami, ki so utemeljevale prednosti ene ali druge trase. Že je kazalo, da bo le prišlo do realizacije dolenskih železnic, če ne bi 9. maja 1873 prišlo do borznega zloma, ki je pokopal med vrsto drugih železniških načrtov tudi projekt dolenskih železnic. Vlada na Dunaju je razglasila vse izdane koncesije, kjer se gradbena dela še niso začela, za ugasle. (Mohorič, 1968, 117–123)

Dolenska je bila razočarana in ogorčena, posebno še, ker so se kljub krizi gradile proge Karlovac–Reka, Št. Peter na Krasu (Pivka)–Reka in istrske proge Divača–Pulj in Kozina–Trst, medtem ko se vprašanje dolenskih železnic ni premaknilo z mrtve točke. Trgovinska zbornica je leta 1874 poslala vladi na Dunaj novo spomenico, ki je pa niso upoštevali. Tudi številno odposlanstvo k cesarju na Dunaj, ki so ga sestavljali poslanci deželnega zbora z deželnim glavarjem na čelu in dolenskimi župani, ni obrodilo sadov. Cesar jih je sicer prijazno sprejel v avdienco, vendar je ostalo le pri obljubah. Leta 1883 je cesar Franc Jožef ob 600-letnici vladanja habsburške dinastije obiskal Ljubljano. Ob tej priliki je poslanec Fran Šuklje vodil k cesarju odposlanstvo, ki mu je izročilo prošnjo z mnenjem, da je graditev dolenskih železnic absolutno potrebna, ker je brez nje vsa pokrajina med Ljubljano in Kolpo obsojena na gospodarski propad. Uspeh odposlanstva je bil tudi takrat negativen. Tako je od prvih prizadevanj preteklo že 19 let brez oprijemljivega uspeha, vedno je ostalo le pri obljubah. Domači politiki so prišli do spoznanja, da ni pričakovati sredstev le od državnih železnic (kkStB) in da bo proga zgrajena le, če bodo sami zbrali del potrebnih sredstev. Nov zagon so prizadevanja dobila, ko je konzorcij za gradnjo proge pritegnil k sodelovanju Trboveljsko premogovniško družbo (TPD), ki je leta 1886 kupila premogovnik v Kočevju in je bila s tem zainteresirana za prodajo premoga. (Mohorič, 1968, 166–168; Bogič, 1998, 15)

Nova koncesijska listina je bila izdana 16. decembra 1890, s čimer se je konzorcij dolenskih železnic lahko konstituiral kot delniška družba, ustanovni občni zbor je bil 4. maja 1892 na Dunaju. Iz seznama delniške družbe je bilo razvidno, da so se gospodarstveniki in politiki zavedali pomena kočevske proge, saj so TPD, knez Auersperg, mesto Kočevje, občina Ribnica in posamezniki spisali sorazmerno visok delež delnic. Proga proti Kočevju naj bi bila v prvi vrsti gospodarskega pomena, odprla bi dostop do nahajališč rjavega premoga v Kočevju in spodbudila izvoz lesa in lesnih izdelkov s Kočevskega in ribniške ter sodraške doline. (Mohorič, 1968, 175–178)

Komisijska razprava o trasi proge je potekala jeseni 19.–24. oktobra 1891. Bilo je nekaj sporov okrog lokacije postaj med Ribnico in Sodražico. Zadnja se je zavzemala za postajo v Žlebiču, vendar je bila končna odločitev za Ribnico kot središče doline. Sodražičane so potolažili z izgradnjo nove ceste med Sodražico in Ribnico. (Rustja, 1994, 20–21)

Vodstvo gradnje so prevzele državne železnice. Na natečaj za gradnjo proge Ljubljana–Grosuplje–Kočevje (cca 70 km) se je do razpisnega roka 2. maja 1892 prijavilo 11 gradbenih podjetij, dela pa so bila oddana podjetju bratov Redlich in Berger, znanem že po gradnji arlberške železnice. Prva lopata za progo je bila

slovesno zasajena 22. maja 1892 v Velikih Laščah, dober teden kasneje pa so se začela dela za železniško postajo Kočevje. Jeseni leta 1892 je bilo na gradbišču zaposlenih cca 3000 delavcev in 300 obrtnikov, ki so si pri delu pomagali še s 170 glavami vprežne živine. (Rustja, 1994, 22–23)

Prvi vlak iz Ljubljane v Kočevje je peljal 24. julija 1893, za kar je porabil 3 ure in 33 minut. Slavnostna otvoritev proge se je odvila 27. septembra 1893, redni promet je stekel naslednjega dne. Prvi redni vlak je bil potniški vlak, ki je odpeljal iz Kočevja ob 5.12. uri in prispel v Ljubljano ob 8.18. uri. (Rustja, 1994, 23–24)

Proga Grosuplje–Kočevje je dolga 49 km. V Grosupljem je njena niveleta (začetna točka) na nadmorski višini 392 m, nato se vzpenja in doseže pri Dvorski vasi najvišjo točko 581 m nadmorske višine. Od tod dalje se spušča in doseže pri Stari Cerkvi koto 469 m in konča svojo pot v Kočevju na višini 471 m. Del proge je v horizontali, ostali del pa v vzdolžnem nagibu, maksimalnem vzponu 22,6 promila. Minimalni radij krivin je 200 m. Vodne postaje za parno vleko so bile v Dobropolju, Ortneku in Kočevju. (Rustja, 1994, 27)

Ortnek, ki leži nekaj km pred Ribnico, če peljemo iz Ljubljane, ni niti večje cestno križišče, niti gospodarsko središče, za državo pa je pomemben, ker tam stojijo državna skladišča nafte. Država torej ne vlaga v izboljšanje kvalitete življenja ljudi na tem, od avtoceste odmaknjenem področju, ampak se trudi olajšati dostop in stroške prevoza nafte do svojih skladišč. (Zajc, 2007, 14–16)

Obratovanje proge so prevzele cesarsko-kraljeve avstrijske državne železnice, po razpadu Avstro-Ogrske pa železnice Kraljevine SHS in kasneje Jugoslovanske državne železnice.

Po prvotni koncesiji bi proge delniške družbe Dolenjskih železnic, kamor je spadala tudi kočevska proga, prešle v brezplačno last države po 90 letih, t. j. leta 1981. Pogodba iz leta 1913 je koncesijsko dobo skrajšala za 15 let. Tako bi proge prešle v last države leta 1966, če ne bi družba leta 1936 vseh svojih prog prodala državi, t. j. Kraljevini Jugoslaviji. Zadnji obrok kupnine naj bi bil izplačan leta 1943, vendar je druga svetovna vojna preprečila celotno izplačilo. Po vojni je bila delniška družba Dolenjskih železnic leta 1946 nacionalizirana in leta 1948 likvidirana. (Rustja, 1994, 17–18)

Kočevska proga je bila zgrajena predvsem za prevoz lesa iz kočevskih gozdov in premoga iz kočevskega rudnika. Odvoz, ki sta ga sestavljala premog (cca 170.000 ton na leto) in les (cca 134.000 ton na leto), je bil mnogo večji od dovoza, ki so ga tvorili gradbeni materiali (cca 80.000 ton na leto), zato je v smeri proti Kočevju vozilo mnogo praznih vagonov. (Rustja, 1994, 32)

Ko je bila po drugi svetovni vojni rekonstruirana cestna povezava Škofljica–Kočevje, je prišlo do upadanja potniškega prometa, kmalu zatem pa je sledil tudi upad tovrnega prometa. Ljudje so se večinoma preusmerili na vožnjo po cesti, ker je bil prevoz hitrejši in cenejši od prevoza po železnici, k čemur je prispevala tudi trasa ceste, ki je potekala skozi vsa večja naselja. Železniške postaje pa so bolj ali manj oddaljene od krajev. (Rustja, 1994, 33)

Proga je poslovala s precejšnjo izgubo, zato je železnica leta 1967 zmanjšala število potniških vlakov, ki so vozili iz Ljubljane le do Velikih Lašč. Občina Kočevje si je leta 1968 zelo prizadevala, da bi potniški vlaki vozili do Kočevja, vendar brez uspeha, saj so že potekale priprave za ukinitve javnega prometa na podlagi zahteve, ki jo je železnica leta 1967 naslovila na izvršni svet SR Slovenije. Ta je v aprilu 1968 izdal soglasje za trajno ukinitve potniškega in tovrnega prometa na kočevski progi z veljavnostjo od 1. junija 1968 dalje. Od tega dne naprej je po progi potekal pogodbeni tovorni in potniški promet. Po pogodbi je železnica zaračunavala ekonomske cene prevozov, plačnik je bil v višini 30 % republiški proračun, ostalo pa občine Kočevje, Ribnica, Grosuplje in Ljubljana Vič-Rudnik. Pogodbeni potniški promet do Velikih Lašč je bil ukinjen 1970. (Rustja, 1994, 34–35)

Prizadevanja za ponovno uvedbo potniškega prometa pa še niso povsem zamrla. Tako je leta 1983 na pobudo občin Kočevje in Ribnica Republiški komite za promet in zveze vodil akcijo za njegovo ponovno uvedbo, vendar za to ni bilo nobenih možnosti. (Rustja, 1994, 35)

Kočevska železnica med svetovnimi vojnama

Prvo svetovno vojno so dolenske železnice in s tem tudi kočevska proga preživele razmeroma mirno, le vzdrževanje strojev in naprav je bilo izredno slabo in nepopolno.

Z izgubo Primorske po prvi svetovni vojni je bila Slovenija prikrajšana za edino povezavo z morjem. Slovenska javnost se je začela zavzemati za povezavo dolenske proge z reško čez Gorski kotar, ki bi vodila do pristanišča na Sušaku. Predlaganih je bilo sedem načrtov, med drugimi tudi podaljšek kočevske proge do Starega trga ob Kolpi oz. Kočevje–Brod na Kolpi do Broda Moravice. Ugotovili so, da bi bila po tej trasi izgradnja železnice precej zapletena in zamudna, pa tudi draga, saj bi bilo treba na 45 km proge zgraditi kar 17 viaduktov, 154 mostov in prepustov ter 45 predorov. Raje so se odločili za povezavo Slovenije z morjem preko Črnomlja, Vinice in Vrbovskega. Dela so se začela 1939., druga svetovna vojna pa jih je zaustavila. Z okupacijo Slovenije v letu 1941 so dolenske železnice pripadle italijanskim železnicam (FS). Uporabljali so še vedno jugoslovanske vlake in lokomotive, le oznako JDŽ (Južne državne železnice) so zamenjali s svojim znakom. (Brate, Kordiš, 1993, 13–15)

Med 2. sv. vojno je bila kočevska proga večkrat izpostavljena partizanskim napadom na vlak, ki so ga uporabljali Nemci za izselitev kočevskih Nemcev. Leta 1941 je na železniški postaji Kočevje stal poseben vlak osrednjega vselitvenega urada EWZ (Einwandererzentralstelle). V njem so bili urejeni uradi in službe za preselitev kočevskih Nemcev, ki so preverjali njihovo poreklo in odredili izselitev. Več vlakovnih kompozicij, kar 135, je nato kočevske Nemce v času od 14. novembra 1941 do 22. januarja 1942 odpeljalo iz njihove 600-letne domovine. Tako se je prav po kočevski progi začela selitev kočevskih Nemcev po vsem svetu. Vlak EWZ so partizani napadli kar 80-krat, po mnenju gospoda Godca, katerega oče je bil v tistem času delovodja. Vse napade naj bi beležil v beležko, ki pa ni več ohranjena, vendar so se vseeno našli zapisi (Zajc 2007, 11 – glej dodatek). Posledica napadov partizanov je bila, da so Nemci ukazali posekati 4 metre gozda na obeh straneh železniške proge na različnih odsekih poti od Kočevja do Grosupljega. To so bili prebivalci vasi Prigorica, ki so jih Nemci prisilili v sodelovanje, vendar so bili zaradi tega kmalu usmrčeni. Njihova trupla so našli v globokem breznu pod cerkvijo sv. Ane v Žiglovici. (Zajc 2007, 11)

Obdobje po drugi svetovni vojni

Dobro leto po vojni sta po dolenskih železnicah znova stekla potniški in tovorni promet. V Kočevju so velike količine tovora prevažali Snežnik Gotenica, KGP Kočevje, Rudnik Kočevje, Itas, pozneje Trgopromet, Lik, Melnes, Melamin in Zavod za rezerve RS. V Ribnici so nalagali Riko, Inles in Snežnik špedicijo. (Zajc, 2007, 12)

Promet se je sprva povečal, nato pa je zaradi naraščajočega cestnega prometa začel nazadovati. To je začelo najedati omrežje slovenskih železnic. Vodstvo ŽTP (Železniškega tovrnega prometa) je po tujem vzoru brez milosti ukinjalo eno progo za drugo. Tako je bila tudi kočevska proga predvidena za ukinitvev in demontažo. Da so tirnice ostale na svojem mestu, gre zasluga predvsem jugoslovanski vojski, ki je brezpogojno zahtevala ohranitev proge iz strateških potreb. Tako je proga ostala ohranjena do danes. Vendar pa to ni zadržalo nazadovanja kočevske železnice. Sprva so zmanjšali število vlakov in uredili vozni red tako, da so vlaki s postaj odhajali kasneje kot avtobusi. Pomanjkanje potnikov je vodilo k ukinjanju potniških vlakov. Sredi 60-ih let so vlaki vozili le še do Velikih Lašč, nato pa le do Dobrepolja. (Brate, Kordiš, 1993, 19)

Kočevska železnica je postala pravi pastorek med železnicami na Slovenskem. Od Grosupljega do Kočevja so jo vzdrževali le kot industrijski tir. Tako so se prav na tej progi najdlje pri nas ohranile parne lokomotive vrste (JŽ 25) vse do pozne jeseni 1977, ko so jih zamenjale nove dizel-električne lokomotive vrste 644. (Brate, Kordiš, 1993, 19)

Navsezadnje je bilo potniškega prometa vendarle konec. Od leta 1967 poteka na kočevski progi samo še tovorni promet. Leta 1971 je vozilo po kočevski progi vsakodnevno 7 vlakov. Med njimi so bili štiri tovorni,

ki so peljali premog iz kočevskega rudnika, Inlesova okna in vrata ter hlode iz špedicije Snežnik v tovarno celuloze v Krško in v tujino. Dnevno sta vozila dva para potniških vlakov. (Zajc, 2007, 12)

Celotno progo od Grosupljega do Ribnice so obnovili v letu 1956, dela so trajala do leta 1966. Takrat so zgradili tudi nove postaje v Ribnici, Dobropolju, Žlebiču in Lipovcu. (Zajc, 2007, 12)

V publikaciji Železniškega muzeja v Ljubljani je navedeno in iz razpredelnice o transportnem delu železnice razvidno, da je med letoma 1958 in 1966 promet na progi Grosuplje–Kočevje stagniral. Potniški promet je stalno upadal in se je v tem času zmanjšal za 66 %. Tovorni promet se je začel občutno manjšati po letu 1963. Proga je obratovala s precejšnjo izgubo, za leti 1966 in 1967 jo je pokrtil republiški proračun. Leta 1967 je železnica zmanjšala število in relacije potniških vlakov. Motorni potniški vlaki so iz Ljubljane vozili le do Velikih Lašč. (Rustja, 1994, 33–34)

Ta odsek proge je začel še bolj nazadovati, ko so leta 1978 dokončno zaprli kočevski rudnik in so tudi tovor iz bližnjih tovarn v Ribnici preusmerili na cestni promet. (Zajc, 2007, 13)

Med osamosvojitveno vojno leta 1991 se je jugoslovanska vojska umikala s pomočjo železnice. V Ribnici je bila velika kasarna in za njeno izpraznitev je bil potreben vlak z veliko vagoni. Zato so naredili tako dolg vlak, da ni mogel stati na nobeni postaji, ker se ni mogel srečati z drugim vlakom. Tako so tovor razložili nekje na Hrvaškem. (Zajc, 2007, 13)

Kočevska proga je ob 100-letnici obratovanja vendarle doživela slavje. To je bilo leta 1993. Potekala je slavnostna vožnja z muzejskim vlakom do Kočevja. Takrat so obnovili celotno fasado železniške postaje Ribnica, prav tako tudi fasade vseh ostalih postaj na kočevski progi, kaj več od tega pa ne. Pripeljali so lokomotive iz Hrvaške, Avstrije in Madžarske. Bali so se, da njihove teže kočevska proga ne bo vzdržala. Naposled so ugotovili, da njihove teže ne bo vzdržal most čez Ljubljanico, zato so ga morali podpreti. (Zajc, 2007, 13)

Železnica ni bistveno olajšala prodaje kmetom, čeprav je povečala njihovo mobilnost. Večji zaslužek bi pomenila le prodaja v večjih količinah. (Zajc, 2007, 10)

Pričakovanja, da bo dolenjska železnica zaposlila večje število domačih delavcev, obrtnikov in prevoznikov, se niso v celoti uresničila. Zaposlovanje kaznjencev pri gradnji je sprva naletelo celo na odkrito nasprotovanje, čeprav jim dopisniki v Slovenskem narodu in Slovencu niso mogli odreči marljivosti. Prav dosti delovnih mest za lokalno prebivalstvo železnica ni prinesla niti pozneje, po 2. sv. vojni. Železnica je zaposlovala veliko ljudi, vendar največ priseljencev iz bivše Jugoslavije. Izjema so bile t. i. delovne brigade, kjer so v »letnem periodu« ženske iz okoliških vasi plele okolico kretnic ter so za to dobile boljše plačilo od rednih delavcev, čuvajev na progi. (Zajc, 2007, 10)

Železnica je prispevala pomemben delež k odvozu premoga iz kočevskega rudnika, vendar je obenem končala vožnjo s poštno kočijo. (Internet 1) Mogoče so za nezanimanje občinskih mož (še preden se je začela obnova 2008) za kočevsko progo imeli prste vmes tudi avtoprevozniki, ki jih je v Ribnici kar nekaj, in bi ta lobi imel precej veliko izgubo, zato so s svojo močjo in oblastjo zavirali razvoj železnice. (Zajc, 2007, 14-16)

Železnica danes

Potniški promet je bil ukinjen leta 1972, v času razmaha avtomobilskega prometa. Slovenske železnice so pravočasno predvidevale razmere in se odločile za celotno obnovo proge ter ponovno uvedbo potniškega prometa. Celotni projekt prenove je razdeljen na tri faze. Prva faza je obnova proge od Grosupljega do Ortneka, druga preko Ribnice do Kočevja, tretja faza zavarovanje proge in vzpostavitev sistema daljinskega vodenja, kar pomeni iz enega centra. Čedalje bolj se nagibajo k digitalnemu zavarovanju proge. Na progi je zvišana osna obremenitev s 16 ton na 22,5 tone, s čimer je proga urejena po standardu D4. Po progi so

pred tem lahko vozile lažje lokomotive, z manj moči, zato je bila teža vlakov zelo omejena. Del proge je hribovit z naklonom 24 promilov, kar pomeni dodatno težavo za šibkejše lokomotive. Cistern za gorivo, ki jih redno vozijo po tej progi, zaradi teže niso smeli napolniti do vrha, s čimer so se občutno povečali stroški transporta, zaradi gibanja tekočine v cisternah pa dinamika vožnje ni bila najbolj ugodna. Z zvišanjem osnega pritiska so omenjene težave odpravili. Vse občine ob progi so zelo zainteresirane za vzpostavitev potniškega prometa, saj je glavna cesta med Kočevjem in Ljubljano preobremenjena. Vzpostavitev potniškega prometa je predvidena po končanju tretje faze projekta, ko bo proga zavarovana po celotni dolžini. (Obnova Kočevske proge, 2013, 12)

Generalni direktor SŽ Dušan Mes je ob slovesnosti povedal, da bodo zelo veseli, ko bo proga Ljubljana–Kočevje ponovno vzpostavljena. Potrebno jo bo še dograditi in zato naj bi potrebovali še dodatnih 50 mio EUR. Če se bo zbralo toliko sredstev, bi jo lahko vzpostavili v treh oziroma štirih letih. Železnica naj bi imela podobno kot v 19. stol., ko so gradili to progo, izjemno velik pomen pri razvoju krajev in gospodarstva, kjer se razvoj nadaljuje in nastajajo nova delovna mesta. Železnica ohranja veliko vlogo pri razvoju države in krajev ob njej. Sodelovanje pri tej prireditvi je dober zgled sodelovanja županov, ki lahko kljub različnemu političnemu prepričanju dosežejo soglasje in složno zagovarjajo skupne interese. (120 let Kočevske proge, 2013, 11)

Predstavniki Mednarodne železniške zveze Hans Günter Kersten je povedal, da je bila pred 120 leti kočevska proga zgrajena v enem letu, za ponovno vzpostavitev kočevske proge bodo potrebovali več časa. Za ta projekt se bo zavzela tudi Mednarodna železniška zveza. (Internet 2)

Z uvedbo potniškega prometa bi razbremenili državno cesto Kočevje–Ljubljana, t. i. *cesto smrti*, in kot je menil župan Škofljice Ivan Jordan, naj bi po ocenah uporabljalo vlak približno 1000 ljudi, ki se odpravijo v Ljubljano vsak dan. Pri tem bi se zaradi boljših prometnih povezav kočevska regija bolj razvijala, kot se je do sedaj. Če jih vlada ne bo uslišala glede umeščanja obvoznice v državni prostorski objekt, bodo uresničili grožnje in začeli zapirati ceste. Teh groženj je bilo že več, vendar jih niso nikoli uresničili. (Internet 6)

Župan občine Kočevje Vladimir Prebilič je pojasnil, da se bodo zapore zgodile tudi zaradi prepočasne obnove železniške proge na relaciji Grosuplje–Kočevje oz. »zaradi neresnega odnosa, ki ga kaže aktualna vlada do celotne regije«. Na ministrstvu naj bi vse dogovore postavili na glavo, saj časovni okvirji pri nobenem projektu ne obstajajo več. Tako naj bi bilo glede železnice kot tudi predvidenih cestnih ukrepov, vključno z obvoznico Škofljica. (Internet 7)

Po zagotovilih SŽ ima odsek železniške proge vso projektno dokumentacijo, zato je z obnovitvenimi deli mogoče nadaljevati takoj. Pogovarjajo se tudi o vzpostavitvi potniškega in tovornega prometa na tej relaciji. (Internet 7)

Kako pomembni sta cesta in železnica proti Kočevju, govori statistika. V samo desetih letih se je število posameznikov, ki se vsak dan vozijo iz občine Kočevje v Ljubljano, povečalo skoraj za polovico. Leta 2002 jih je bilo 847, leta 2012 pa 1281, zato ni pretirana ocena, da se iz širšega kočevsko–ribniškega območja v Ljubljano vsak dan odpravi 2500–3000 ljudi. (Internet 8)

Leta 2005 je Ministrstvo za promet naročilo projekt obnove proge na celotni relaciji od Ljubljane do Kočevja. Izdelavo projekta je zaupalo družbi SŽ – Projektivno podjetje, Ljubljana, d. d., ki ga v je v letu 2006 izdelalo, v letih 2007 do danes pa poteka obnova proge glede na možnosti sredstev iz državnega proračuna RS. Proga je v celoti obnovljena do postaje Ribnica. Proga zagotavlja kategorijo D4 in je tako nivoletno kot smerno na več koncih popravljena. (SŽ – Projektivno podjetje, d. d.: Projekt prenove proge Grosuplje–Kočevje, Ljubljana 2006)

Po informacijah Mihaela Graha s SŽ Infrastruktura, d.o.o, ki vodi projekte obnove, so progo začeli obnavljati leta 2008. Za ureditev proge do Ribnice so porabili cca 60 mio EUR. Za dokončanje proge do Kočevja

bi bilo potrebnih še cca 19 mio EUR ter za postavitev signalno-varstvenih naprav 23 mio EUR. Vsako leto so dobili nekaj sredstev za nadaljevanje obnove. (Internet 8)

Na slovesnosti ob 120. obletnici kočevske proge je župan Grosupljega dr. Peter Verlič železničarjem, občanom občine Grosuplje ter vsem, ki so se dogodku udeležili, zaželel, da se na ta dan poveselimo in polni optimizma zremo v prihodnost. (Internet 2)

V Ribnici je množico nagovoril kustos Železniškega muzeja Ljubljana Jurij Komel, ki je med drugim povedal, da so prebivalci ob progi prihod prvega slavnostnega vlaka pred 120 leti sprejeli z velikim navdušenjem in upanjem na boljšo prihodnost. (Internet 2)

Literatura:

- Anzeljc, Mirko, 1988, *INLES in njegove korenine: kratek opis nastanka, dela in razvoja lesne industrije*. Ribnica, Kočevje: INLES.
- Bogič, Mladen, 1998, *Pregled razvoja železniškega omrežja v Sloveniji in okolici*. Ljubljana: Železniška tiskarna.
- Brate, Tadej, 1996, *Stoletje in pol železniških cest*. Gea, 6 (4), 35-59.
- Brate, Tadej in Ivan Kordiš, 1993, *100 let Kočevske železnice: 1893-1993*. Kočevje: Muzej Kočevje.
- Lotrič, Andreja, 2012, *Zgodba o Podlomarjih*. Društvo CER Cerovo.
- Mohorič, Ivan, 1968, *Zgodovina železnic na Slovenskem*. Ljubljana: Slovenska matica.
- 120 let Kočevske proge*. Nova proga, 2013, (sept.-okt), 10-11.
- Obnova Kočevske proge*. Nova proga, 2013, (sept.-okt), 12.
- Rustja, Karol, 1994, *Dolenjske proge*. Ljubljana: Slovenske železnice. (*Tiri in čas 6*).
- Zajc, Tina, 2007, *Pojenjajoča sapa kočevskega hlapona: zgodovinski pregled in pomen Kočevske železnice od ustanovitve do danes*. Seminarska naloga II. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo.

Viri:

- Internet 1: http://www.dolenjskolist.si/2013/09/22/103311/novice/dolenjska/FOTO_120_let_kocevske_proge/ (pregledano: 11. 2. 2014.)
- Internet 2: <http://www.grosuplje.si/slovesnost-ob-120-obletnici-koevske-proge.html> (pregledano: 11. 2. 2014.)
- Internet 3: <http://www.sindikatszps.si/?p=3423> (pregledano: 11. 2. 2014.)
- Internet 4: <http://www.e-utrip.si/snd/3475-120-let-elezne-ceste-grosupljekoevje-18932013> (pregledano: 11. 2. 2014.)
- Internet 5: <http://www.mojaobcina.si/grosuplje/novice/obcinske/promet/prenova-120-letne-zeleznice-grosuplje-kocevje-krepko-presega-cas-njene-izgradnje.html> (pregledano: 11. 2. 2014.)
- Internet 6: <http://www.silportal.si/novice/ribnica-novice/z-voznjo-z-drezino-zupani-opozorili-na-dokoncanje-zelezniske-proge-grosuplje-kocevje/> (pregledano: 11. 2. 2014.)
- Internet 7: <http://www.dnevnik.si/clanek/1042540713> (pregledano: 11. 2. 2014.)
- Internet 8: <http://www.javniprevoz.si/izredna/kocevje-je-danes-prometno-bolj-odrezano-kot-pred-120-leti/> (pregledano: 11. 2. 2014.)

Dodatek 1

Podlomarji: Prihajajo iz društva Cer in so ljubitelji narave, konj in rekreacije. Nastali so po pripovedki, ki jo je napisala Andreja Lotrič. V vas pridejo redko in vedno le z enim namenom, zbuditi v ljudeh spomin na preproste, danes prevečkrat pozabljene vrednote, kot so: nesebično prijateljstvo, moč skupnosti in dobre volje, ljubezen in iskrenost otroškega nasmeha. Oblečeni so v zeleno srajčko, imajo svetle lase in želodovo kapico. Hvaležni so naravi, ki jim stoletja nudi zavetje in svoje darove. Spremljajo jih oslički in druge živali. Njihov župan je lisjak.

Pripovedka o Podlomarjih: Andreja Lotrič

Tam, kjer spomladi travniki najbolj dišijo, tam, kjer je pozimi sneg barve neba, je skrita pravljичno lepa in zelo resnična deželica z imenom Podlom. V njej je nekoč našel svoj dom, mir in veselje posebno poseben, včasih tudi precej preganjan lisjak Podlomar. V Podlomu je spoznal neverjetno čarobnost narave in odkril hvaležnost za male, preproste stvari. Take, kot je sneg, ki v mrzlem jutru zdrsne z veje – le korak za tabo ... Gozd si deli z nam neznanim ljudstvom. Le-to je bilo od davnih časov, ko so Turki pustošili naše kraje, pa vse do danes, ljudem nevidno. Hladnega večera, v tistih temnih časih, je nekaj družin z otroki, svojimi kozicami in parom osličkov, bežalo iz vasi proti obzidju taborske cerkve. Le tam bi lahko bili varni pred brkatimi plenilci. Prehitela jih je tema, izgubili so pot in prenočiti so morali v hrastovem gozdu. Zelo jih je bilo strah in najbolj na svetu so si želeli, da jih Turki ne bi našli. Njihove prošnje je slišal škrat Cer in jim takole podaril nevidnost. Rekel jim je: »Ne bojte se, Turki vas nocoj ne bodo našli. Tukaj v Podlomu boste živeli v miru in slogi. Ljudem nevidni boste vse do takrat, ko bo vaše malo ljudstvo štelo toliko članov, da bosta njihova srčna moč in pogum dovolj velika. Tako velika, da jim ne bo kos nobeno zlo tega sveta.«

Dodatek 2

V knjigi nezdgod Direkcije železnic v Ljubljani so bile zabeležene partizanske akcije.

Grosuplje

10. 10. 1941 - v km 17,01 Grosuplje–Kočevje najden na progi peklenski stroj, ki je bil pravočasno pred vlakom odstranjen.
13. 10. 1941 - vlak št. 9219 utrpel 65 minut zakasnitve zaradi z oljem namazanih tirnic v tunelu. Sabotaža, storilci neznani.
20. 3. 1942 - v km 10,700 Grosuplje–Kočevje eksplodiral po prevozu vlaka 9394 peklenski stroj ter strgal tirnico v dolžini 40 cm ob 21.13. Sabotaža, storilci neznani.
21. 4. 1942 - v km 17,6 Grosuplje–Kočevje posekana dva brzojavna drogova in pretrgane vse žice. Sabotaža, storilci neznani.
20. 5. 1942 - vlak 9311 ustavil v km 12 Grosuplje–Kočevje radi ovir na progi. Preko proge ležala 30 cm debela, 25 m dolga smreka. Podžaganih več brzojavnih drogov.
22. 5. 1942 - v km 11,85 Grosuplje–Kočevje najdeno na progi posekanih šest brzojavnih drogov in sedem smrek. Ves brzojavni in telefonski promet prekinjen. Sabotaža, storilci neznani.
22. 5. 1942 - v km 20,6 Grosuplje–Kočevje podrti trije brzojavni drogovi in iz čuvajnice št. 6 odnesen službeni telefon. Sabotaža.
24. 5. 1942 - v km 10,6 Grosuplje–Kočevje izvršeno sabotažno dejanje. Proga razstreljena v dolžini 30 m. Sabotaža, storilci neznani.
26. 6. 1942 - vlak 9365 v km 23,3 Grosuplje–Kočevje navozil vlak na mino. Proga poškodovana. Iztiril vlakovni stroj in 5 vagonov.
- 15.-16. 3. 1943 - v km 11,510 proge Grosuplje–Kočevje je bila položena mina, ki je odtrgala del noge in vratu tirnice.
16. 6. 1942 - vlak 9315 v km 18,250 Grosuplje–Kočevje pod službenim vagonom eksplodirala mina in strgala 40 cm tirnice in poškodovala progo. Iztirilo 6 vagonov. Žrtv ni.

Dobrepolje

20. 5. 1942 - ob 5.30 razstreljena v km 16,338 tirnica v dolžini 40 cm. Sabotaža, storilci neznani.
23. 5. 1942 - vlak 9318 napaden pri postaji Dobrepolje. Mrtev en miličnik, en civilist; ranjeni trije miličniki, trije civilisti. Sabotaža, storilci neznani.
23. 5. 1942 - vlak 9366 napaden v bližini postaje Dobrepolje. Težko ranjen kurjač, lažje ranjen en zavirač: Prejzdar Miha kurjač, Marzi Ignac zavirač. Sabotaža, storilci neznani.
23. 5. 1942 - vlak 9312 napaden v bližini postaje Dobrepolje s strojnico. Lažje ranjen en vojak. Težko ranjena Vinko Zupan in Josip Ferlič, potnika. Sabotaža, storilci neznani.
- Sabotažno dejanje na železniški progi v km 7,0 med postajama Grosuplje in Čušperk v noči od 4. na 5. junij 1942. Sabotaža, storilci neznani.
13. 6. 1942 - vlak 9311 pri izvoznem signalu napaden s strelji iz pušk. Službeni vagon 2-krat preluknjan. Žrtev ni. Sabotaža, storilci neznani.
29. 6. 1942 - vlak 9312/11 vojaški napaden s streljanjem iz pušk. Lažje ranjen en vojak. 1 vagon 3-krat preluknjan.
30. 6. 1942 - vlak 9312 v km 4,516 napaden z minami, strojnicami in puškami. Mrtva dva vojaka, ranjenih 12 oseb (7 vojakov in 5 potnikov civilistov). Vagon 31754 težko poškodovan.
7. 7. 1942 - vlak 9311 v km 23,3 Grosuplje–Kočevje napaden – obstreljevan. Stroj je bil enkrat zadet.
23. 7. 1942 - je našel progovni čuvaj v km 11,5 odvitno tirnico. Vlak 9312 čakal v Dobrepolju na popravilo proge.
13. 2. 1944 - oklopni vlak v km 11,3 navozil na odvite tirnice in je iztiril vagon 29488 z eno osjo. Vlak napaden s strojnicami.
15. 2. 1944 - oklopni vlak v km 2,45 navozil na razdrto progo. Iztirili vagoni 29488, 5079, 405744 in 112546 z vsemi osmi.
24. 2. 1944 ob 8.05 - iztirili v km 8,7 trije vozovi in stroj oklepnega vlaka št. 1 vsled navoza na mino. Vlak zažgan. Lažje poškodovan Zupan Viljem.
5. 9. 1944 - oklopni vlak št. 1 v km 2 navozil na mino. 2 vagona iztirila.
6. 9. 1944 - v km 2,310 s 7 minami razstreljena desna tirnica.
29. 5. 1942 - izvršeno v km 17,582; 17,545 in 17,095 sabotažno dejanje. Proga razstreljena.
11. 6. 1942 - vlak 9394/11 med postajo Velike Lašče–Dobrepolje napaden s streljanjem. Službeni vagon 78601 enkrat zadet.
20. 8. 1943 - vlak 9312 zadržan v Velikih Laščah po nalogu komande zaradi streljanja na progi.

Čušperk

25. 5. 1942 - poseben vojaški vlak med postajama Čušperk–Dobrepolje, iztiril vlakovni stroj na progi radi raztrgane proge. Sabotaža, storilci neznani.
- Dne 8. 6. 1942 je bil razstreljen železniški most v km 1,6 med postajama Grosuplje in Čušperk. Sabotaža, storilci neznani.
18. 6. 1942 - v km 6,9 Grosuplje–Kočevje razstreljen železniški most med postajama Predole–Čušperk.

Ves promet prekinjen. Sabotaža, storilci neznani.

7. 7. 1942 - v km 11,5 Čušperk–Dobropolje eksplodirali 2 mini in poškodovali progo. Proga nevozna v dolžini 30 metrov.

23. 7. 1942 - vlak 9365 na odseku Čušperk–Dobropolje napaden od leve strani; oddanih 20–30 streliv. Zadet ni bil nobeden.

31. 7. 1942 - vlak 9312 v km 11 Dobropolje–Čušperk napaden s streljanjem iz strojnic. Žrtev in škode ni.

3. 8. 1942 - vlak 9312 med postajama Dobropolje–Čušperk v km 11,6 napaden s strojnicami. Ranjen Platinšek Alojz, kurjač, v nogu in en vojak. Izstrelki na obeh strojih in 2 vagonih.

4. 8. 1942 - v km 4 Grosuplje–Predole so bili na tiru žebli odstranjeni v dolžini 1 tirnice. Vlak 9312 zadržan v Čušperku do popravila proge.

13. 4. 1943 ob 3. uri zjutraj v km 6,90 pokvarjena proga med postajo Predole in Čušperkom vsled eksplozije 2 min. Poškodovane 4 tirnice.

28. 8. 1943 - v km 10,6 eksplodirala mina in poškodovala 2 tirnici.

22. 8. 1944 je bila razstreljena proga v km 1,978 in 2,286 med Grosupljem in Čušperkom.

3. 9. 1944 - v km 2,7 med Grosupljem in Čušperkom eksplodirala mina.

9. 9. 1944 - v km 2,1 proge Grosuplje–Čušperk eksplozija mine.

16. 9. 1944 - razstreljen železniški most v km 1,6 proge Grosuplje–Čušperk, proga razstreljena na 104 mestih od km 1,9 do 3,2. Porušen železniški propust v km 2,3. Vojaška komanda odstranila 72 neeksplodiranih min.

Velike Lašče

20. 8. 1943 - vlak 9312 zadržan v Velikih Laščah po nalogu komande zaradi streljanja na progi.

Sekcija za vzdrževanje prog Ljubljana

25. 5. 1942 - izvršen atentat na železniško progo v km 16,500, 16,900 in 16,300. Deloma odstranjene tirnice in deloma zastavljena proga s 7 debli dreves.

Fotografije

Razglednice iz železniškega muzeja.

Priveditev Grosuplje v jeseni: glasbena skupina: Big band Grosuplje

Foto: Mojca Zajc, 21. 9. 2013

Prireditev Grosuplje v jeseni: nagovor župana dr. Petra Verliča

Foto: Mojca Zajc, 21. 9. 2013

Prireditev Grosuplje v jeseni: Moška pevška skupina Šentjurski fantje

Foto: Mojca Zajc, 21. 9. 2013

*Priveditev Grosuplje v jeseni: Ženski pevski zbor Magdalena
Foto: Mojca Zajc, 21. 9. 2013*

*Priveditev Grosuplje v jeseni: Ljudski pevci Zarja in Čušperski godci
Foto: Mojca Zajc, 21. 9. 2013*

Prireditev Grosuplje v jeseni: Podlomarji

Foto: Mojca Zajc, 21. 9. 2013

Prireditev Grosuplje v jeseni: razstava podlomarskih živali

Foto: Mojca Zajc, 21. 9. 2013

Priveditev Grosuplje v jeseni: tečaj prve pomoči

Foto: Mojca Zajc, 21. 9. 2013

Priveditev Grosuplje v jeseni: nagovor predsednika Območne obrtne zbornice Grosuplje Milana Saška

Foto: Mojca Zajc, 21. 9. 2013

Prireditev Grosuplje v jeseni: čebelja hiša

Foto: Mojca Zajc, 21. 9. 2013

Prireditev Grosuplje v jeseni: stojnica Bernskega kluba

Foto: Mojca Zajc, 21. 9. 2013

Prireditev Grosuplje v jeseni: kočija Podlomarjev

Foto: Mojca Zajc, 21. 9. 2013

Povzetek

Članek *120 let železniške proge Ljubljana – Kočevje* vsebuje podatke o nastanku kočevske proge pred prvo svetovno vojno in opisuje dogajanja v zvezi z njo med obema vojnama in po drugi vojni ter današnje stanje. Povod za nastanek članka je bila simbolna vožnja vlaka iz Ljubljane do Ribnice, saj proga od Ljubljane do Kočevja še ni v celoti obnovljena. Ob 120-letnici proge so občani priredili slovestnosti, ki so potekale na Škofljici, v Ribnici, Velikih Laščah in Dobrepolju. Glavna prireditelj je bila v Grosupljem in je v članku natančneje opisana. Navedeni so podatki, kdo so bili častni gostje in sodelujoči na prireditvi. V članku je zajeto zgodovinsko, antropološko in etnološko vedenje o kočevski progi. Odpira tudi vprašanje in izraža željo, da bi železnica obratovala od Ljubljane do Kočevja za potniški promet.

Abstract

The article *120 years Ljubljana – Kočevje railway line* contains information about the origin of Kočevje railway line before the First World War and describes its history between the two war and after the Second World War as well as its condition today. The main reason for writing this article was symbolic train ride from Ljubljana to Ribnica, because the whole route from Ljubljana to Kočevje has not been finally restored yet. On the 120th anniversary of the Kočevje railway, locals organized a number of ceremonies, which took place at Škofljica, Ribnica, Velike Lašče and Dobrepolje. Article accurately contains information about the main event, which was held in Grosuplje and describes who were guests of honor and who participated in the event. The article covers the historical, anthropological and ethnological knowledge about the Ljubljana – Kočevje railway. The main desire today is that the railroad from Ljubljana to Kočevje would operate again for passenger transport.

OD DAVNIN DO DANAŠNJIH DNI

Kratka zgodovina ozemlja, naselij in ljudi krajevne skupnosti Grosuplje

Jakob Müller

Krajevna skupnost v zgodovinskem smislu je skupnost ljudi, ki jih povezuje bivanje v istem naselju ali skupini naselij in iz tega izvirajoči skupni interesi. Take skupnosti so bile vaška skupnost, skupnost gospodarjev, soseska kot gospodarska, cerkvena ali kulturna skupnost, fantovska skupnost ipd.

Z ustavo, sprejeto leta 1963, je krajevna skupnost postala neobvezna samoupravna skupnost občanov dela naselja, naselja ali več naselij. Po Zakonu o lokalni samoupravi (1994) se krajevna skupnost lahko ustanovi s statutom občine, ki ga sprejme svet občine z dvotretjinsko večino.

Krajevna skupnost daje občinskim organom predloge, mnenje, pobude in jih seznanja s potrebami svojih krajanov, poleg tega pa skrbi za pluzenje snega, vzdrževanje krajevnih cest, urejenost pokopališč in podpira kulturne, športne in druge društvene dejavnosti na svojem območju.

V občini Grosuplje je deset krajevnih skupnosti. Krajevno skupnost Grosuplje sestavlja osem naselij: Brezje pri Grosupljem, Brvace, Gatina, Grosuplje, Hrastje pri Grosupljem, Praproče, Spodnje Blato in Spodnje Duplice, ki so decembra 2013 imele skupaj 8458 prebivalcev. Ozemlje Krajevne skupnosti Grosuplje meri 16,09 km².

Geološka zgodovina dolomitne osnove Grosupeljskega je stara kakšnih 200 milijonov let, do 10 metrov debela večplastna pliocenska ilovica pa kakšnih dva milijona let; ker je tako dolomita kot ilovice veliko ne le tu, ampak tudi drugod, imata navedena geološka podatka bolj ciceronsko veljavo.

Zgodovina človeka na Grosupeljskem sega 5000 let nazaj: pelodne analize kažejo, da so se v tistih časih tu razprostirali mešani gozdovi bukve, lipe in leske pa tudi bresta in hrasta – na poljih pa so rasli žito, priča dela človeških rok, ter trpotec in ščavje (*Rumex* sp.), priči človekovega onesnaževanja okolja. Morda so na Grosupeljskem imeli polja barjanski koliščarji?

Pred kakimi 2500 leti so med slavnim situlskim gradiščem na Magdalenski gori in Gradiščem nad Spodnjo Slivnico živeli gradiščani tudi na Cerkenem, Koščakovem in Perovskem hribu; sledov njihovih bivališč arheologi sicer niso odkrili, pač pa njihovo žarno nekropolo na kraju, kjer stoji zdaj grosupeljska železniška postaja. Iz železne dobe je v širšem sosedstvu sicer odkritih več kot 15 arheoloških najdišč.

Pred približno 2000 leti so bili tudi naši kraji vključeni v pravkar nastalo Rimsko cesarstvo. Ager (območje) Emone je segal na JV čez Grosuplje do Stehana oz. Polževske planote; onkraj se je začejala provinca Panonija. Ob robu Grosupljega, pod Perovim, je tekla *via publica* (državna cesta) Aquilea–Emona–Siscia, s čimer je verjetno povezan mikrotoponim Frtica, iz lat. *fortis*, utrdba. Nasproti Stare pošte je bila odkrita rimska *via vicinalis* (provincijska cesta), na železniškem razcepu proti Kočevju in Novemu mestu pa so odkrili rimsko grobišče. Posebej zanimiv je rimski nagrobnik, vzdani v Z pročelje cerkve na Gatini: na njem namreč piše, da sta ga postavila Voltilij in Voltognas, očitno polatinjena Kelta, pripadnika prvih po narodnosti poznanih prebivalcev Grosupeljskega.

Prvi zapis kraja Grosuplje je iz leta 1136, ko so trije plemeniti bratje Višnjegorski/von Weixelberg podelili svoje posesti na območju Stične oglejskemu patriarhu, ta pa je posesti podaril novoustanovljenemu samostanu, za vsaj delno poplačilo pa gospodom Višnjegorskim odstopil posesti šentviške fare v devetih dolenskih vaseh, med njimi tudi na Grosupljem/Groschlupp.

Številne, a vse neuspešne razlage imena Grosuplje lahko razdelimo na tri skupine: nemško, slovensko in mešano. Nekateri slovenski »etimologi« razlagajo ime na podlagi nem. groß ‚velik‘ ali gras ‚trava‘, vendar se teh fantazijskih možnosti ni »spomnil« niti en nemški etimolog. Glede na pridevniškost imena: z Grosupljega, na Grosupljem se zdi še najbolj zanesljivo izhajati iz osebnega imena Graslup-, ki je morda langobardsko, manj prepričljivo pa je, da naj bi nastalo iz slovanskega imena Gradiljub. Kakšnih 80 km S od Celovca je na gornjem Štajerskem kraj Graslub, zapisan že leta 860 in nato v naslednjih 350 letih še več kot 30-krat, vedno kot Grazluppa, kar nedvomno dokazuje, da gre za enako ime kot naše Grosuplje. Na podlagi tega ime Grosuplje tako glede na tvorbo kot glede na glasovne zakonitosti ni izjemno oz. nepravilno. Zapis s črko z za glas ‚s‘ in naglas na drugem zlogu naj bi kazala, da ime ni germansko.

Deli Grosupljega. Najstarejši, nekdam kmečki del Grosupljega leži na levem bregu potoka, ki teče skozi mesto in se je pred letom 1800 imenoval Troščinski potok, še pred 50 leti pa je imel na izvirih pod Kucljem ime Veliki potok, ko je zapustil Grosuplje, so mu rekli Dobravka, na vmesnem ozemlju pa je bil Stari breg. Zelo star del Grosupljega je tudi Cerkveni hrib s cerkvijo sv. Mihaela: leta 1305 se kraj s 4 hubami imenuje kar Sv. Mihael in tako še naslednje stoletje. Na robu naselja proti Drnovki (443 m) so še travnate, nepozidane Čereje, od koder, pravijo, je najlepši pogled čez Grosuplje proti Mokrcu. SZ delu Grosupljega se reče Jerova vas, do leta 1971 samostojno naselje z zgodovinsko zanimivo motivacijo imena, ki pripoveduje, da so dohodki od vasi pripadali jeru. V Oglejskem patriarhatu, kamor je spadala cela Slovenija J od Drave vse do leta 1751, je jer pomenil isto kot danes duhovnik. S del Grosupljega se začena s Fritco ob avtocesti, nato pa do leta 1971 samostojnim Perovim, poimenovanim po Peru, nemško-latinskem osebnem imenu. Med Jerovo vasjo in starim osrednjim delom je nastala sošeska pritličnih montažnih hiš, popularno, vendar nezaželeno, imenovana Dahav, na desnem bregu potoka pa sošeska urbanistično zanimivih Dvorov. Zahodni del Grosupljega, kjer so najpomembnejše upravne (občina, upravna enota), prometne (železniška in avtobusna postaja) in kulturne ustanove (knjižnica, glasbena šola, osnovna šola, kulturni dom), je bil do 1953 samostojna Stranska vas. Njen del so tudi Mrzle njive, ki ležijo med Kolodvorsko cesto in pokopališčem Resje. J od Perovega je pod severnim krilom Brinjskega hriba (409 m) Óslica (morda po ‚kopica, stog sena‘), kjer stoji zdaj tudi motel, pod vzhodnim krilom pa se razteza Brinje z nekdanjim plemiškim Seitenhofom, zdaj imenovanim Gradiček, kjer se je v 16. stol. nekaj časa verjetno zadrževal protestantski pastor Janž Weixler, eden od prevajalcev slovenskih bibličnih besedil. Zahodni del Brinjskega hriba se imenuje Koščakov hrib, pod katerim se razteka osem mestnih ulic – sicer vse imenovane cesta – z imenom Pod gozdom, ki segajo do še samostojnih Brvac, imenovanih po brvācah, nekdam čez mokrotno ozemlje položenih majhnih brveh, ter do občestne Stare pošte (ob velikem Mercatorju), kjer so se skoraj do leta 1900 ustavljale poštna kočije, ki so jih vlekli konji, vodili pa postiljoni. Na JZ, med Grosupljem in Brezjem, so Sončni dvori, lepo, visoko, moderno naselje. Za Smrekcem, tudi onkraj železniške proge nasproti železniške postaje, je romsko naselje; drugo, imenovano Oaza, je vzhodno od pokopališča sredi polj; Z od Kočevske proge se razteza gospodarska cona Bičje, S od Dolenjske proge pa je Rožna dolina, nekdanja vaška gmajna (skupno zemljišče), ki je dobila ime po konjih (nem. Rosse), ki so se na njej pasli.

Demografska slika

Kraj/ Leto	1817	1869	1880	1890	1900	1931	1948	1961	2013
Grosuplje	217	302	336	278	365	573	753	1380	6939
Brezje		82	84	82	82	81	83	107	947
Brvace		52	66	67	61	68	68	74	77
Gatina		101	102	123	122	120	116	116	138
Hrastje		77	68	64	63	72	80	78	110
Jerova vas		47	48	50	37	37	40	42	
Perovo		76	90	94	96	120	136	122	
Praproče									46
Sp. Blato	121				99	125		109	172
Sp. Duplice	42				45	36		41	29

Čeprav je bila Stranska vas uradno priključena Grosupljemu šele leta 1953, so njeni prebivalci vseskozi vključeni v prebivalstvo Grosupljega. Jerova vas in Perovo sta bila vključena v Grosuplje leta 1971, Praproče pa se je ločilo od Spodnjega Blata leta 1992. Leta 1969 so na Grosupljem živeli priseljeni iz 300 različnih krajev; po tem letu se je število prebivalstva povečalo za skoraj 300 %, zato domnevamo, da prebivalstvo Grosupljega in okoliških vasi izvira iz okoli 1000 različnih krajev.

Grosuplje je postalo mesto leta 2005; ulični sistem je bil uveden leta 1967, vendar Grosuplje do danes nima nobene ulice.

Gospodarstvo. Osnovna, najstarejša panoga grosupeljskega gospodarstva je bila kmetijstvo; sredi prejšnjega stoletja je bilo na Grosupljem še več kot 20 sicer manjših, vendar solidnih kmetij; socialistična kolektivizacija in nato krivična arondacija kmečke zemlje v agrokombinat, oboje gospodarsko neuspešno, ob tem pa kult delavstva ter slab dohodek od dela na zemlji so pripeljali do tega, da že kar nekaj desetletij na Grosupljem ni več nobene kmetije ne kmeta, veliko zemljišč pa je pozidanih. Ob potoku so na Grosupljem nekdanj mleli trije vodni mlini in v naselju še električni, v bližnji okolici pa še dva vodna mlina; vsi v obsegu drobne obrti. Pač pa je v šestdesetih in sedemdesetih letih 19. stol. firma Tschinkl imela na Grosupljem velike površine, zasejane s cikorijsko, iz katere se je v obratu v Ljubljani izdeloval kavni nadomestek, ter s sladkorno peso za izdelovanje kandi bombonov. Leta 1920 je nastala Šinkovčeva vrvarna, iz katere se je razvila tekstilna tovarna, ki je med obema vojnama dajala kruh hkrati skoraj 500 ljudem, zlasti ženskam; v sedemdesetih letih 20. stol. je začela izdelovati plastične niti oziroma pakirne folije ter imela še leta 2000 več kot 200 delavcev.

Po letu 1945 se je razvila zlasti gradbeništvo (Gradbeno podjetje Grosuplje), ki je v najboljših letih zaposlovalo nad 2000 delavcev, lesnopredelovana in kovinska obrt. Večja sedanja podjetja so:

Avtotransporti Kastelec: skladiščenje in prevoz avtomobilov, razgradnja izrabljenih vozil, ust. 1993;

Belimed: izdelovanje pomivalnih dezinfekcijskih strojev za farmacijo, laboratorije in medicino, ust. 1991;

Black & Decker, sestavljanje in prodaja ročnega električnega orodja, ust. 1974;

Gabrijel Aluminijum, proizvodnja polizdelkov in površinska obdelava aluminija, ust. 1962;

Jošt hotel interior: izdelovanje hotelske opreme, izvoz v 13 evropskih držav, ust. 1947;

Kogast: izdelovanje gastronomske opreme, ust. 1960;

Logo, distribucija naftnih derivatov, tehnični pregled vozil, ust. 1990;

Omaplast, predelovanje odpadne embalaže v nove izdelke (60 ton dnevno), ust. 1981;

Pekarna: dnevno 50 ton izdelkov, ust. 1951;

Tipro - keyboards: izdelovanje programljivih računalniških tipkovnic, ust. 1985.

Vseh manjših proizvodnih, trgovskih, servisnih in drugih poslovnih rezidenčnih subjektov je nad 100, posebej omenimo 5 veleblagovnic, 1 hotel z igralnico, 5 večjih gostiln, poslovalnice 6 bank, 4 lekarne in 4 tiskarne.

Javne in kulturne ustanove:

avtobus: 178 dnevno;

dom počitka: 178 varovancev, ust. 1984;

gasilsko društvo: 260 članov, od tega 63 operativcev, ust. 1909;

glasbena šola: 550 učencev, ust. 1973;

knjižnica: mesečno povprečno 950 izposojevalcev in 3100 drugih obiskovalcev; 94.500 enot gradiva, 67.000 naslovov, ust. 1946;

notariat: ust. 1994;

občina: ust. 1850;

sodišče: od 1945;

Osnovna šola Brinje: 570 učencev, športna dvorana za do 1300 obiskovalcev, ust. 2000;

Osnovna šola Louisa Adamiča: 760 učencev, ust. 1904;

policajska postaja, od 1893;

pošta: od 1893;

univerza za tretje življenjsko obdobje: nad 200 vpisanih, ust. 2004;

upravna enota Grosuplje: ust. 1985;

vrtec (VVZ): 780 otrok, ust. 1953;

zdravstveni dom: 84 zdravstvenih delavcev, ust. 1954;

Zveza kulturnih organizacij: ust. 1974, združuje 19 kulturnih društev s 1100 člani;

Zveza športnih organizacij: združuje 34 društev s 3700 člani, ust. 1980;

železniška postaja: dnevno 32 potniških vlakov, od 1893;

župnija: stara cerkev sv. Mihaela iz 13. stol., nova cerkev sv. Mihaela, arh. Janez Fürst, 1972; tri podružnične cerkve, kapela v domu počitka, pokopališka kapela. V stari cerkvi vitraji Staneta Kregarja, v novi mozaik p. Marka Ivana Rupnika in vitraji Lojzeta Čemažarja, ust. 1964.

V Krajevni skupnosti Grosuplje je v gospodarstvu in javnih službah zasedenih 2200 delovnih mest.

Pomembni krajanji,

(merila: rezidenčnost, pomembnost glede na delo, ne na kariero ali funkcijo):

- Adamič, France (1911–2004), agronom, publicist, urednik
Adamič, Louis (1898–1951), pisatelj, publicist
Bohinc, Tone (1931), župnik
Budkovič, Cvetko (1920–2000), glasbeni zgodovinar
Cerar, Miro (1939), športnik
Cerar, Miro (1963), pravnik, pisec
Čeferin, Peter (1938), odvetnik
Doblekar, Braco (1944), glasbenik
Dular, Metod (1899–1990), gospodarstvenik
Frbežar, Ivo (1949), pesnik, založnik
Gale, Ana (1909–1944), pisateljica
Gale, Jože (1913–2004), filmski režiser, igralec
Gluvić, Goran (1957), pisatelj
Gluvić, Luka (1981), filmski režiser, igralec, slikar
Hribar, Sašo (1960), humorist, komik
Hudolin, Jurij (1973), pisatelj
Janežič Ambrožič, Manica (1973), novinarka
Janša, Janez (1958), poveljnik Teritorialne obrambe, politik, publicist
Kadunc, Jože - Ibar (1925–1944), partizan - heroj
Kalin, Mirjam (1966), operna pevka
Kastelec, Lado (1957), podjetnik
Kos, Franc (1885–1956), zoolog, pisec
Košak, Franc (1847–1914), župan
Kotar, Marijan (1941), dendrolog, pisec
Kozinc, Željko (1939), pisatelj, publicist
Kuhar, Boris (1929), etnolog, publicist
Lesjak, Janez (1950), častnik - veteran, župan, publicist
Magyar, Viktor (1934–1980), slikar
Mijatović, Branka (1973), športnica
Možina, Stane (1927), ekonomist, pisec
Narat, Boštjan (1976), glasbenik, kantavtor

Novak Štokelj, Dragica (1960), pesnica
Pečnikar, Anton (1933–2012), podjetnik
Peterlin, Stane (1937), biolog - naravovarstvenik, publicist
Plankar, Štefan (1947), gospodarstvenik
Podkoritnik, Franjo (1893–1962), partizanski zdravnik
Polič, Radko (1919–1988), publicist
Pour, Edvard (1840–po 1891), gospodarstvenik, urednik
Samec, Drago (1951), bibliograf, pisec
Slak, Uroš (1969), novinar
Šinkovec, Anton (1886–1944), podjetnik
Škrjanec, Breda (1960), umetnostna zgodovinarica, publicistka
Škrli, Franc (1941), športnik
Škufca, Matevž (1961), slikar
Trontelj, Jože (1967), kipar, slikar, restavrator
Zorc, Gregor (1977), igralec
Zorc Ramovš, Simona (1964), kulturna producentka
Žitnik, Edvard (1963), novinar, dokumentarist
Žitnik, Vinko (1902–1980), pesnik

ARHEOLOŠKO NAJDIŠČE IZ RIMSKIH ČASOV NA MULJAVI*Danijel Zupančič**

V sklopu gradnje poslovnega objekta na Muljavi so arheologi odkrili ostanke »vile rustike«- rimske podeželske vile. Muljava je bila pred tem odkritjem znana predvsem po prazgodovinskih najdbah raziskovalca Jerneja Pečnika iz začetka 20. stoletja. Najdbe slovanskega izvora, ki so bile odkrite ob izkopavanju vodovoda leta 1962, omenja tudi Jože Kastelic. Odkritje rimske najdbe na lokaciji Muljave pa je povsem novo in kaže na to, da je bila Muljava naseljena tudi že v rimskih časih.

Arheološka zaščitna izkopavanja na lokaciji bodočega poslovnega objekta na Muljavi, oktober 2008

Foto: B. Hofman

Vila rustika je bila v antičnem Rimu podeželska pristava. V nasprotju z današnjim pomenom besede vila je šlo v rimskem obdobju za neke vrste kmečko hišo z ločenim gospodarskim poslopjem. Arheološka zaščitna izkopavanja sta v sodelovanju z Zavodom za varstvo kulturne dediščine Slovenije (OE Ljubljana) izvajali podjetji Okra in Arhej, d. o. o. Ob strojnem izkopu temeljev za poslovilni objekt so se pojavile koncentracije kamena, ki so nakazovale zidne strukture, zato so se strojna dela izkopa prekinila in pričela so se arheološka izkopavanja. Izkopavanja na površini približno 800 m² je vodila arheologinja Barbara Hofman. V vzhodnem delu izkopnega polja so se ob odkopavanju pokazali ostanki zidov objekta s tremi stanovanjskimi prostori. Na JV delu je šlo verjetno za preddverje in sobo, v JZ vogalu objekta pa je bil odkrit hipokavst, oz. t. i. rimska »centralna kurjava«. Pod tlemi je bil vmesni prostor, v katerem so bili stebrički, ki so držali tla v prostoru, da je spodaj lahko krožil tople zrak (stene so bile obložene z votlimi opekami), ki je prihajal iz peči ob robu stavbe ali pa iz notranjega pomožnega prostora (»kurilnice«).

* Muljava 8, 1295 Ivančna Gorica, mag., udis

Grajen je bil iz lehnjakovih blokov in je bil postavljen na podlago iz malte. Med stebrički hipokavsta so arheologi odkrili najdbo 159 bronastih novcev, ki pomeni zakladno najdbo. V samem hipokavstu so se zelo dobro ohranili tudi tubuli oz. votlaki, po katerih je krožil topel zrak, ki je izhajal iz sosednjega prostora, kurišča ali praefurnija. Na mestu praefurnija se je delno ohranila tudi konstrukcija peči in predvsem ostanki kurišča. Tudi na severnem delu objekta so bili odkriti ostanki ognjišča, grajenega iz kamnite podlage in opeke. To je bilo sicer boljše ohranjeno od tistega poleg praefurnija, vendar je bilo manjše in je ogrevalo verjetno manjši prostor. Osrednji prostor je predstavljal atrij. V njem je bila odkrita okrogla koncentracija kamenja, ki je po vsej verjetnosti predstavljala podstavek za kip. Na južnem delu stanovanjskega objekta se je nahajal še gospodarski objekt. Njegovi temelji so bili bistveno nižji ali slabše grajeni, zato je verjetno šlo za temelje lesene zgradbe.

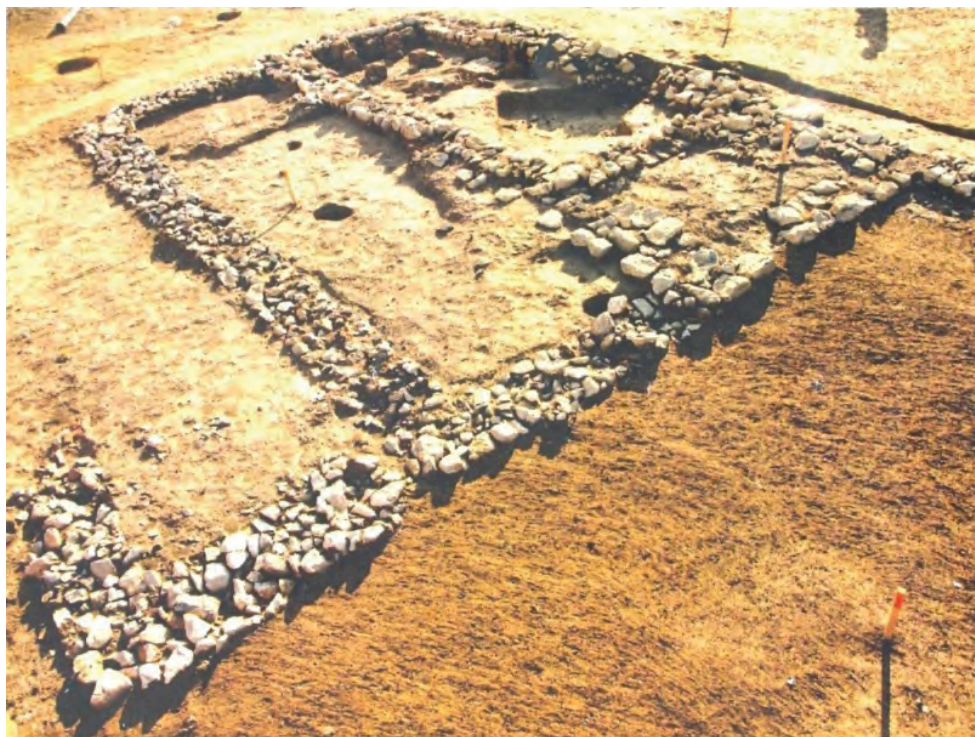

Ostanki hipokavsta med temelji na JZ delu vile

Foto: B. Hofman

Glede na ugotovitve iz preseka temeljev arheologi sklepajo, da so bili vsi prostori oz. objekti grajeni sočasno s točno določeno funkcijo. Najdaljši, 21 m dolg in 60 cm širok zid, je segal v globino 70 cm in je verjetno pripadal zidani steni, medtem ko so vzhodni prostori imeli več kot polovico plitvejše temelje, kar priča o leseni konstrukciji. Odkopan je bil le del rimskega poslopja, preostanek pa je ostal pod zemljo.

Najdišče so arheologi časovno določili na podlagi najdenih novcev, namembnost pa po ostankih objekta. Lokacija objektov se navezuje na pot, ki je v rimskem obdobju vodila od Stične (Acervo), preko Črnelega do Muljave in reke Krke, kjer se antične lokacije zgoščijo – torej od Krške vasi preko Zagradca, Žužemberka, Mačkovca, Dvora do Dolenjskih Toplic in antičnega Nevioduna (danes Drnovo).

Ostanki rimske vile, kjer se je nahajala zakladna najdba

Foto: B. Hofman

Sredi oktobra 2008 so raziskovalci *vile rustike* na Muljavi naleteli na večjo skupino novcev, ki so ležali na površini četrtnine kvadratnega metra v reprezentativnem delu zgradbe v prostoru s hipokavstvom. Že po prvem pregledu so strokovnjaki na terenu in ob njem pravilno ugotovili, da so si novci med seboj enaki in da verjetno pripadajo davno pozabljenemu ali skritemu mošnjičku. *Nummus*-i, bronasti novci, ki jih je z denarno reformo uvedel leta 294 cesar Dioklecijan (284–305), so zelo dobro ohranjeni, kar nas navaja, da niso bili dolgo v obtoku.

Večina od 159 najdenih novcev, v skupni teži 1478 g, pripadajo času Dioklecijana in Maksimijana (286–305), in so bili skovani v dveh kovnicah: *Aquileia* (danes Oglej/*Aquileia* v Italiji) in *Ticinum* (danes *Ticino* v Švici), po primerjavi z drugimi zakladnimi najdbami pa je muljavskemu zakladu blizu vojaška blagajna s Čenturja nad Kopro. Slednja najdba je sicer nekoliko mlajša (zakop 309/310), vendar po vsebini enaka. Pri iskanju odgovora za vzrok in čas zakopa na posestvu med mestoma Emono (rimska Ljubljana) in Nevioudunom (rimsko Drnovo pri Krškem) je mogoče postaviti v ospredje dejstvo, da je zaklad z Muljave mogoče pripisati obdobju, ko se je že razvila borba za politično dediščino po sestopu z oblasti prej omenjenih dveh cesarjev, to je v drugo polovico leta 306. Mošnjiček je lastnik skrival v naglici, ni pa jasno, ali je bilo to tudi zadnje leto za prebivalce vile.

Novec cesarja Dioklecijana (306-307)

Foto: M. Pavlovec, hrani Arhiv Numizmatičnega kabineta NMS

Ostanki temeljev so delno restavrirani in v tlorisu vidni pred poslovilnim objektom na Muljavi, najdeni novci pa so trenutno v obdelavi v Numizmatičnem kabinetu NMS, kasneje pa jih bodo stalno hranili v zbirkah Muzeja in galerij mesta Ljubljane. Zakladna najdba je bila ob otvoritvi objekta predstavljena »v živo«, kjer so si jo lahko ogledali vsi prisotni.

Vira:

Villa rustica - rimska podeželska vila na Muljavi / Barbara Hofman, Andrej Šemrov, Matej Šteh. Ivančna Gorica : Občina, september 2013. Zloženska, [4] str.

Andrej Šemrov, Numizmatični kabinet NMS

PODRUŽNIČNA ŠOLA KRKA

*Tončka Rajer**

Najprej tovarna

Ideja o novi šoli se je porodila že leta 1953. A namesto v otroški živžav se je šola za dolga leta »odela v modna oblačila«. Šele leta 2011 je končno začela služiti svojemu pravemu namenu, ko so njene prenovljene prostore zapolnili šolarji.

»Glede določitve lokacije sta bili predloženi dve varianti. Po prvi varianti naj bi šolsko poslopje stalo na zemljišču, ki je last splošnega ljudskega premoženja, leži pa v neposredni bližini cerkve in župnišča. Po drugi varianti naj bi poslopje stalo na zemljišču, katerega lastniki so bili Jože Pajk, Marija Vidmar, Stanislav Kalar.« Zaradi dostopnejšega kraja so se odločili za drugo možnost. Najprej, t. j. 16. januarja 1953, so naredili menjalne pogodbe za zamenjavo zemljišč, da so pridobili ustrezno lokacijo za gradnjo šole. Že naslednji dan je bila z odločbo potrjena lokacija o gradnji šole na Krki.

1. februarja 1953 se je sestel gradbeni odbor za gradnjo nove šole na Krki. Predsednik je bil Lovro Bregar, tov. Marija Šolmajer pa je vodila knjigovodstvo. Štiri tedne pozneje je iz Ljubljane prišla komisija, ki si je ogledala parcele in določila širšo lokacijo, gradnjo petrazredne osnovne šole s kletjo, kuhinjo, sanitarnimi prostori ter z ostalimi pripadajočimi prostori. Ker ni bilo vodovoda v vasi, je bilo potrebno zgraditi kapnico, opremljeno s filtrom in črpalko za črpanje vode v rezervoar. Napeljati je bilo potrebno elektriko, namestiti strelovodno napravo ter zgraditi dve greznici za odpadne vode. Odločba za določitev lokacije je bila podana 2. marca 1953. Občinski ljudski odbor Krka je poslal krajanom vabilo na začetek gradnje šole oz. jih povabil k prostovoljnemu delu oz. delovnim akcijam. Nove šole niso delali samo odrasli, ampak tudi otroci in mladinci. (*Kastelic, 2011*)

V Šolski kroniki za šolsko leto 1953/54 je zapisano: »Že v zimskih mesecih so se pričele priprave za gradnjo novega šolskega poslopja. S prihodom pomladi je tudi gradišče oživel. Napredovanju gradnje so tudi veliko pripomogli prostovoljci iz vrst učencev, mladine in ostalih množičnih organizacij, ki so spoznali nujnost te gradnje in priskočili na pomoč.« (Šolska kronika šestrazredne osnovne šole na Krki od 1945/1946 do 1964/1965.)

Jože Gačnik in Jernej Piškur sta v intervjuju z otroki PŠ Krka, novembra 2010, povedala, da sta pomagala pri gradnji današnje šole. Stara sta bila 12 in 15 let. Pomagala sta v fazi gradnje, pri izkopu, pri lažjih delih, vozila samokolnico, zemljo sta nalagala z lopato. Tudi drugi učenci so pomagali na gradišču v času pouka. To delo je spadalo v redni čas pouka. Okrasni kamen, ki so ga ročno klesali kamnoseki, danes je še vedno nameščen na vhodu v šolo, so vozili s konji iz Ambrusa. (Šolski arhiv PŠ Krka, pogovor je zapisala Mateja Jere Grmek.)

Upraviteljica Anica Javornik je za šolsko leto 1957/1958 v Šolski kroniki zapisala: »Z novo šolo, katere smo se vsi veselili, ne bo nič. Nikoli ne bo služila svojemu namenu, ker je premalo otrok in ker je bila glavna ovira napeljava vodovoda. Šola oz. šolska stavba je bila v notranjosti prekrasno urejena – ena najlepših v Sloveniji. Stavbo in vse prostore so izrabili oz. uporabljajo v drug namen: razvila se je krojaška obrt. Interesenti so to seveda z veseljem pozdravili, saj je in bo še našlo tako zaslužka precej ljudi, domačih in iz okolice. Nam pa bo ostala stara šola – le, da bo nekoliko popravljena. Do nadaljnjega se bomo morali zadovoljiti tudi s tem.« (Šolska kronika šestrazredne osnovne šole na Krki od 1945/1946 do 1964/1965.)

* Učiteljica na PŠ Krka

Nani Turk iz Gabrovčca je za krški zbornik zapisala: »Ta stavba, zgrajena kot šola, je bila leta 1958 spremenjena; šolske stole in klopi so znosili ven in jo spremenili v tovarno. Krajanje Krke so s skupnimi močmi zgradili novo šolo, v kateri pa so namesto otroškega živžava zabrnili šivalni stroji. Tovarna se je imenovala Modna oblačila, kasneje Kroj, ki je nudila zaposlitev številnim domačinom, še zlasti ženskam. Prebivalci so jo poimenovali »fabrika«. Življenje številnih družin je bilo zato vsaj malo lažje.« (Turk, 2014, 28)

V tovarni so se zaposlile tudi ženske iz Zagradca, Ambrusa, Dobropolja, Dobrnica in Strug. Veliko teh si je poiskalo stanovanje na Krki. Tako je bilo tu zaposlenih okrog 180 ljudi. Večina zaposlenih na začetku ni imela šiviljske izobrazbe, delavke so se teh spretnosti priučile v trimesečnem tečaju. Delali so večinoma samo dopoldne, včasih pa so delali tudi nadure, ponoči, ob sobotah in nedeljah. Delali so na »normo«. Šivali so ženske in moške plašče, ženske kostime in jope. »Fabrika« je ljudi zbližala, saj so bili kar tretjino dneva skupaj. Kmalu jim ni bilo dovolj, da so hodili le na delo in šli domov. Po drugi svetovni vojni so nastali v Sloveniji državni prazniki, ob katerih so potekale prireditve. V »fabriki« se je zbrala skupina zaposlenih, ki so imeli veselje za petje, igre. Na prireditvah, ki so jih pripravili kar na hodniku, so peli, deklamirali, igrali gledališke igre. Hodili so tudi na enodnevne izlete. Znali so se poveseliti in tudi zaplesati. Tu so se izobraževali starejši, pridni, delavni, ustvarjalni ljudje. (Po pripovedovanju Francke Turk zapisala T. Rajer)

Proizvodi te male tovarne so zaradi konkurence postajali vse slabše plačani in prav tako delavci. Skozi ves čas so se lastniki tovarne in upravitelji menjavali. Na koncu je delalo samo še 20 delavk. Tovarno so leta 2003 zaprli, to stavbo z zemljiščem pa je Občina Ivančna Gorica istega leta odkupila od podjetja Kroj, Modna konfekcija, d. d. Začele so se priprave do leta 2010, ko se je začela obnova tovarne oz. stare šole. 28. maja 2011 je bila slovesna prireditev ob odprtju nove šole.

Podružnica danes

Septembra 2011 so se odprla vrata v obnovljeno, svetlo, prostorno zgradbo, novo šolo. Radi se pohvalimo, da imamo svojo kuhinjo, jedilnico, zbornico, 4 učilnice, kabinet, računalniško pisarno in telovadnico. Število otrok se iz leta v leto povečuje. Letos obiskuje šolo 57 otrok od 1. do 5. razreda. V šoli je zaposlenih 10 delavk, od tega 6 učiteljic. V letošnjem šolskem letu poučujejo: Nadja Jankovič Fortuna v 1. razredu, Tončka Rajer v 2. razredu, Brigita Langenfus v 3. razredu in Mateja Jere Grmek v kombinaciji 4. in 5. razreda. V oddelku podaljšanega bivanja sta Kristina Rupret in Nina Mišič.

Ker pa je stavba velika in prostorna, je tukaj tudi vrtec. Vrtčevski prostori zasedajo pritličje in še dve učilnici v 1. nadstropju. V vrtcu je letos 110 otrok v petih oddelkih. Zaposlenih delavcev je 12.

V kraju sodelujemo z društvi in s petjem, igrami, plesom in ustvarjanjem redno nastopamo na raznih prireditvah. Namen povezovanja z društvi je ohranjanje kulturne dediščine naših prednikov ter prenašanje le-te na mlajše rodove. Le tako je in bo zagotovljen njen obstoj. Učiteljice in otroci smo veseli vsakega povabila na nastop, še najbolj pa v domačem kraju. Že vsa leta sodelujemo skoraj na vsaki prireditvi v kraju. Zlasti v manjših krajih je šola – podružnica – gibalno razvoja kraja. Redno, vsako leto, otroci nastopajo s pevskim zborom in se predstavijo z gledališko ali lutkovno igrico. Udeležujemo se Območne revije otroških gledaliških skupin in revije pevskih zborov.

Tradicionalna je vsakoletna prireditev, ki jo pripravimo s KD Krka, ob materinskem dnevu v mesecu marcu, kjer otroci nastopajo s petjem, recitacijami, plesom, lutkami in igrkami. Tu se vedno predstavijo vsi šolarji, v sodelovanju s KD Krka pa takrat zapojejo tudi otroški in odrasli pevski zbori s Krke.

Tradicionalen je tudi vsakoletni nastop ob spominskem srečanju pred spomenikom padlih slovenskih in italijanskih partizanov na Velikem Korinju.

Dve najpomembnejši in slovesni prireditvi za nas sta bili 200-letnica stare šole, aprila 2009, in otvoritev nove šole v maju 2011. Ob tem častitljivem praznovanju so otroci ob raziskovalni nalogi svojega kraja

izdelali neuradni znak naše šole. Izbrali so netopirja podkovnjaka, ki prezimuje v Krški jami, človeško ribico, ki živi v našem kraškem svetu, in značilno krško postrv iz reke Krke. Uradni znak, grafična podoba šole, je ptiček na vodi, ki je glavni motiv na steklih. Oblikoval ga je arhitekt Borut Simčič.

V sklopu sodelovanja s TD Krka smo leta 2009 nastopili na odkritju obnovljenega vodnjaka »na zaturno«, ki je eden izmed petih v Sloveniji in edini obnovljeni v Gabrovčcu. V maju 2011 smo se udeležili prireditve Slovenski čebelarški praznik, na katerem se srečajo čebelarji iz vse Slovenije. Februarja 2012 smo pomagali odkriti turistično-informacijsko tablo na Krki ter decembra prenovljeno krajevno knjižnico.

Septembra 2012 je bilo na igrišču na Krki vseslovensko srečanje bolnikov z multiplo sklerozo in takrat smo s kratko plesno točko popestrili program. V mesecu oktobru vsako leto izvedemo evakuacijsko vajo s krškimi gasilci in takrat nam vedno podrobno predstavijo opremo in prikažejo primer reševanja.

S TD Krka že nekaj let zapored sodelujemo na festivalu Turizmu pomaga lastna glava, turistični produkt redno predstavimo v stari šoli na Krki kot spremljevalno dejavnost ob Jurčičevem pohodu. Spomladi pa se predstavimo na Ivankinem sejmu. V sklopu tega festivala raziskujemo društva, ki delujejo v domači krajevni skupnosti. Naloge smo napisali o: TD Krka, jamarskem klubu, spustu po reki Krki in Borutu Javorniku, Čebelarškem društvu Krka in Zagradec in Lovski družini Krka. Letošnja naloga bo povezana z gobami in Gobarskim društvom Štorovke. Pripravljamo tudi nalogo o Gasilskem društvu Krka, ki bo naslednje leto praznovalo okroglo obletnico. V sklopu sodelovanja s slikarjem Francetom Slano pa tudi že nastaja raziskovalna naloga.

V šolskem letu 2009/2010 smo se priključili projektu Podružnična šola – gibalo razvoja v kraju. Z izvajanjem aktivnosti se je šola približala kraju, z njim tudi diha in živi. Namen projekta je, da podružnična šola postane središče življenja na vasi. V tem času smo izvedli že veliko delavnic: izdelava pletenih košar, peka kruha in pletenic, izdelava rož iz krep papirja, kvačkanje ... Povezujemo se s krajinami in obujamo stare običaje.

V projektu Podružnična šola – gibalo razvoja v kraju so otroci prvo leto raziskovali domači kraj na temo Moj kraj – moj ponos. Drugo leto so spoznavali najznačilnejše šege in navade kraja. Junija 2012 smo v sklopu projekta imeli zaključno prireditev Na vasi je lepo v Družbenem centru na Krki. Nastopili so otroci z vseh podružničnih šol, ki so vključene v projekt: OŠ Stična – PŠ Muljava, PŠ Ambrus in PŠ Krka, OŠ Sostro – PŠ Besnica, PŠ Janče, PŠ Lipoglav, PŠ Prežganje, OŠ Škofljica – PŠ Lavrica in PŠ Želimlje. Takrat se je pelo, recitalo in plesalo. V letu 2013 smo raziskovali kmečka opravila. Izvedli smo košnjo na star način, pri tem so nam pomagali starši, stari starši in kmetije: Žgajnar, Zabukovec, Meglen in Kastelic.

Z aktivnim sodelovanjem na različnih prireditvah, skupnih nastopih s krajevnimi društvi in s projekti je Podružnična šola Krka veliko pripomogla k temu, da je OŠ Stična v letu 2012 dobila naziv Kulturna šola. Tako učenci kot učitelji se trudimo, da bi ta naziv obdržali in bogato kulturno dediščino prenesli še na naslednje rodove.

Viri in literatura:

Arhivsko gradivo iz Zgodovinskega arhiva, Ljubljana, pridobila in zbrala Mateja Jere Grmek.

Kastelic, Z. (2011): Osnovna šola Stična. Podružnična šola Krka : ob odprtju nove šole, maj 2011.

Šolska kronika šestrazredne osnovne šole na Krki od 1945/1946 do 1964/1965.

Šolski arhiv PŠ Krka.

Turk, N. (2014): Francka Turk pripoveduje svoji hčeri. V: Kulturno društvo Krka. Vem za dolino, ki je lepša od drugih dolin : zbornik ob 20-letnici Kulturnega društva Gledališče Krka, Krka, str. 27-29.

Zaposleni pred »fabrko« leta 1959; iz arhiva Branke Šušteršič in Avgušтина Pekolja.

Fotografija 2: Ples v tovarni na Krki, leto 1963: (spredaj) Gustelj Pekolj, Dragica Strojjan, Cvetka Primc, Joži Zrimšek, Nada Pugelj, Franc Mahne, Marija Rus, Miha Sadar, Julka Markovič, Jože Urbančič, Jože Rogelj; iz arhiva Mihe Sadarja.

Tovarna Kroj po zaprtju, 2009

Učenci pred šolo na začetku obnovitvenih del, september 2010.

Šolsko leto 2013/14: učenci in učiteljice skupaj s Francetom Slano.

NAŠE OBČINE IN OBČANI

OBČINA GROSUPLJE V LETIH 2012-2013

*Peter Verlič**

Občina Grosuplje je v letih 2012 in 2013 poslovala in dosegla cilje, ki jih je začrtala v sprejetih proračunih v obsegu in vsebini, ki sta opisana v nadaljevanju.

1. PRORAČUNSKI PREJEMKI

1.1. Prihodki

Struktura prihodkov občinskega proračuna za leti 2012 in 2013, v primerjavi z veljavnima proračunoma teh dveh let, je bila naslednja:

(v EUR)

	realizacija	strukt.	veljavni proračun	strukt.	IND
	2012		2012		real./velj.pror.
davčni prihodki	11.922.170	78%	11.906.952	73%	100
nedavčni prihodki	2.495.029	16%	2.888.076	18%	86
kapitalski prihodki	269.780	2%	983.680	6%	27
transforni prihodki	593.489	4%	620.152	4%	96
SKUPAJ	15.280.468	100%	16.398.860	100%	93

(v EUR)

	realizacija	strukt.	veljavni proračun	strukt.	IND
	2013		2013		real./velj.pror.
davčni prihodki	11.887.901	72%	12.069.508	58%	98
nedavčni prihodki	2.735.837	17%	3.364.598	16%	81
kapitalski prihodki	255.063	1%	1.490.612	7%	17
transforni prihodki	1.655.922	10%	4.084.428	19%	41
SKUPAJ	16.534.723	100%	21.009.146	100%	79

* Župan občine Grosuplje, dr. gradbeništva

Kot je razvidno iz tabel, so bili **skupni prihodki** v letu 2012 realizirani glede na veljavni proračun 93 %, v letu 2013 pa 79 %.

Večina prihodkov je bila ustvarjena z **davčnimi prihodki**, in sicer 78 % v letu 2012 in 72 % v letu 2013. Deleža sta višja, kot smo planirali. Z rebalansom 2 proračuna za leto 2012 je bila narejena korekcija dohodnine, ki jo je med letom zakonodaja občinam znižala za drugo polovico leta 2012. Dohodnina kot največji davčni prihodek je bila enaka planirani, in to v obeh letih. Tudi znesek nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča kot drugi največji davčni prihodek je bil v letu 2012 realiziran na nivoju planiranega, v letu 2013 pa malo pod planom.

Nadomestilo za uporabo stavbnega zemljišča je bilo v letu 2012 pobrano tako pri pravnih kot pri fizičnih osebah v višini 1.046.756 EUR, nekaj več kot v letu 2011, in sicer za 132.968 EUR. V letu 2013 pa smo iz nadomestila prejeli v proračun od pravnih in fizičnih oseb 1.085.001 EUR. Kar nekaj davčnih prihodkov je bilo ustvarjenih tudi iz davkov na promet nepremičnin in na finančno premoženje, v letu 2012 282.711 EUR, v letu 2013 pa 264.770 EUR, in domačih davkov na uporabo blaga ali opravljanja storitev, v letu 2012 358.625 EUR, v letu 2013 pa 321.533 EUR. Sem spadajo predvsem okoljske dajatve, komunalne, turistične, ekološke in priključne takse.

Nedavčni prihodki so bili v letu 2012 nižji od planiranih za 14 indeksnih točk. Znašali so 16 % vseh prihodkov, to pa sta samo dve odstotni točki manj, kot smo planirali, v letu 2013 pa so znašali 17 % vseh prihodkov in so bili nižji od planiranih za 19 indeksnih točk. Ti prihodki so bili ustvarjeni zlasti s prispevki investitorjev za urejanje stavbnih zemljišč (komunalni prispevek), prihodkov iz premoženja, zlasti prihodkov iz najemnin (osnovna sredstva komunalne infrastrukture, ki jo dajemo v najem JKP, najemnine za poslovne prostore in stanovanja), koncesijskih dajatev posebnih iger na srečo (Motel Kongo) ter prihodkov od prodaje blaga in storitev.

Prispevki investitorjev za urejanje stavbnih zemljišč so bili v letu 2012 nižji od pričakovanih za 58 indeksnih točk, v letu 2013 pa za 51. V letu 2012 so znašali 370.258 EUR, v letu 2013 pa 622.926 EUR. Prihodki od najemnin pa so znašali 1.425.980 EUR v letu 2012 in 1.403.181 EUR v letu 2013. Prihodki od dajatev posebnih iger na srečo so dosegli v letu 2012 295.530 EUR in so manjši od tistih v letu 2011 za 25.363 EUR. V letu 2013 so znašali 247.220 EUR in so presegli planirane za 8 %. V letu 2012 pa so bili nižji od planiranih za 8 indeksnih točk. V zadnjih dveh letih opažamo trend zmanjševanja teh prihodkov.

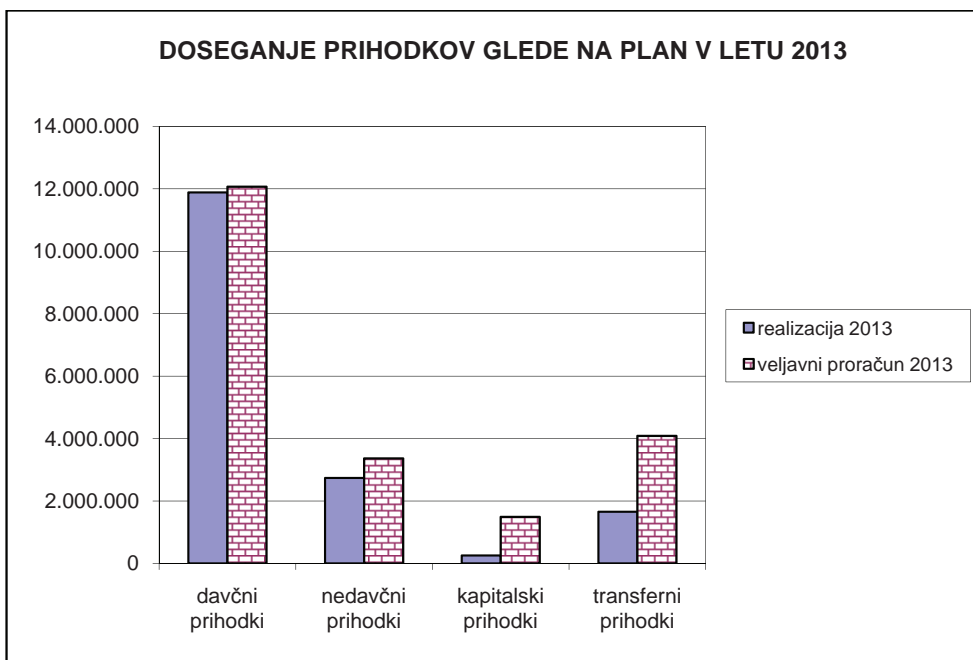
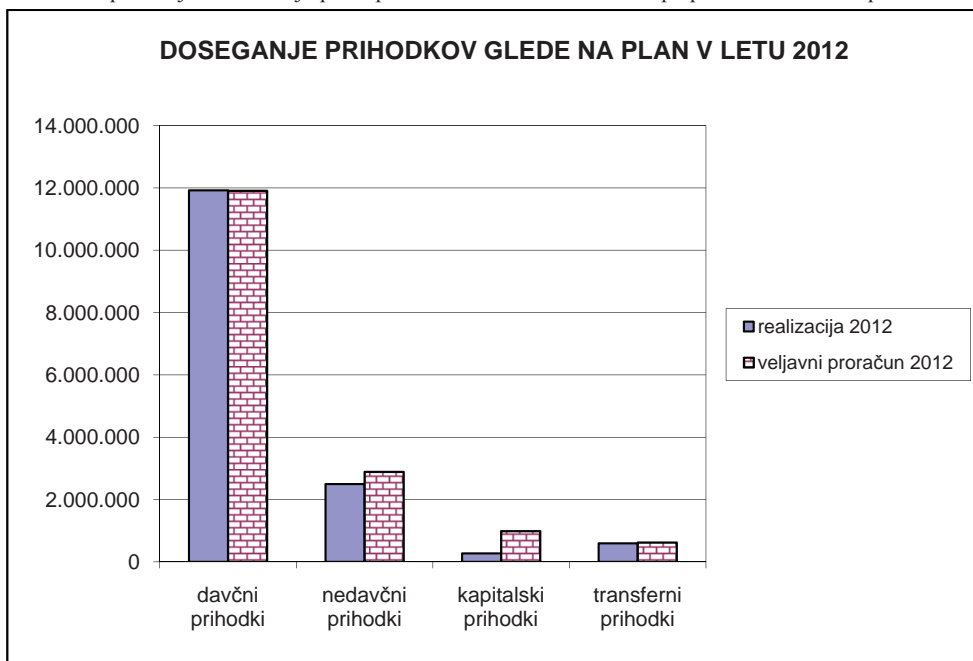
Delež **kapitalskih prihodkov** v vseh prihodkih je znašal v letu 2012 2 %, v letu 2013 pa 1 %. Vrednost teh prihodkov ni dosegla planirane vrednosti. Vzrok je v nerealiziranem prihodku od prodaje zemljišč in zgradb ter prostorov. Prihodki od prodaje stavbnih zemljišč so znašali v obeh letih skupaj 298.515 EUR, od kmetijskih pa 3.955 EUR. Prodaja prostorov in stavb je bila realizirana v letu 2012 v celoti, v letu 2013 pa 32 %. Glede na to, da odhodki niso dosegli stodontne realizacije, so bila prodana le tista osnovna sredstva, ki jih je bilo potrebno prodati zaradi izvedbe določenih projektov in ne za kritje proračunskega primanjkljaja.

S transfernimi prihodki je Občina v letu 2012 zbrala 4 % vseh prihodkov, kakor je tudi planirala, v letu 2013 pa 10 %. V tem deležu so bili v letu 2012 zbrani prihodki od prejetih državnih sredstev za investicije v višini 434.368 EUR in za tekočo porabo v višini 64.429 EUR. Iz sredstev proračuna EU je Občina v letu 2012 prejela 89.611 EUR, iz drugih občin 5.081 EUR, torej skupaj 593.489 EUR.

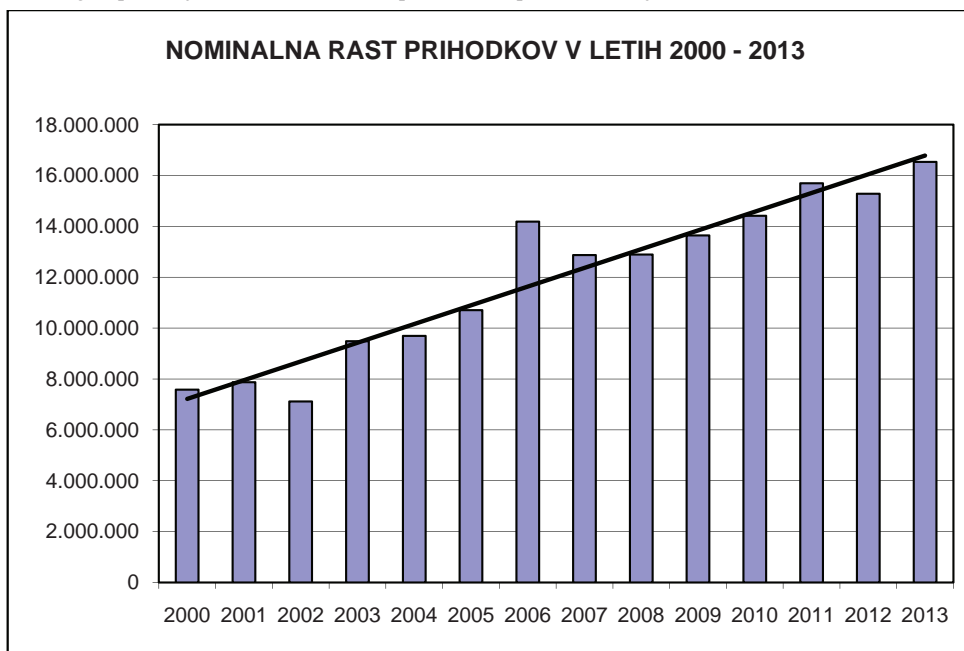
V letu 2013 pa so bili v tem deležu zbrani prihodki od prejetih državnih sredstev za investicije v višini 880.276 EUR, za tekočo porabo 64.191 EUR, iz sredstev proračuna EU - strukturni skladi 261.267 EUR in iz kohezijskega sklada 448.075 EUR, torej skupaj 1.653.809 EUR.

Delež transfernih prihodkov v vseh prihodkih se v zadnjih treh letih zvišuje od 2 % v letu 2011, 4 % v letu 2012 do 10 % v letu 2013.

Grafa nam prikazujeta realizacijo plana prihodkov v letu 2012 in 2013 po posameznih vrstah prihodkov:

Sledeči graf prikazuje nominalno vrednost prihodkov v preteklih trinajstih letih in nominalen trend rasti:

Nominalno so se prihodki v Občini Grosuplje od leta 2000 do 2013 povišali za 118 %.

1.2. Prejeta vračila danih posojil in prodaja kapitalskih deležev

Prejeta vračila danih posojil so v letu 2012 znašala 30.382 EUR, v letu 2013 pa 15.654 EUR. Gre za vračila kreditov, ki jih je Občina dala tako fizičnim kot pravnim osebam v preteklih letih. Vračila se z leti zmanjšujejo, saj Občina ne razpisuje več posojil v takem obsegu, kot jih je pred leti.

1.3. Zadolževanje

Občina se v letu 2012 ni zadolževala, se je pa tik pred koncem leta 2013 zadolžila za 1.000.000 EUR. To je bil premostitveni kredit za poplačilo gradbenih situacij pri izgradnji CCN in kanalizacije v projektu »Porečje Krke«, ki sta ga sofinancirali država in EU. Z nakazilom odobrenih sredstev, pridobljenih na javnem razpisu, je država kasnila. Občina je tako morala za poplačilo zapadlih terjatev izvajalca del na tem projektu najeti kredit za obdobje 21 dni.

2. IZDATKI

2.1. Odhodki

Odhodki občinskega proračuna in njihova struktura za leto 2012 in 2013 v primerjavi z veljavnima proračunoma za isti leti so bili naslednji:

(v EUR)

	realizacija	strukt.	veljavni proračun	strukt.	IND
	2012		2012		real./velj.pror.
tekoči odhodki	3.446.666	24%	4.133.807	24%	83
tekoči transferi	5.984.683	42%	6.282.901	36%	95
investicijski odhodki	4.526.476	31%	6.390.511	37%	71
investicijski transferi	439.092	3%	455.820	3%	96
SKUPAJ	14.396.917	100%	17.263.039	100%	83

(v EUR)

	realizacija	strukt.	veljavni proračun	strukt.	IND
	2013		2013		real./velj.pror.
tekoči odhodki	4.058.423	22%	4.854.511	22%	84
tekoči transferi	5.950.535	33%	6.399.746	29%	93
investicijski odhodki	7.778.022	43%	10.346.364	47%	75
investicijski transferi	486.155	2%	542.069	2%	90
SKUPAJ	18.273.135	100%	22.142.690	100%	83

Kot je razvidno iz zgornjih tabel, so bili odhodki v letu 2012 in 2013 realizirani 83 % glede na plan. Najslabše dosegajo planirane vrednosti investicijski odhodki tudi zaradi tega, ker se je izvajanje nekaterih investicij potegnilo v naslednja leta.

Realizirani **strukturni deleži** tekočih transferov in investicijski odhodkov so nekoliko drugačni od planiranih strukturnih deležev. Enak delež od planiranega dosegajo tekoči odhodki in investicijski transferi.

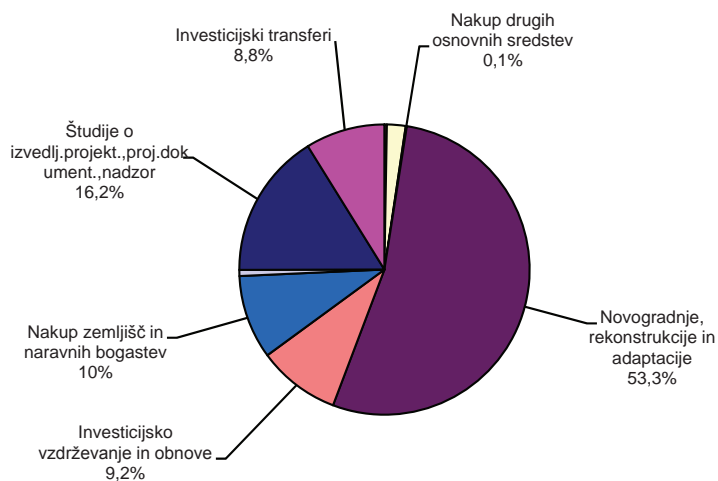
Iz tabel je razvidno, da je bilo v letu 2012 34 % vseh proračunskih sredstev namenjenih investicijam, v letu 2013 pa že 45 %, kar je relativno visok delež in predstavlja 8.264.177 EUR sredstev.

Če primerjamo deleže proračunskih sredstev, namenjenih investicijam, so bili ti v zadnjih letih sledeči:

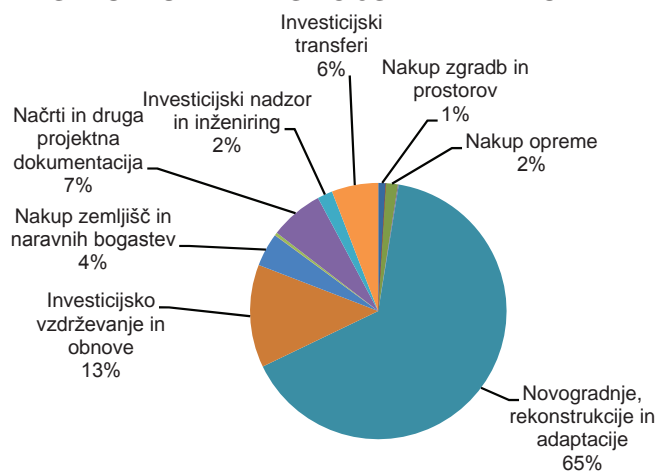
leto	leto	leto	leto	leto	leto	leto	leto	leto	leto	leto	leto	leto	leto
2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
54%	50%	34%	45%	40%	43%	51%	42%	44%	40%	33%	36%	34%	45%

Naslednja grafa prikazujeta strukturo investicij glede na namen porabe v letih 2012 in 2013:

STRUKTURA INVESTICIJSKIH ODHODKOV V LETU 2012

STRUKTURA INVESTICIJSKIH IZDATKOV V LETU 2013

V letu **2012** so bile izvedene sledeče pomembnejše investicije, investicijska vzdrževanja in nakupi:

Na področju investicij v *splošne zadeve (lokalna samouprava, obramba in izredni dogodki)*:

- nakup opreme (računalniška oprema, avdiovizualna oprema, programska oprema, napeljave itd.) ter investicijsko vzdrževanje upravne zgradbe na Taborski cesti 2 in Taborski cesti 1 v Grosupljem v višini *62.526 EUR*,
- nakup avtomobila za potrebe Medobčinskega inšpektorata in redarstva v višini *13.440 EUR*,
- investicijsko vzdrževanje gasilskih domov in nakup gasilske opreme za Območno gasilsko zvezo v višini *148.500 EUR*.

Na področju *kmetijstva*:

- komasacija Sela in Mlačevo v višini *66.430 EUR*,
- naložbe v kmetijsko gospodarstvo in ureditev kmetijskih zemljišč v višini *50.170 EUR*.

Na področju *družbenih dejavnosti*:

- nakup knjig za Mestno knjižnico Grosuplje v višini *56.754 EUR*,
- investicije in investicijsko vzdrževanje vrtcev v višini *34.618 EUR*,
- investicije in investicijsko vzdrževanje matične OŠ Louisa Adamiča v višini *165.534 EUR*,
- investicije in investicijsko vzdrževanje POŠ Šmarje - Sap v višini *54.224 EUR*,
- investicije v POŠ Kopanj v višini *674.045 EUR*,
- investicije in investicijsko vzdrževanje matične OŠ Brinje v višini *19.962 EUR*,
- investicijsko vzdrževanje POŠ Polica v višini *7.901 EUR*,
- investicijsko vzdrževanje kulturnih objektov v višini *24.339 EUR*,
- investicije v objekte kulturne dediščine in sakralne objekte v višini *21.775 EUR*.

Na področju pridobivanja in *distribucije energetskih surovin*:

- Obnova sistema daljinskega ogrevanja v višini *35.639 EUR*.

Na področju investicij v *cestni promet in infrastrukturo*:

- investicijsko vzdrževanje in gradnja občinskih cest v višini *1.144.847 EUR*,
- investicijsko vzdrževanje in gradnja državnih cest v višini *67.281 EUR*,
- investicijsko vzdrževanje in gradnja javne razsvetljave v višini *19.032 EUR*,
- urejanje cestnega prometa (avtobusna postajališča, semaforizacija) v višini *66.988 EUR*.

Na področju *varovanja okolja*:

- gradnja kanalizacij in investicije, povezane z ravnanjem z odpadno vodo, ter projektna dokumentacija za CCN in kanalizacijo v projektu »Porečje Krke« v višini *349.330 EUR*,
- ravnanje z odpadki (komunalna deponija in obnove na področju ravnanja z odpadki) v višini *270.970 EUR*.

Na področju *prostorskega planiranja in stanovanjske komunalne dejavnosti*:

- gradnja vodovodov v višini 282.720 EUR,
- investicijsko vzdrževanje stanovanj v lasti Občine Grosuplje v višini 19.756 EUR,
- prostorsko načrtovanje v višini 99.085 EUR,
- nakup zemljišč za potrebe investicij v višini 449.003 EUR.

V letu 2013 pa so bile izvedene sledeče pomembnejše investicije, investicijska vzdrževanja in nakupi:

Na področju investicij v *splošne zadeve (lokalna samouprava, obramba in izredni dogodki)*:

- investicijsko vzdrževanje gasilskih domov in nakup gasilske opreme za Območno gasilsko zvezo v višini 160.233 EUR,
- nakup opreme (računalniška oprema, avdiovizualna oprema, programska oprema, napeljave itd.) ter investicijsko vzdrževanje upravne zgradbe na Taborski cesti 2 in Taborski cesti 1 v Grosupljem v višini 58.633 EUR.

Na področju *kmetijstva*:

- naložbe v kmetijsko gospodarstvo in ureditev kmetijskih zemljišč v višini 52.449 EUR,
- komasacija Sela in Mlačevo v višini 28.502 EUR.

Na področju *družbenih dejavnosti*:

- investicije in investicijsko vzdrževanje POŠ Šmarje - Sap v višini 1.504.629 EUR,
- investicije v Zdravstveni dom Grosuplje v višini 77.860 EUR,
- nakup knjig za Mestno knjižnico Grosuplje v višini 57.000 EUR,
- investicijsko vzdrževanje kulturnih, športnih objektov in objektov kulturne dediščine ter sakralnih objektov v višini 39.502 EUR,
- investicije in investicijsko vzdrževanje matične OŠ Louisa Adamiča v višini 37.200 EUR,
- investicije in investicijsko vzdrževanje matične OŠ Brinje v višini 32.184 EUR.

Na področju investicij v *cestni promet in infrastrukturo*:

- investicijsko vzdrževanje in gradnja občinskih cest v višini 696.460 EUR,
- investicijsko vzdrževanje in gradnja državnih cest v višini 261.756 EUR,
- investicijsko vzdrževanje in gradnja javne razsvetljave v višini 20.469 EUR.

Na področju *varovanja okolja*:

- gradnja kanalizacij in investicije, povezane z ravnanjem z odpadno vodo, ter projektna dokumentacija za CCN Grosuplje in kanalizacijo v projektu »Porečje Krke«, v višini 3.455.949 EUR,
- ravnanje z odpadki (komunalna deponija in obnove na področju ravnanja z odpadki)
- v višini 141.471 EUR.

Na področju *prostorskega planiranja in stanovanjske komunalne dejavnosti*:

- nakup zemljišč v višini 318.101 EUR,
- gradnja vodovodov v višini 249.318 EUR,
- prostorsko načrtovanje v višini 205.841 EUR.

Po **področjih programske klasifikacije proračunskih odhodkov** je bila poraba sledeča:

Leto 2012 v EUR

	Realizacija 2012
01 POLITIČNI SISTEM	203.932
02 EKONOMSKA IN FISKALNA ADMINISTRACIJA	11.644
03 ZUNANJA POLITIKA IN MEDNARODNA POMOČ	9.730
04 SKUPNE ADMINISTRATIVNE SLUŽBE IN SPLOŠNE JAVNE STORITVE	175.818
06 LOKALNA SAMOUPRAVA	1.437.894
07 OBRAMBA IN UKREPI OB IZREDNIH DOGODKIH	266.345
08 NOTRANJE ZADEVE IN VARNOST	4.458
10 TRG DELA IN DELOVNI POGOJI	6.200
11 KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN RIBIŠTVO	196.533
12 PRIDOBIVANJE IN DISTRIBUCIJA ENERGETSKIH SUROVIN	39.640
13 PROMET, PROMETNA INFRASTRUKTURA IN KOMUNIKACIJE	3.022.114
14 GOSPODARSTVO	83.720
15 VAROVANJE OKOLJA IN NARAVNE DEDIŠČINE	694.205
16 PROSTORSKO PLANIRANJE IN STANOVANJSKO KOMUNALNA DEJAVNOST	1.304.711
17 ZDRAVSTVENO VARSTVO	133.230
18 KULTURA, ŠPORT IN NEVLADNE ORGANIZACIJE	1.318.057
19 IZOBRAŽEVANJE	4.885.390
20 SOCIALNA VARNOST	508.599
22 SERVISIRANJE JAVNEGA DOLGA	713.133
23 INTERVENCIJSKI PROGRAMI IN OBVEZNOSTI	11.331

Leto 2013 v EUR

		Realizacija 2013
01	POLITIČNI SISTEM	137.968
02	EKONOMSKA IN FISKALNA ADMINISTRACIJA	8.441
03	ZUNANJA POLITIKA IN MEDNARODNA POMOČ	0
04	SKUPNE ADMINISTRATIVNE SLUŽBE IN SPLOŠNE JAVNE STORITVE	182.813
06	LOKALNA SAMOUPRAVA	1.500.231
07	OBRAMBA IN UKREPI OB IZREDNIH DOGODKIH	287.170
08	NOTRANJE ZADEVE IN VARNOST	4.839
10	TRG DELA IN DELOVNI POGOJI	10.504
11	KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN RIBIŠTVO	157.622
12	PRIDOBIVANJE IN DISTRIBUCIJA ENERGETSKIH SUROVIN	7.302
13	PROMET, PROMETNA INFRASTRUKTURA IN KOMUNIKACIJE	3.195.981
14	GOSPODARSTVO	91.029
15	VAROVANJE OKOLJA IN NARAVNE DEDIŠČINE	3.649.515
16	PROSTORSKO PLANIRANJE IN STANOVANJSKO KOMUNALNA DEJAVNOST	1.219.504
17	ZDRAVSTVENO VARSTVO	219.017
18	KULTURA, ŠPORT IN NEVLADNE ORGANIZACIJE	1.396.536
19	IZOBRAŽEVANJE	5.616.002
20	SOCIALNA VARNOST	519.400
22	SERVISIRANJE JAVNEGA DOLGA	686.882
23	INTERVENCIJSKI PROGRAMI IN OBVEZNOSTI	9.243

2.2. Odplačilo dolga

Občina je v letu 2012 poplačala za 629.767 EUR kreditov, v letu 2013 pa za 626.865 EUR in poravnala v letu 2012 za 81.995 EUR obresti, v letu 2013 pa za 57.329 EUR. Tako ji ostaja dolg iz kreditiranja še v višini 2.987.294 EUR.

2.3. Rezultat poslovanja

V letu 2012 so bili odhodki nižji od prihodkov, ustvarjen je bil torej proračunski presežek 883.551 EUR. Ker Občina v letu 2012 ni dajala posojil, je pa dobila nekaj vračil iz preteklih let, je bil pozitiven tudi račun finančnih terjatev in naložb v višini 30.382 EUR. Iz leta 2011 smo v leto 2012 prenesli 1.463.559 EUR neporabljenih sredstev. Za poplačilo kreditnega dolga smo porabili 629.767 EUR, tako nam je na računu konec leta, 31. 12. 2012, ostalo še 1.747.725 EUR, ki smo jih prenesli v leto 2013.

V letu 2013 so bili odhodki višji od prihodkov za 1.738.412 EUR, ustvarjen je bil torej proračunski primanjkljaj. Ker Občina v letu 2013 ni dajala posojil, je pa dobila nekaj vračil iz preteklih let, je bil tudi v tem letu račun finančnih terjatev in naložb pozitiven, in sicer v višini 15.654 EUR. Iz leta 2012 smo v leto 2013 prenesli 1.747.725 EUR neporabljenih sredstev. Za poplačilo kreditnega dolga smo porabili 626.865 EUR, tako nam je na računu konec leta, 31. 12. 2013, ostalo še 398.102 EUR, ki smo jih prenesli v leto 2014.

3. DOSEŽENI CILJI IN REZULTATI

3.1. Dolgoročni cilji

Dolgoročni cilji Občine Grosuplje na področju investicijskih vlaganj so bili opredeljeni v Načrtu razvojnih programov za predpisano obdobje in so sestavni del proračuna za leto 2012 in 2013. Občina je v teh dveh letih sledila ciljem in programu razvoja, ki sta bila začrtana v predvolilnem programu ob začetku mandata zdajšnjega župana. Dolgoročni cilj je uravnotežen razvoj in enakomerno vlaganje proračunskih sredstev v vsa področja proračunske porabe (družbene dejavnosti, komunalna infrastruktura, prostor itd.), kot tudi v vsa prostorska območja občine (urbana, kmetijska, mestna).

Cilj Občine je dvig deleža investicijskih sredstev, torej investicijska naravnost proračuna in varčna poraba sredstev za tekoče proračunske obveznosti. Delež investicijskih sredstev v letu 2013 je znašal 45 %, kar pa je za 32 % več kot v letu 2012, ko je znašal 34 %.

Občina si prizadeva črpati čim več državnih in evropskih finančnih sredstev iz različnih skladov preko razpisov. V preteklih dveh letih je tako pridobila iz državnega proračuna in evropskih skladov kar 2.247.298 EUR.

Občina postaja »občina dobrega življenja« in »občina, prijazna svojim občanom«, zato izvaja aktivnosti na programih in projektih, ki so povezani s starejšimi in mladimi v naši občini, s programi ekološko osveščene občine z uvajanjem obnovljivih in čistejših virov energije in nadzorom nad komunalnimi odpadki in odpadnimi vodami (komunalna deponija CERO Špaja dolina, Centralna čistilna naprava z ustreznim kanalizacijskim sistemom v gradnji).

Občina v svojih dolgoročnih ciljih ne pozablja na kulturno, zgodovinsko in naravno dediščino, ki predstavlja skupaj s turizmom velik izziv za prihodnje obdobje.

Prav tako si Občina prizadeva ostati socialno čuteča in je odločena vsaj 2 % proračunskih sredstev namenjati področju sociale. Relativno velik delež Občina namenja razvoju športa in ljubiteljske kulture, saj je namenila v preteklih dveh letih za ti dve področji letno preko 600.000 EUR sredstev in je dosegla plan. Tudi to ostaja njen dolgoročni cilj.

Med pomembnejše dolgoročne cilje uvrščamo tudi razvoj cestne infrastrukture in njeno redno vzdrževanje ter urejanje cestnega prometa v občini. Delež proračunskih sredstev za to področje je v 2013 znašal 15 %, tako kot v letu 2012. Absolutno pa smo v letu 2013 porabili za to področje cca 400.000 EUR več sredstev kot v predhodnem letu.

3.2. Letni cilji

Na področju *splošne dejavnosti uprave* smo cilje realizirali. Občinska uprava in občinski organi so nemo-teno delovali. Proračunske postavke na področju splošnih zadev so bile zadovoljivo realizirane. Upravne zadeve smo reševali v zakonitih rokih in v korist občanov, seveda v okviru zakonskih določil.

Poraba pisarniškega materiala je bila racionalna in v mejah planiranih stroškov, ravno tako tudi druga poraba. Prihranili smo tudi na področju plač, saj je Zakon o uravnoteženju javnih financ prinesel kar nekaj omejitev napredovanj javnim delavcem, sklepanja avtorskih in podjemnih pogodb, povračila stroškov v zvezi z delom in drugih osebnih prejemkov.

Dvoletne cilje *družbenih dejavnosti* smo zadovoljivo realizirali. Izvedenih je bilo več razpisov, začetih in zaključenih veliko upravnih zadev, izpeljane številne prireditve in ostale aktivnosti s tega področja.

Na področju šolstva je Občina zagotavljala pogoje za nemoteno in kakovostno delo v okviru standardov, ki jih predpisuje področna zakonodaja, ob potrebnem varčevanju predvsem pri tekočih stroških obratovanja šolskih objektov. Za kritje teh stroškov v preteklih dveh letih nismo prekoračili planiranih vrednosti. Zaradi pomanjkanja prostora za šolsko dejavnost smo v preteklih dveh letih namenili dodatna investicijska sredstva za reševanje te problematike. V letu 2012 smo večino investicijskih sredstev porabili za dokončanje obnove in rekonstrukcije podružnične OŠ Kopanj.

V letu 2013 smo razširili in energetsko sanirali POŠ Šmarje - Sap. Šola je dobila tri nove učilnice in manjšo telovadnico v nadzidavi obstoječe telovadnice. S tem je bila rešena prostorska stiska učencev in učiteljev te podružnične šole.

Področje *otroškega varstva* rešujemo vsako leto glede na potrebe, da je čim manjše število odklonjenih otrok v javnem in zasebnih vrtcih s koncesijo v naši občini. Tudi v preteklih dveh letih smo širili kapacitete v obstoječem javnem vrtcu in zasebnih vrtcih s koncesijo Občine Grosuplje. Tako sta v šolskem letu 2012/13 dva koncesijska vrtca razširila svoje kapacitete, in sicer Zasebni vrtec Kobacaj za dva oddelka in Zasebni vrtec Jurček za en oddelek. V zasebnih vrtcih s koncesijo se tako varuje 170 otrok. Število se je glede na predhodno šolsko leto povežalo za 45. V javnem in zasebnih vrtcih s koncesijo se varuje 937 otrok, kar je 95 % vseh otrok, ki jih starši želijo vpisati v te vrtce in ki izpolnjujejo pogoje za vpis.

Na področju *kulture* smo v zadnjih dveh letih namenili sredstva kulturnim društvom, ki se ukvarjajo z ljubiteljsko dejavnostjo z namenom, da jo ohranjajo. Sredstva so bila skoraj v celoti porabljena. Konstantno raste kvaliteta, saj se društva uvrščajo na regijska in državna tekmovanja in dosegajo vidne uspehe. Sredstva so bila namenjena tudi delovanju Zveze kulturnih društev in profesionalnim kulturnim prireditvam.

Sredstva, namenjena ohranjanju kulturne dediščine, so bila porabljena predvsem za vzdrževanje sakralnih objektov, ki so vpisana v našo kulturno dediščino. Za upravljanje in vzdrževanje kulturnih domov smo porabili v zadnjih dveh letih cca 50.000 EUR, s čimer se nadaljuje neprekinjeno vlaganje v te objekte in njihovo ohranjanje, kar je dolgoročni cilj Občine v situaciji, ko ni finančnih sredstev za večje investicije na tem področju.

Proračunske postavke na področju športa so bile realizirane 100 % in cilji so bili uresničeni.

Na področju *zdravstva* smo finančna sredstva vlagali v obstoječi zdravstveni dom in ga tekoče vzdrževali. Večja investicijska vlaganja, ki smo jih planirali v Načrtu razvojnih programov, so se pričela že v letu 2012 s širitvijo Zdravstvenega doma Grosuplje, oziroma z gradnjo prizidka in prepotrebnih parkirišč pred domom. V letu 2013 je bila pripravljena vsa projektna in gradbena dokumentacija. Pričela so se tudi zemeljska dela. Gradbeno obrtniška dela pa bodo dokončana v letu 2014, ko planiramo tudi otvoritev prizidka. Investicija bo bistveno izboljšala zdravstveno ponudbo in oskrbo naših občanov. Potrebe po širitvi doma so se kazale že v preteklih desetih letih ob višanju števila prebivalstva naše občine. V preteklem letu pa je investicija, tako kot je bilo predvideno v razvojnih nalogah, dobila mesto v občinskem proračunu.

Občina je tudi v lanskem letu sofinancirala preventivne zdravstvene programe v organizaciji in izvedbi Zdravstvenega doma Grosuplje.

Na področju *socialnega varstva* smo namenjali sredstva najbolj ranljivim skupinam občanov v višini cca 520 tisoč EUR letno in so dosegla v letu 2012 3,5 %, v letu 2013 pa 2,8 % celotne proračunske porabe. Sredstva so bila namenjena predvsem socialnemu varstvu starih, invalidov, materialno ogroženih in varstvu otrok in družine.

V *turizmu* iščemo možnosti, da bi povezali interese posameznih turističnih organizacij in društev ter jih vključili v celovito turistično ponudbo občine. Občina je v preteklem letu nadaljevala s sodelovanjem v projektu, ki se sofinancira iz evropskih sredstev oziroma z Ministrstva za kmetijstvo in okolje »Sožitje med

mestom in podeželjem« in je pridobila sredstva programa LEADER za obnovo otroškega igrišča v Šmarju – Sapu. Poskušali smo pridobiti upravitelja Krajinskega parka Radensko polje. Vseskozi Občina dela na promociji in prepoznavnosti naše občine v slovenskem prostoru.

Strategija turizma še ni izdelana in ostaja kot naloga v letu 2014. Vzrok je predvsem v iskanju prave vizije turizma naše občine, ki očitno zahteva še nekaj časa in informacij, da jo postavimo in uvrstimo v strategijo turistične ponudbe občine.

Na področju *kmetijstva* smo tudi v letih 2012 in 2013 delovali v skladu s sprejeto strategijo tega področja. Sredstva subvencij za razvoj kmetijstva smo na javnih razpisih dodeljevali v skladu z evropsko in državno zakonodajo ter s pravilniki in odloki Občine Grosuplje. Cilje smo zadovoljivo realizirali.

Na področju *komunalnega opremljanja* smo se trudili, da bi čim hitreje komunalno opremljali po zavidalnih načrtih. Iz prispevkov investitorjev za *urejanje stavbnih zemljišč* je bilo v letu 2012 pridobljenih 370.258 EUR sredstev, v letu 2013 pa 622.926 EUR sredstev, kar je več kot v predhodnem letu za 68 %, in smo jih porabili za opremljanje stavbnih zemljišč.

Med investicijami so imela v zadnjih dveh letih prioriteto vlaganja v *cestno infrastrukturo* in so bila glede na plan realizirana 80 % v letu 2012 in 85 % v letu 2013. Cestni infrastrukturi je bilo namenjenih v letu 2012 2.241.777 EUR, v letu 2013 pa 2.655.011 EUR, kar je za kar 18 % več kot v predhodnem letu. Visoki so bili stroški zimske službe zaradi velikih količin snega v lanski zimi. Realizirane so bile vse predvidene investicije, izpadla je le rekonstrukcija križišča na lokalni cesti Cikava–Fortuna zaradi stečaja izvajalca.

V letu 2013 je bilo obnovljenih in rekonstruiranih več cestnih odsekov. Med njimi so pomembnejši naslednji:

- izgradnja krožišča »Adamičeva cesta–Taborska cesta« v sodelovanju z Direkcijo RS za ceste;
- izgradnja pločnika in javne razsvetljave ob regionalni cesti Škofljica–Šmarje - Sap;
- rekonstrukcija Adamičeve ceste, dokončanje izgradnje Lahove ceste ter obnova ceste med Paradiščem in Podgorico v krajevni skupnosti Šmarje - Sap;
- obnova javne poti v naselju Vino v dolžini 150 m;
- rekonstrukcija treh odsekov cest na območju krajevne skupnosti Polica, in sicer v Gradišču pri Polici v dolžini 100 m, v Gorenji vasi v dolžini 240 m in modernizacija javne poti v novem delu naselja Polica v dolžini 260 m;
- na območju Grosupljega je bil v celoti obnovljen odsek Ceste Toneta Kralja od železniškega prehoda do križišča s Taborsko cesto.

Nadaljevali smo tudi s postopnim urejanjem osnovne komunalne infrastrukture za potrebe romskih naselij. Za obnovo odseka ceste, ki vodi od tovarne Motvoz do romskega naselja Smrekec, ter izgradnjo pločnika in javne razsvetljave smo kandidirali na razpisu MGRT za sofinanciranje projektov osnovne komunalne infrastrukture v romskih naseljih v letu 2013 in v ta namen prejeli 216.798,84 EUR nepovratnih sredstev.

V okviru skupnega projekta Občine Grosuplje ter SŽ – Izgradnja nadomestnih povezav ob ukinitvah posameznih nivojskih prehodov – so bili z zapornicami opremljeni trije nivojski prehodi, in sicer prehod javne poti v Spodnji Slivnici, prehod na gozdni cesti v Velikem Mlačevem in prehod Ceste Toneta Kralja v Grosupljem. V okviru tega so bili ustrezno rekonstruirani tudi odseki cest na tem območju, polovico sredstev za rekonstrukcijo cest pa je prispevalo Ministrstvo za infrastrukturo in prostor. Projekt se nadaljuje v letu 2014.

Tudi *varstvu okolja* smo v preteklih dveh letih namenili, v skladu s prioritarnimi cilji, relativno veliko sredstev, v obeh letih kar 4.300.528 evrov, od tega 3.632.935 evrov v letu 2013. V letu 2013 smo veliko vlagali v obnovo kanalizacijskih sistemov in izgradnjo centralne čistilne naprave, saj so se pričela dela na projektu »Odvajanje in čiščenje odpadnih voda v porečju Krke – 3. sklop«. Za izgradnjo nove čistilne

naprave s kapaciteto 20.000 PE, treh zadrževalnih bazenov, sedmih črpališč in nekaj manj kot 15 km povezovalnih vodov v skupni vrednosti 17,8 milijonov evrov, je občina pridobila 14,7 mio nepovratnih sredstev evropskih kohezijskih skladov. Občina je s pripravo dokumentacije za ta projekt pričela v začetku leta 2011, projekt pa bo v celoti zaključen in predan v uporabo v drugi polovici 2015. V letu 2013 smo obnovili 236 m obstoječega kanalizacijskega omrežja in zgradili sekundarno kanalizacijsko omrežje v naseljih Paradišče in Podgorica, za katerega je občina prav tako pridobila nepovratna sredstva evropskega sklada za regionalni razvoj v višini 244.173,00 EUR. Za priključitev 10 dodatnih objektov na obstoječe omrežje smo dogradili še del sekundarnega kanalizacijskega omrežja v Malem Mlačevem. V letu 2013 so nas investicije s področja ravnanja z odpadno vodo stale 3.455.949 EUR in so bile realizirane v visokem deležu 86 %. Od leta 2012 so bile višje za skoraj 10-krat.

Na področju *oskrbe s pitno vodo* so bila v letu 2013 končana dela na povezovalnem vodovodu »Na Šoli-Velika Loka« v dolžini 1276 m, s katerim je na javno vodovodno omrežje priključeno naselje Velika Loka in s tem dokončno rešena večletna problematika oprečnosti pitne vode vaškega vodovoda.

Obnovljenih je bilo 1.600 m obstoječega vodovodnega omrežja, vključno z odsekom Grosuplje-Gatina, kjer so bile zamenjane dotrajane azbestno-betonske vodovodne cevi.

V letu 2013 je bila pripravljena tudi projektna dokumentacija in pridobljena so bila dovoljenja za izgradnjo vodovoda »Dobje-Dole pri Polici«. Za izvedbo projekta bo občina kandidirala za pridobitev nepovratnih sredstev evropskega sklada za regionalni razvoj v letu 2014. Pričele pa so se tudi priprave na projekt izgradnje vodovoda Ilova Gora-Ravni Dol, ki je skupni projekt občin Grosuplje in Ivančna Gorica.

Kar zadeva področje *zbiranja in odlaganja odpadkov*, je bila v letu 2013 v CERO Špaja dolina dokončana nova vrtina s tlačno sondo za merjenje nivoja podtalnice, izvedeno je bilo asfaltiranje in ureditev platojev za ločeno zbiranje odpadkov. Z obratovanjem je pričela čistilna naprava za čiščenje izcednih vod iz odlagališča. V okviru čistilne naprave pa je bil izveden še tlačni vod in črpališče ter pokrit bazen za izcedne vode, s čimer so bili izpolnjeni vsi pogoji za pridobitev okoljevarstvenega dovoljenja za prvo fazo odlagališča.

Projekt obnove *javne razsvetljave* v občini Grosuplje, ki ga skladno z odlokom in pogodbo za opravljanje lokalne gospodarske javne službe »dobave, postavitve, vzdrževanja in izvajanja javne razsvetljave v občini Grosuplje« izvaja koncesionar, je v zaključni fazi. Zamenjava neustreznih svetilk je bila do konca leta zaključena, merilna mesta pa bodo posodobljena v letih 2014 in 2015.

Na področju *prostorskega razvoja in planiranja* je občina postavila strategijo prostorskega razvoja in prostorskega reda v občini, ki bo usklajena s strategijo prostorskega razvoja in reda države.

V novembru 2012 je bil na Občinskem svetu Občine Grosuplje sprejet Odlok o občinskem prostorskem načrtu in v januarju 2013 objavljen v Uradnem listu RS, št. 8/13. Tako je bil zaključen šestletni postopek krovnege prostorskega dokumenta za izvajanje posegov v prostor v skladu z Zakonom o urejanju prostora in vso sektorsko zakonodajo, ki se dotika prostorskega načrtovanja. Že v letu 2012 smo objavili javni poziv, da zbiramo nove pobude za spremembo občinskega prostorskega načrta. Prispelo je 400 pobud, za katere smo v letu 2013 izvedli terenske ogleda, analize posamične pobude in izdelavo strokovnih podlag za potrebe posegov na kmetijska zemljišča in za potrebe poselitve. Nadaljevanje postopkov, kot so pridobitev prvih mnenj in javne razgrnitve, predvidevamo v letu 2014.

Zakon o prostorskem načrtovanju je skladno z 29. členom Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o prostorskem načrtovanju, Uradni list RS, št. 57/12 in 109/12, dopuščal sprejem sklepov o dopustnosti širitve območij stavbnih zemljišč, ki nadaljujejo obstoječo dejavnost kmetijstva, storitvenih, obrtnih dejavnosti in industrije ter turizma in športa in so prostorsko skladni z Občinskim prostorskim načrtom. Občinski svet je na podlagi tega zakona sprejel 10 sklepov za širitve.

Na področju občinskih izvedbenih aktov je bil v juniju 2012 sprejet Občinski podrobni prostorski načrt Šmarje–Staro pokopališče za namen gradnje poslovno stanovanjskega kompleksa in z ureditvijo območja starega pokopališča v Šmarju v park z otroškimi igriščem. Dela s prekopom posmrtnih ostankov na starem pokopališču so se pričela v letu 2013 in se nadaljevala v leto 2014. V istem letu so potekala gradbena dela za izgradnjo nove kostnice in opornih zidov na novem pokopališču v Šmarju.

V letu 2013 so bili sprejeti naslednji Sklepi o začetku postopkov občinskih podrobnih prostorskih načrtov:

Sklep o začetku postopka priprave OPPN Tržnica Grosuplje. V letu 2013 je bila izdelana idejna zasnova usmeritve v prostor, ki za območje predvideva tri vsebinsko ločene komplekse: večnamensko ploščad s tržnico na jugu, območje paviljona v osrednjem delu in območje parkirišča severno od paviljona. Javna razgrnitev se je pričela decembra 2013 in zaključila v letu 2014. Postopek se nadaljuje v letu 2014.

V letu 2013 smo nadaljevali s postopkom za OPPN Gospodarska cona Jug, za kar so bile pridobljene smernice nosilcev urejanja prostora.

Za območje urejanja protipoplavnih ukrepov sta bila sprejeta dva sklepa o začetku postopka priprave OPPN: to sta OPPN Grosupeljščica 1, ki obsega urejanje območja ob Grosupeljščici od toplotne postaje na Bevkovi cesti do železniške proge na južnem delu območja, in OPPN Grosupeljščica 2, ki obsega urejanje od avtoceste do območja toplotne postaje na Bevkovi cesti.

Sklep za kmetijsko gospodarstvo Šircelj v Gorenji vasi, kjer je v skladu z 39. členom Zakona o kmetijskih zemljiščih na podlagi Odločbe ministrstva za kmetijstvo in v skladu z Zakonom o prostorskem načrtovanju mogoče pričeti s postopkom OPPN.

V letu 2013 smo pričeli postopek za OPPN Športni park Grosuplje s pripravo gradiva za začetek postopka, ki zajema sodelovanje občine in izdelovalca OPPN-ja.

Občina se je prijavila na prvi in drugi Javni razpis »Parkiraj in pelji se« v okviru Operativnega programa razvoja okoljske in prometne infrastrukture za obdobje 2007–2013 2. razvojne prioritete »Cestna in pomorska infrastruktura – področje javnega potniškega prometa«, objavljenem julija 2013, kjer prijavljamo izgradnjo parkirne hiše, katere klet bi služila programu »Parkiraj in pelji se«, zgoraj pa bo javna ploščad. Za izvedbo in prijavo na razpis je bil v letu 2012 izdelan urbanistični preizkus in območje ustrezno umeščeno v sprejeti OPN.

V letu 2012 smo izdelali Urbanistični preizkus za izgradnjo prizidka k Zdravstvenemu domu Grosuplje, na podlagi katerega smo v letu 2013 izdelali projektno dokumentacijo in pridobili gradbeno dovoljenje. Prizidek bo obsegal 8 splošnih ambulant, urinski in hematološki laboratorij, službo nujne medicinske pomoči, garažo, tehnične prostore in povezovalni hodnik. Dostop gibalno oviranim v vse objekte bo omogočen z dvigali. V decembru 2013 so se na podlagi podpisane pogodbe z izvajalcem pričela gradbena dela na območju zdravstvenega doma, ki naj bi se zaključila avgusta 2014.

V letu 2012 je bilo za nakup potrebnih zemljišč porabljenih 449.003 EUR, v letu 2013 pa 318.101 EUR.

POMEMBNEJŠI PROJEKTI OBČINE GROSUPLJE V LETIH 2012 - 2013

V ponedeljek, 29. avgusta 2011, natančneje ob 4.22. uri zjutraj, je po Grosupljem in vse do Ljubljane prvič zapeljala nova *linija Ljubljanskega potniškega prometa 3G*. Nova linija 3G je že takrat potnikom iz Grosupljega omogočila, da se v Ljubljano zapeljejo s terminsko Urbano veliko ceneje. Uskladili smo linije mestnega in medkrajevnega potniškega prometa, prvič določili območja potovanja in tako potnikom omogočili potovanje z enotno vozovnico za nižjo ceno. Poleg cenejše vožnje so bile prednosti uvedbe nove linije 3G pogostost in večja dostopnost do avtobusov, dodana večerna vožnja, pomembna novost je bila tudi krožna linija po Ljubljani, ki je po novem potekala po samem središču mesta, in krožna linija po Grosupljem, ki je pripomogla tudi k večji dostopnosti do avtobusnih postajališč v Grosupljem. Trasa linije 3G po Grosupljem je tako vse leto dodatno obratovala po Ljubljanski cesti, mimo Osnovne šole Brinje Grosuplje in do krožišča Logo, od koder so se avtobusi s krožno vožnjo vrnili na Ljubljansko cesto.

Slovesno odprtje nove linije Ljubljanskega potniškega prometa 3G.

Integrirana linija 3G je že v prvem letu delovanja prinesla izredne rezultate, saj se je število potnikov na tej relaciji povečalo kar za 38,2 %. 3. septembra 2012 pa smo traso linije 3G opremili s plačilnim sistemom Urbana in jo še dodatno prilagodili potnikom.

3. septembra 2012 smo spremenili potek linije 3G, da bi omogočili tudi vzhodnemu delu Grosupljega boljši dostop do linij LPP, in sicer tako, da se je avtobusna trasa od krožišča Logo nadaljevala po cesti Ob Grosupeljščici, čez mostiček pri tržnici, se priključila na Adamičevo cesto in po starem nadaljevala po Cesti na Krko. Na cesti Ob Grosupeljščici smo uredili dve novi avtobusni postajališči, in sicer pri Domu starejših občanov Grosuplje in pri Domu obrtnikov Grosuplje. Z lesenim mostom čez potok smo omogočili prebivalcem v stanovanjskih objektih ob potoku Grosupeljščica še enostavnejši in hitrejši dostop do novega avtobusnega postajališča pri Domu obrtnikov Grosuplje. Ta *brv ljubezni* je Grosuplje tudi estetsko in vsebinsko obogatila. In ko že omenjamo velike človeške vrednote, naj omenimo še *brv prijateljstva*, ki

našo občino povezuje s sosednjo občino Škofljica. Občina Grosuplje želi biti odprta, povezana, želi si sodelovanja z vsemi, želi si imeti prijatelje.

Otvoritvena vožnja po novi krožni trasi linije 3G po Grosupljem.

Brv ljubezni omogoča prebivalcem v stanovanjskih objektih ob potoku Grosupeljščica še enostavnejši in hitrejši dostop do novega avtobusnega postajališča pri Domu obrtnikov Grosuplje.

Druga pomembna novost, ki smo jo dočakali s septembrom 2012, pa je bila ta, da smo plačilni sistem v vseh treh območjih poenotili, tako da lahko sedaj potniki za potovanje poleg terminske Urbane uporabljajo tudi vrednostno Urbano, s katero lahko znotraj izbranega števila območij prestopajo na vse mestne in integrirane linije v roku 90 minut brez doplačila. Pomembno je omeniti, da je prav linija 3G v Slovenijo prinesla uvedbo conskega sistema. Bistveno pri tem je, da je mobilnost uporabnika z uporabo ene same vozovnice veliko večja.

Z uvedbo integrirane linije 3G je Ljubljanski potniški promet vstopil na področje integracije prometa in poenotenja na področju plačevanja s terminsko in vrednostno Urbano. Preprosto, moderno, potnikom prijazno in zlasti tako, kot to poznajo že po vseh razvitejših deželah v svetu.

Linija 3G je v Slovenijo prinesla uvedbo conskega sistema.

Minilo je leto in s septembrom 2013 smo dostopnost okolju prijaznega javnega potniškega prometa našim občanom še približali. Z Urbano ni mogoče potovati le po mestu Grosuplje, ampak se lahko z novimi linijami 71, 72, 73, 74, 75 in 76 popoljemo po celotni občini Grosuplje, vse do Spodnje Slivnice, Škocjana, Luč in do Police.

Načrti Občine Grosuplje se na področju javnega prometa in trajnostne mobilnosti s tem projektom ne zaključujejo. S Slovenskimi železnicami bomo v prihodnje poskušali vpeljati isto vozovnico kot za mestni promet tudi za vlak.

Ko smo ravno govorili o velikem, okolju prijaznem projektu, in preden preidemo k še enemu, za našo občino zelo pomembnemu in obsežnemu okolju prijaznemu projektu, je prav, da nekaj besed namenimo tudi odprtju prve elektro črpalke za električne avtomobile v naši občini, postavitvi prve sončne elektrarne na javnih zavodih v naši občini, podelitvi koncesije za opravljanje lokalne gospodarske javne službe dobave, postavitve, vzdrževanja in izvajanja javne razsvetljave v občini Grosuplje ter dejstvu, da smo pridobili tudi prvo energetska izkaznico, in sicer za Podružnično šolo Šmarje - Sap.

Prvo **elektro črpalko** v naši občini smo dobili decembra 2011 na parkirišču pri Okrajnem sodišču v Grosupljem. Grosuplje se je tako vrisalo na zemljevid elektro črpalk. Elektro črpalka se napaja z zeleno energijo, ki je proizvedena izključno iz obnovljivih virov energije, in sicer iz majhnih hidroelektrarn in sončnih elektrarn, in zato še dodatno predstavlja pomembno pridobitev za zmanjševanje izpusta toplogrednih plinov v občini Grosuplje.

Postavitev prve elektro črpalke v občini Grosuplje.

Še v istem mesecu je pričela delovati tudi **sončna elektrarna** na strehah Osnovne šole Brinje Grosuplje in Športne dvorane Brinje Grosuplje, ko jo je skupina Bisol Group priključila na električno omrežje. 422,4-kilovatno sončno elektrarno sestavlja 1729 fotonapetostnih modulov, ki letno proizvedejo cca 444 megavati-ur električne energije. Na ta način bo na letni ravni več kot 266 ton manj izpustov ogljikovega dioksida v ozračje. Proizvedena električna energija zadostuje potrebam okoli 110 okoliških gospodinjstev.

Sončna elektrarna na strehah Osnovne šole Brinje Grosuplje in Športne dvorane Brinje Grosuplje.

Na podlagi Odloka o koncesiji za opravljanje lokalne gospodarske javne službe dobave, postavitve, vzdrževanja in izvajanja **javne razsvetljave** v občini Grosuplje, ki so ga občinski svetniki sprejeli novembra 2011, je bila oktobra 2012 med Občino Grosuplje in podjetjem Javna razsvetljava, d. d., za določen čas 20 let sklenjena koncesijska pogodba za opravljanje lokalne gospodarske javne službe.

Odlok je bil sprejet z namenom, da zagotovimo trajno nemoteno ter brezhibno delovanje javne razsvetljave, zmanjšanje porabe električne energije ter zagotavljanje mejnih vrednosti svetlobnega onesnaževanja okolja.

S sklenitvijo koncesijske pogodbe pa je bil narejen tudi prvi korak k energetsko učinkoviti prenovi javne razsvetljave v občini Grosuplje, ki pravzaprav pomeni zamenjavo starih in gradnjo novih, bolj učinkovitih naprav, žarnic, svetil, regulatorjev in druge opreme.

Konec leta 2012 se je Občina Grosuplje prijavila na javni razpis za energetsko sanacijo šol in vrtcev s tremi vlogami, in sicer z vrtcem Kekec na Trubarjevi cesti, z Osnovno šolo Louisa Adamiča z vrtcem Tinkara na Tovarniški cesti in s Podružnično šolo Šmarje - Sap, v začetku leta 2013 pa na javni razpis za energetsko sanacijo šol, vrtcev, zdravstvenih domov in knjižnic še s tremi vlogami, in sicer z Osnovno šolo na Adamičevi cesti v Grosupljem, z vrtcem Pika v Šmarju - Sapu in z obstoječim zdravstvenim domom, ob katerem se gradi prizidek. Občina Grosuplje je uspela prav z vsemi šestimi vlogami. Objekt, ki smo ga s sredstvi, pridobljenimi iz Kohezijskega sklada Evropske unije, uspešno sanirali že v letu 2013, je Podružnična šola Šmarje - Sap, 19. maja 2014 je šola pridobila tudi **energetsko izkaznico**. Z energetsko sanacijo objekta smo občutno zmanjšali toplotne izgube in znižali visoke stroške ogrevanja, dolgoročno želja pa je, da bi energetsko sanirali vse javne objekte.

Predaja energetske izkaznice Podružnični šoli Šmarje - Sap.

Sočasno z energetsko sanacijo **Podružnične šole Šmarje - Sap** je potekala tudi njena prepotrebna razširitev. Že konec leta 2013 je šola pridobila kar tri velike učilnice, med katerimi so tudi učilnica za gospodinj-

stvo s kuhinjo, en manjši kabinet, trim kabinet oz. mala telovadnica, nastalo pa je tudi novo povezovalno stopnišče. S sredstvi Evropske unije, pridobljenimi preko programa LEADER LAS, pa smo prenovili tudi **otroško in mladinsko športno igrišče** poleg šole.

Šmarska šola pa ni edina, ki je v zadnjih letih doživela veliko prenovo. Že leto prej je doživela temeljito rekonstrukcijo **Podružnična šola Kopanj**, prenovljena šola je svoja vrata odprla 16. maja 2012 in šolarje povabila v svoje moderno, a domačno zavetje. Prenovljena stavba je pod svoje okrilje sprejela tudi predšolske otroke, vsakodnevni živžav tako tam popestrijo tudi otroci iz vrta Trobentica. Prvi šolski dan, 3. september 2013, pa je bil zagotovo prav poseben dan za šolarje, ki so šolski prag prestopili v **Osnovni šoli Louisa Adamiča na Adamičevi**. Pričakali so jih res lepo prenovljeni prostori.

Podružnična šola Kopanj v novi preobleki.

V tednu otroka, od 1. do 7. oktobra, so v letu 2012 na svoj račun prišli tudi naši najmlajši, saj smo v kar šestih enotah Vzgojno varstvenega zavoda Kekec Grosuplje, in sicer v enotah Kekec, Tinkara, Pastirček, Mojca, Rožle in Pika, predali svojemu namenu **nova otroška igrala**. Postavili smo kar 45 novih igral in sanirali okoli 850 varnostnih podlag.

Vrtčevski otroci so se razveselili novih igral.

Občina Grosuplje ima okolju prijazno zeleno barvo tudi v grbu, ki nas opominja, da razmišljamo zeleno, skrbimo za čisto okolje, posledično pa bomo v naši občini tudi zdravo živeli. Zgodba z zelenimi projekti tako še ni zaključena.

Izredno obsežen zeleni projekt, ki je še vedno v teku, predstavlja tudi **izgradnja kanalizacije in nadgradnja centralne čistilne naprave**. Občina Grosuplje se je v letu 2011 prijavila na razpis za dodelitev nepovratnih sredstev iz Kohezijskega sklada Evropske unije za nujno potrebno ureditev kanalizacijskega omrežja ter rekonstrukcijo in povečanje kapacitet čistilne naprave v občini Grosuplje. V decembru 2012 je bila Občini Grosuplje izdana odločba, s katero ji je bilo dodeljenih 14,7 milijona evrov. Izvajalec gradnje podjetje Riko je z deli pričel avgusta 2013, vsa dela na kanalizacijskih vodih in čistilni napravi pa bodo predvidoma zaključena do poletja 2014, poskusno obratovanje čistilne naprave bo nato trajalo 12 mesecev.

Občina Grosuplje je za izgradnjo kanalizacije in nadgradnjo centralne čistilne naprave prejela 14,7 milijona evrov iz Kohezijskega sklada Evropske unije.

Že vse od avgusta 2013 potekajo intenzivna dela za izgradnjo kanalizacijskih sistemov in nadgradnjo oziroma rekonstrukcijo čistilne naprave v občini Grosuplje. Na sistem odvajanja in čiščenja, ki se bo zaokrožil s sodobno čistilno napravo, se bo priključilo najmanj 95 % prebivalcev dvanajstih naselij. Čistilna naprava bo zagotovila optimalno čiščenje, posledično pa se bo obremenjevanje okolja močno zmanjšalo.

Investicija se izvaja na območju Grosupljega, Šmarja - Sapa, Spodnjega Blata, Gatine in Ponove vasi-Št. Jurija.

Kanalizacijsko omrežje v Grosupljem je bilo urejeno le deloma. Graditi se je namreč pričelo že pred štiridesetimi leti in je bilo zato na več odsekih dotrajano. Celotni kanalski sistem je bil pretežno sestavljen iz polivinil kloridnih, azbestno cementnih in betonskih cevi, čistilna naprava s kapaciteto 10.000 populacijskih enot (PE) pa je bila preobremenjena in potrebna sanacije. Na celotni kanalski sistem so vključena tudi okoliška naselja, Šmarje - Sap, Veliki Vrh, Cikava, Sela, Brezje pri Grosupljem, Perovo in Spodnja Slivnica. Ta naselja odvajajo odpadne vode po kanalskih sistemih B, C, D, E, F in po glavnem kanalskem zbiralniku »S«, ki je bil prav tako v slabem stanju, v to preobremenjeno čistilno napravo, potrebno sanacije. V projekt smo vključili tudi naselja Spodnje Blato, Gatina in Ponova vas-Št. Jurij, ki so bila že v taki meri opremljena s kanalizacijo, da je bilo načrtovanje izgradnje povezovalnih kanalov na novo čistilno napravo ekonomično.

Na območju občine Grosuplje tako poteka izgradnja 14.644 metrov nove kanalizacije, 7 črpališč in 3 zadrževalnih bazenov ter nadgradnja obstoječe centralne čistilne naprave Grosuplje s sedanje kapacitete 10.000 PE na 20.000 PE.

Dela za izgradnjo kanalizacije in nadgradnjo centralne čistilne naprave potekajo po planu.

22. maja 2014 so si potek in napredovanje del za izgradnjo kanalizacije in nadgradnjo centralne čistilne naprave v občini Grosuplje ogledali tudi predstavniki Generalnega direktorata za regionalno in mestno politiko pri Evropski komisiji in Službe Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko. Šlo je za reden pregled projektov, ki se financirajo iz evropskih skladov Evropske komisije. Služba Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko je izpostavila projekt izgradnje kanalizacije in nadgradnje centralne čistilne naprave v naši občini kot primer dobre prakse.

Gradnjo centralne čistilne naprave v Grosupljem so si kot primer dobre prakse ogledali predstavniki Evropske komisije.

Projekt je za samo občino in občane izrednega pomena, saj pomeni celovito reševanje problematike z odvajanjem in čiščenjem odpadnih komunalnih voda. Z novim kanalizacijskim sistemom, ki bo zgrajen vodotesno, bo preprečeno uhajanje odpadnih voda v tla in naprej v podtalnico. Del kanalizacijskega sistema pa je tudi nova čistilna naprava, ki bo omogočila optimalno čiščenje. Odvajanje in čiščenje odpadnih voda bo pozitivno vplivalo na ohranjanje naravnih virov in biotske raznovrstnosti. Zmanjšanje onesnaževanja okolja pa bo izboljšalo življenjske pogoje prebivalstva.

Ob koncu investicije bo na kanalizacijo s čiščenjem na čistilni napravi na novo priključenih cca 1900 prebivalcev. Poleg tega bo učinek čiščenja po novem ustrezen še za cca 9.800 prebivalcev, ki so sicer že danes priključeni na čistilno napravo, na centralni čistilni napravi pa se bodo čistile tudi greznične gošče in mulji iz malih čistilnih naprav še cca 5.500 prebivalcev.

Celotna vrednost tega dela projekta znaša 21.552.324 evrov in ga delno financirajo Republika Slovenija, Kohezijski sklad Evropske unije v okviru Operativnega programa razvoja okoljske in prometne infrastrukture za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete »Varstvo okolja - področje voda«, prednostne usmeritve »Odvajanje in čiščenje komunalnih voda« in Občina Grosuplje.

Z zelenimi, okolju prijaznimi projekti bomo nadaljevali tudi v prihodnje in raven kakovosti bivanja prebivalcev občine Grosuplje na ta način še povečali. Za višjo raven kakovosti bivanja prebivalcev je zagotovo pomembna tudi dobra zdravstvena oskrba.

Vendar **Zdravstveni dom Grosuplje**, ki se nahaja v dveh ločenih objektih, funkcionalno, prostorsko in organizacijsko ne zadošča več potrebam zdravstvene oskrbe Grosupljega in okolice. Zaradi vzpostavitve boljše oskrbe bomo dogradili prizidek z novimi splošnimi ambulantami in prostori za nujno medicinsko pomoč, ki so sedaj od glavne enote zdravstvenega doma dislocirani.

10. decembra 2013 je bila s podjetjem GIC gradnje podpisana pogodba za gradnjo prizidka k Zdravstvenemu domu Grosuplje v vrednosti cca 3.500.000 evrov z DDV, 12. marca 2014 pa smo že položili temeljni kamen. Dela za izgradnjo prizidka k Zdravstvenemu domu Grosuplje bodo zaključena septembra 2014.

Položitev temeljnega kamna za izgradnjo prizidka k Zdravstvenemu domu Grosuplje.

Nov prizidek k zdravstvenemu domu bomo zgradili vzdolž hriba, desno od zdravstvenega doma. Nova stavba bo obsegala pritličje in prvo nadstropje, z dvema starima objektoma pa jo bo povezoval stekleni povezovalni hodnik oziroma lobby, ki bo hkrati predstavljal tudi novi glavni vhod.

Prizidek bo obsegal 8 splošnih ambulant, urinski in hematološki laboratorij, službo nujne medicinske pomoči, garažo, tehnične prostore in povezovalni hodnik. Dostop gibalno oviranim v vse objekte pa bo omogočen z dvigali.

Zasnova objekta predvideva upoštevanje načel trajnostne in energijsko varčne gradnje. Pri tem sta pomembni tudi sama umestitev objekta in orientacija. Umestitev pritličnega dela v teren omogoča boljše toplotno zaščito, medtem ko orientacija na jugovzhod omogoča dobro osonečenje in je primerna za namestitev sončnih in toplotnih kolektorjev.

Pri zasnovi mirujočega prometa želimo zagotoviti čim več parkirnih mest zaradi velike prometne obremenjenosti, ki jo prinaša lokacija, odmaknjena od sredstev javnega prevoza. Skupno število parkirnih mest bo tako 110. Od teh je 73 parkirnih mest predvidenih na zunanem parkirišču in 37 v garaži.

Novi prizidek bo zagotovil dovolj parkirnih mest, preprosta gradnja pa bo omogočala dovolj cenovno ugodne rešitve in tudi kasnejšo nadgradnjo ob hkratni odstranitvi starejših funkcionalno manj ustreznih obstoječih objektov.

Da bodo zdravstvene storitve občanom še dostopnejše, se nova zdravstvena postaja predvideva tudi v centru Šmarja – Sapa. Sicer pa želimo, da **center Šmarja – Sapa**, ki je drugi največji kraj v naši občini, uredimo tako, da bo krajanom nudil prostor za druženje in kjer bodo lahko na enem mestu in v svoji neposredni bližini opravili nujne opravke.

18. januarja 2012 je v Družbenem domu v Šmarju – Sapu potekala javna predstavitev Občinskega podrobnega prostorskega načrta Šmarje–Staro pokopališče. Območje urejanja se deli na dve prostorski enoti. Prvo predstavlja površina, namenjena gradnji dveh poslovno stanovanjskih objektov, kjer bi svoje mesto našle zdravstvena postaja, banka, pošta ter podobne storitvene uslužnostne dejavnosti. Med objektoma pa je predvidena tudi manjša ploščad – trg, kjer bi bilo možno izvajati manjše krajevne prireditve.

Druga prostorska enota je javna parkovna površina. Ta obsega površine, namenjene otroškemu igrišču, kamor bodo lahko svojo iskrivost in veselje vnesli mladi nadobudneži, prav tako pa tudi površine, ki bodo namenjene sprehajanju, posedanju in igram na igralni travni površini. Del javne parkovne površine bo namenjen cerkvenemu spominskemu obeležju.

V zadnjih letih smo izvedli tudi rekonstrukcijo številnih cest v naši občini, dobili pa smo kar štiri nova krožišča: **pri Logotu, pri Fortuni, Pod gozdom in pred Občino Grosuplje**, ki smo ga na simbolni ravni tudi v imenu ostalih krožišč slovesno predali svojemu namenu 20. maja 2013. Svojo končno podobo pa je krožišče dobilo 23. maja 2014, ko je Rotary klub Grosuplje občanom podaril spomenik, ki ga je izdelal Peter Jovandarić – repliko konja s keltske svastike, ki predstavlja tudi grb občine Grosuplje.

Novo krožišče pred občinsko hišo.

Krožišči pri Logotu in Pod gozdom sta montažni, pri Fortuni in pred Občino Grosuplje pa sta stalni. Krožišča bodo zagotovila boljšo prometno varnost, boljša pa bo tudi pretočnost prometa skozi našo občino.

Cilji, ki jim torej naša občina vseskozi sledi, so varna, zelena in povezana občina. Želimo si obogatiti tudi športno, rekreativno in predvsem družabno življenje naše občine.

V začetku leta 2013 smo predstavili kar štiri nove kolesarske poti, ki potekajo po naši občini, in nas popeljejo mimo številnih znamenitosti, med njimi so najbolj poznane: Magdalenska gora, Tabor Cerovo, Županova jama in Radensko polje. Te poti so »**Grosupeljska družinska kolesarska pot**«, »**Po sledeh starodavnih Ilirov**«, »**Pozdrav netopirjem v Županovi jami**« in »**V objemu cvetic in metuljev**«. S kolesom se lahko popeljemo mimo Magdalenske gore, ki jo pestra zgodovina arheoloških raziskav in bogate arheološke najdbe uvrščajo med najbolj znana arheološka najdišča v Sloveniji, ali pa mimo bisera dolenskega krasa Županove jame in protiturškega tabora Cerovo, enega najpomembnejših kulturnozgodovinskih spomenikov v Sloveniji, ali pa se spustimo v objem cvetic in metuljev slikovite krajinske podobe Radenskega polja.

Poleg kolesarjenja je nedvomno prijetna, predvsem pa zdrava rekreacija v naravi tudi hoja. To še posebej velja za hojo po **Poti zdravja**, ki smo jo odprli 17. maja 2014, in poteka od pokopališča Resje Grosuplje proti Spodnji Slivnici. Pot zdravja označuje 6 totemov, ki so postavljeni na petih točkah. Obarvani so z modro in zeleno barvo. Če se odločimo za hojo z vmesnimi vajami, sledimo zelenim tablam, če pa bi želeli preizkusiti svojo telesno zmogljivost, sledimo modrim tablam.

Pot je namenjena rekreaciji, dobremu počutju, pripravljajo pa se že tudi drugi projekti v naši občini, ki bodo naredili hojo in kolesarjenje še prijaznejše. Uredili bomo sprehajalno pot na Koščakovem hribu, ki bo povezovala zdravstveni dom na eni strani in Hotel Kongo na drugi strani, pogovori pa potekajo tudi o novi kolesarski poti od Ljubljane do Grosupljega.

Projekt, ki bo v Grosupljem dvignil kvaliteto športnih dejavnosti, bo vsekakor novi športni park nasproti naselja Sončni dvori. Ko bo občinski podrobni prostorski načrt izdelan, bodo tam prostor našle dejavnosti, kot so nogomet, košarka, odbojka, skate park, tekaške proge in podobno.

Skratka, vsebin za aktivno preživljanje prostega časa ne bo manjkalo. Naj omenimo še športno rekreativno prireditev **Kolesarski maraton treh občin**, ki je namenjena tako dobro pripravljenim rekreativcem, kot tudi tistim nekoliko manj, zato pa lahko izbirajo med progami različnih zahtevnosti. Da bo Kolesarski maraton treh občin namenjen res vsem generacijam, smo tradicionalno prireditev leta 2012 obogatili še z **Družinskim kolesarskim maratonom**.

Družinski kolesarski maraton je namenjen družinam in predvsem tistim, ki radi uživajo v neokrnjeni naravi.

Vsako leto je bolj živahna prireditev Grosuplje v jeseni.

Vedno širše prepoznana in prav tako že tradicionalna prireditev je tudi **Grosuplje v jeseni**. Od leta 2011 Kolodvorsko in Taborsko cesto vsako leto preplavi množica društev, organizacij in podjetnikov. Zaznamuje jo bogat kulturni in zabavni program, otroški živ žav ter hrana in pijača ob zvokih znanih slovenskih izvajalcev.

Pripravili: Jelka Kogovšek

Miha Simončič

Stane Stopar

Jana Roštan

OBČINA IVANČNA GORICA V LETIH 2012-2013*Dušan Strnad**

Občina Ivančna Gorica sledi usmeritvam sprejetega Lokalnega razvojnega programa na različnih področjih. V 2013 je bil sprejet **Občinski prostorski načrt**, in tako smo se pridružili dobri tretjini slovenskih občin, ki imajo sprejet ta pomemben strateški dokument. Podlaga za nadaljnji razvoj občine je 370 ha, od tega 100 ha novih zazidalnih površin. Uspeli smo doseči spremembo namembnosti zemljišča, ki podjetju Akrapovič, d. d., omogoča razvoj v skladu z njihovimi potrebami. Sprejetih je bilo tudi nekaj OPPN, ki omogočajo preobrazbo naselja Ivančna Gorica v središče občine in razvoj turistične dejavnosti, v pripravi pa so OPPN, ki bodo omogočili posodobitev nekaterih vodilnih naselij v občini. Za Ivančno Gorico velja izdvojiti dve stvari.

Občina Ivančna Gorica je s 26. julijem 2012 vzpostavila nov prometni režim parkiranja v središču kraja, s tem pa se je začela tudi podrobnejša kontrola dovoljenega, časovno omejenega, brezplačnega parkiranja osebnih vozil na območjih kratkotrajnega parkiranja (MODRA CONA), tako kot je označeno s prometno signalizacijo (do 90 minut). Voznik je dolžan označiti ČAS PRIHODA in po izteku 90 minut vozilo odstraniti.

Na tak način smo uredili mirujoči promet, ki je jezil številne občane in lastnike lokalov v središču Ivančne Gorice.

Pred tem smo v središču Ivančne Gorice začeli izvajati gradbena dela, ki so temeljito posegla v zunanjo podobo našega občinskega središča. Občina Ivančna Gorica je že 2011 odkupila zemljišče pri kulturnem domu oz. med slaščičarno in Karlingerjevo domačijo, v 2012 pa je začela te površine urejati. V bodoče tega dela središča ne bo več kazilo opuščeno zemljišče s starim gospodarskim poslopjem, nekdanj poznanim kot prodajalna sadja in zelenjave. Prenovljena fasada zdravstvenega doma in knjižnice na vstopu v naselje skupaj z novim otroškim igriščem prav tako pripomoreta k lepšemu izgledu. Za piko na i pa smo uredili tudi ploščad pred občinsko stavbo.

* Župan Občine Ivančna Gorica

Seveda pa duše naselju ne vdihnejo stavbe, temveč ljudje in dogodki, zato smo veseli, da je tržnica prešla koncept lokalne samooskrbe in postaja prireditveni prostor in povezovalni dejavnik skozi vse leto. Na omenim zgolj dve prireditvi: tematski dan na tržnici v Ivančni Gorici, ki so ga organizatorji poimenovali Zaplešimo na tržnici. Osrednja tema dogajanja ob pestri ponudbi na stojnicah je bila predstavitev folklornega izročila, ki ga ohranjajo naše domače skupine, skupine iz okolice in posamezniki, ki igrajo na ljudska glasbila. Vrhunec programa je bil nastop folklornih skupin iz Makedonije in Latvije, udeleženk 8. mednarodnega folklornega festivala Slofolk.

Prav tako pa smo znova obudili nekatere običaje, na primer tradicionalno pustno povorko, ki jo je pripravila Plesna šola Guapa v sodelovanju z Občino Ivančna Gorica. Poleg dobrot na pustni tržnici so se v povorki predstavile številne skupinske in posamezne maske ter v središče Ivančne Gorice privabile številne obiskovalce.

Trudimo se za enakomeren razvoj cele občine. Zavedamo se, da je potrebno veliko vlagati v izgradnjo infrastrukture. V sodelovanju z občino Grosuplje smo bili uspešni pri pridobivanju nepovratnih sredstev iz Kohezijskega sklada za izvedbo skupine projektov »Odvajanje in čiščenje odpadne vode v porečju Krke – 3. sklop«, ki pomeni vzpostavitev urejanja odvajanja in čiščenja komunalnih odpadnih voda v porečju Krke v občinah Grosuplje in Ivančna Gorica. Predmet tretjega sklopa je izgradnja kanalizacijskih sistemov in nadgradnja oziroma rekonstrukcija čistilnih naprav, da bi z urejeno komunalno infrastrukturo priključili najmanj 95 % obremenitve posamezne aglomeracije na sistem odvajanja in čiščenja, ki se končuje s sodobnimi čistilnimi napravami, ki omogočajo optimalno čiščenje in s tem zmanjšano obremenjevanje okolja. Vrednost omenjene skupine projektov za obe občini je 25.578.911 evrov.

Uspešni smo bili tudi na razpisu SVLR za vodovodni sistem Kuželjevec–Korinj (Oskrba Suhe krajine s pitno vodo), s katerim smo potrdili našo usmerjenost v enakomeren razvoj občine in ohranitev podeželja. Leta 2013 je na Malem Korinju potekala slovesna otvoritev novega vodovodnega sistema Kuželjevec–Korinj, ki bo oskrboval približno 60 gospodinjstev v naseljih Veliki in Mali Korinj ter Laze nad Krko. Projekt, vreden približno 1 milijon evrov, je delno sofinanciral tudi Evropski sklad za regionalni razvoj v višini dobrih 420.000 evrov, preostanek sredstev pa je zagotovila Občina Ivančna Gorica. Na težavnem kamnitem terenu so zgrajeni 7800 m dolg vodovodni sistem, vodohran kapacitete 100 m³ in eno črpališče.

Zgradili smo poslovilna objekta v Šentvidu pri Stični in na Muljavi, ki sta bila več kot potrebna, in uredili pokopališče v Ivančni Gorici. Ideja o pokopališču v Ivančni Gorici je stara približno dvajset let in je povezana z načrti dolgoletnega župnika Jožeta Kastelica. V načrtih za gradnjo cerkve in župnišča za novoustanovljeno župnijo je namreč obstajala tudi ideja o ureditvi pokopališča s poslovilnim objektom. Do delne uresničitve teh načrtov je prišlo že leta 2010 z izgradnjo poslovilnega objekta, v letu 2012 pa so bila izvedena tudi dela na novem pokopališču.

Gradnja poslovilnega objekta in pokopališča je potekala v sodelovanju župnije, krajevne skupnosti in občine. Poleg proračunskih sredstev občine so sredstva zbrali tudi krajanji sami. Nova pridobitev je za krajanje KS Ivančna Gorica izrednega pomena, saj so do sedaj uporabljali pokopališče in poslovilni objekt v Stični.

Leta 2012 smo slovesno odprli novi most Breg pri Zagradcu–Drašča vas, ki bo odslej varno služil krajanom na obeh straneh reke Krke. Izgradnja mostu je bila skupen projekt občin Ivančna Gorica in Žužemberk.

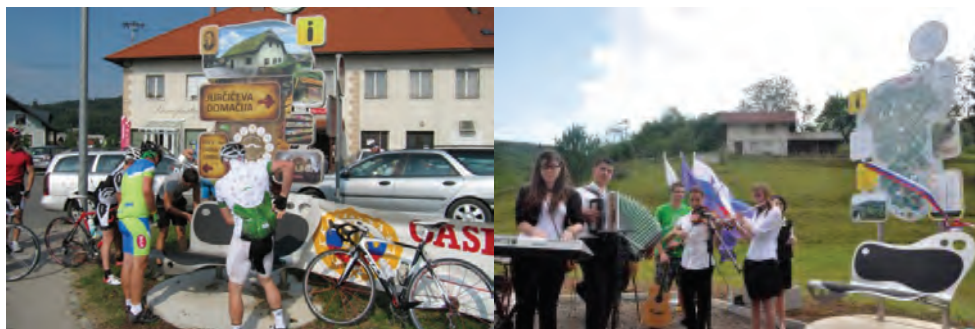

Star lesen predvojni most je bil nazadnje obnovljen z udarniškim delom vaščanov pred približno štiridesetimi leti, zadnjih nekaj let pa je bil zaradi dotrajanosti zaprt. Prizadevanja, da bi krajanom vasi na obeh straneh Krke dobili nov most, so trajala kar nekaj let, letos spomladi pa sta občini podpisali pogodbo z izvajalcem del, CGP Novo mesto, v vrednosti 190.000 evrov. Nov most nosilnosti 5 ton je dolg 24 metrov in širok 6 metrov.

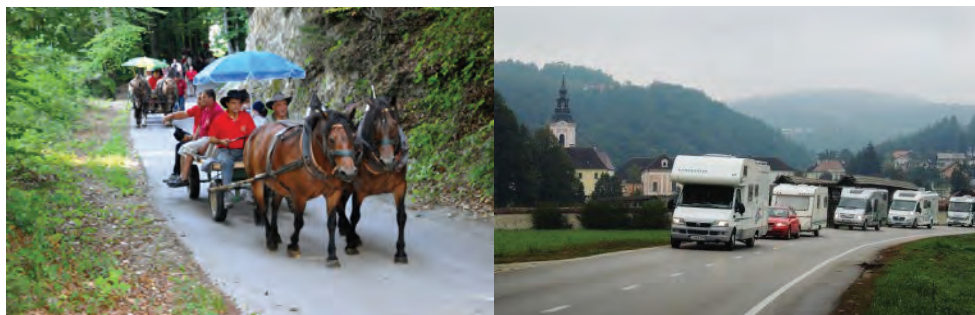

Odpri smo novo otroško igrišče v Višnji Gori in posodobili ter obnovili otroško in športno igrišče v Stični. Novo otroško igrišče je razveselilo tudi malčke v Ambrusu.

Nadaljevali smo z izgradnjo turističnih točk po krajevnih skupnostih in projekt zaključili v Sobračah. V okviru praznovanja občinskega praznika smo tako odprli še zadnjo, dvanajsto turistično točko in na tak način povezali vse krajevne skupnosti pod enotno blagovno znamko Prijetno domače. Prostor za info točko so Sobračani skrbno pripravili ob regionalni cesti, ki pelje skozi vas. Ob urejenem počivališču zdaj stojita poleg table tudi reklamni kozolec in lipa, ki so jo zasadili na predvečer otvoritve. Že v prvih dneh se je izkazalo, da je lokacija primerna in dovolj opazna, saj se mnogi vozniki in kolesarji ustavijo, kar pa je bil tudi namen celotnega projekta. Ves trud Sobračanov, ki so ga vložili v izgradnjo in pripravo info točke, je poplačan ob ugotovitvah mnogih, da je to ena najlepših točk v občini. Zgrajena turistična infrastruktura je omogočila kolesarski rekreativni maraton, katerega namen je bil promovirati obisk turističnih info točk in krožne poti Prijetno domače po občini Ivančna Gorica. Slednji se je zgodil ob dnevu državnosti, ki ga že vrsto let pripravlja Občina Ivančna Gorica v sodelovanju z občinsko turistično zvezo in društvi. Vsakoletni maši za domovino in proslavi s kulturnim programom se je pridružila še športna prireditev.

Še isto leto so preskusili krožno pot obiskovalci z avtodomi. Vozili so se vse od Leskovca pri Višnji Gori, preko Ivančne Gorice, proti Litiji. Vmes so spoznavali ponudbo na turističnih kmetijah, ki so na novo uredila postajališča za avtodome, kulturno dediščino, kulinariko in različne aktivnosti, ki so na voljo vsem tistim, ki so se »okužili« s potovanjem z avtodomom. Krožno pot so spoznali tudi konjarji.

V letu 2013 pa je bila vzpostavljena še pešpot Prijetno domače. Otvoritveni pohod po Krožni pešpoti Prijetno domače je potekal od petka, 4. oktobra, do nedelje, 6. oktobra 2013. V treh dneh se je pohoda udeležilo približno 150 pohodnikov. Vsi niti niso imeli namena prehoditi celotne trase, tako se je dnevno pohoda udeležilo od 30 do 50 pohodnikov.

Pot po dvanajstih biserih občine Ivančna Gorica

Vseh dvanajst krajevnih skupnosti, oziroma vseh dvanajst info točk na Krožni pešpoti Prijetno domače, je uspelo v treh dneh prehoditi devetnajstim udeležencem, med njimi je bil tudi župan Občine Ivančna Gorica Dušan Strnad. V treh dneh, oz. 34 urah in 20 minutah hoda, ter po 3274 višinskih metrov skupnega vzpona so pohodniki prehodili 115 km poti.

Pri vsem tem pa je potrebno poudariti, da so bili pohodniki na številnih postojankah, kmetijah, izletniških turizmih, gostinskih lokalih, razglednih točkah, vinskih gorica, zaselkih in vaseh ter v vseh krajevnih skupnostih izredno lepo sprejeti in pogoščeni z dobrotami, s prijaznim nasmehom in gostoljubno besedo navdušenih domačinov.

V okviru slogana Prijetno domače smo zamenjali 17 tabel, ki so postavljene ob cestah na občinskih mejah. Tabla ima ob vstopu oz. izstopu iz občine

pozdravni napis, oblikovana pa je v skladu z novo grafično podobo občine. Ker našo občino prečka še avtocesta, v prihodnosti načrtujemo tudi primerno obeležitev območja občine ob tej prometnici.

Še posebej pa smo ponosni na priznanji, ki sta ju prejela Hrastov Dol in Ambrus. Hrastov Dol, vas v Krajevni skupnosti Dob z nekaj več kot sto prebivalci, je na tekmovanju Turistične zveze Slovenije 2012, Moja dežela – lepa in gostoljubna, zasedla prvo mesto med vasmi, ki so se potegovale za naslov najlepše urejenega vaškega jedra.

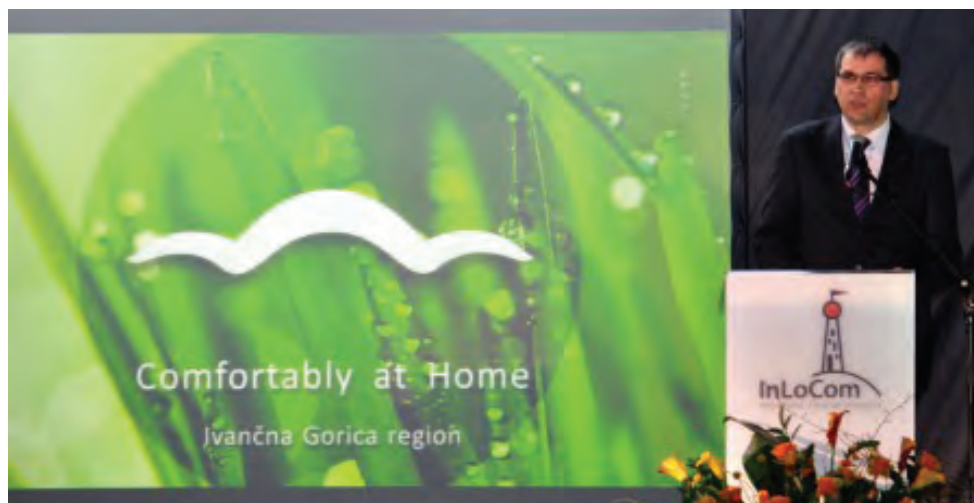

Turistična zveza Slovenije je pod častnim pokroviteljstvom predsednika RS Boruta Pahorja in v sodelovanju z Ministrstvom za gospodarski razvoj in tehnologijo RS – Direktoratom za turizem in internacionalizacijo že dvaindvajsetič zapored razpisala tekmovanje na področju turizma, urejanja in varstva okolja, Moja dežela – lepa in gostoljubna 2013. In kot kaže, je bila komisija Turistične zveze Slovenije zadovoljna ob obisku Ambrusa, saj je Ambrus med štirinajstimi kraji, ki so se potegovali za najlepše vaško jedro, osvojil tretje mesto.

V 2013 je občinski svet sprejel tudi strategijo razvoja turizma, v kateri so podana izhodišča za nadaljnje delo na področju turizma, med drugim tudi nadgraditev sicer odličnega dela turistične zveze in turističnih društev. V ta namen smo ustanovili Javni zavod Prijetno domače za turizem, kulturo, promocijo in upravljanje muzeja Josipa Jurčiča. Naloga zavoda je omogočiti sinergijo med turizmom in kulturo, povežati ponudbo in pomagati ponudnikom pri razvijanju produktov in trženju.

Leta 2013 je potekala na Krki konferenca o inovativnih lokalnih skupnostih (InLoCom), ki sta jo v sodelovanju z Občino Ivančna Gorica in lokalnimi društvi pripravila Razvojni center Srca Slovenije in družba Vibacom.

Konference, ki jo je tokrat gostila naša občina kot aktivna članica Razvojnega partnerstva Srca Slovenije, so se udeležili predstavniki občin in različnih javnih in zasebnih organizacij s področja turizma, kulture in gospodarstva, predvsem z območja Srca Slovenije in tudi širše po Sloveniji. Goste je v dvorani Družbenega centra Krka v uvodnem nagovoru pozdravil gostitelj, župan Dušan Strnad, ki je med drugim poudaril, da je za uspešno delovanje lokalnih skupnosti ključno povezovanje in vključevanje ljudi z različnih področij. Kot primer pa je navedel uvedbo blagovne znamke »Prijetno domače«, ki je skupna zgodba vseh krajevnih skupnosti in turističnih ponudnikov, povezanih v 12 biserov občine Ivančna Gorica.

Leta 2012 pa je na Kopališki ulici v Višnji Gori potekala svečana otvoritev prenovljenega kopališkega kompleksa Mestnega kopaljšča Višnja Gora. S tem je Višnja Gora dobila sodobno opremljeno mestno kopaljšče, ki pa se bo dopolnjevalo s turistično ponudbo kraja in celotne občine. S slovesnostjo je bila obeležena tudi 75. obletnica kopaljškega turizma v kraju.

Pozorni smo na dogajanje v gospodarstvu. Ustanovili smo **Podjetniški kolegij župana**. Namen tega strokovno-posvetovalnega telesa je prisluhniti konkretnim problemom in oviram podjetnikov in obrtnikov v naši občini. Na ta način bo občinska uprava dobila ideje in zamisli, kako še izboljšati pogoje za razvoj gospodarstva v občini.

V okviru te pobude in sodelovanja s pobrateno občino Hirschaid je skupina podjetnikov iz občine Ivančna Gorica odpotovala na srečanje z nemškimi kolegi v pobrateni občini. Namen obiska je širjenje povezovanja med obema občinama, ki sta do sedaj sodelovali zlasti na področju kulture, šolstva in gasilstva. V prostorih trgovskega centra Neubert XXXL v Hirschaidu smo predstavnikom pobratene občine in nekaterim tamkajšnjim podjetnikom predstavili gospodarstvo iz občine Ivančna Gorica, svojo dejavnost pa je osebno predstavilo 18 naših podjetnikov.

Notranje in čezmejno povezovanje med občinama kot način preseganja krize je bilo glavno sporočilo okrogle mize, ki je potekala v sklopu Dneva obrti in podjetništva v občini Ivančna Gorica. Na njem so se predstavili obrtniki in podjetniki iz naše občine in pobratene občine Hirschaid, okrogli mizi pa so prisostvovali ugledni govorniki: predsednik vlade Republike Slovenije Janez Janša, predsednica slovensko-nemške gospodarske zbornice Gertrud Rantzen, župan pobratene občine Hirschaid Andreas Schlund in gostitelj, župan občine Ivančna Gorica Dušan Strnad.

Prvi tovrstni dogodek v naši občini je bil namenjen izmenjavi znanj, izkušenj in pogledov na izzive ter priložnosti na področju podjetništva in obrti v prihodnje. V okviru ukrepov za dolgoročni trajnostni razvoj občina Ivančna Gorica išče možnosti za boljše gospodarske razmere tudi z aktivnostmi, kot je županov podjetniški kolegij. Prav v tem sklopu je nastala ideja po vzpostavitvi gospodarskega sodelovanja s pobrateno občino Hirschaid, rezultat tega pa je bila tudi organizacija tokratnega sejemskega dogodka. Na razstavnem prostoru v športni dvorani Osnovne šole Stična je svoje dejavnosti predstavljalo več kot 60 večjih, srednjih in manjših gospodarskih organizacij in obrtnikov s področij proizvodnje, storitev, kmetijstva, domače obrti in kulinarike. Med njimi so bila vsa največja podjetja iz naše občine. Na razstavnem prostoru se je predstavljala tudi skupina podjetnikov iz Hirschaida.

Soboto, 9. novembra 2013, je zaznamovala prireditev Mladi in podjetništvo, ki je potekalo na pobudo Podjetniškega kolegija župana Dušana Strnada in v sodelovanju z Mladinskim svetom Občine Ivančna Gorica. Bilo je zanimivo, bilo je zabavno. Bili smo podjetni, bili smo mladi, imeli smo se Prijetno domače v prostorih Srednje šole Josipa Jurčiča.

Poleg predstavitev podjetnikov, agencij za zaposlovanje, Zavoda za zaposlovanje, Študentskega kluba so se predstavili mladi kadri. Na voljo so bile tudi zanimive delavnice.

Leta 2012 so v pobrateni občini Hirschaid praznovali občinski praznik. Slovesnosti se je udeležila tudi delegacija iz občine Ivančna Gorica. Na približno 700 kilometrov dolgo pot so se podali predstavniki občinske uprave z županom Strnadom na čelu, nekateri člani in članice občinskega sveta, drugi predstavniki javnega življenja iz naše občine ter pevci Mešanega pevskega zbora iz Zagradca. Pobratena občina Hirschaid je ob prazniku podelila nekdanjemu županu naše občine, Jerneju Lampretu, naziv častnega občana občine Hirschaid.

Občina Ivančna Gorica namerava meseca maja 2014 obeležiti 15. obletnico pobratenja z nemško občino Markt-Hirschaid. Župana Dušan Strnad in Andreas Schlund nadaljujeta bogato tradicijo medsebojnega sodelovanja, zato bo v ta namen od 23. do 25. maja 2014 v Ivančni Gorici in okolici potekal sklop dogodkov, prireditev in svečanosti. Dogodke bo aktivno sooblikovala tudi 100-članska delegacija gostov iz Hirschaida ter predstavniki različnih organizacij, društev in skupin občanov iz celotne občine Ivančna Gorica.

Sklop dogodkov in prireditev je občina Ivančna Gorica prijavila na program Evropske unije, **Evropa za državljane 2007–2013**, ki sta ga sprejela Evropski parlament in Svet, predstavila pa ga je Evropska komisija, ki ga izvaja preko svoje Izvajalske agencije za izobraževanje, avdiovizualno področje in kulturo – EACEA. V drugem prijavnem roku do 1. junija 2013 pa je bil **iz Slovenije sprejet le en projekt – projekt Občine Ivančna Gorica**. Med več sto prijavljenimi projekti iz 19 držav je bilo vsega skupaj sprejetih 74, od tega največ, štirinajst, iz Nemčije.

Tradicionalni 20. pohod po Jurčičevi poti je v našo občino zopet pritegnil na tisoče pohodnikov z vseh koncev Slovenije. Pohodniki so se na pot podali iz mestnega jedra Višnje Gore, kjer so s krajšim kulturnim programom obeležili 120-letnico ustanovitve Planinske zveze Slovenije. Pot se je nadaljevala vse do najvišje točke pohoda na Polževo, od tam naprej pa se je spustila do Jurčičeve domačije na Muljavi, kjer je potekala osrednja svečanost, na kateri so okoli pet tisoč pohodnikov nagovorili župan Občine Ivančna Gorica Dušan Strnad, podpredsednik Planinske zveze Slovenije Borut Peršolja in predsednik Planinskega društva Polž Aleš Erjavec, za dobro voljo pa so spet poskrbeli fantje skupine Orlek.

Aktivni so tudi starejši. Na Sokolski ulici v Ivančni Gorici je v organizaciji Občine Ivančna Gorica in Sveta župana za starosti prijazno občino potekalo medgeneracijsko kulturno srečanje pod geslom VSI SMO ENA GENERACIJA, ki je pred občinsko stavbo privabilo veliko število obiskovalcev. Na ploščadi pred občinsko stavbo sta zbrane nagovorila župan Dušan Strnad in **predsednica Sveta za starosti prijazno občino Milena Vrenčur**, nato pa so se na odru zvrstili številni nastopajoči različnih generacij.

Občina Ivančna Gorica je vstopila v slovensko in svetovno mrežo starosti prijaznih mest in občin s sklepom občinskega sveta jeseni 2011. Vključitev v mrežo je rezultat sodelovanja z Inštitutom Antona Trstenjaka za gerontologijo in medgeneracijsko sožitje. Leta 2013 je uradno postala del **Svetovne mreže starosti prijaznih mest in občin v okviru Svetovne zdravstvene organizacije (World Health Organization)**.

Uspešno uresničujemo tudi Lokalni energetski koncept. Leta 2013 sta pri Vzgojno izobraževalnem centru v Ivančni Gorici Občina Ivančna Gorica in Družba Petrol, d. d., slavnostno odprli kotlovnico za daljinsko ogrevanje na lesno biomaso. V okviru podeljene koncesije za izvajanje izbirne gospodarske javne službe

za dobavo toplote iz kotlovnice na lesno biomaso »DOLB IVC« bo Petrol, d. d., zagotavljal ogrevanje vzgojno-izobraževalnih ustanov, in sicer Vrta Ivančna Gorica, Osnovne šole Stična in Srednje šole Josipa Jurčiča.

Celotna investicija je znašala 750.000 evrov. Gradnja je zajemala povsem nov objekt kotlovnice na lesno biomaso z dvema kotloma na lesne sekance skupne nazivne moči 800 kW. Ogrevalni medij bo preko 350 m toplovodnega omrežja in petih toplotnih postaj ogreval pet uporabnikov, katerih skupna neto ogrevalna površina znaša 14.200 m². Priključna moč uporabnikov bo 1.270 kW. Ocenjena letna prodana količina toplote znaša 1.500 MWh, za kar bo porabljenih 1.700 m³ sekancev. Petrol bo omogočal dobavo lesnih sekancev tudi iz lokalnega območja, seveda pa bodo lokalni pridelovalci morali zagotoviti primerno kvaliteto in stalno dobavo surovine. Z novozgrajenim sistemom DOLB bosta Petrol, d. d., in Občina Ivančna Gorica zamenjala dosedanjo uporabo fosilnih goriv (v 15-letnem obdobju 700.000 l kurilnega olja in 55 t utekočinjenega naftnega plina) z obnovljivim virom energije (OVE). Obstoječe, zastarele kotlovnice na fosilna goriva bodo lahko služile kot rezervni vir, stroški ogrevanja pa se bodo znižali v povprečju za cca 20 odstotkov.

Omenjena sanacija bo, poleg izboljšave delovnih pogojev za učence in zaposlene, močno zmanjšala tudi porabo energije in s tem povezane stroške za ogrevanje, saj je bila šola kljub temu, da ne gre za star objekt, energetskega potratna. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja okoljske in prometne infrastrukture za obdobje 2007–2013, razvojne prioritete Trajnostna raba energije, prednostne usmeritve Energetska sanacija javnih stavb. Z nepovratnimi sredstvi bo sofinanciran del celotne investicije, največ v višini 85 % verodostojno izkazanih in plačanih stroškov.

V sklopu povečevanja energetske učinkovitosti in skladno s cilji Lokalnega energetskega koncepta smo se odločili, da vsem občanom ponudimo brezplačno svetovanje energetskega strokovnjaka. Občina Ivančna Gorica je v prostorih centra Žolnir leta 2013 odprla energetske pisarno in svojim občanom ponudila nasvete s področja učinkovite rabe energije.

Pisarna, in s tem svetovanje, sta prav tako namenjena pravnim osebam. Podjetniki ter zastopniki družb lahko dobijo koristne informacije in usmeritve pri upravljanju z energijo. Svetovanje zajema tudi predloge za prijave na razpise za nepovratne spodbude (subvencije) ali kreditiranje občanov, ki jih nudijo razne ustanove (Eko sklad, ministrstva, dobavitelji energije ...) pri ustrezni zasnovi sanacije objektov za zmanjšanje rabe energije in izkoriščanje obnovljivih virov energije.

Smo ena prvih občin, ki smo v celoti prenovili javno razsvetlavo in jo prilagodili predpisom glede svetlobnega onesnaževanja, hkrati pa bistveno izboljšali energetske učinkovitost in porabo energije. Na javnem razpisu je Občina Ivančna Gorica kot najugodnejšega ponudnika izbrala podjetje Eltec Petrol z Bleda, ki je 2013 prenovil vso javno razsvetlavo v občini s sodobnimi in energetske visoko učinkovitimi svetili. V ta sklop sodi tudi vodenje javne razsvetljave z daljinsko kontrolo pri prižigu in ugašanju svetil. Vrednost investicije znaša 430.828,14 evrov.

Uspešna so tudi naša društva. V soboto, 18. maja 2013, je v dvorani OŠ Stična v Ivančni Gorici potekal zaključni turnir četverice za naslov državnega prvaka v rokometu v najmlajši kategoriji – mlajši dečki B. Ekipe RK SVIŠ Ivančna Gorica je na turnirju najboljše četverice premagala vse tri nasprotnike in osvojila prvi naslov državnega prvaka v 22-letni novejši zgodovini RK SVIŠ Ivančna Gorica. Kapo dol in vse čestitke igralcem, trenerju Aleksandru Polaku, ostalemu strokovnemu vodstvu ekipe in vsem, ki so pripomogli k prvovrstnemu uspehu. Uspešna je tudi članska ekipa SVIŠ, ki se je uvrstila na zaključni turnir najboljših 4 ekip v pokalnem tekmovanju.

V letu 2013 je v Ivančni Gorici potekalo praznovanje 40-letnice Nogometnega kluba Ivančna Gorica. Ob jubileju so člani NK Ivančna Gorica priredili medgeneracijsko srečanje nogometašev, članov, športnih funkcionarjev, pokroviteljev in ljubiteljev nogometa v Ivančni Gorici.

Pred vrhuncem sobotnega popoldneva, 15. junija, tekmo med članskima ekipama NK Ivančna Gorica in NK Olimpija, je potekala še krajša slovesnost, na kateri je bila predstavljena zgodovina NK Ivančna Gorica vse od leta 1973 dalje. Zbrane sta nagovorila župan Dušan Strnad in predsednik kluba Rafael Koren.

Župan je vsem aktivnim in nekdanjim članom in igralcem izrekel ob jubileju iskrene čestitke, klubu pa zaželel, da bi na temeljih dolgoletne tradicije črpal potreben navdih za uspešno delovanje v prihodnosti. V znak zahvale sta župan in predstavnik Nogometne šole Ivančna Gorica, Tomaž Vesel, predsedniku kluba izročila prvi pionirski dres iz leta 1973 ter original plakata, ki je vabil na tekmo ivanškega nogometnega kluba leta 1974.

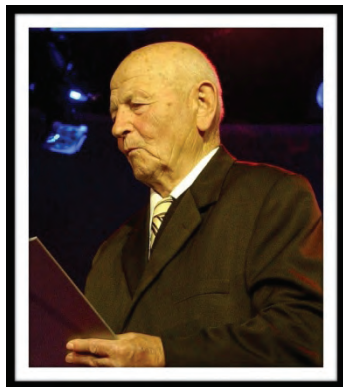
Nadzorni odbor Občine Ivančna Gorica je na svoji 8. seji, ki je potekala v sredo, 3. oktobra 2012, obravnaval odstopno izjavo predsednika Cvetka Zupančiča. Dosedanji predsednik je namreč konec junija nastopil funkcijo predsednika Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije (KGZS) in tudi zastopnika interesov kmetov v državnem svetu. Državni svetnik je postal tudi župan Dušan Strnad, tako da ima Občina Ivančna Gorica kar 2 predstavnika v državnem svetu. Nadzorni odbor je za novo predsednico soglasno imenoval dosedanjo članico Magdaleno Urbančič. Dosedanji predsednik Zupančič pa ostaja član nadzornega odbora. Magdalena Urbančič, doktorica medicine, je javnosti znana kot direktorica Centra za zdravljenje bolezni otrok v Šentvidu pri Stični, sicer pa je aktivna v političnem in javnem življenju občine Ivančna Gorica. V zadnjih dveh mandatih je bila tudi občinska svetnica, leta 2012 pa je prejela zlati grb Občine Ivančna Gorica.

V letu 2013 je postal častni občan Občine Ivančna Gorica akademski slikar France Slana. France Slana (1926) se je od leta 1949, po končani akademiji, preživljal kot ilustrator in risar stripov za razne časopise. Nato je leta 1959 dobil štipendijo za študijsko bivanje v Parizu. Nagrado Prešernovega sklada je prejel leta 1964 za ciklus umetniških stvaritev z motiviko po potresu porušenega Skopja.

Prvo samostojno razstavo z naslovom Ribe iz vojaške skicirke je imel Slana že leta 1953 v Mali galeriji v Ljubljani. Potem je razstavljal doma in v tujini: v Kairu, Münchnu, Stuttgartu, Gradcu, Parizu, Zagrebu,

Rimu, Milanu, New Yorku, Bostonu idr. Živi in dela v Ljubljani in v vasi Krka v naši občini. Z razstavami in ustvarjanjem na Krki je prispeval k prepoznavnosti in ugledu naše občine.

V letu 2012 je v 100. letu starosti umrl Franc Kalar, častni občan Občine Ivančna Gorica. Rojen je bil 18. oktobra 1912 v Ivančni Gorici. Franc Kalar je veljal za očeta livarske tradicije v Ivančni Gorici, iz katere je nastalo današnje podjetje Livar. Bil je aktiven v različnih organizacijah in društvih, velja za ustanovnega člana Avto moto društva Šentvid pri Stični, Združenja šoferjev in avtomehnikov Ivančna Gorica, bil je častni član več drugih društev, kljub visoki starosti pa je še vedno rad zapel skupaj z Zagraškimi fanti. Občina Ivančna Gorica mu je ob njegovi 90-letnici, leta 2002, za njegov doprinos k razvoju in širši prepoznavnosti naših krajev podelila naziv častnega občana.

Iz navedenega je razvidno, da Občina Ivančna Gorica napreduje in se razvija. V Ljubljani je v sklopu 8. dnevo občin in srečanja županov potekala konferenca Zlati kamen 2014, na kateri je bila podeljena nagrada Zlati kamen za razvojno najbolj prodorno občino. **Občina Ivančna Gorica je pri oceni uspešnosti, ki zajema razvojne kazalce celotnega mandatnega obdobja 2010–2014, dosegla visoko četrto mesto.**

Priznanje je župan Dušan Strnad prejel v družbi podžupana Tomaža Smoleta in nove direktorice občinske uprave Irene Lavrih, ki je prevzela naloge in odgovornosti v letu 2013.

Poslovanje Občine Ivančna Gorica je bilo v obdobju 2012–2013 stabilno, brez posebnosti in primerljivo z obdobjem 2010–2012.

	Real.2010	Real.2011	Real.2012	Real.2013	Indeks
1	2	3	4	5	6=5/4*100
Skupaj prihodki	12.316.777,10	12.364.011,96	11.940.482,21	12.622.751,77	105,71
Tekoči prihodki	11.435.666,14	11.204.622,14	11.291.707,02	11.404.544,48	101,00
Kapitalski prihodki	158.614,34	202.837,85	95.189,49	58.992,17	61,97
Prejete donacije	786,00	306,00	625,00	657,00	105,12
Transforni prihodki	721.710,62	956.245,97	552.960,70	1.158.558,12	209,52

	Real. 2010	Real. 2011	Real. 2012	Real. 2013	Indeks
1	2	3	4	5	6=5/4*100
Skupaj odhodki	11.904.599,01	12.621.925,40	10.580.943,00	14.527.996,47	137,30
Tekoči odhodki	3.138.019,96	3.059.988,03	3.184.880,40	3.798.104,14	119,25
Tekoči transferi	4.257.628,35	4.326.573,18	4.458.792,31	4.446.565,88	99,73
Investicijski odhodki	4.274.949,13	4.828.916,30	2.625.960,48	6.081.523,40	231,59
Investicijski transferi	234.001,57	406.447,89	311.309,81	201.803,05	64,82

OBČINA DOBREPOLJE V LETIH 2012–2013*Janez Pavlin***Center Vidma z občinsko zgradbo*

Občina Dobrepolje je solidno razvita podeželska občina, ki je relativno blizu prestolnice. V primerjavi s podobnimi občinami se skoraj na vseh področjih uvrščamo okoli zlate sredine, torej je razvitost občine dokaj uravnotežena.

Občina Dobrepolje ima dobro demografsko sliko. Sorazmerna bližina prestolnice vpliva na ugodno vrednost selitvenega prirastka. Po številu otrok na družino je občina v slovenskem vrhu, delež družin brez otrok je majhen, enako velja tudi za delež enostarševskih družin. Po drugi strani veliko število otrok vpliva na manj ugodno vrednost kazalnika starostne odvisnosti. Zelo dobra vrednost selitvenega prirasta vpliva na nadpovprečno vrednost skupnega prirastka. Indeks staranja je povprečen, manj ugodno vrednost beleži le koeficient starostne odvisnosti – torej delež prebivalcev v ekonomsko odvisnih starostnih skupinah (mladi in starostne skupine, kjer prevladujejo upokojenci).

Po indeksu podjetniške dinamike je občina uvrščena v zlato sredino. Število podjetij raste, na kar vpliva razmeroma majhen delež izbrisov družb iz registra. Stopnje rasti prihodka so na slovenskem povprečju, prav tako tudi ustvarjena dodana vrednost na prebivalca.

Občina Dobrepolje je med občinami z najnižjo stopnjo brezposelnosti v državi. Tudi stopnja rasti brezposelnosti je pod povprečjem, enako velja za delež težje zaposljivih oseb. Po deležu delovno aktivnega prebivalstva in številu delovnih mest na 1000 prebivalcev je občina na zelo dobrem povprečju. Le delež najzahtevnejših delovnih mest je opazno nižji.

* Župan Občine Dobrepolje

Prebivalci občine Dobropolje uživajo dober življenjski standard. Večina kazalnikov ima vrednosti, ki občino uvrščajo rahlo nad povprečje. Število prejemnikov socialnih pomoči je nizko. Bruto prejemki na prebivalca so blizu povprečja, čeprav so plače v občini med nižjimi v državi. Značilnost podeželskih občin je visoka stopnja socialne kohezije in Dobropolje v tem ni izjema.

Vlaganja občine v kulturo in šport so blizu zlate sredine.

Glavne prednosti občine Dobropolje so:

- nizka stopnja brezposelnosti,
- soliden življenjski standard z razmeroma majhnim obsegom socialnih problemov,
- ugodna lega, ki združuje podeželski značaj kraja z relativno bližino prestolnice,
- uravnotežen razvoj.

Ključni razvojni izzivi so:

- spodbujanje trajnostne rabe energije,
- sredstva iz evropskih virov,
- podjetništvo je sicer relativno razvito – še intenzivnejši razvoj je verjetno najboljše jamstvo za solidno razvojno sliko občine v prihodnosti.

Občina Dobropolje spada v Ljubljansko urbano regijo in s tem je prikrajšana pri koriščenju evropskih sredstev za razvoj regij. V perspektivi 2007–2013 nam je pripadlo le 104.000 evrov, a kljub temu smo izpeljali kar nekaj investicij.

V letu 2013 smo obnovili oziroma izvedli rekonstrukcijo kuhinje s pripadajočimi prostori na Osnovni šoli na Vidmu, saj se je pokazalo, da so bile vse inštalacije dotrajane. Potrebna je bila ojačitev nosilne plošče kuhinje za novo kuhinjsko tehnologijo. Izvesti je bilo nujno še nekaj dodatnih del, ker ni bilo načrtov obstoječe kuhinje in dodatnih prostorov. Vrednost celotne investicije (rekonstrukcija in kuhinjska tehnologija) je bila 330.000 evrov.

Del nove kuhinje v OŠ Dobropolje

Investicija v gasilski dom v Strugah je bil potrebna, saj za gasilski kamion, ki ga je PGD Struge dobilo, ni bilo ustreznega prostora in je bil parkiran v privatnih prostorih. Po katastrofalnih poplavah septembra 2010 je PGD Struge dobilo tudi čoln, a prostora, kje ga shraniti, prav tako ni bilo.

V veliko veselje nam je bilo odprtje novega gasilskega doma v Strugah, katerega gradnja se je zaradi birokratskih ovir vlekla več let. Nekaj težav je bilo pri pripravi dokumentacije, a nato so stvari stekle z večjo hitrostjo. Gasilski dom z okolico je bil zgrajen oziroma dograjen v vsem svojem sijaju prej kot v osmih mesecih. V njem je v pritličju prostora za dva kamiona, čoln s prikolico, kotlovnico in sanitarije. V nadstropju pa so pisarna, sanitarije, večnamenski prostor s kuhinjo. Ob gasilskem domu je prostor za vadbo (gasilske vaje) in večje parkirišče. Investicijo so zgledno vodili člani gradbenega odbora PGD Struge. Vrednost investicije je 308.000 evrov.

Gasilski dom v Strugah

V letu 2012 smo pričeli z izgradnjo podtlačne kanalizacije v Ponikvah, ki jo bomo v letu 2014 zaključili. Vrednost investicije po pogodbi je 1.287.000 evrov.

V fazi idejne zasnove smo se posvetovali z različnimi strokovnjaki, domačimi in tujimi projektanti, katera vrsta kanalizacije je za vas Ponikve bolj primerna: klasična ali tlačna - vakuumska. Ugotovili smo, da ima vakuumska kanalizacija (sistem Flovac) številne prednosti. Naj jih naštejemo:

- nižji stroški investicije,
- nizki obratovalni stroški,
- hiter izkop in polaganje cevovoda ter signalnega kabla v ozke jarke,
- v isti izkopni jarek se lahko polagajo še druge napeljave (voda, plin ...),
- zanesljivost delovanja zagotavlja minimalne stroške nadzora in vzdrževanja,
- majhna skupna poraba energije le na centralni vakuumski postaji,
- majhni premeri cevi,

- fleksibilnost PE-HD cevi z elektrofuzijskimi spojkami,
- okolju prijazen sistem, zaradi podtlaka v cevovodu so onemogočene škodljive emisije,
- vakuumski priključni jašek ne potrebuje električnega priključka,
- računalniški nadzor delovanja vsakega posameznega ventila ter celotnega omrežja omogoča evidentiranje in dokumentiranje podatkov.

V Sloveniji deluje že sedem vakuumskih kanalizacij (v Logatcu, Dornavi, na Ravnah na Koroškem, v Ljubljani, Brezovici ...).

Glavne komponente vakuumske kanalizacije sistema Flovac so normalni gravitacijski hišni priključek, vakuumski priključni jašek, cevni omrežni sistem in vakuumska postaja.

Odpadne vode iz hišnega priključka dotekajo gravitacijsko v poglobitev PE-HD vakuumskega priključnega jaška, v katerem je nameščena oprema, ki omogoča kontrolo in uravnava pretok odpadnih vod in zraka v vakuumskem sistemu.

Cevovodi se polagajo v t. i. »žagastem profilu« z rahlim padcem v smeri toka. Na določenih odsekih cevovodov, ki so odvisni od konfiguracije terena, se nameščajo vertikalni skoki.

Cevni omrežni sistem je absolutno vodotesen. Najprimernejši material za izvedbo cevne sistema je PE-HD, saj se z elektrofuzijskim varjenjem dosega popolna vodotesnost omrežja.

Vakuumska postaja je srce celotnega sistema, saj se v njej ustvarja za delovanje celotnega sistema potreben podtlak, ki ga proizvajamo z ustreznimi črpalkami. Praviloma je postaja postavljena na najnižji točki terena, s postavitvijo v središče območja sistema lahko prispevamo k zmanjšanju skupne dolžine cevovoda.

Vakuumska postaja potrebuje ustrezno internetno povezavo. Monitoring omogoča zajemanje, obdelavo in interpretacijo obratovalnih podatkov iz vakuumske postaje in vsakega posameznega ventila. Poleg učinkovitega kontrolnega sistema lahko neprekinjeno s pomočjo računalnika in internetnega dostopa nadzorujemo tudi delovanje celotnega sistema. Računalnik posreduje na izbrane naslove natančno lokacijo ter vrsto motenj.

Podtlačna postaja v Ponikvah

V Strugah smo v letu 2013 pričeli z ureditvijo centra Strug, to je prostor okoli pokopališča oziroma farne cerkve. V tej investiciji je zajeta obnova obzidja pokopališča, ureditev prostora okoli pokopališča s parkirnimi mesti, hortikultura ureditev, razširitev pokopališča in izgradnja steze za pešce od centra do mrliške vežice.

Vrednost celotne investicije je 295.000 evrov, od tega smo dobili sofinanciranje v višini 138.000 evrov.

Ureditev centra Strug

Ureditev centra Strug z razširitvijo pokopališča

Uredili smo središče Kompolj, to je prostor okoli cerkve. Ob kategorizirani javni poti smo dotrajano škarko porušili in zgradili novo. Pred cerkvijo smo uredili prostor s hortikulturno ureditvijo in urbano opremo. Površine okoli cerkve in sam dostop do cerkve smo tlakovali z naravnim kamnom. Središče vasi je tako zgledno urejeno in vaščani Kompolj so z njim zadovoljni. Vrednost investicije je bila 125.000 evrov.

Ureditev vaškega centra v Kompoljah

Zaradi obnove železniške proge Grosuplje–Kočevje smo veliko pozornosti posvetili varnemu zavarovanju železniških prehodov z zapornicami. Naj omenim, da smo v občini imeli kar 17 nivojskih prehodov, sedaj pa imamo samo dva (v vasi Cesta in v Ponikvah), ki sta zavarovana z zapornicami. Smo prva občina ob progi Grosuplje–Kočevje in ena redkih občin v Sloveniji, ki ima vse železniške prehode zavarovane z zapornicami. Ob tem pa je bilo potrebno izvesti nadomestne poti v skupni dolžini 5,4 km. V vasi Cesta smo uredili železniški prehod 14,2 km z zapornicami z razširitvijo cestišča na 6 m, kot velevalo državni pravilniki, in uredili križišče ter cestišče lokalne ceste Predstruge–Zdenska vas. Ob nadomestni poljski poti je bilo potrebno postaviti še cestno varovalno ograjo v dolžini 380 m. S tem smo zaključili vsa potrebna dela ob obnovi železniške proge, kar nam je naložilo Ministrstvo za infrastrukturo in prostor. Vsem lastnikom zemljišč se zahvaljujemo za služnosti pri izgradnji nadomestnih poti in strpnost pri gradnji.

Železniški prehod z zapornicami v vasi Cesta (14.2 km)

Železniški nivojski prehod 16.9 km v Ponikvah (gozdna cesta)

V zadnjih dveh letih smo s Telekomom pričeli z urejanjem širokopasovnega omrežja po posameznih vaseh. V vasi Ponikve, kjer je tudi Posebni socialni zavod Prizma, smo priključili centralo in TK kanalizacijo, da lahko vaščani uporabljajo dostop do širokopasovnih povezav do 30 Mb/s po obstoječem omrežju. V vasi Podpeč so vsa gospodinjstva dobila optično povezavo, vaščani so sami opravili izkop kanala za položitev optičnega kablja. Občina je dala služnost za izgradnjo optične povezave ob kategorizirani lokalni cesti. Od začetka leta 2014 pa imajo možnost priklopa na širokopasovno omrežje tudi vaščani Kompolj. Telekom je postavil tri manjše centrale, ki omogočajo dovolj veliko zmogljivost za zagotavljanje hitrejšega dostopa do informacijskih tehnologij. V tem letu je predviden še priklop na širokopasovno omrežje v vasi Podgora. Da bo to mogoče, bodo vaščani s prostovoljnim delom do vasi pripeljali optični kabel. Sledita še razširitvi omrežja v Bruhanji vasi in Rapljevem. Pri tem projektu opazamo zgledno sodelovanje med občino, Telekomom in vaškimi odbori. Takšnega sodelovanja si želimo tudi pri snovanju drugih projektov, saj nam le takšna pot omogoča hitrejši dostop do cilja.

V letu 2013 smo se uspešno prijavi na razpis Ministrstva za infrastrukturo in prostor in pridobili 43.500 evrov. Ker v lanskem letu (oktober in november) ni bilo mogoče realizirati predvidene energetske sanacije, smo na ministrstvo poslali prošnjo za prenos sredstev v leto 2014 in dobili pozitiven odgovor v začetku februarja. Investicija zajema več del.

Za preprečevanje toplotnih izgub je potrebno toplotno izolirati celoten ovoj objekta in stene prostorov Podružnične šole Kompolje, ki mejijo na hladne prostore, ter neizolirano podstrešje. Vse stavbno pohištvo na ovoju stavbe bomo ohranili (prihranek pri ogrevanju bi bil nesorazmerno manjši v primerjavi z investicijo pri obnovi).

S posegi ne bomo posegali v podobo objekta, saj je okolica zaščitena kot kulturna dediščina, sam objekt pa ne. Objekt bomo izolirali s 15 cm debelo toplotno izolacijo. Okoli celotnega objekta bomo izvedli izkop, ki bo omogočal toplotno izolacijo zunanjih sten do temelja na nepodkletenem delu objekta. Vsa površina podstrešja bo izolirana z 20 cm toplotne izolacije, zaradi pohodnosti je predvidena deloma trda toplotna izolacija. Nujno bo tudi zamenjati vso kritino.

Poleg energetske sanacije bo izvedena tudi rekonstrukcija objekta z novo ploščo nad obema učilnicama in predprostorom. Celotna investicija je ocenjena na 200.000 evrov.

S polžjo hitrostjo se premika obrtna cona Predstruge. Naleteli smo na veliko birokratskih ovir, zato smo prišli le do gradbenega dovoljenja za izgradnjo infrastrukture in gradbenega dovoljenja za dostopno cesto z mostom. Upam, da Konzorcij Predstruge, ki je večinski lastnik te cone, čim prej prične z izgradnjo infrastrukture. Izgradnja obrtne cone bo ena od prioritet v prihodnjem mandatu, saj se dobro zavedamo pomena novih delovnih mest.

Občina ima pridobljeno gradbeno dovoljenje in izbranega izvajalca del za izgradnjo čistilne naprave v Zdenski vasi in manjkajoče kanalizacije (cca 100 m). S tem projektom smo se prijavi na 8. javni poziv za predložitev vlog za sofinanciranje operacij v okviru prednostne usmeritve »Regionalni razvojni programi«, ki ga je razpisalo Ministrstvo za gospodarstvo, in čakamo na rezultat razpisa. V ta projekt je vključena še priprava celotne dokumentacije za izgradnjo kanalizacije v vasi Cesta, ki se bo priključila na ČN Zdenska vas.

Prav tako imamo pridobljeno pravnomočno gradbeno dovoljenje za izgradnjo vrtca in pripadajoče infrastrukture za I. fazo ureditve Šolsko športnega centra (ŠŠC) – JVIZ OŠ Dobrepolje. Izgradnjo vrtca smo uvrstili v letošnji proračun, a so ga svetniki zaradi volilnega leta izločili. Izveden je bil javni projekt arhitekturni natečaj za ureditev celotnega območja ŠŠC – JVIZ OŠ Dobrepolje. Pridobili smo strokovno najprimernejšo rešitev celovite ureditve (vrtec, zunanja igrišča, parkirišče, prometna ureditev, športna dvorana). Vrtec in pokrito športno igrišče sta nujno potrebni investiciji v prihodnjih treh letih. Občina Dobrepolje ni zadolžena, za izvedbo nujno potrebnih investicij v prihodnjih letih pa se bo morala zadolžiti (v okvirih zakonodaje in možnosti se Občina Dobrepolje lahko zadolži največ do 250.000 evrov/leto.)

I. faza ureditve ŠŠC – JVIZ OŠ Dobrepolje

Skupaj s petimi občinami (Kočevje, Žužemberk, Dolenjske Toplice, Mirna Peč in Dobrepolje) smo pripravili kohezijski projekt »Suhokranjski vodovod«, za katerega imamo pridobljeno gradbeno dovoljenje in izbranega izvajalca. V tem trenutku čakamo in verjetno bomo še čakali, da vlada odobri svoj delež z odločbo o sofinanciranju. S tem projektom dobiva občina Dobrepolje novo povezavo vodovodnega omrežja, kajti sedaj imamo samo en vodni vir (črpališče v Robu). Novogradnja vodovoda bo potekala od Rapljevega v Strugah do Vrbovca v občini Kočevje, kjer se priključujemo na glavni vod. Od Strug do Kompolj bodo zamenjane vodovodne cevi, v Strugah in na Videmskem hribu pa bosta obnovljena vodohrana. Celotna vrednost investicije je 3,5 mio evrov, od tega je delež sofinanciranja občine 15 %, ostalo so kohezijska sredstva EU in iz državnega proračuna.

Posvetili smo se tudi področju turizma, kar je opazno pri povečanem številu obiskovalcev, ki radi prihajajo v našo občino Dobrepolje. Z vzpostavitvijo železniškega potniškega prometa pa bodo možnosti še večje in zato že pripravljamo programe, ki bodo obogatili turistično ponudbo »Vse poti vodijo v Dobrepolje«.

Veliko je bilo narejenega, veliko smo optimirali in racionalizirali, veliko želja občanov uresničili.

Nekateri odprti projekti že imajo pridobljeno gradbeno dovoljenje, zanj pa se je treba podati na trnovo pot pridobivanja vseh soglasij, dovoljenj in služnosti. Menim, da je to najtežji del poti, izvedba same investicije je bistveno lažja. Za naslednji mandat so pripravljene skoraj vsi projekti, v pripravi je le še novelacija projekta čistilne naprave v Bruhanji vasi. Torej potrebujemo le sredstva za izpeljavo teh projektov.

ODVETNIŠKA DRUŽBA ČEFERIN*Peter Čeferin**

Odvetniška družba Čeferin s sedežem v Grosupljem in s podružnicama v Mariboru in v Kopru posluje kot naslednica Odvetniške pisarne Čeferin neprekinjeno od leta 1967 dalje.

Peter Čeferin je namreč 1. januarja tega leta odprl odvetniško pisarno v Trebnjem. Pred tem je svojo vajeniško dobo opravil kot odvetniški pripravnik pri dveh odvetnikih v Grosupljem: najprej pri odvetniku Dinku Gregorinu (očetu vrhovne državne tožilke Barbare Brezigar), nato pa še pri odvetniku Francetu Letonji (poznejšemu višjemu sodniku in tajniku Vrhovnega sodišča Republike Slovenije). Po opravljenem odvetniškem izpitu je bil Peter Čeferin edini zaposleni v odvetniški pisarni v Trebnjem. Bil je odvetnik, strojepiska, računovodja, čistilka in šofer. Pozneje je zaposlil svojega prvega uradnika Ludvika Barago, ki je bil pred tem dolgoletni vodja zemljiške knjige na sodišču v Trebnjem. Peter se je v začetku svoje kariere ukvarjal predvsem s kmečkimi pravdami, kasneje pa je pričel prevzemati tudi kazenske zadeve.

Po diplomi na Pravni fakulteti v Ljubljani sta pisarno okrepila oba Petrova sinova, Rok in Aleksander, in leta 1993 je bila ustanovljena Odvetniška družba Čeferin, ki se je od tega trenutka dalje pričela ukvarjati z vse težjimi zadevami s področja civilnega, kazenskega, gospodarskega, upravnega, ustavnega in mednarodnega prava.

Odvetniška družba Čeferin je nato kupila poslovne prostore v bivši stavbi Gradbenega podjetja Grosuplje na Taborski 13, prenovo notranjosti pa je projektirala Petrova hči in sestra Roka in Aleksandra, Petra Čeferin. Petra je doktorica znanosti in tudi profesorica na Fakulteti za arhitekturo v Ljubljani. Aleksander je postal poleg vodenja odvetniške družbe še predsednik Nogometne zveze Slovenije, disciplinski sodnik Svetovne nogometne organizacije (FIFA) in podpredsednik Komisije za predpise Evropske nogometne zveze (UEFA). Rok pa je poleg tega, da je odvetnik, še docent na Evropski pravni fakulteti in tudi solastnik te fakultete. Je član uredniškega odbora številnih strokovnih revij ter avtor knjige Meje svobode tiska in številnih strokovnih člankov ter razprav. Oče Peter je poleg številnih strokovnih člankov in razprav ter strokovnih knjig Poklicna neodvisnost odvetnika in Odvetniška zbornica Slovenije – odlomki iz zgodovine napisal še dve literarni deli, in sicer Moje odvetniško življenje ter Valat. Je odvetnik z najdaljšim poklicnim stažem v državi, v času svoje poklicne kariere pa je bil med drugim podpredsednik Odvetniške zbornice Slovenije, član Sveta za varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin, član Državnega sveta Republike Slovenije itd. Njegova žal že pokojna soproga in mati njegovih treh otrok Roka, Aleksandra in Petre, Ana, je bila ravnateljica Osnovne šole v Grosupljem.

Danes je Odvetniška družba Čeferin po številu odvetnikov največja odvetniška družba v državi.

V njej je med drugim zaposlenih štirideset univerzitetnih diplomiranih pravnikov, med njimi so magistri in doktorji pravnih znanosti. Nekateri med njimi so tudi docenti in profesorji na Evropski pravni fakulteti.

Vsi so člani Odvetniške zbornice Slovenije, ki je stalna članica Združenja odvetniških zbornic in odvetnikov pri Evropski uniji (CCBE), sama Odvetniška družba Čeferin pa je edina v državi članica organizacije PraeLegal, ki povezuje izbrane odvetniške pisarne Evrope, Azije in Afrike.

Ustanovitelji družbe so dr. Peter Čeferin in sinova doc. dr. Rok Čeferin in Aleksander Čeferin.

Družbo vodi upravni odbor družbe, njegov predsednik pa je odvetnik Aleksander Čeferin.

Odvetniki Odvetniške družbe Čeferin pravno svetujejo, zastopajo in zagovarjajo stranke pred sodišči in

* Taborska cesta 13, 1290 Grosuplje, dr. prava, odvetnik

drugimi državnimi organi, sestavljajo listine in zastopajo stranke v njihovih pravnih razmerjih. Za potrebe strank izdelujejo tudi pravna mnenja, pri čemer po potrebi angažirajo tudi strokovnjake z različnih fakultet in inštitutov.

Svoje delo opravljajo v štirih specializiranih oddelkih: Oddelek za civilno pravo, Oddelek za kazensko pravo, Oddelek za gospodarsko pravo in Oddelek za ustavno in mednarodno pravo.

Odvetniška družba Čeferin je edina odvetniška družba v državi, ki ima v kazenskih zadevah dežurno službo 24 ur na dan. To pomeni, da si lahko prizadeti v primeru aretacije ali hišne preiskave zagotovi takojšnjo obrambo odvetnika ob vsakem času.

Podrobnosti v zvezi z organizacijo in delovanjem odvetniške družbe so razvidne s spletne strani, ki je v slovenskem, angleškem in ruskem jeziku objavljena na www.ceferin.si.

PEKARNA GROSUPLJE DANES – DA JI PREPROSTO PRIKIMAŠ

*Mojca Mlakar**

V sedmem desetletju obstoja Pekarna Grosuplje uspešno nadaljuje uresničevanje svojega poslanstva – ob zavezanosti krušni dediščini in ohranjanju tradicionalnih postopkov ustvarjanja izdelkov, ki s svojo kakovostjo zadovoljujejo vsakodnevne potrebe kupcev, njihove želje in okuse.

Danes Pekarna Grosuplje:

zaposluje 200 sodelavcev,

njeni mojstri peki izdelajo povprečno dnevno 47,8 ton pekovskih izdelkov,

60 vozil dnevno dostavlja njene izdelke po celotni Sloveniji,

kupcem za njihovo popolno zadovoljstvo omogoča izbiro med 146 različnimi vrstami kruha, pekovskega in finega peciva,

izdeluje 45 odstotkov takšnih izdelkov, ki se dopečejo na prodajnih mestih in tako kupcem ponuja užitek okušanja vedno svežih, še toplih izdelkov,

v ospredje postavlja razvoj izdelkov brez dodanih aditivov, ki predstavljajo že tretjino njene proizvodnje in skoraj polovico vsega pečenega kruha.

V sodelovanju s prof. dr. Janezom Bogatajem, vodilnim slovenskim etnologom, **se Pekarna Grosuplje v zadnjem obdobju še posebno osredotoča na povezovanje bogate slovenske krušne dediščine z inovativnostjo ob ustvarjanju novih izdelkov.** Ko je v letu 2012 kupcem ponudila kar osem novih vrst regionalnega kruha in jih s tem spomnila na morda že pozabljene tradicionalne okuse domačega kruha, je v letu 2013 **nadaljevala z razvojem prazničnih kruhov**, s katerimi obuja slovensko tradicijo, kupcem ob različnih praznovanjih bogati praznično vzdušje, mojstrom pekom pa prinese priložnost in užitek uporabiti spretnost ročnega oblikovanja in ustvarjanja izdelkov, ki še posebej navdušujejo. Tako so za Martinov praznik pekovski mojstri izdelali praznični hlebec **Martinc**, značilne arhaične polžaste zavite oblike, obo-gaten s suhimi jabolki in sončničnimi semeni, ki na simboličen način predstavlja obilje jesenskega časa.

* Mercator, d.d., sektor Interna proizvodnja, obrat Pekarna Grosuplje, pomočnica direktorja sektorja

Ker so včasih najboljši kruh pekli ravno v decembrskem času okrog božiča in novega leta, je pekarna za ta čas pripravila **Božičnik**, dišeč po cimetu in nageljevih žbicah, z bogastvom ržene moke, suhega sadja in hrustljivih orehov. Iz zakladnice naše krušne dediščine mojstri peki za valentinovo obujajo **testene ptičke**, ki po tradiciji prinašajo veselje, ljubezen in kličejo pomlad ter prazniku vračajo domač pečat. Za veliko noč so v Pekarni Grosuplje spekli praznični kruh **Presnec** z dišečim pehtranom, s katerim se nadaljuje bogastvo naše krušne dediščine v sodobni izvedbi. V počastitev Prešernovega spomina pa je bil ob slovenskem kulturnem prazniku razvit **Prešernov kruh**, narejen iz 100 % slovenske pšenične moke, z dodanimi suhimi figami in medom.

Zaradi visoke kakovosti svojih izdelkov, pri razvoju katerih skrbi za ohranjanje krušnega izročila v Sloveniji, je **Pekarna Grosuplje oktobra 2013 prejela priznanje »Maison de Qualité«, po naše »Hiša kakovosti«**, ki ga podeljuje mednarodno združenje za kakovost življenja Red sv. Fortunata organizacijam za vrhunske dosežke na področju izboljšanja kakovosti življenja, kar vključuje tudi prizadevanja in rezultate na področju izboljšanja kulture hrane.

Mednarodnemu priznanju se je v začetku leta 2014 pridružilo še **Zlato priznanje Gospodarske zbornice Slovenije najboljšim pekovskim izdelkom** za kar 12 vrst kruha, ki so vsi brez dodanih aditivov, iz sestavin vrhunske kakovosti in pripravljene po tradicionalnih postopkih. Za Pekarno Grosuplje je to že enajsto leto, ko je prejela tovrstna zlata priznanja, ki ji potrjujejo, da je na pravi poti uresničevanja svoje vizije in poslanstva in je kakovost temeljna vrednota ter smernica na vseh področjih njenega poslovanja.

ZNANOST, KULTURA, KNJIŽEVNOST

LOUIS ADAMIČ: OD PRAPROČ DO MOUNTAIN VIEWA

Jakob Müller

Opus pisatelja Louisa Adamiča obsega 17 knjig na skupaj 6000 straneh ter 500 posamičnih razprav in člankov; njegova korespondenca je objavljena le delno. Tudi zapisi o Louisu Adamiču so številni: Henry Christian, ameriški strokovnjak za Adamiča, jih je pred štirimi desetletji naštel 500, sam sem jih samo po Cobissu naštel še 200. Pri vsem tem pa mnogi časopisi in revije niso pregledani. Posamezna dela in teme Louisa Adamiča so predmet najmanj štirih doktorskih disertacij in osmih magisterijev; o Adamiču je bilo objavljenih vsaj osem monografij. In vendar še vedno ni ne v celoti ne temeljito ne sistematično prebran in obdelan. Ob vsem tem si seveda ne domišljam, da bi na nekaj straneh lahko o Adamiču povedal zadnjo besedo, upam pa, da bo v mojem prikazu nekaj novosti v razumevanju in poznavanju del Louisa Adamiča.

Louis Adamič je literat, publicist in žurnalist. Prvi žanr se od ostalih dveh razlikuje glede razmerja med količino fikcije in dokumentarnosti, torej izmišljije in stvarnosti, zadnja dva pa se razlikujeta predvsem po tehtnosti obravnave. Vsekakor pa noben od teh žanrov glede navedene značilnosti ni čist. Osrednji in najboljši Adamičev žanr je publicistika. Ta temelji na tiskanem in pričevanjskem gradivu, na raziskavi, intervjuju in anketi, na analizi in komentarju. Poleg teh postopkov uporablja tudi postopke razširjanja, dopolnjevanja, bogatenja poročanja, da ga naredi ne le bogatejšega, ampak tudi bolj učinkovito in tudi bolj zanimivo. Da upošteva tudi zakonitosti trga oziroma uspešnejše prodaje – Adamič je bil pisatelj, ki je živel od svojega pisanja in javnih predavanj – sam nekajkrat odkrito priznava. Kadar pripoveduje o lastnem življenju, ima seveda večjo svobodo glede takega bogatenja, bolj nerodno je, kadar odstopa od dokumentarnosti v zvezi s poročanjem o drugih resničnih ljudeh. Zato je neverjetno, da celo najboljši raziskovalci povzemajo avtobiografske podatke iz Adamičevih del kot stvarna dejstva, ne da bi jih preverili na objektivnem gradivu, nakar se ta »dejstva« nekritično ponavljajo po razpravah in leksikonih.

Preden trditev ponazorim, si dovoljujem še kratko osebno zastranitev: o jugoslovanski publicistiki Louisa Adamiča sem imel dolga leta zelo kritično mnenje: njegovo pisanje se mi je kazalo moralno dvolično: o političnem nasilju v kraljevi Jugoslaviji piše zelo kritično in izčrpno, o političnem in gospodarskem nasilju in teptanju človekovih pravic v Jugoslaviji, ki so jo vodili komunisti, pa ni napisal črke: na povojno kolektivizacijo zemlje npr. gleda z očmi abstraktnega humanista: bolečino svojega brata kmeta sicer čustveno dojemam, toda vzrok njegove bolečine ne vidi v nasilju oblasti, ampak v bratovem nerazumevanju napredka. In še: v Ameriki naj bi zaradi delovanja parlamentarnega komiteja za protiameriško dejavnost bila uničena demokracija, gospodarsko zaostalim evropskim državam pa kot najučinkovitejšo popotnico na poti napredka priporoča komunistično oblast, pri čemer Jugoslavijo enostavno umešča znotraj meja Sovjetske zveze.

Danes gledam na Adamičevo delo veliko bolj razumevajoče, in, priznam, tudi občudujoče, predvsem pa odkrivam v njem ne le ostrega in pronicljivega, ampak tudi tragičnega opazovalca.

V zvezi z biografskim ozadjem se bom omejil na dve točki Adamičevega življenja: na Praproče oz. njegova kranjska, deška leta, in na Mountain View oz. enigo njegove smrti, vmes med obema krajema pa bom podal svoje videnje njegove osebnosti in enega dela njegovega pisanja.

Adamič je iz rodnih Praproč začel jeseni leta 1904 hoditi v šolo na Grosupljem, ki je bila odprta istega leta. Po drugem razredu se je, dobrih osem let star, preselil v Ljubljano, kjer je bil pouk nedvomno kvalitetnejši, in tu je jeseni 1908 končal četrti razred osnovne šole na Erjavčevi. Morda je naslednje leto obiskoval še peti razred osnovne šole, vendar šolski dokumenti tega ne kažejo, ali pa je prišlo do enoletne prekinitve šolanja. V prvi razred tedaj osemrazredne gimnazije se je namreč vpisal jeseni leta 1909. Pouk na državnih gimnazijah – Adamič je hodil na Poljansko – je tedaj potekal še v nemščini, razen pouk slovenščine in verouka. Drugi razred gimnazije je naredil z negativno oceno iz matematike, vendar je smel napredovati v tretji razred, iz katerega pa je že 12. februarja 1912 izstopil: imel je nezadostno iz latinščine, geografije, zgodovine in matematike. Očitno vzrok ni bila težavnost predmetov, ampak odklanjanje takega šolanja. Oče ga je dal učiti za trgovca, vendar je uk Lojze kmalu uporno prekinil in decembra 1912 odšel iz francoskega Le Havra z ladjo Niagaró v Združene države.

Odhod v Ameriko naj bi bil tudi posledica njegove *zapletenosti v tiste ljubljanske nemire pred dvema mesecema* (leta 1913), kot piše v *Smehu v džungli* (73), pozneje pa je svoj odhod povezal tudi z demonstracijami, v katerih naj bi njegov prijatelj izgubil življenje. Povezava s prvim in drugim je rezultat fabuliranja, bogatenja pripovedi, ne zgodovinskih dejstev. Iz tega pa so razlagalci razvili zgodbo, da je bil kot preporodovec zaprt, celo da so ga izključili iz državnih šol, vendar to ne drži: Preporod so dijaki ustanovili sredi januarja 1912, nihče od dijakov tudi ni bil nikoli zaradi tega izključen; krvave demonstracije pa so se zgodile že leta 1908, kar je ugotovila že Jerneja Petrič. Ne vem, zakaj pisatelj ne bi smel v svoj literarni lik vplesti nekih zgodovinskih dogodkov, če s tem obogati ne le zgodbo, ampak tudi informacijo o pomembnem družbenem dogajanju. Literarni raziskovalci pa mu seveda ne smejo slepo verjeti. Take vrste zgodba je verjetno tudi vpis v jezuitsko šolo, pač znak njegovega nazora in potrebe predstavitve pojmovanja kmečkih ljudi in naših duhovnih razmer. V vojaških arhivih bo potrebno preveriti tudi njegovo bivanje na fronti leta 1918 v Franciji – ter njegove delovne dogodivščine na trgovskih ladjah po odhodu iz vojske, o katerih piše v *My America* (1938).

Lojzetov brat, ki je ostal kmet, je menil, da se Lojze ni hotel ne učiti ne delati, kar je seveda zelo preprosta in površna razlaga. Fant je bil nedvomno izjemno nadarjen in izjemno samosvoji: za šolski pouk očitno ni kazal najmanjšega zanimanja, preveč neživljenjski je bil za radovednega in zvedavega fanta. V Ameriko se ni izselil zaradi šolske polomije ali zaradi gospodarskih težav na domači kmetiji, ki je zabredla v dolgove, ampak zaradi želja spoznati svet. Bil je izredno odločen, uporen, nepopustljiv, samostojen, predvsem pa je bil izjemno pragmatičen: znal je delati hitro, preprosto in zelo uspešno. Pozneje je dokazal tudi izredne organizacijske sposobnosti, skratka: rojen za Ameriko. Kmalu se je počutil bolj Američana kot večina tistih, ki so bili tam rojeni, toda hkrati ni bil nikoli ujet v Ameriko, ni se ji podredil, znal je ostati na distanci, Ameriko občudovati, opazovati in analizirati ter ohraniti svoj pogled od zunaj.

Imel je zelo močan čut za socialne razmere in še zlasti za položaj delavstva – gotovo tudi pod vplivom ruske revolucije in sovjetske države, pozneje tudi zaradi strašnih posledic gospodarske krize 30-ih let. Ob tem pa so mu veliko pomenili demokracija, svoboda in napredek, progres. Zato je bil naklonjen tudi predvojnemu jugoslovanskim revolucionarjem. Občudoval je veliko idejo družbene preureditve, po drugi strani pa je imel izjemen dar opazovanja: ki se kaže npr. celo pri propagandnem portretu revolucionarja Borisa Kidriča, objavljenim leta 1943: »In razodeval je moralno stališče, ki je bilo s krščansko-meščanskega stališča enako popolnemu pomanjkanju morale. Za stvar je bil pripravljen storiti karkoli.« (str. 152)

Z velikim razumevanjem in občudovanjem piše o jugoslovanski družbeni revoluciji pod vodstvom Tita, toda ob tem mu uide vrsta izjemno kritičnih opazk: napisi o Titu po zidovih Jugoslavije leta 1949 ga spominjo na predvojne zidove v Nemčiji in Italiji z napisi imen Hitlerja in Mussolinija; za Titovo uniformo v

Orlu in koreninah omenja, da je strašna in da ne zameri reakcionarnemu tisku, če jo primerja z Goebbelsovo. V istem delu se sprašuje, kakšna je razlika med fanatičnim skandiranjem heroj Tito in tistim Duce, Duce, Duce ali vreščanjem v Chaplinovem filmu Veliki diktator, ob skandiranju Svetozarju Rankoviću pa citira (nedvomno ne brez razloga) besede Jovana Popovića: »Veste, on je obče znani krvnik, vzdevek, ki so mu ga zahodni časopisi nadeli že zdavnaj. On je ljudožerec, mračni veleum, ki vodi vse neizrekljive grozote.« (Orel in korenine, str. 121) Seveda vse take utrinke takoj zanika, vendar na plitvi ravni videza, ne na ravni protidejstev. In takih opazk, zaradi katerih so državljani Jugoslavije leteli najmanj v zapor ali delovna taborišča, je v Orlu in koreninah kar nekaj. Seveda ni nič čudnega, da je knjiga šele po 19 letih od izida v angleščini izšla tudi v Jugoslaviji.

S stališča videnja in zadržanja je zanimivo tudi Adamičevo poročilo o ogledu Litostroja: »Avto je zavozil skozi močno zastražena vrata v visoki, z bodečo žico obdani ograji, ki je obkrožala malo industrijsko naselje.« (str. 216) V spremstvu visokih političnih voditeljev je Adamič obiskal tudi Strnišče (Kidričevo) in Mariborski otok: »Kakor v Litostroju in v Strnišču opravljajo službo na Mariborskem otoku posebni miličniki – in tukaj jih je več, ker je ta kraj blizu meji in zato bolj ranljiv. Na pobočju hriba nad jezom je bunker, v njem pa dva čuječna vojaka s strojnicami.« (str. 227) Adamič tu dejansko poroča o delovnih taboriščih, čeprav le prikrito; če bi mu pripisovali, da prizorov ni razumel, bi ga strašno podcenjevali.

Zaradi takih ocvirkov, takih odlomkov ni čudno, da so bili jugoslovanski voditelji ogorčeni zaradi sicer na splošno in načelno zelo naklonjenega Adamičevega pisanja. Zato nekdanj nisem ravno okleval glede možnosti, da ga je v Milfordu ubila Udba, čeprav si nisem znal dovolj trdno razložiti, čemu naj bi ga sploh ubili, kateri cilj bi naročnik z ubojem dosegel. Vpletenost Udbe sem domneval še posebej potem, ko mi je Louisov brat povedal, da noben jugoslovanski voditelj ne državni organ ob Louisovi smrti ni izrekel sožalja ne Louisovi materi ne njegovim bratom in sestram. Časopisni komentatorji pa so zelo strastno pisali, kako da ga je ubila ruska, četniška, ustaška ali belogardistična roka in celo Vatikan se je omenjal. Instrumentalizirali so Louisovo smrt za krepitev odpora proti nekdanjim in potencialnim nasprotnikom. Ob tem pa obstaja podatek, da je Edvard Kardelj domneval, da je Adamič naredil samomor. O tej možnosti kot enakopravni možnosti smrti piše tudi Janja Žitnik Serafin, omenjajo jo tudi Louisovi prijatelji Vatro Grill, Ana Praček Krasna, Janko Rogelj, kot najverjetnejšo jo navaja tudi uradna preiskava, ki ji je pritrnila tudi žena Stella Adamič. Sam sem o tem močno prepričan: Adamič je revolucionarjem predal svoje pero, pamet in srce, kar je pomenilo, da je omejil svoj pogled in svojo kritičnost; odločil se je celo, da je oddajal rokopis zadnje knjige tekoče v preverjanje jugoslovanskim voditeljem in sami Udbi – voditelji pa so pretrgali stik z njim: zaradi »ocvirkov« niso o knjigi hoteli niti slišati. 19. maja 1951 piše Adamič prijatelju Roglju, da je »v položaju blizu roba obupanosti; nečloveško sem truden, in tudi ne zdrav. Poslal sem nekatera poglavja v Jugoslavijo, da jih po možnosti prestavijo – nobenega odgovora. Ne vem, kaj vse to pomeni.« (Louis Adamič, Arhiv Slovenije, mapa 5) Drug zelo hud pritisk je bil povezan s kongresnim Komitejem za protiameriško dejavnost: doživljal ga je kot ukinitvev demokracije, razen tega pa mu je zato grozil osebni gospodarski polom: izguba ameriškega knjižnega trga. Tretja stvar je bilo hudo poslabšanje odnosov z ženo Stello; ta se po njegovi vrnitvi iz Jugoslavije ni več hotela vrniti k njemu na Vzhod, ostala je v Kaliforniji. Povrhu vsega pa ga je prevzemal še občutek silne nevarnosti, skoraj paranoični strah 3., atomske svetovne vojne. In splet vsega tega ga je na Mountain Viewu strl.

ŽUPNIK MATEJ SITAR IN VAROVANJE ČASTITE STARINE – TABORA NAD CEROVIM

*Drago Samec**

Matej Sternen: župnik Matej Sitar

Župnik in dekan Matej Sitar je v krajih grosupeljske občine pustil najbolj aktivna leta svojega polnega, a kratkega življenja. V spominu nam je ostal predvsem s prvo obnovo tabora v letu 1895 in odkritjem fresk v cerkvi na Taboru ter z restavratorjem Matejem Sternenom, s katerim te freske še danes živijo.

Matej Sitar (*Ljubljana - Ježica, 19. 8. 1860 – † Šmarje - Sap, 3. 3. 1903) je bil rojen na Ježici pri Ljubljani, tako se je tedaj pisalo, in po bogoslovju v Ljubljani je bil v mašnika posvečen 19. 7. 1884. Kot kaplan je služboval tri leta v Polhovem Gradcu, štiri leta na Vrhniki, eno leto kot kurat v Pivki. V začetku maja leta 1893 je bil inštaliran na župnijo Št. Jurje pri Šmariji (danes Št. Jurij pri Grosupljem), kjer je po enoletnem službovanju postal župnik in upravljal župnijo do maja leta 1900, ko je bil imenovan za župnika in dekana v Šmarju, saj se je prejšnji dekan Andrej Drobnič upokojil. Pri nas je torej deloval le deset let, sedem let v Št. Juriju in tri leta v Šmarju, a ta leta so bila najbolj intenzivna leta njegovega komaj 42 let dolgega življenja.

Nekateri ustvarjalci zgodaj pokažejo svoje talente. Med njimi je bil tudi – že kot bogoslovec – Matej Sitar, saj se je najprej izpostavil z risarskimi poizkusi v alojzijeviškem glasilu Domače vaje, kjer je že 17-leten v šolskem letu 1876/77 priobčil precej risb ter opremo letnikov tudi še v letih 1878 do 1880. Med njimi je nekaj prav posrečenih in lepih rebusov.

V Alojzijevišču so med njegovimi sošolci bili tudi Janez Ev. Krek, Josip Mantuani in Ignacij Žitnik, če omenimo le nekatere.

Posebej so ga vabila predavanja spirituala Janeza Flisa, ki je predaval cerkveno umetnost. Bogoslovec in nato župnik Matej Sitar je ljubil lepoto in se ji predajal tudi s svojim talentom. Zato je v letu 1894 postal ustanovni član Društva za krščansko umetnost in tu je imel več predavanj. Seveda se je vestno udeleževal vseh sej, ki jih je imelo društvo v knezoškofijski palači v Ljubljani. Bil je izvoljen v dva odseka društva, za starine in za stavbarstvo; bil pa je tudi član Muzejskega društva za Kranjsko.

Po prihodu v Št. Jurij je ob vsem dušnopastirskem delu začel popravljati župno cerkev, kjer so izdelali nova vhodna vrata s kamnitim portalom, ki ga je poslikal Matej Sternen; zvoniku pa so zamenjali streho. Obnovil je tudi župnišče, a tega ni več, saj je bilo požgano leta 1943. Poskrbel je, da so bližnji vaški studenec obzidali in zagotovili dobro pitno vodo. Tudi tri nove kapelice – na Udju, na poti na Kobiljek in v Mali vasi, prav tako tudi kapelica v Puščavi pod Taborom – so sled njegovega truda.

Po prihodu v Št. Jurij je ob vsem dušnopastirskem delu začel domoljubno delovati, raziskovati in pisati o umetnostnozgodovinskih izsledkih. Na sejah Društva za krščansko umetnost v Ljubljani je imel več strokovnih predavanj o temah, ki jih je nato objavljajal predvsem v Izvestjih Muzejskega društva za Kranjsko, v posameznih izvestjih Društva za krščansko umetnost, poročila iz okolja in o potovanjih v dnevniku Slovenec, risbe pa tudi v domačem Domu in svetu ter v graškem strokovnem glasilu Der Kirchenschmuck.

* *Drago Samec*, Ljubljanska 35, prof. in višji bibliotekar

Župnik Sitar je vse cerkve v krajih svojih službovanj premeril in prerisal, posebej je društvu podaril tudi več načrtov kapelic Božjega groba na Kranjskem (v Štepanji vasi, Višnji Gori in Kočevju ter na Grmu in Vrhniku), ki so bile posojene v Gradec za objavo ter nato predane arhivu društva.

Ob predavanjih pa je na sejah odpiral tudi druge predloge, med njimi tudi svoj predlog o zimskem tečaju za zidarje in tesarje ob obnovah stavb (npr. na seji v decembru 1900), pa o razstavah domačih umetnikov. Med drugim je zaslužen, da niso podrli stare pleterske cerkve, z načrti ali napotki pa je pomagal tudi drugod, naj navedem samo usmeritve pri gradnji kapelice na Homcu.

Med njegovimi objavami zasledimo potopise, ki prehajajo v esejistično pisanje o umetnosti in umetnostni zgodovini, kar izjemen pa je spis, ki ga je objavil o Ljubljani po potresu, Ljubljana rediviva, kjer pravi: »Stavba, da bo lepa, mora kazati v celoti in v posamičnih delih svoj namen. - Okraski, mnogoštevilni pilastri in nastavki ter kupole drzne oblike še ne določujejo estetične lepote kake stavbe ...

Delane so te stavbe v vseh mogočih slogih, zlasti v nemškem in angleškem slogu. Kaj ko bi se kak naš narodnjak spomnil pri novi stavbi te vrste tudi na naše stare, domače, kmečke hiše.

Te naše hiše bi dale mnogovrsten, arhitektoničen substrat za take pristne kranjske vile, da bi se le prav obrnil in izobrazil po postavah arhitekture. Vsekako bi naši domači bogatini bolje ravnali, kakor da dajo posneti kako angleško in nemško stavbo te vrste. Zakaj naj bi bilo vse le »alt-hochdeutsch« ali angleško, zakaj ne enkrat staro-kranjsko?« (Sitar, 1896, 239)

V Izvestjih Muzejskega društva za Kranjsko je objavil več prispevkov o naših spomenikih, med njimi posebej o Taboru pa več prispevkov z naslovi: Star gotski kelih v cerkvi na Tabru, Taber v šentjurijski fari pri Grosupljem, Poprava tabra in stare slike v taberski cerkvi pri Št. Juriju, o okolici pa Prazgodovinska in rimska gradišča v šentjurski župniji in v okolici. Prispevkom je dodajal risbe, tlorise, stranske rise predmetov, običajno s tušem. Njegove risbe so dragocene, saj prikazujejo tedanje stanje tabora, cerkve in odkrite poslikave na slavoloku.

V tekstih je poskušal razlagati posamezne dileme, na katere je naletel ob odstranjanju preteklih dob.

Ob prihodu na novo župnijo ga je najprej in najbolj pritegnil Tabor s svojo podobo in starinskostjo. Tukajšnjo antikviteto - kelih - je takoj dal pozlatiti in ga opisal v prvem članku o novem okolju. Tu je opravljal maše, v sodelovanju z učiteljem Ivanom Remicem organiziral šolska srečanja in na Tabor vodil svoje obiskovalce, če omenimo le, ko sta ga obiskala stolna vikarja Matija Mrak in dr. Janez Ev. Krek, in jima je tu postregel s pečenim krompirjem.

Pri Taboru, ki ga je sklenil rešiti in popraviti, mu je bil najprej svetovalec konservator in kanonik Janez Flis, sicer njegov učitelj v bogoslovju. Za podporo pri obnovi je prosil Kranjski deželni odbor ter še dunajsko Centralno komisijo za umetnostne in zgodovinske spomenike (Zentral-Kommission für Kunst- und historische Denkmale). Komisija je odobrila 250 goldinarjev in poslala nadinženirja Žužka, ki je Tabor pregledal in dal Sitarju napotke o obnovi.

Pod taborom so napravili apnenico, s čimer so si zagotovili apno ter nakupili opeke. Ljudsko izročilo pove, da so apnenice žgali tudi v Ponovi vasi in Mali vasi. Nekaj apna so prodali, nekaj pa ugasili za tabor.

Za vtis o množičnosti obnove prisluhnimo kar njegovemu opisu: »Ohrabрили so se vsi taberski soseščani in napeljali in nanosili ves potreben material za zidanje. Ganljivo je bilo gledati 60 ljudi, ki so, deloma na glavni, deloma na ramenih, donášali potrebni material. Bilo je prav kakor spomladi v mravljíšču. Napeljali so v kratkem času tudi do 40 voz peska eno uro daleč, in to po strmém hribovskem potu, proti vrhu z dvema paroma volov. Ker se pozimi ni nateklo v tabersko kapnico dosti vode, nanesla so je krepka dekleta in žene pol ure daleč iz Ponove vasi in iz Cerovega.« (Sitar, 1896, 76-77)

Zidali so domači zidarji, tesar domačin je na enem stolpu izdelal ostrešje. »Na prva dva stolpa je postavil do poldrugi meter visoke železne nastavke, na katerih se sučeta po vetru pločevinasti slovenski zastavi. En nastavek ima na vrhu pozlačeno puščico, ki kaže proti severu, drugi pa ima pozlačene začetne črke štirih vetrov. Tako je taber popravljen. Zidovi so pokriti z opeko, ki trdno tiči v malti, izpalo kamenje iz njih je nadomeščeno z novim, stolpi so na novo pokriti. Dva sprednja stolpa sta popolnoma predrugačena, zlasti stolp, v katerem je cerkovnik. Pri vsem tem pa vsa ta popravila prav nič ne kaze starinskega značaja taberske stavbe. Tako bi se dalo popraviti še mnogo naših zgodovinskih spomenikov, katerim žuga gotovo porušenje.«

Prvotni Tabor s konca 15. stoletja pa nosi še eno dragotino, saj je »freske odkril leta 1895 neutrudni šentjurski župnik Matej Sitar, ki je spodbudil prvo popravo tabora.« (Höfler, 2001, 189) Sam pritrjuje, ko navaja, da je odkril prebeljene freske: »Pri popravljanju tabra sem imel priliko natančneje pregledati cerkev sv. Nikolaja, ki stoji v sredi njegovega ozidja. Zapazil sem pod beležem neke rudečkaste črte. Začel sem trkati z lesenim lahkim kladivom spredaj na slavaloku, kjer sta stala pred davnim časom dva stranska oltarja. ... Pri prav varnem in počasnem delu so se jele prikazovati na dan slike, katere dneva že gotovo nad 150 let niso videle. Prvi se je prikazal sv. Florijan, noseč viteško jekleno opravo, a ne z običajno čelado, ampak s klobukom na glavi. ... To mi je dalo pogum, da sem oluščil ves belež raz slik na slavaloku.« (Sitar, 1896, 77)

Sam je opisal najdene freske in jih poskušal datirati, tekstu je dodal še svojo risbo najdenih fresk. Kot je zabeleženo v prezbitariju, je freske že v letu 1897 restavriral znani impresionist Matej Sternen, ki je pri Sitarju začel svojo restavratorsko pot.

Za Sitarja je bil Tabor »vreden, da si ga ogledata domačin in tujec«. Zato je narisal sliko Tabora in njegovih podrobnosti ter jo izobesil na grosupeljskem kolodvoru. Tudi pot na Tabor so z rdečo barvo zaznamovali iz Ponove vasi in iz Št. Jurija. Načrtovali so še nabiti tablice po markirani poti od grosupeljskega kolodvora do Tabora in dalje do Ledenice. Pri obnovi cerkve v Smrjenah pa je Sitar sodeloval s konzervatorjem Konradom Črnologarjem, ki je bil tedaj učitelj v Šmarju.

Tudi dr. Marijan Zadnikar izpostavi njegovo vlogo: »Po zaslugi domačega župnika Mateja Sitarja, ki je že pred 80 leti opisoval našo cerkev in se je dobro zavedal njenega pomena, je tako med prvimi zašla v naše domače umetnostno zgodovinopisje.« (Zadnikar, 1975, 158)

Pri iskanju avtorja fresk na Taboru mu ni bilo prav, da se freskant ni podpisal: »Pri tej priliki naj tu opomnim naše sedanje domače umetnike, da je res prevelika skromnost, ali pa bojzljivost, češ, čemu zapisavati ime pod svoje umotvore. Vse, kar je prav!« (Sitar, 1896, 80) A tudi pod svoje objave se ni podpisoval ali pa le z inicialkami, zaradi česar je ostal prekrit pod tančico časa. Njegovi podpisi so bili le: M. S., S. ali domače hišno ime Martinkov.

Župnik Sitar se pokaže tudi kot človek, saj so skozi čas zabeleženi njegovi darovi ponesrečencem ob potresu v Ljubljani, pa obmejnim Slovencem namenjeni darovi društvu Naša straža. Tudi v domačem okolju se je trudil pomagati ljudem po različnih poteh, med njimi je bila tudi ta, da so kmalu po prihodu v Šmarje ustanovili hranilnico in posojilnico, ki ji je načeloval do prezgodnje smrti.

V nekrologu v Danici so izpostavili, da je imel še polno načrtov in da je »nenavadno ljubil lepoto hiše božje in imel za njeno povzdigo gorko srce in veščo roko.«

Literatura o delovanju župnika Mateja Sitarja z njegovimi objavami je obsežna in zanimiva. Sitar, Tabor in cerkev bi si že zaslužili, da bi v knjigi izšle njihove izbrane objave, saj bi se tako bolje umestili v naš spomin.

Literatura:

Höfler, Janez: Srednjeveške freske v Sloveniji. Knjiga 3: Okolica Ljubljane z Notranjsko, Dolenjsko in Belo krajino, 2001.

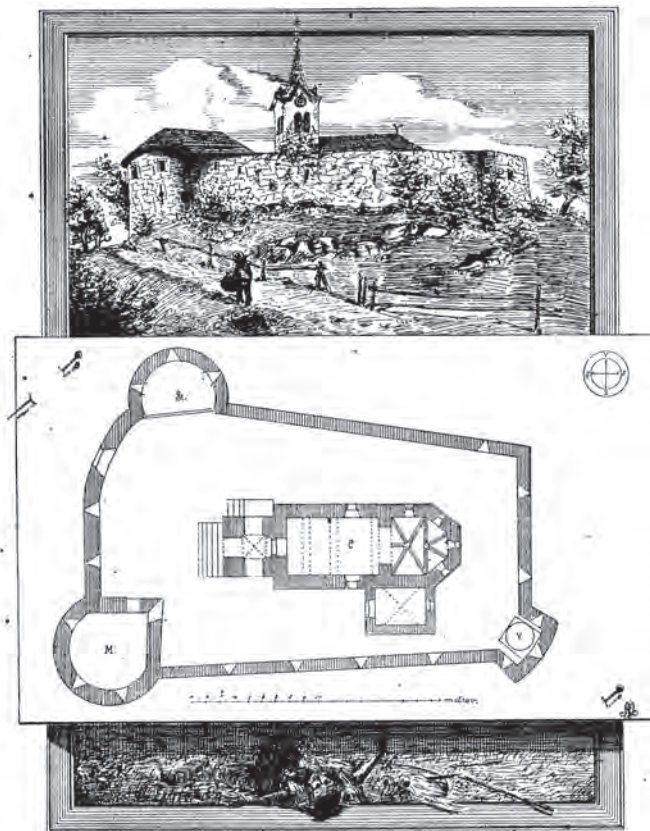
Sitar, Matej: Star gotski kelih v cerkvi na Tabru / S. – Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko, 3, 1893, seš. 6, str. 253 : ilustr.

Sitar, Matej: Taber v šentjurijski fari pri Grosupljem / opisal in narisal M. S. – Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko, 4, 1894, seš. 4, str. 156-161 : ilustr.

Sitar, Matej: Poprava tabra in stare slike v taberski cerkvi pri Št. Juriju / opisal in narisal S.– Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko, 6, 1896, seš. 2, str. 76-81 : ilustr. (Na str. 78 risba odkrite poslikave na slavlolu.)

Sitar, Matej: Ljubljana rediviva / Martinkov. – Slovenec, 1896, št. 239 (17.10.), str. 3-4.

Zadnikar, Marijan: Tabor pri Grosupljem. – V: Zadnikar, Marijan: Spomeniki cerkvene arhitekture in umetnosti, 2, 1975, 159-162.

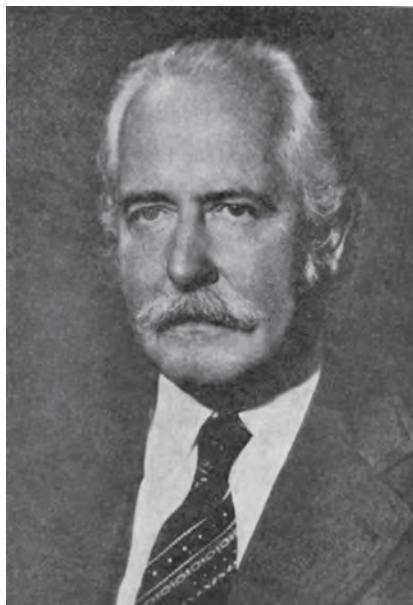
Taber v šentjurijski fari pri Grosupljem.

Na srednjem črtelu pomeni C = cerkev, St = stolp nad vhodom, M = mežnarija in V = vodnjak.

Slika: Sitarjeva risba Tabora v Izvestjih Muzejskega društva, 4, 1894, št. 4, str. 159.

UMETNOSTNI ZGODOVINAR IZ ŠMARJA – STOLETJE PROF. DR. STANETA MIKUŽA

Drago Samec

V Šmarju – Sapu nas ob prihodu z avtoceste kmalu sprejme Mikužev spomenik. V takratnem Šmarju pri Ljubljani se je pred sto leti, 1. maja 1913, šmarskemu nadučitelju Valentinu Mikužu in materi Mariji rodil Stane Mikuž, ki je postal opazen umetnostni zgodovinar in kritik.

Učiteljska družina se je priselila v Šmarje v letu 1911 in se povezala s krajem, kjer je Stane obiskoval ljudsko šolo, nato pa klasično gimnazijo v Šentvidu nad Ljubljano. Leta 1932 se je vpisal na umetnostno zgodovino na Filozofski fakulteti, kjer je leta 1936 diplomiral. Kmalu se je zaposlil na Spomeniškem uradu, doktorat pa je opravil pred vojno z disertacijo o baročnem slikarju Francu Jelovšku. Februarja 1944 so ga odpeljali v taborišče Dachau, po vojni je bil na ministrstvu za prosveto šef odseka likovne umetnosti in muzejev, od leta 1952 je bil predavatelj in profesor na oddelku za umetnostno zgodovino na Filozofski fakulteti ter še na Likovni in Pedagoški akademiji. Predaval je umetnost novega veka, posebej rad se je zadržal pri obravnavah Rubensa in Rembrandta, pri njima mu ni bilo nikoli škoda časa. Študentje in sodobniki ga imajo v spominu kot izjemnega predavatelja in poznavalca, ki je znal izbrati in pou-

dariti posebnosti tematike. »V spominu živi kot izbran, navzven skorajda plaho zadržan, toda nadvse topel, ljubeč in dobrohoten človek, o katerem so študentje govorili kar kot o ljubeznivem stričku.«

Ni samo teoretično obvladal stroke, temveč se je tudi učil slikarstva pri ilustratorju Hinku Smrekarju. Vsekozi je bil aktiven pisec kritik razstav in opisov predstavnikov ter obdobja umetnostnih slogov. Iz množice več kot 700 znanih objav je težko izbrati označujoče. Če bi želeli podati vse obravnavane umetnike, bi imeli pred seboj zajeten leksikon domačih avtorjev. Omenimo samo posamezna predavanja, ki so izšla kot samostojne knjižice, tako o Da Vinciju ali Michelangelu. Od domačih avtorjev pa se je večkrat lotil impresionistov, posebej Sternena in Jakopiča, Janeza Šubica ter Franca Jelovška. Razodene se nam celo kot pretanjen analitik literarnih del (npr. Vladimirja Bartola ali Franceta Kresala) ali tematskih obravnav votivnih slik ali cerkvenih podružnic, pa z obsežnejšo predstavitvijo freske Slavka Pengova v parlamentu itd. V knjigah so izšle predstavitve Maksima Gasparija, Lojzeta Perka, Ivanu Napotniku je namenil zadnjo in najlepšo monografijo, v periodiki pa se npr. prispevki o Gaspariju vlečejo ves čas od leta 1941 dalje. Prijateljeval je tudi s kiparjem Frančiškom Smerdujem.

Pogosto je dodajal komentarje k slikovnim prilogam v različnih publikacijah, npr. predstavitve Smrekarjevih ilustracij Levstikovega Martina Krpana v zbirki Kondor, kjer so njegov komentar ponatiskovali v vseh ponatisih. Pred vojno je objavljaval v periodiki: Dom in svet, Obisk, Slovenec, Umetnost ter Zbornik za umetnostno zgodovino, v Jutru samo kot odziv na razbitje kipa Franceta Kralja; po vojni pa v revijah in časopisih: AB, Borec, Delo, Knjiga, Likovna revija, Naša sodobnost, Naša žena, Naši razgledi, Nova obzorja, Primorski dnevnik, Sinteza, Snovanje, Sodobna pota, Tedenska tribuna, Zbornik občine Grosuplje, Zbornik za umetnostno zgodovino.

Dr. Emilijan Cevc je opozoril še na njegov jezik: »Le kakšen umetnostni kritik je to, ko pa namesto tujk porablja, kjer le more, slovenske izraze?« Lep primer njegovega pisanja je opis obiska podeželske podružnice iz leta 1941: »Nekoč sem prišel do dolenske podružnice. Poprosil sem cerkovnika, da mi jo odpre. »Jej, naj no počakajo,« me je rotila njegova žena in zbežala mimo mene v cerkev. Nisem ubogal in sem stopil za njo. Tedaj sem razumel njeno prošnjo. V sredi cerkve je na velikih rjuhah bilo razprostrto žito. Na mizi glavnega oltarja pa so stale latvice kislega mleka in veliki hlebci dobrega domačega črnega kruha. Ženica jih je pravkar skrivala za oltar. Visoko zgoraj na oltarju, v tronu, pa je stal sam sveti Miklavž in zdelo se mi je, da mi bodro prikimuje! Sedaj pa recite, da so naš črni slovenski kruh in drugi sadovi naše zemlje brez božjega blagoslova!«

Torej kljub temu, da v njegovih tekstih zaznamo mnogo literarnih elementov, sem zasledil le eno čisto literarno delo, v Borcu objavljeno črtico Ilegalka Muha, kjer poda nasprotje med zaporom v Begunjah in svobodo: »Zunaj je sijalo sonce, veter izpod Stola je valovil mlado žito, iz daljave se je čulo šumenje gozdov. Notri pa so bili cementni bunkerji, zadušljiv zrak.«

Kot umetnostni zgodovinar je poznal zgodbe odkrivanja srednjeveških fresk v naših cerkvah, od Tabora do Muljave. Pri odkrivanju fresk v cerkvi v Maršičih v letu 1941, od koder je bila doma njegova mati Marija, sta se zavzela brata Metod in Stane. V poročilu navede: »Meseca avgusta letošnjega leta je odkril sledove fresk tudi v prezbiteriju moj brat dr. M. Mikuž, mi sporočil zanimivo najdbo in obvestil sem Konservatorski urad v Ljubljani. Vodja Konservatorskega urada, prof. dr. Fr. Mesesnel, si je odkritje ogledal in ugotovil njegovo pomembnost ter odredil po sporazumu z g. župnikom pri Sv. Gregorju, duh. svet. Krumpetarjem nadaljnje odkrivanje v prezbiteriju, kakor tudi v cerkveni ladji. Delo odkrivanja in restavriranja je bilo poverjeno prof. M. Sternenu s sodelovanjem prof. B. Bačiča in podpisanega. Vsa dela so bila končana v približno 18 dneh in je njihov uspeh za slovensko umetnostno zgodovino prav pomemben.« Freska sodi v sklop »hrvaške delavnice«, kot npr. na Taboru nad Cerovim.

Stane Mikuž je v mladosti srkal vase vtise iz okolja, se z njimi bogatil in ostal vseskozi povezan s Šmarjem in našo tedanjo občino. Bil je stalen pisec v Zbornik občine Grosuplje, kjer je pisal o domačih ljudeh in umetnikih, med njimi o konservatorju Konradu Črnologarju ter o slikarjih Francetu in Tonetu Kralju, Ferdu Veselu, Francetu Zupanu in obiskih Riharda Jakopiča. Pa prisluhnimo kar njemu samemu: »Da je Jakopič slikal v Šmarju, sem prvič zvedel leta 1934. Tedaj sem se – študent negodnik – lotil raziskav šmarskega dekanijskega arhiva ter sem v ta namen določil dva počitniška meseca. Vprašanje je bilo le, kje in kako bom stanoval ter se preživljal ta čas. Tedaj sem se spomnil našega dobrega družinskega prijatelja dr. Ivana Laha, ki je živel v Šmarju in imel v Gorenjem koncu lastno hišo. Oglasil sem se pri njem, sprejel me je z značilno slovansko širokogrudnostjo, ki je bila njemu lastna, in ko je zvedel za namen mojega dela, mi je v svoji hiši oskrbel i posteljo i hrano. Čez dan sem se sklanjal nad prašnimi in orumenelimi listi in jih študiral, takole proti večeru pa je prišel dr. Lah: »Dovolj je za danes, greva na sprehod« – in sva šla. Mimo Janca, mimo Šormovega hriba, čez Puljče nad Drčo na Razdrto ter odtod domov. Bili so to imenitni sprehodi, pisatelj mi je spotoma pripovedoval, kako je pisal in komponiral svoje knjige ali pa mi je razlagal razne dogodivščine iz svojega razgibanega življenja. Dobro pa se spominjam - naj sva se menila o tem ali onem – vedno je pisatelj nazadnje napeljal pogovor na Šmarje, na vas, katero je neizmerno ljubil. In tako mi je nekega dne doma s ponosom pokazal pet ali šest malih poslikanih platen: »Poglej Jakopičeve študije, ki mi jih je mojster poklonil. Prejšnja leta je večkrat prihajal v Šmarje in slikal, pa se je potem oglasil pri meni. Ali veš, kaj pomeni, da je Rihard Jakopič slikal naš kraj?« Jakopiču so se namreč zdeli zanimivi barvni preliv v kamnolomu.

Mikuž omeni, da se je pred vojno lotil šmarskega dekanijskega arhiva, kateremu vojna ni prizanesla. A nasledek tedanjega truda in nato še četrtoletnega dela je za nas izjemno zanimiva njegova umetnostnozgodovinska publikacija z naslovom: **Umetnostnozgodovinska topografija grosupeljske kraji-
ne**, ki jo je v letu 1978 izdal Zavod SR Slovenije za spomeniško varstvo. Tu je zbrana širina njegovega znanstvenega in študijskega prizadevanja. Gradivo je zbiral po arhivih, župniščih, cerkvah in sploh po

terenu. Sam ni imel avta, pa je k sodelovanju povabil tedanjega študenta Damjana Prelovška (umetnostni zgodovinar dr. Damjan Prelovšek, ki je bil upravnik Umetnostnozgodovinskega inštituta ZRC SAZU in veleposlanik v Pragi) kot šoferja in fotografa. Zanimiv Prelovškov pogled na to nepozabno sodelovanje je objavljen v nadaljevanju. Topografija zajema področje vse od Škofljice pa do Malega Gabra in Žubine in ostaja osnoven popis umetnostnih spomenikov za - ob izidu - skupno grosupeljsko in sedanji grosupeljsko in ivanško občino, izvirajoči iz šmarske in šentviške prafare. Za ta leksikon je avtor dr. Stane Mikuž tudi prejel najvišjo tedanjo občinsko nagrado - Jurčičevo plaketo.

V Šmarju - Sapu so se domačinu dr. Stanetu Mikužu leta 2005 oddolžili s postavitvijo spomenika, pobudnik pa je bil njegov znanec umetnostni zgodovinar dr. Lojze Gostiša. Osrednji govornik je bil dr. Milček Komelj, prisoten je bil tudi tvorec spomenika Mirsad Begić, odkril pa ga je tedanji župan Janez Lesjak ml.

Mikuž je znal postaviti oznake na pravo mesto, zato končajmo z njegovim sklepom ob predvojni aferi pri razbitju kipa Slovenska žena Franceta Kralja v polemiki z Elkom Justinom in Čorom Škodlarjem v Slovincu (1939, št. 227): »... Kajti jaz sem prepričan, da ne Vi, ne jaz in še marsikdo ne, ki se sem pa tja pomudi na slovenskem Parnasu, ni osebnost. Mislim, da moremo besedo »osebnost« danes vzdeti le redkim Slovincem.« Gotovo mu smemo vzdeti ta naziv in mu biti hvaležni za vse delo, posebej za topografijo naših krajev. Dr. Marijan Zadnikar je izid topografije označil kot »pravi vesel dogodek«, katerega smo veseli še danes.

*Spomenik dr. Stanetu Mikužu ob šoli v
Šmarju - Sapu, avtor Mirsad Begić*

DROBCI S POTI PO GROSUPELJSKI KRAJINI – OB STOLETNICI ROJSTVA DR. STANETA MIKUŽA

*Damjan Prelovšek**

Umetnostnozgodovinska topografija grosupeljske krajine je poleg temeljne študije o baročnem slikarju Francu Jelovšku najtehtnejše znanstveno delo profesorja Staneta Mikuža. Pravzaprav bi se po vzoru drugih starejših topografij morala imenovati Dekanija Šmarje pri Ljubljani, vendar je profesor njen naslov nekoliko moderniziral v duhu tedanjega časa, ki ni imel več posebnega razumevanja za upravno delitev božjega kraljestva na slovenski zemlji. Delo je v zasnovi nastalo sredi tridesetih let minulega stoletja kot diplomatska naloga, njen največji prispevek pa je, da temelji na virih iz šmarskega župnijskega arhiva, ki je bil shranjen v »turnčku« ob župnijski cerkvi, med vojno pa v celoti uničen. To je bil tudi glavni vzrok, da se je profesor Mikuž odločil za predelavo svojega študentskega dela in njegovo knjižno izdajo. Za kaj takega pa je bilo treba kar nekaj poguma, saj po Stegenšku, Maroltu in Steletu ni več izšla nobena umetnostnozgodovinska topografija. Zdelo se je, da sodoben popis spomeniškega fonda presega sposobnost enega samega raziskovalca, ki bi moral biti strokovnjak na različnih področjih od zgodovine, kulturne zgodovine, umetnostne zgodovine, arhitekture, etnologije, paleografije in še marsičesa drugega. Profesor Mikuž je bil učenec Izidorja Cankarja in je imel solidno znanje na več zgodovinskih področjih. Pri svojem delu se je oprl na avstrijske topografije, ki so dolgo veljale za vzor, kako je treba obravnavati spomeniški patrimonij.

Predavanja profesorja Mikuža so bila posebno doživetje. Z velikim zanosom in zbranimi besedami je študentom v nagneten predavalnici znal približati umetnost renesanse, ki mu je bila posebno pri srcu. Pri tem je uporabljal stare črno bele skioptične slike, ki sta jih pred njim rabila že Cankar in Stele. V modernejši čas se je le redko spuščal, bilo je mogoče čutiti, da je bilo njegovo zanimanje vendarle pri starejših umetnostnih dobah. Pripravljal se je, da bi dokončal tudi temeljno delo svojega učitelja Izidorja Cankarja o zgodovini umetnostnega sloga, ki je obtičalo ob koncu renesanse. Nekaj mesecev je v ta namen s štipendijo bival v Rimu, vendar kot se zdi, nikoli ni našel več mladostnega poguma za tako obsežno nalogo, morda pa je celo sam podvomil v koristnost takega dela, saj so ga medtem prehiteli že mnogi njegovi evropski kolegi. V seminarsko knjižnico na Filozofski fakulteti tedaj ni prihajalo skoraj ničesar iz tujine, za pisanje poglavja o baroku pa bi bilo treba vsaj do Dunaja in tam ob relevantni novi strokovni literaturi presedeti več mesecev ali celo let. Za to pa profesor Mikuž ni imel ne časa in ne volje in se je raje osredotočil na druge teme iz domačega umetnostnega dogajanja.

Ne spominjam se, kako sem začel sodelovati s profesorjem pri grosupeljski topografiji. Verjetno je odločalo to, da nisem bil najslabši študent in sem se že od otroštva rad ukvarjal s fotografijo, imel pa sem tudi majhnega »fička«, kar je bilo pogoj za obiske terena. Profesorjevemu vabilu sem se rad ozval, saj sem vedel, da se bom pri tem tudi sam marsičesa naučil. V letih 1969 in 1970 sem tako veliko popoldnevov preživel v prijetni družbi profesorja in njegove soproge, ki naju je skoraj redno spremljala na poteh od ene k drugi cerkvi nekdanjega stiškega gospostva. Nista se pritoževala nad mojim majhnim in neudobnim prevoznim sredstvom, kajti imeti avto tedaj med študenti ni bilo nekaj samoumevnega. Profesor ni šofiral in je bil vesel, da je imel na voljo vsaj to možnost. Po drugi strani pa tudi cerkve tedaj še niso bile tako nedostopne kot dandanes. Profesorja so vsi poznali, marsikje pa je bilo še vedno mogoče čutiti prikrito negotovanje nad njegovim bratom Metodom, da je med vojno zapustil duhovniški poklic. S profesorjem se nisva veliko pogovarjala o politiki, ker to tedaj ni imelo nobenega posebnega pomena, niti mi ni pripovedoval o svojih žalostnih izkušnjah, preživetih med drugo svetovno vojno v Dachauu. Bil je skrajno mehka in človeška duša, vse prej kot militarist ter daleč od političnega aktivizma. Ne vem, kaj bi dejal, če bi vedel, da ga bodo ob pogrebu počastili vojaki s puškami in mu v slovo izstrelili častno salvo. Vsekakor to ni bilo v njegovi naravi. Lahko pa sem občudoval, s kakšno ljubeznijo je govoril o domači pokrajini in o stavbnih

* Ljubljana, Zarnikova 11, dr. umet. zgodovine

spomenikih, ki so jih gradili naši predniki. Vsak, še tako neznamen detail je bil zanj zrcalo človeškega truda in vere v humane vrednote. Kaže, da se je tega tudi sam zavedal in se verjetno celo zbal, da bi ga trenutno navdušenje zavedlo stran od stroge faktografske znanosti, kakršno je na fakulteti gojil njegov profesorski kolega Luc Menaše. To ga je tako zmedlo, da je v končni verziji rokopisa topografije izpustil vse glagole, češ, da bo tekst videti bolj strokoven. Pozneje je moral pred natisom knjige dr. Emilijan Cevc besedilo spet spraviti v prejšnjo obliko, da je postalo razumljivo. Ta detail nam kaže profesorja Mikuža v njegovi najbolj človeški luči, ko se je brez zadržka predal svojim pristnim občutkom in tako postal ranljiv samemu sebi. Prav to pa je bilo tisto, kar mlad študent najbolj rabi, strastno navdušenje za predano strokovno delo. Le tako se je mogoče izogniti suhoparnemu pisanju o umetnikih minulih dob, ki so bili ljudje iz mesa in krvi ter so pogosto v slabih ali celo nemogočih razmerah ustvarjali še danes občudovanja vredne stvari.

Vrnimo se k profesorjevim potem po spomladanski, poletni in jesenski pokrajini rojstnega dela Dolenjske. Ker za resno fotografsko opremo ni bilo denarja, sem bil vesel starega podarjenega Voigtländra, ki je omogočal vertikalno pomikanje objektiv in s tem delno korekturo perspektive. Direktor Optike na Kongresnem trgu mi je očistil lepilo med lečami, da je aparat spet ostro risal to, kar sem skozi motnico videl na glavo obrnjeno na njegovi zadnji strani. Na ljubljanskem Zavodu za spomeniško varstvo so mi odstopili staro bliskavico s svinčevim akumulatorjem. Edino, kar sem si lahko privoščil, je bil imeniten Linhofovov stativ. Tako »oborožen« sem se ob določeni uri oglasil pri profesorju, ki je stanoval v Ferantovem bloku ljubljanskega Gradišča. Ko smo prispeli do določene cerkve, je profesor v beležnico zapisoval svoja opažanja in jih primerjal s tem, kar je o objektu zapisal že v študentskih letih. Jaz sem medtem po ustaljenem redu skušal posneti zunanjščino in notranjost cerkve ter vse detajle, na katere me je opozoril profesor. Pogosto mi je pri delu pomagal tudi njegov mlajši sin, študent arheologije. Skupaj sva z rjuhami skušala zakrivati okna, če je bila svetloba s katere strani vendarle premočna. Medtem je profesorjeva soproga pripravila malico, ki smo jo z velikim tekom hitro pospravili. Še danes se rad spominjam tega terenskega dela in profesorjevih komentarjev. Medtem ko sem na univerzi poslušal predavanja o visoki evropski umetnosti, sem imel tukaj edinstveno priložnost neposrednega stika z likovno morda manj kakovostnim gradivom, pogosto že na ravni ljudske umetnosti, ki sem se ga naučil datirati. Profesor je bil pri tem zanesljiv vodnik. Kot vem, se je uštel le enkrat, ko ga je pri nekdanjem pokopališkem križu iz Šmarja njegova kakovost zanesla za nekaj stoletij nazaj, a je zmoto hitro spoznal in jo popravil.

Z nadaljnjo usodo šmarske topografije nisem bil seznanjen. Profesor ji je dodal spomenike NOB, brez katerih bi imel verjetno precej težav pri iskanju založnika. Starejši sin Stane, ki je arhitekt, mu je izrisal tlorise cerkva. Tako dopolnjeno delo je skoraj deset let pozneje izšlo in si zlasti med domačini pridobilo veliko vnetih bralcev. Marsičesa, kar sem tedaj fotografiral, tudi ni več ali pa je spremenjeno. V Menašejevem Svetovnem biografskem leksikonu beremo, da je Stane Mikuž umrl leta 1985, sledi pa še zlobna pripomba, da je bil nazadnjaški likovni kritik. S tem mu je profesorski kolega storil hudo krivico, saj se je prav Mikuž, kot nihče drug, znal vživeti v ustvarjalni proces umetnikov in njihovo delo predstaviti na izrazito človeški način. S tem je dokazal, da je lahko edino humanistično stališče kažipot pri vrednotenju umetnosti. Danes, ko živimo v času vsesplošne dekadence, ima to še poseben preroški pomen.

KOZLOVSKA SODBA V DEVETIH JEZIKIH*Jakob Müller*

Po zaslugi Josipa Jurčiča ni znana samo Muljava, kjer se je pisatelj rodil, ampak je zaslovela tudi Višnja Gora, o kateri je napisal posmehljivo-hudomušno zgodbo o sodnem procesu proti kozlu in njegovemu gospodarju, višenjskemu meščanu. Po zaslugi Barbare Rigler pa Andreje Repar in Simone Zorko je slavna *Kozlovska sodba v Višnji Gori* kot velika slikanica izšla že v devetih prevodih: angleškem, francoskem in španskem leta 2009, nemškem in hrvaškem leta 2010, poljskem leta 2011, italijanskem in ruskem leta 2012 in novogrškem leta 2013; slednjega je uresničila Lojzka Avajanos, Atenčanka iz Višnje Gore. Veselimo se napovedi, da bo kmalu izšla tudi v danščini.

Domala vsi prevajalci oz. prevajalke so naravni govorniki ciljnega jezika in vse izdaje razen angleške imajo nove izvorne ilustracije, ki bi zaslužile posebno primerjalno obravnavo. Vsekakor velik in hvalevreden izdajateljski podvig! Žal pa se založniku – Javnemu skladu za kulturne dejavnosti Ivančna Gorica – projekt menda ustavlja, vendar upamo, da smo napačno informirani. Vsekakor bi bili poleg hrvaškega jezikovno zanimivi tudi prevodi v druge južnoslovanske jezike, še posebej v najnovejša dva: bosanščino in črnogorščino, da o jezikih EU sploh ne govorimo.

Literarni zgodovinarji uvrščajo *Kozlovsko sodbo* med humoreske, vendar ima tudi veliko sestavin hudomušno-posmehljive satire o nikoli prav razvitem, v drugi polovici 19. stol. pa že uvenelem historičnem malomeščanstvu, temelječem na upravno-sodni avtonomiji, kakršne kmečki podložniki v času fevdalizma niso dosegli nikoli, iz česar je rastel prevzetni prezir meščanskega prebivalstva do kmečke okolice: *pravijo, da je imel čuvaj Drnulja nekaj tistega, bog ga vedi morda čisla vrednega ponosa na sebi, kateri se vsem višnjanskim meščanom bojda od roda do roda deduje in zapušča, da se ne menijo veliko, kaj in kako delajo »kmečki cepci«* okrog njih (Kozlovska sodba, 1867: 249), po drugi strani pa jedki posmeh nekdanj neavtonomnih plebejcev, v pomarčevski dobi pa demokratičnih liberalov nove vrste, kakršen je bil tudi pisatelj Jurčič. Predmet tega posmehovanja pa ni samo politična tematika: upravno-pravna ureditev, varstvo zasebne lastnine, politična in sodna korupcija, volilna preračunljivost, manipulativnost množice, strankarske razprtije in nemškutarske simpatije meščanstva, ampak tudi verovanjska atavistična preproščina, fundamentalistično enačenje miselnih dejanj s stvarnimi, vse skupaj pa prepojeno s splošno slovenskimi značajskimi lastnostmi: ponižnostjo, pasivnostjo, nemarnostjo, lenostjo – in splošno človeškimi moralnimi anomalijami: javno proklamiranje poštenosti in drugih kreposti, hkrati pa skrivno zasebno okoriščanje pa sproščena spolna postrežba, ki celo motivira osrednji motiv »povesti«: varani zakonski mož ne ureja stvari z onimi, ki mu roge natikajo, in z ženo, ampak proti prezigovorni priči nočnega dogajanja sproži veliko pravdo zaradi poželenja njegovega kozla po tožiteljevi zelenjavni lastnini. Pravna osnova njegove tožbe je 10. katekizemska zapoved: Ne želi svojega bližnjega blaga! Triindvajsetletni Jurčič pa se posmehuje tudi katoliški bogaboječnosti in ponižnosti, izpeljani iz evangelijskega blagra miroljubnim, katerega dvojček je groteskno absurdna krvoločnost: *Le ubijmo ga in umorimo, bode vsaj drugo pot vedel svojega kozla dobro privezati* (Kozlovska sodba, 1867: 299). Edino kozel Lisec se vede vseskozi naravno in pametno: proti napadalnim psom in otrokom nastavlja roge, za visoki sodni zbor pa se sploh ne zmeni – v smislu ironiziranja učenega pravištva pa še berač Krivostegno s svojo sholastika vredno analizo sodnega kazusa in salomonsko sodbo.

V šaljivo posmehljivost namočeno politično, moralno in versko satiro je Jurčič v dveh nadaljevanjih objavil 1. avgusta in 1. oktobra 1867 v reviji *Slovenski glasnik*, izhodiščno besedilo zgoraj navedenih prevodov pa je očiščeno vseh fabulativnih zastranitev in domala vseh liberalističnih posmehov katolištvu: dogajanje je omejeno v svet človekove avtonomnosti, manipulativnosti, oportunisti in koruptivnosti ter zabeljeno s sholastično kazuistično modrostjo. Redukcijo fabulativnih zastranitev in versko lustracijo besedila je opravil Niko Grafenauer v slikaničini izdaji Kozlovske sodbe leta 1977. Izpustil je uvodna vica o višenjskem

loncu in češnji, meščansko preziranje kmečkih okoličanov in obsežen pasus seksualne predzgodovine. Glede na ciljno bralstvo slikanice je tak poseg v besedilo še nekako sprejemljiv, ostali posegi pa so ideološki: zamenjano ali izpuščeno je vse, kar ni v skladu z ateistično doktrino.

Izvirnik 1867: Hudobna volja je v **svetem pismu** prepovedana kakor hudobno dejanje.

Redakcija 1977: Hudobna volja je v **našem mestu** prepovedana kakor hudobno dejanje.

Izvirnik 1867: /.../ da bi zaslišali, kaj je pravica, **katero je Bog med ljudi poslal**.

Redakcija 1977: /.../ da bi zaslišali, kaj je pravica.

Izvirnik 1867: Kajne, Višnjanje, da smo mi od nekdanj **bogaboječi** in pravični.

Redakcija 1977: Kajne, Višnjanje, da smo mi od nekdanj **redoljubni** in pravični.

Izvirnik 1867: Če smo **bogaboječi**, poslušajmo, kaj **Bog** pravi.

Redakcija 1977: Če smo **redoljubni**, poslušajmo, kaj naš **zakon** pravi.

Izvirnik 1867: Če jaz mislim komu zelje snesti ali pa buče, je **pri Bogu** toliko, kakor da bi jih bil res snel.

Redakcija 1977: Če jaz mislim komu zelje snesti ali pa buče, je **to prav** toliko, kakor da bi jih bil res snel.

Izvirnik 1867: Bodimo, Višnjanje moji, pošteni z ljudmi, **da bo Bog z nami pošten; milost izkažimo in pravico, da nam Bog milost izkaže in pravico; ne srdoritimo se, da se ne bo on srdoril**.

Redakcija 1977: Bodimo, Višnjanje moji, pošteni z ljudmi.

Izvirnik 1867: Glejte, **Višnjanje moji, ko bi kdo izmed nas - česar nas pa sveti Bog obvaruj - hotel našega polža dražiti, drezati in cukati, kaj bi pač storil? V svojo hišo bi se tiho nazaj pomaknil in bi sam pri sebi dejal: Bog jim grehe odpusti, saj ne vedo, kaj delajo**.

Redakcija: (Vse izpuščeno.)

V Grafenauerjevi redakciji je Bog ostal le na dveh mestih:

(1) In če to storimo, Višnjanje, bo današnje in vse prihodnje dni Bog vesel, da je Višnje Goro ustvaril.

(2) Ta (*namreč Flerè Krivostegno*) je mnogo sveta obhodil, imel od Boga po višnjanski veri poseben dar modrosti ter je znal coprati, da so zdravi oboleli, bolni umirali.

Razen navedenih sprememb je redaktor opravil tudi nekaj bolj sprejemljivih besednih zamenjav: špeh > slanina, advokat > zagovornik oziroma izpustov manj znanih besed: *prežveka poklajo* > *prežveka*; *popade - ne vem, če burkle ali štokrljo* > *popade - ne vem, če burkle ali kaj*. Noben redaktor in noben jezikoslovec pa ni popravil oziroma opozoril na Jurčičevo nepravilno uporabo na Višnjo Goro vezanih pridevnikov, ki nastopajo kar v treh oblikah: dveh govornjenih in eni knjižno uradni: lonec, ki so ga Višnjani poslali Žužemberčanom, ni višenjski, ampak višnjanski lonec, meščani Višnje Gore niso višnjanski meščani, ampak višenjski meščani; prav pa je višnjanska bistrumnost in prav je tudi *berač in vedež višnjegorski*, če hočemo v knjižnem standardu povedati, da je berač in vedež iz Višnje Gore. Pa kaj bi: glede tega sta nevedna celo slovenska pravopisa: stari (1962) vse tri oblike izenačuje, najnovejši pa je *višenjskega* kar prezrl.

Seveda prevod ne more zajeti vseh stilemov izvirnika oziroma prevodne osnove, in teh ima posmehljivo zbadljiva Kozlovska sodba v Višnji Gori kar precej, ne le besednih, ampak tudi skladenjskih, vendar bi se dotaknil samo naslova, lastnih imen in kakšnega frazema.

Naslovna *sodba* ima v slovenščini dva pravna pomena: rezultativenega: ‚končna odločitev sodišča o sporni ali kazenski zadevi‘, v starejših besedilih, med katera sodi tudi Jurčičevo, pa še dogodkovnega oz. procesualnega: ‚sojenje, sodni proces‘. Slednji se je ohranil v teoloških zvezah: *poslednja sodba* in *vesoljna sodba*. Naslovno določilo v *Višnji Gori* tematizira drugi, procesualni pomen. Ta se pojavlja tudi v besedilu, in sicer še enkrat z izrazom *sodba* in štirikrat z izrazom *pravda*. Procesualni pomen je v vseh prevodih razen v italijanskem, v katerem je prevajalec uporabil: *la sentenza* ‚sodni izrek, sodna odločitev‘, in v ruskem, v katerem je uporabljeno *суждение*, ki pa pomeni ‚mnenje, prepričanje‘, ne pa ‚sodni proces‘, rusko *процесс, дело*, na kar je sicer opozoril že rusist dr. Silvo Torkar.

Ime Višnja Gora so obdržali vsi trije slovanski prevodi, vendar ima v teh jezikih ime dodatni denotat: rusko *вишня* in poljsko *wiśnia* pomeni ‚višnja‘ pa tudi ‚češnja‘; hrvaško *višnja* pomeni ‚višnja‘, vendar ima enakopisnico s pomenom ‚natiški fižol‘. Italijanski in grški prevod sta izvirno ime ohranila kot *Višnia Gora/Vichniagora* oziroma *Βισνιαγορα* [visnjagora], zaradi česar se je motivacija seveda izgubila, zato pa je v grščini pod črto dodana stvarna zgodovinska opomba k *την παλιά πόλη* [tin paliá póli] ‚o starodavnem mestu‘, s čimer pa je literarna, fiktivna naracija pretrgana. Podobno je ohranjena tudi francoska *Vischnia gora*, ki je sicer v naslovu izpuščena. Izpuščena je tudi v naslovu angleškega prevoda: *The Famous Goat Trial*, ‚Znamenita kozlovska sodba‘, vendar je v besedilu ime prevedeno v *Cherry Mountain*, ‚Češnjava Gora‘; višnja je angleško *sour cherry* ‚kisla/trpka češnja‘. Tudi nemški in španski prevod sta ime mesta prevedla, in sicer v *Weixelburg*, ‚Višnje mesto‘ oziroma *Monte Nobile* ‚Imenitna Gora‘. S takimi prevodi se je motivacija imena sicer nekoliko spremenila, poetična fiktivnost pa se je okrepila.

Tudi ime hriba *Peščenjak*, kar db. pomeni ‚peščeni kamen‘, je v večini prevodov prevedeno, torej motivacijsko ohranjeno: angleško *Sand Hill* ‚Peščeni hrib‘, francosko *mont Grès* ‚Peščena gora‘, italijansko *Monte Arenario*, ‚Peščena gora‘, špansko *Collina Arenas*, ‚Peščeni grič‘, poljsko *Piaskowa Góra*, ‚Peščena gora‘, rusko *холм Песчаник* [holm peščanik], ‚hribček Peščenjak‘, grško *Αμμόπετρα* [amópetra], ‚Peščena skala‘; nemški prevod ima poleg prevedka *Sandberg* ‚Peščeni hrib‘ še nepotrebni citatni *Hügel Peščenjak*; hrvaško *brdo Peščenjak* je citatno, vendar moteče: glasovno ima (tudi) srbsko podobo, hrvaško pješčjenjak namreč pomeni ‚peskovnik‘.

Pomenonosna so tudi imena štirinajstih Višnjjanov, petnajsto pa je ime kozla. Od teh bomo pregledali samo prevedke dveh, pomensko manj jasnih imen:

Meščan Črmaž ima priimek po ‚gozdni rastlini, ki diši po česnu‘; v narečjih se rastlina imenuje tudi čremož oz. čemaž – prevedki: angleško *Garlic*, ‚Česen‘; francosko *Lepesteux*, pogost francoski priimek, db. ‚pek-mesilec‘; hrvaško Češanj asociira na česan ‚česen‘; italijansko *Agliorsino*, ‚čemaž‘; nemško *Bärlauch* ‚čemaž‘; grško *Σπλινανθρακας* [splinánthrakas] ‚Priščavec‘ (db. ogljeni prišč); poljsko *Barcik*, pogostejši poljski priimek, ljubkovalna manjšalnica za Bartolomej; rusko *Черемша* [čeremša] ‚čemaž‘; špansko

Axón (Česnik). Nekateri prevedki so pomensko povsem točni ali pomensko precej podobni, nekateri pa so samostojne stvaritve: ali priimek, ki ima v ciljnem jeziku verjetno ekspresivni naboj ali povsem samosvoja tvorjenka (grško).

Pomen imena *Góbežel*, rod. *Góbežla*, je veliko bolj temen; najbolj priročni etimološki podstavi sta *gobez-dati* < gobec, pač v zvezi z govorjenjem, ali *gobež-el* < *človek goba, pač v zvezi s piti, popivati, vendar takega razumevanja besedilo ne podpira. Prevajalci so zadrego reševali takole:

angl. *Rambler* < rambler ‚pohajač‘; ‚človek, ki govoriti o več stvareh hkrati, nepovezano‘,

fr. *Grande-gueule* ‚Veliki gobec‘, ‚človek, ki veliko, veličastno govori‘,

grš. *Χρυσόστομος* [hrysostomos] ‚Zlatousti‘; ‚človek, ki govori zlate, lepe nauke‘,

hrv. *Gljivežnjeh* ‚žanjec gob‘, ‚človek, ki žanje gobe‘ = ‚človek, ki se loteva stvari nestvarno?‘

it. *Ciarlone* (Čvekač, Blebetač) < ciarlare (čvekati, blebetati),

nem. *Schmoller* (Šobar, Nezadovoljnež) < schmollen (kazati nejevoljo (s šobo)),

polj. *Balamut* ‚Zavajalec, Zapeljivec‘ < bałamudni ‚zavajalni, zapeljivi‘; prim. slovensko (in v drugih južnoslovanskih jezikih) slengovsko *palamuditi* ‚govoriti neumnosti, zmedeno, o neuresničljivih rečeh‘,

rus. *Gribožnel* ‚žanjec gob‘, ‚človek, ki žanje gobe‘ = ‚človek, ki se loteva stvari nestvarno‘?

špan. *Setero* (žanjec gob), ‚človek, ki žanje gobe‘ = ‚človek, ki se loteva stvari nestvarno?‘

Pet prevedkov *Gobežla* se navezuje na govorjenje, vendar vsebinsko kaj različno: ‚človek, ki govori nepovezano/veliko/prelepo/nezadovoljno/neumno‘. Tematsko najbolj poseben je grški prevedek, saj se po pozitivni konotaciji razlikuje od imen vseh Višnjjanov v *Kozlovski sodbi*. Trije prevedki se navezujejo na gobe: ime miroljubno pridigarkega zagovornika obtoženega kozlovega gospodarja in kozla je v osnovni (imenovalniški) obliki res mogoče prebrati kot *Gobež-el*, vendar ga je na osnovi literariziranega, ubesedene portreta težko smiselno interpretirati: gre za poimenovanje idealistovske opitosti ali za velikopotezno, a neuresničljivo ali celo pogubno sanjarijo?

Kako težko je ujeti stileme in frazeme izvirnika, pogledajmo še na primeru *modrijarhov* višnjanskega sodnega zbora. *Modrijarha* je pisatelj naredil iz *modrijana* tako, da mu je pridjal obrazilo *-arh* s pomenom ‚prvi, vrhovni, glavni‘, kot ga imata npr. patriarh in monarh (in podobno še arhangel). Z besedotvornim privzdignjenjem je Jurčič dosegel podobno kot tudi na mnogih drugih mestih učinek posmehljive degradacije. Večina prevodov ironičnega besedotvornega privzdignjenja ni ujela: ang. *wise men*, fr. *les sages*, nem. *Weisen*, polj. *mędreci*, rus. *мудрецы* [mudrecy], grš. σοφών [sofón] – vsi prevedki s pomenom ‚modrijani, modreci‘; veliko bolje je stilem preveden v hrvaščino: *mudrijarhi* in v italijanščino: *filosofanti*, saj oba tudi izrazno ohranjata ironijo izvirnika.

Frazem ‚človeče^{omalovaževalno} /.../premožen čez trebuh^{šaljivo}‘ je preveden: ang. *a man with a huge belly*^{pogovorno} ‚človek z ogromnim trebuhom‘; fr. *un petit bonhomme à la bedaine généreuse* ‚možic obilnega trebuha‘; gr. *ανθρωπάκος με μεγάλη κοιλιά* [anthropákos^{omalovaževalno} me megáli kiliá] ‚človeček z velikim trebuhom‘; hrv. ‚čovečuljak^{omalovaževalno} obdaren trbušinom^{ekspresivno}‘ ‚človeček, obdarjen z obilnim trebuhom‘; it. *un omicciatollo*^{omalovaževalno} *dotato di una assai benestante trippa*^{šaljivo} ‚človeček, obdarjen s precej premožnim trebuhom^{pogovorno, grobo}‘; nem. *ein Männchen*^{omalovaževalno} /.../ *im Besitz eines großen Bauches* ‚človeček /.../ v posesti^{šaljivo} velikega trebuha‘; polj. *człowieczek*^{omalovaževalno} /.../ *obdarzony*^{ekspresivno} *wielkim brzuchem* ‚človeček /.../ obdarjen z velikim trebuhom‘; rus. *человек /.../ большого живота* ‚človek /.../ velikega trebuha‘; špan. *un hombre* /.../ *barriga grande* (človek /.../ velikega trebuha).

Stilistično najbogatejši prevedek je italijanski, stilistično suh pa je ruski.

Jurčičeva *Kozlovska sodba v Višnji Gori*, ena naših najboljših zbadljivih humoresk, ima v izvorniku (1867) kar precej družbenih, političnih, narodnostnih, verovanjskih in značajsko-moralnih bodic, od katerih so nekatere moralistične pa domala vse, v katerih se omenjata *Bog/bog*-ali *Sveto pismo*, skoraj v celoti nadomeščene z ideološko »spodobnejšimi« izrazi ali pa so izbrisane. Besedilo je nazorsko očistil – in hkrati satirično oslabil – Niko Grafenauer v prirejeni slikaničini izdaji *Kozlovske sodbe* leta 1977 (ponatis leta 1987). Ta izdaja pa je, žal, osnova za vseh devet obravnavanih prevodov, ki so vsi brez podatka o prirejevalcu. Naj k temu dodamo, da je Vasja Ocvirk v priredbi humoreske za šolsko radijsko igro (1970–1980 in ponatis 1981) ohranil ne le vsa ideološko zaznamovana mesta, ampak tudi seksualno predzgodovino slovitnega višnjiškega sodnega procesa. Kljub temu je izdajateljski projekt JSKD Ivančna Gorica založniško in tudi nacionalno pomembno dejanje, za katero upamo, da se bo – besedilno neprikrojeno – nadaljevalo.

Analiza prevedkov nekaterih besed, imen in stilemov potrjuje znano resnico, da prevod zelo težko doseže kvaliteto prevajanega besedila. Pri *sodbi* ima pomensko šibkejši prevedek italijanski prevod, medtem ko je ruski povsem zgrešen. Ime *Višnja Gora* je stvarno, hkrati pa motivirano: dobri so angleški, nemški in španski prevedki imena, ker zgodbo literarno krepijo, italijanski, grški in francoski pa slovensko ime ohranjajo in s tem ukinjajo njegov motivacijski naboj. Pri pomensko nejasnih ali zastrtih osebnih imenih so bili prevajalci / prevajalke očitno prepuščeni sami sebi, zato so motivacijo reševali zelo različno: s prevodnimi zadetki v polno, s približki ali s povsem samostojnimi tvorbami.

Viri:

Jurčič, J.: *Das Weichselburger Gericht über einen Bock*, Übersetzung Erwin Köstler. Ivančna Gorica : JSKD, 2010.

Η δίκη του τραγού σπε Βισνιαγκορα, μετάφραση Λότσκα Αβαγιανού. Ivančna Gorica : JSKD, 2013.

El juicio del chivo de Monte Noble, traducción Santiago Martín. Ivančna Gorica : JSKD, 2009.

Jareče sudenje u Višnji Gori, prevela Đurda Strsglavec. Ljubljana : JSKD ; Ivančna Gorica : JSKD, 2010.

Козлиное суждение в Вишней Горе, перевод Хелена Адамич. Ivančna Gorica : JSKD, 2012.

Kozlovska sodba v Višnji gori. Ljubljana : Mladinska knjiga, 1950.

Kozlovska sodba v Višnji gori : (Lepa povest iz stare zgodovine). *Slovenski glasnik* 10 (1. avg. 1867), list 15, str. 249–252, (1. okt. 1867), list 17, str. 299–302; <http://www.dlib.si>.

Kozlovska sodba v Višnji gori, priredil Niko Grafenauer. Ljubljana : Mladinska knjiga, 1977. (Velike slikanice).

Kozlovska sodba v Višnji gori, priredil Vasja Ocvirk. Ljubljana : RTV, 1970–1980. (Radijska šola Slovenska književnost, zvočna kaset).

La sentenza caprina di Višnia Gora, traduzione di Sergio Sozi e Veronika Simoniti. Ivančna Gorica : JSKD, 2012.

Le Procès du bouc, traduit par Florence Gacoin – Marks et al. Ivančna Gorica : JSKD, 2009.

Proces kozla w Wiśniowej Górze. Tłumaczenie Agnieszka Będkowska-Kopczyk i Michał Kopczyk. Ivančna Gorica : JSKD, 2011.

The Famous Goat Trial, translation Sunčan Patrick Stone. Ivančna Gorica : JSKD, 2009.

Literatura:

Orožen, M.: Jezikovne značilnosti Jurčičeve humoreske Kozlovska sodba v Višnji Gori. *Jezik in slovstvo* 26 (1981), št. 7/8, str. 271–275 – <http://www.dlib.si>.

Rupel, M.: Kozlovska sodba v Višnji gori. V: J. Jurčič, *Zbrano delo IV.*, Ljubljana, Državna založba Slovenije, 1967, str. 306–307.

Janez Kastelic, Kozel ponočnega mestnega čuvaja ob zelniku višenjskega mestnega svetnika. H δικε του τραγου στε Βισνιαγκορα, 2013, (6).

KRONIKA, LJUBILEJI, KULTURNI DOGODKI

ŠOLSKI MUZEJ NA MULJAVI

*Antonija Sever**

V zadnjih tridesetih letih so v šolskem okolišu šole Stična zgradili štiri šole, sedaj se pripravlja dokumentacija za peto, ostale pa so ves čas obnavljali. Ko smo šole selili v nove prostore, smo temeljito pregledali ves šolski inventar in vse zanimive eksponate zbirali na enem kraju, v kleti podružnične šole Muljava. Iz teh predmetov so nastajale priložnostne razstave. Ves čas pa smo si želeli, da bi bile te priče preteklosti postavljene na ogled.

Leta 2010 smo se podružnične šole OŠ Stična: Ambrus, Krka, Višnja Gora in Muljava pridružile projektu Podružnična šola – gibalno razvoja, ki je nastal v sklopu programa LEADER, ki se ukvarja z razvojem podeželskih območij. Projekt sofinancirajo Evropski sklad za razvoj podeželja, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano in Lokalna akcijska skupina SOŽITJE med mestom in podeželjem. V okviru tega projekta je prišlo do pobude učiteljice Barbare Maver, mentorice projekta na PŠ Muljava, da bi uredili klet na PŠ Muljava in zbrane eksponate postavili na ogled v manjšem šolskem muzeju. Ideja je ob pomoči gospoda Josipa Pintarja, direktorja in idejnega vodja Zavoda za razvoj podeželja CIZA, Marjane Marn, predsednice UO LAS, in Marjana Potokarja, ravnatelja OŠ Stična, obrodila sadove in projekt »Klet v funkciji spet – zgodbe šolske stavbe« je dobil zeleno luč.

Združili smo moči, ravnatelj OŠ Stična Marjan Potokar, izvajalec obnovitvenih del v kleti Milan Medved in predvsem delavci na PŠ Muljava. Od 2. 1. 2013 pa do 29. 5. 2013 smo renovirali in temeljito očistili kletne prostore (nova okna, vhodna vrata, tlaki, omet ...), natančno in z veliko mero pazljivosti očistili in delno obnovili zbrano gradivo (več kot tisoč kosov), zbirali dodatno gradivo pri vaščanih in okoliških krajanih in ga pregledno in urejeno razstavili v dveh prostorih.

V prvem prostoru so zbrani predmeti, ki so jih uporabljali pri pouku ročnih del, čebelarjenju, sajenju, cepljenju, tu so tudi gramofoni, magnetofoni, ciklostili, harmoniji, v špirtu shranjene živali-kače, zbirka semen in zaščitnih sredstev, mikroskopi, fotoaparati ...

* Vodja Podružnične šole Muljava

Drugi prostor pa predstavlja tri različno stare učilnice. Najstarejša je iz časa Franca Jožefa, mlajša kralja Aleksandra in najmlajša iz Titove Jugoslavije. Tu so razstavljene šolske klopi, stoli, zvezki, risanke, učbeniki, knjige, peresnice, lesena puščica, stavnica, zemljevidi, revije ...

29. 5. 2013, na dan občinskega praznika občine Ivančna Gorica, smo slovesno in ponosno prerezali trak. Obiskovalci so bili nad zbranim gradivom navdušeni. Zgovorni so zapisi v knjigo vtisov:

- Naj muzej briše prah preteklosti. (Josip Pintar, direktor in idejni vodja Zavoda za razvoj podeželja CIZA);
- Čudovito. Čestitke za idejo in realizacijo. Za trenutek sem se vrnil v otroštvo. (Dušan Strnad, župan občine Ivančna Gorica);
- Storili ste kulturno dejanje. (dr. Mihael Glavan);
- Kdor ne spoštuje preteklosti, si ne zasluži prihodnosti, zato je ta muzej dragocena pridobitev. (Tomaž Smole, podžupan občine Ivančna Gorica);
- S čestitkami za zavzeto skrb za kulturno dediščino. (dr. Branko Šuštar, Slovenski šolski muzej, Ljubljana);
- Čestitam za zelo urejeno zbirko in hvala, da ste poskrbeli, da se naša šolska dediščina ohranja. (mag. Dane Zupančič);
- Stoji učilna zidana ... smo peli pred več desetletji. Res lepa in poučna razstava, ki je pripravljena zelo skrbno. Kratek preskok nazaj v našo mladost. (Ema Grunbacher in Pavel Plestenjak, Turistično društvo Ivančna Gorica).

Muzej na Muljavi ni nekaj starega in mrtvega, naš muzej je živ in raste, saj navdušeni obiskovalci prinašajo nove in nove stare predmete in ga tako izpopolnjujejo in dopolnjujejo.

Želimo si, da bi, tako kot smo zapisali v priložnostno zgibanko, muzej obiskalo veliko učencev, ki bi spoznali, kako drugačna je bila šola nekoč, in veliko odraslih, ki bi v razstavljenih predmetih našli utrinke svoje mladosti.

Fotografiji: Leopold Bregar

IZ ŽIVLJENJA CIRILA JURČIČA – OB NJEGOVI 90-LETNICI

Danijel Zupančič

Ciril Jurčič, 90-letnik

Ciril Jurčič se je skupaj z dvojčkom Metodom rodil 7. 12. 1922 očetu Francu Jurčiču in materi Angeli, rojeni Primec. Oče Franc Jurčič je bil nečak pisatelja Josipa Jurčiča in trikrat poročen. V prvem zakonu mu je žena Julijana po prvem porodu umrla skupaj z otrokom. Druga žena mu je rodila sedem otrok, od katerih sta dva umrla. Iz tega zakona je tudi Ciril Jurčič. In ko je umrla tudi druga žena, se je Franc poročil še v tretje in rodili smo se jima še trije otroci.

Ciril Jurčič je dvorazredno osnovno šolo obiskoval na Polju pri Muljavi, kjer je zaključil štiri razrede, peti razred je nato obiskoval in zaključil na višji narodni šoli na Viču v Ljubljani. Pot ga je zanesla v Novo mesto, kjer se je vpisal v nižjo gimnazijo. Zaradi skromnih razmer v družini je študij prekinil in odšel v vajeniško šolo v Maribor učiti se za inštalaterja strojnih inštalacij. Mojster Bruderman in tudi pomočniki so bili večinoma nemškutarji, a je med enim pomočnikom in tremi ostalimi vajenci Ciril kmalu našel tovariše, ki so bili za slovenstvo. Vstopil je v Vzajemnost, društvo, ki je povezovalo zavedne Slovence, in se udeležil protestov proti podpisu priključitve Jugoslavije k trojnemu paktu. Tik pred prihodom Nemcev se je vrnil domov in kasneje izvedel, da so ga zaradi nacionalne zavesti in udeležbe na protestih Nemci iskali v vajeniškem domu. Na Muljavi se je pridružil lokalni organizaciji OF, ki jo je ustanovil in vodil predsednik Jože Zajc, španski borec. Ciril je nato šel v vajeniško šolo k inženirju Likarju v Ljubljano, stanoval pa je v dijaškem domu, skupaj s fanti, ki so bili izgnani s krško-brežiškega polja. Doživeli so racije, ki so jih izvajali Italijani ob pomoči sodelavcev po okupiranem mestu. Ko so zajete meščane ponoči pripeljali v bežigrasjsko kasarno, so morali mimo italijanskih oficirjev in zakrinkanih sodelavcev, ki so odločali, kdo gre v ječo in kdo lahko nazaj. Ena od takih racij je bila tudi v noči z velikega četrta na veliki petek. Čeprav je bil Ciril že vključen v Osvobodilno fronto, so ga spustili in skupaj z drugimi fanti so si pri Figovcu privoščili kozarček, kar ni bilo povšeči upravniku Juranoviču. Po obredu molitev za veliki petek v kapeli dijaškega doma ga je zvečer Juranovič poklical na zagovor, v katerem je preizkušal, ali je Ciril za Italijane ali za Ehrlichovo Stražo v viharju (kasnejšo belo gardo) ali za kralja Petra (četmike). Dal mu je tri dni časa, da se odloči, sicer ga bo naznanil Italijanom kot pripadnika OF. Ciril je odšel za veliko soboto domov. Na veliki ponedeljek pa sta z bratom Metodom odšla na miting in stopila k partizanom v I. štajersko brigado (kasneje poimenovano v II. grupo odredov). Ker je imel »lasse passare« z bivališčem v Ljubljani (dijaški dom), ga je komandant Franc Rozman Stane kot kurirja poslal v glavni štab NOV in PO v Ljubljano. Dežurni na mitingu, po imenu Oskar, pa mu je dal zlato Omega uro, da jo nese spotoma njegovi zaročenki. Zatrdiril je, da je ura njegova in da je noče v gozdu izgubiti. V resnici pa je bila ura zaplenjena ubitemu italijanskemu majorju in je bila namenjena dežurnemu brigadi. Ciril je obe nalogi brez težav opravil, saj je imel veljavno prepustnico. Ko sta se nekaj tednov kasneje srečala z Oskarjem v Bojanskem borštu, kjer je taboril tudi štab II. grupe odredov s komandantom Stanetom Rozmanom in komisarjem Dušanom Kvedrom, pa je bil Oskar obtožen, da je zapustil četo, ki so jo med prenočevanjem na kozolcu napadli Italijani in pol čete pobili. Ob zaslišanju je prišlo na dan še vprašanje, kje ima Oskar uro. Izkazalo se je, da je uro s pomočjo Cirila poslal v Ljubljano. Oskarja so zaradi tega, ker je kot komandir zapustil četo in ker je kradel v lastno korist, po hitri obtožbi in poskusu bega ustrelili, za Cirila pa so vedeli, da je bil zaveden.

Ciril se je skupaj z bratom udeležil nekaj bitk, tudi muljavske bitke. Leta 1942 je bil ujet in odpeljan v internacijo v Italijo, kjer je bil v taboriščih Gonars, Treviso in Visco pri Palmanovi. Po kapitulaciji Italije so jih zajeli Nemci in jih odpeljali v kasarno v Gorici. Po pripovedovanju Cirila so jih s kamionom odpeljali na Komensko gmajno in jih skoraj postrelili, a se je za njimi pripeljal nek Nемец z motorjem s spremenjenim

poveljem. Z vlakom so jih nato odpeljali v Nemčijo na prisilno delo. V spominu so mu ostali kraji: Stablag pri Königsbergu, Erfurt, Gotha, Waltershausen, Rudlstadt, Düsseldorf. Najprej so jih osvobodili Američani, ki so jim dali hrano, niso pa jim obetali transporta domov, saj so jih nagovarjali za Andersonovo armado. V ameriški coni se je pojavil kapetan za repatriacijo, Đorđe Kuzmanović, ki je posredoval pri tem, kdaj in kako naj bi se vrnili. Po prihodu ruskih predstavnikov pa so se le dogovorili za povratek z vlakom preko Nemčije, Češke, Madžarske v Subotico, kjer je bil zbirni center za povratnike. Od tam je Ciril šel domov. Spominja se, da je prišel domov točno ob poldne za veliko mašo (15. avgusta 1945), ko je na Muljavi žegnanje. Domači niso vedeli, ali je sploh še živ.

Oblast je Cirila takoj po vrnitvi domov pozvala, da se javi v vojsko v Škofjo Loko. Na Muljavi pa so se prav takrat pripravljali na uprizoritev Jurčičevega Desetega brata. Ciril je nekaj dni po prihodu šel k komisarju, ki je bil soborec z bratom Metodom, s prošnjo, da bi njemu in še trem Muljavcem (Mihi Zajcu – Bebrovemu, Slavcu Zajcu – Tokčevemu in Radu Hočevanju – Gričarjevemu) dovolili, da gredo za tri tedne domov na dopust. Poznanstvo z Metodom in navdušenje Cirila nad tem, da fantje sodelujejo pri igri, je pomagalo in vsi štirje so dobili dopust. Za malo mašo, 8. septembra 1945, je bila na Habjanovem podu uprizoritev Desetega brata, ki se je vsi starejši prebivalci spominjajo kot dogodka, ki je krajane povezal v novo kulturno delovanje v osvobojeni Jugoslaviji.

Ciril se je s tem zavezal amaterskemu gledališču, pa naj si bo na Krki, kjer je po vrnitvi z delovne poti po Jugoslaviji nekaj časa bival, kot tudi kasneje, ko se je vrnil na svoj dom na Muljavo in si v bližini postavil novo hišo.

Iz vojašnice v Škofji Loki so Cirila razporedili v Novo mesto, v 317. bataljon vojnih ujetnikov, kjer je postal eden od vodij v Skoj-u. Kmalu so odšli na delovne naloge na območje Beograda, kjer je naredil šestmesečni tečaj za vodjo gradbišča, bil nekaj časa pomočnik vodje gradbišča, nato pa samostojni vodja gradbišča v okviru komande za obnovo mesta Beograd. Gradili so tovarno oblačil in obutve, obnavljali Beli dvor in po neposredni komandi Tita barake za nove rekrute na Batajnici. Rok za izgradnjo je bil kratak, delavci so bili domači vojaki in ujetniki, sredi poletja 1946 je bilo zelo vroče in Ciril je dovolil, da so se vojaki razpasali in slekli zgornji del vojaškega oblačila. Presenetila pa jih je kontrola z generalštaba in polkovnik Smirnov, Rus po narodnosti, se je znesel nad Cirilom in moral je na raport. Najbrž bi jo kar slabo odnesel, a se je spomnil na Titov odlok, ki je dopuščal, da če so aktivni trije iz iste družine, lahko tretji prekine aktivno službo v vojski. V tistem času sta bila aktivna tudi brat Dušan, ki je bil vojaški pilot, in brat Metod, ki je bil tudi v vojaški šoli. Sicer so ga drugi pregovarjali, naj gre v vojaško šolo, a se je odločil in se vrnil domov s 30.000 dinarji in civilno obleko, ki jo je od vojske dobil. V Beograd se je vrnil še enkrat leta 1948 kot komandant ene od prostovoljnih delovnih brigad, ki so gradile Novi Beograd.

Po tej izkušnji in povratku domov so ga že čez tri dni poklicali, da se javi v Gradisu. Delal je na Rakeku, kasneje v Postojni, najprej kot pomočnik izgradnje, kasneje je delal na okraju Rakek, od tam pa ga je Cene Vipotnik vzel na oblastni odbor v Postojno na delovno mesto inšpektorja za delo. Ko je bil na prehodu leta 1949/50 oblastni odbor v Postojni razformiran, se je Ciril zaposlil na okraju Grosuplje kot inšpektor za delo.

Ciril je bil dvanajst let odbornik skupščine Občine Grosuplje, štiri leta delegat Občine Grosuplje v skupnosti občin LR Slovenije in tudi dvanajst let predsednik Krajevne skupnosti Muljava.

Ciril se je že leta 1941 včlanil v Prostovoljno gasilsko društvo na Muljavi. Od leta 1972 do 1993 je bil predsednik muljavskega društva, v letih 1991 do 1999 pa predsednik nadzornega odbora. Sedaj je častni član društva. Njegova zasluga je, da je gasilsko društvo Muljava v času njegovega predsedovanja dobilo nov sodoben avtomobil in brizgalno, več kot dve desetletji si je prizadeval za postavitev novega gasilskega doma na Muljavi in kot kaže, se mu bo tudi ta želja v kratkem izpolnila.

Od leta 1950 je Ciril kot ustanovni član Lovske družine Krka aktiven lovec, v tem obdobju je bil med drugim tudi v funkciji predsednika, tajnika in gospodarja lovske družine.

V javnem življenju je Ciril kritičen, a njegova kritika je vedno argumentirana in usmerjena v prihodnost. Ciril je na tak način vsa leta deloval kot pobudnik razvoja kraja, kulturnega in družbenega življenja, razvoja infrastrukture in promocije Muljave in dosežkov krajanov navzven. Ena od takih akcij, za katero se je Ciril leta in leta zavzemal in jo kritično prikazoval odločevalcem, je tudi prekategorizacija lokalne ceste Vrhe–Muljava–Kompolje–Lučarjev Kal v občinsko cesto. Tako so se tudi bolj odročni kraji lahko bolje vključili v družbeno življenje v Krajevni skupnosti Muljava in v društva.

Ko je KZ Stična v letih 1969/1970 oddala dvorano v najem in je bilo jasno, da lastninske pravice Zadružnega doma na Muljavi niso urejene ter je obstajala bojazen, da bo dvorana izgubljena za kulturne prireditve in lokalne potrebe, je Ciril skupaj z Danico Kastelic in Tonetom Tekavcem vložil veliko napora, da je dvorana, ki so jo udarniško zgradili domačini, prešla leta 1979 v last Krajevne skupnosti Muljava.

Težko bi prešteli tudi številne govore, ki jih Ciril pripravil in prebral sokrajanom ob pogrebih. Njegove besede so vedno govorile o dobroti ljudi, poštenosti, delavnosti, ljubezni do slovenske zemlje.

Cirila Jurčiča poleg dinamične življenjske poti označuje velika ljubezen do slovenske besede, slovenske nacionalne zavesti in kulturne dediščine.

Kulturno delovanje je bilo Cirilu poleg družine, saj je z ženo Fani in otroki: Julko, Majdo, Cirilom, Miranom in Heleno ustvaril prijeten dom ob domačiji Jurčičevih, najdražje. Prva prava premiera njegove igralске kariere je bila že omenjena vloga Martinka Spaka v Desetem bratu na Habjanovem podu leta 1941. Po vojni je bil osrednja oseba v Kulturnem društvu Muljava, vsa leta je bil član Upravnega odbora, zlasti pa vseskozi aktiven pri igranju. V vojaški službi v Beogradu so igrali manjše skeče, ko se je vrnil na Krko, je igral nemškega oficirja v Vidi Staši, po vrnitvi na Muljavo je bil stalen član zasedbe v okviru režij Nežke Gaber, Danice Kastelic, Janeza Eržena, Tatjane Lampret in Danijela Zupančiča. Težko je navesti vse igre, kjer je igral, vseeno pa velja omeniti vloge v dramatisiranih Jurčičevih delih, ki jih gledališče na prostem na Muljavi z nekaj prekinitvami uprizarja že 50 let. Poleg vloge Martina Spaka, v večkratnih izvedbah v različnih režijah Desetega brata, je v kasnejših izvedbah Desetega brata večkrat igral graščaka Piškava in v eni od izvedb tudi graščaka Benjamina. V Domnu je odigral vlogo graščaka Sove, Smrekarja v Sosedovem sinu, viteza Ravbarja v Juriju Kozjaku, upravnika Polaka v Rokovnjačih in še druge vloge v predstavah Doktor Zober, Cvet in sad, Kloštrski žolnir, Noč med slovenskimi polharji ter Tihotapec. V letu 2013 je Ciril še vedno sodeloval v uprizoritvi Gradu Rojinje, kjer je kot uvodničar predstavil ozadje boja proti Turkom pri Sisku, ki ga je vodil vitez Ravbar s Kravjeka.

Pomembno vlogo je imel tudi pri odprodaji Jurčičeve domačije in preureditvi v Muzej na prostem. Ta muzej je eden prvih muzejev na prostem v Sloveniji, saj je bil preurejen po vzoru podobnih muzejev na Švedskem. Muzej s prikazom objektov, orodja in življenja družine iz 18. stoletja, ki je imela četrtrinko grunta, v vsakem obiskovalcu poleg zgodbe o Jurčičevem rodu obudi tudi spomin na preteklost in ljudi, ki so v takratnem času živeli drugače in kjer se je ob delu dogajalo marsikaj zanimivega, kar je Cirilov prastric v povestih in romanih tudi opisal. Ciril je bil nekaj časa tudi vodič po domačiji, veliko pa je pomagal in svetoval strokovnjakom etnografskega muzeja, ki so muzej strokovno uredili.

Ciril Jurčič pred rojstno hišo Josipa Jurčiča leta 2012 – »Pozdrav rojaku« pred 19. Jurčičevim pohodom

Ob 90-letnici so Cirilu Jurčiču izrazili pozornost župan Občine Ivančna Gorica, gasilsko in Kulturno društvo Muljava in vsi prijatelji, ki ga imamo radi. Spoštujemo njegove vrednote, poštenost, iskrenost, ljubezen do slovenstva, kulture in dobrih medsebojnih odnosov. In tudi odkritosrčnost ter kritičnost do današnjih odmikov družbe od vrednot. Ko to pišem, jih ima že preko 91 in je še vedno radoveden, čilih misli in povezan s svetom preko računalnika, ob branju svetovnih klasikov (ob njem je Turgenjev) in gledanju televizije. V uredniškem odboru Zbornika mu želimo zdravja in mu čestitamo ob jubileju.

Viri:

- Intervju s Cirilom Jurčičem
- Kronika Kulturnega društva Muljava
- Zbornik Gasilskega društva Muljava
- Zbornik občin Grosuplje, Ivančna Gorica in Dobropolje, 22, 2002 in 23, 2004.

ETNOLOGIJA JE ŽIVLJENJE SAMO – 80 LET ANKE NOVAK

Drago Samec

Dobrepoljska dolina ima posebno zemljo in posebno rast. Ob mnogih ljudeh, ki so iz nje rasli in bili z njo povezani, izstopa slovenska etnologinja, ki je v oktobru 2012 delovno vpeta slavila 80-letnico.

Etnologinja Anka Novak je bila rojena v Mali vasi v Dobrepolju 28. oktobra 1932 kot sedmi otrok med devetimi. Oče, trden kmet in lesni trgovec, je kupil domačijo v Zdenski vasi, kamor so se preselili po vojni. Kupil pa je tudi hišo na Zaloški cesti v Ljubljani, kjer so stanovali med vojno. Med študijem je – kolikor je čas dopuščal – rada doma pomagala na kmetiji. Leta 1959 je na Filozofski fakulteti v Ljubljani diplomirala iz etnologije in slovenščine z diplomskima nalogama: Materialna kultura v Poljanski dolini in Etnografski elementi v Finžgarjevi kmečki povesti. Po diplomi se je zaposlila v Gorenjskem muzeju v Kranju in se kot kustosinja etnologinja ukvarjala z materialno in kulturno dediščino na Gorenjskem. Lotila se je sistematičnega raziskovanja terena, zbiranja gradiva ljudske kulture in dokumentiranja gradiva na terenu. Ob vsem je uredila arhiv terenskih zapiskov ter bogato fotografsko dokumentacijo, saj je imela fotoaparata vedno s seboj. Prečesala je vso Gorenjsko od vasi do vasi, od hiše do hiše in z domačini ustvarila tesne vezi.

Uspelo ji je zbrati solidno zbirko gorenjskega pohištva, predmetov ljudske kulture in planšarstva, ki jo je ob tematskih razstavah vseskozi dopolnjevala. Sedaj je ta zbirka temelj etnološkega dela muzeja, saj jo je zbirala v obdobju izginjanja tradicionalnega načina življenja.

A bistvo muzeja so razstave. Od leta 1960 je pripravila samo v Gorenjskem muzeju kar 22 tematskih razstav, pet stalnih postavitev v muzejskih in etnografskih spomenikih, več kot deset pa priložnostnih razstav v posameznih letih na Gorenjskem sejmu. Skupaj je avtorica štiridesetih razstav, med njimi več stalnih postavitev: Planšarski muzej v Stari Fužini pri Bohinju, Ljudska umetnost na Gorenjskem v kranjski Meštni hiši in Poslikano pohištvo v Dolini v Liznjekovi hiši v Kranjski Gori. Z njenimi razstavami je muzej gotoval tudi zunaj meja države.

Da razstava doseže svoj namen, je potrebna ogromno študijskega dela. Med njene najbolj študijsko zasnovane razstave sodijo predstavitve gorenjskih poslikanih skrinj, planšarstva, ljudskega stavbarstva in kmečkega gospodarstva v Gornjesavski dolini, prehrane v Šenčurju pri Kranju in kot zadnja leta 1994, dve leti po upokojitvi, Kmečko stavbarstvo na Gorenjskem, če jih naštejemo le nekaj.

Pri svojem delu je morala iskati povezave s strokovnjaki drugih strok, z umetnostnimi zgodovinarji, pa s konzervatorjem in predavateljem na Fakulteti za arhitekturo dr. Petrom Fistro, katerega študenti so dokumentirali arhitekturne spomenike, tudi gorenjske kmečke stavbe, katerih množico so v tem času že podrli ali do nerazpoznavnosti prenovili.

Dolgo časa je bila edini etnolog na Gorenjskem, zato je iskala srečanja s kolegi in se rada udeleževala strokovnih srečanj in razprav. Bila je bolj terenski kot kabinetni delavec. Živi viri, pripovedovalci, so ji srce in kri etnološkega raziskovalnega dela. Posebej so ji bili blizu Bohinjci, saj pravi: »V Bohinju sem spoznala ljudi, ki so bili prekaljeni v bojih z naravo in z zadolžitvami, ki so temeljile na starodavnih nenapisanih zakonih. Drugače ne bi preživel.« In dodaja: »In res so me sprejeli.«

Čutila pa je, da mora ljudem in pripovedovalcem vedenje tudi vrniti in jih o svojem delu obveščati. Zato je veliko objavljala v časopisih in periodičnem tisku doma in v tujini. Naj navedem le naslove opaznejših objav: Ljudska noša na Gorenjskem, Pustni običaji, Domače tkalstvo v Gornjesavski dolini, Domača obrt na Gorenjskem, Kmečka noša v Ratečah, Kmečka naselja in arhitektura v Dolini, Poslikano pohištvo na Gorenjskem, Hrana v Šenčurju, Kranjska gora z okolico, Spomeniki kmečkega stavbarstva, Planšarska kultura v Bohinju, Planšarska kultura na Gorenjskem, Sirarstvo in mlekarstvo v Bohinju, Planšarski muzej

v Stari Fužini in Iz duhovne kulture Bohinjcev. Objavljala je v periodičnih glasilih: Argo, Etnolog, Glasnik Slovenskega etnografskega društva, Jezik in slovstvo, Kranjski zbornik, Loški razgledi, Planinski vestnik, Rast, Razgledi, Slovenski etnograf, Slovenski koledar, Traditiones, Varstvo spomenikov, Železar, Zbornik občine Grosuplje, v tujih revijah Acta universitatis Lodziensis, Agricultura Carpatica, Etnološki pregled ter v časopisju Delo, Dolenjski list, Gorenjski glas s prilogo Snovanja, Kmečki glas in Slovenec.

Sledila je novim načinom dela in se v iskanju povezala z Avdiovizualnim laboratorijem ZRC SAZU in dr. Naškom Križnarjem. Kot scenaristka je sodelovala pri dveh filmih: Planšarstvo v Bohinju in Hrana v Šenčurju.

Njen življenjski jubilej so proslavili v Gorenjskem muzeju v Kranju z osrednjo prireditvijo in označitvijo njenega dela v kranjski Mestni hiši, 22. novembra 2012, ob 18h, kjer so pripravili razstavo sledov njenega zavzetega dela ter se še posebej potrudili z izdanim ponatisom njenih teže dostopnih objav v knjigi z naslovom »Etnologija je življenje«.

Slavlenko sta predstavili direktorica Muzeja ter njena naslednica v etnološkem kustodiatu, mag. Tatjana Dolžan Eržen, čemur je sledil še pogovorni večer, kjer je Novakova obujala spomine na začetke dela v vsej barvitosti. Ko je začela s terenskim delom, so bile hiše po vaseh še odprte, nezaklenjene, stika z vaščani ni bilo težko vzpostaviti, z nekaterimi informatorji je vzpostavila kar prijateljske vezi. Že v času njenega zbiranja na Gorenjskem so se navade spremenile, hiše so pozaklenili, tako da je za vzpostavljanje stikov kasneje morala ubirati novejšje poti.

Njeno delo je v muzealski in etnološki stroki cenjeno, zato so ji podelili muzealsko Valvasorjevo nagrado za življenjsko delo, v letu 1993 tudi Murkovo priznanje za življenjsko delo v etnološki muzejski stroki. Postala je častna članica Slovenskega etnološkega društva.

Stike je navezala tudi s tujimi raziskovalci, če tu omenimo le Rusinjo Margarito S. Kašuba.

To je en del njenega strokovnega življenja, ki ga je živela na Gorenjskem. Drugi del sedaj polno živi in plemeniti v domači dobrepoljski dolini, »saj ta prostor na glas kliče, da se vanj zazremo z večjim občutkom in s spoštovanjem za njegove podedovane naravne lepote in zanimivosti ter oblikovalske vrednote, ki jih je v to pokrajino vtisnil človek s svojo ustvarjalno mislijo, svojim delom in z znanjem, s svojim načinom življenja, v preteklosti priklenjenem na domače okolje in izročilo.« (Novak, Globalizacija, 2010, 10.)

Na odločitve o njeni življenjski poti je vplivalo branje etnoloških publikacij domačega župnika Antona Mrkuna in učitelja Toneta Ljubiča že v rosnih letih. Zdelo se ji je, da sta oba o dobrepoljski etnografiji povedala že vse. Tudi ob prvem stiku na fakulteti jo je profesor vprašal, če kaj ve o Dobrepolju. »Toliko, kolikor sem prebrala v Mrkunovih in Ljubičevih knjigah,« je odgovorila. »To mi zadostuje,« je dejal. Že v študijskih letih je bila usmerjena na Gorenjsko. Ko pa se je seznanila s širšo problematiko, se ji je tudi življenje doma predstavilo kot zanimanja vreden objekt in se je veseljem ozrla na etnološke teme domače doline, najprej z razpravama Vzajemna pomoč na vasi – na primeru Zdenska vas ter Kmečka naselja in stavbarstvo v dobrepoljski dolini v Zborniku občine Grosuplje. Intenzivneje se je začela ukvarjati z domoznanstvom predvsem s trudom, »da ostane v zavesti pomemben delež, ki ga je v življenju naše doline prispeval s svojim zadružnim, gospodarskim in kulturnim delovanjem pisatelj in rojak Fran Jaklič - Podgoričan.«

Obe svoji osrednji interesni lokaliteti je povezala v objavah ob razstavi slikarke Alenke Kham-Pičman ob njenih grafikah o pustu v Ponikvah v letu 1991, nato pa še posebej v razpravi Bohinj in Dobrepolje, kjer je zaključila: »Nekaj podobnega je v nas kot v Bohinjcih, ki so se morali s težavo preživeti sredi trde narave.«

V Dobrepolju raziskuje, piše, organizira strokovna posvetovanja, seznanja rojake z dobrepoljsko kulturno dediščino ter njenim pomenom, pri postavitvi Dobrepoljske zbirke, ki jo sestavljajo Spominski sobi Frana

Jakliča - Podgoričana pa sklopa Ljudske umetnosti Dobrepolja ter Notranjosti dobrepoljske hiše, sodeluje z raziskavami ter inventarizacijo zbirke, njeno postavitvijo ter obveščanjem o projektu. V domačem glasilu je navedla večino darovalcev (med njimi je tudi sama) za zbirko, ki domuje v Jakličevem domu. Sedaj večinoma objavlja v domoznanskih glasilih, loteva pa se tematik, kot so: Anton Mrkun in etnološka knjižnica v Dobrepolju, Dobrepoljci in podjetništvo, Dobrepoljske igrače, Dobrepoljski kozolci, Dobrepoljski turistični spominek, Dobrepoljski turizem, Fran Jaklič - Podgoričan, Galerija bratov Kralj - Dobrepolje, Jaklič in Kralja, Tone Kralj v Strugah, Retrospektivna razstava Toneta Kralja, Moški zbor Rafko Fabiani in Dobrepoljski oktet, Muzejska zbirka v Jakličevem domu, Narodopisna podoba Dobrepoljske doline, O dobrepoljski godbi, Ob 110-letnici kmetijske zadruge v Dobrepolju, Ob 100-letnici kulturnega društva Dobrepolje, Pustne in svatbene mačkare v Ponikvah, Slovo v Dobrepolju, Šteхова hiša na Vidmu, Reberska Roza, Rokopisna zapuščina Franceta Bambiča, Tone Ljubič itd. Čisto svež pa je obsežnejši pregledni prispevek o običajih okoli novega leta: »Božič in »poprtnik« v Dobrepolju« v domačem dobrepoljskem glasilu Naš kraj, ki ga je oddala leto po svoji 80-letnici.

Bila je tudi pobudnica simpozija in sourednica ter soavtorica zbornika Naši kraji in ljudje : dobrepoljsko-struški zbornik iz leta 1996.

V njej posvečeni publikaciji Etnologija je življenje so v Gorenjskem muzeju dodali seznam vseh njenih 40 različnih razstav ter našeli 123 objav. Zbrana popolnejša bibliografija etnologinje Anke Novak zajema kar 207 objav, ki zajemajo vse od ocen, kratkih člankov do znanstvenih objav in samostojnih publikacij.

Ne samo z Dobrepoljsko zbirko, za vse njeno delo lahko za Anko Novak (po Poloni Rigler Grm) izpostavimo: »Postaviti spomenik svojim ljudem je največ, kar jim lahko nekdo podari: to je z entuziazmom, veliko mero strokovnosti in ljubezni do Dobrepolja naredila Anka Novak.«

Ob predstavitvi Mrkunove knjige v Mestni knjižnici Grosuplje, 2012

Od leve proti desni: Drago Samec, dr. Mihael Glavan, etnologinja Anka Novak in Marija Samec

BIBLIOGRAFIJA ETNOLOGINJE ANKE NOVAK*Drago Samec***1958**

Nekaj posebnosti v kmetovanju Poljancev / Anka Novak. – Loški razgledi, 5, 1958, str. 137-143 : ilustr.

1959

Z razstave v Mestnem muzeju v Kranju : peča na Slovenskem / Anka Novak. – Glas Gorenjske (Kranj), 12, 1959, št. 83 (23.10.), str. 5.

1960

Donesek k zgodovini materialne kulture kranjske okolice / Anka Novak. – [Devetsto] 900 let Kranja, 1960, str. 215-225 : ilustr.

Kulturne znamenitosti v Podkorenu / Anka Novak. – Glas Gorenjske (Kranj), 13, 1960, št. 28 (5.3.), str. 5.

Doneski k materialni kulturi kranjske okolice. Odlomek / Anka Novak. – Glas Gorenjske (Kranj), 13, 1960, št. 78 (2.7.).

1961

O delu etnografskega oddelka Mestnega muzeja v Kranju (1959-1960) / Anka Novak. – Slovenski etnograf, 14, 1961, str. 205-207.

Raznovrstne vezenine in tkanine na Slovenskem. Etnografska razstava v kranjskem Mestnem muzeju / Anka Novak. – Glas (Kranj), 14, 1961, št. 57 (20.5.), str. 5.

Finžgarjevo paremiološko bogastvo. (Ob devetdesetletnici staroste slovenskih pisateljev) / Anka Novak. – Glasnik Slovenskega etnografskega društva, 3, 1961, št. 2, str. 12.

1962

Ljudska noša na Gorenjskem. Ob razstavi v mestnem muzeju / Anka Novak. – Glas (Kranj), 15, 1962, št. 91 (8.8.) : ilustr.

1963

Pustni običaji / Anka Novak. – Glas (Kranj), 16, 1963, št. 22 (23.2.), str. 5.

Slikovitost pričevanja o preteklosti. Ob etnografski razstavi v Kranju / Anka Novak. – Glas (Kranj), 16, 1963, št. 75 (29.6.) : ilustr.

Popotni vtisi s Poljske / Anka Novak. – Glas (Kranj), 16, 1963, št. 78 (6.7.), str. 3.

1964

Domače tkalstvo v Gornjesavski dolini / Anka Novak. – Slovenski etnograf, 16/17, 1963/1964 (1964), str. 245-256 : ilustr.

1965

Domača obrt na Gorenjskem / [razstavo in besedilo za vodič pripravila Anka Novak ; prevod v nemščini Melita Pivec-Stelé ; prevod v angleščini Pavle Verbič ; fotografije Aleksej Ignaščenko]. V Kranju : Gorenjski muzej, 1965. 40 str., [10] str. pril. : ilustr. ; 21 cm. (Gorenjski muzej, Kranj : razstave ; [2]).

Volkskunst im Gorenjsko / Anka Novak. Villach, 1965. (Razstava Ljudska umetnost na Gorenjskem, katalog.)

Vraževerje na Slovenskem : (ob razstavi v SEM v Kranju) / Anka Novak. – Glas (Kranj), 18, 1965, št. 1 (6.1.), str. 4.

1966

Modeli za mali kruhek na Slovenskem. Nova razstava v galeiji Prešernove hiše / Anka Novak. – Glas (Kranj), 19, 1966, št. 85 (9.11.) : ilustr.

Planšarska kultura v Bohinju / Anka Novak. – Varstvo spomenikov, 10, 1965 (1966), str. 163-166 : ilustr.

1967

Ljudske slike na steklo na Gorenjskem / Anka Novak. Kranj, 20. april – 22. maj 1967. [Kranj : Gorenjski muzej, 1967]. Zloženka, [4] str. : ilustr.

Gorenjska kmečka skrinja / Anka Novak : I. del. – Snovanja, 1, 1967, št. 1 (4.2.), str. 6 : ilustr.; II. del: št. 2 (1.4.), str. 15. (Ponatis v: Anka Novak: Etnologija je življenje, 2012, str. 9-13 : ilustr.)

1968

- Planšarska kultura na Gorenjskem / Ana Novak. – Glas (Kranj), 21, 1968, št. 79 (9.10.), str. 7. (Predvsem so postavljena vprašanja.)
- Planšarstvo v Bohinju / Ana Novak. – Snovanja, 2, 1968, št. 2 (20.4.), str. 13+20 : ilustr. (Ponatis v Anka Novak: Etnologija je življenje, 2012, str. 23-25 : ilustr.)
- Prvinska lepota makedonskih ljudskih noš. Ob razstavi Ljudska noša bitolskega območja in elementi starega izročila v modernem okolju / Anka Novak. – Glas (Kranj), 21, 1968, št. 29 (13.4.), str. 7.
- Etnografski oddelek Gorenjskega muzeja. – Glasnik Slovenskega etnološkega društva, 1968, št. 1, str. [1]. (Brez podpisa.)

1969

- Planšarska kultura na Gorenjskem** / [besedilo zloženske Anka Novak]. V Kranju : Gorenjski muzej, 1969. Zloženska, [6] str. : ilustr. ; 23 cm. (Ovojni naslov. Avtorica navedena na koncu besedila.)
Ref.: Triler, Andrej: Anka Novak. Ob razstavi o planšarski kulturi na Gorenjskem. Glas (Kranj), 22, 1969, št. 38 (17.5.), str. 8.
- Razstava Planšarska kultura na Gorenjskem - Gorenjski muzej v Kranju / Anka Novak. – Kronika, 17, 1969, zv. 2, str. 113-116 : ilustr. (Ponatis v Anka Novak: Etnologija je življenje, 2012, str. 25-27 : ilustr.)
- O zgodovini planšarstva na Gorenjskem / Anka Novak. – Planinski vestnik, 69, 1969, št. 9, str. 414-418 : ilustr.

1970

- Neli Niklsbacher, Marija Makarovič: Ljudske vezenine na Slovenskem, V Ljubljani, 1970 / Anka Novak. – Delo, 12, 1970, št. 83 (27.3.), str. 18.
- Kmečka noša v Ratečah v 19. in v začetku 20. stoletja / Anka Novak. – Snovanja, 4, 1970, št. 3 (24. 6.), str. 27-28 : ilustr. (Ponatis v Anka Novak: Etnologija je življenje, 2012, str. 18-22 : ilustr.)
- O starejši zgodovini planšarstva med dolino Tržiške Bistrice in dolino Kokre / Anka Novak. – Kranjski zbornik, 1970, str. 223-226.

1971

- Besnica** : materialna kultura v 19. in 20. stoletju : Galerija v Mestni hiši, 30. decembra 1971-3. februarja 1972 / [Anka Novak]. [Kranj : Gorenjski muzej, 1971]. Zloženska, [6] str. : 1 reprodukcija ; 22 cm. (Ovojni naslov. Avtorica navedena na koncu besedila.)
Ref.: K., A.: Narodopisna podoba Besnice. Zanimiva razstava bo odprta do četrta, 3. februarja. Glas (Kranj), 25, 1972, št. 8 (29.1.), str. 15.
- Planšarstvo v Bohinju, Stara Fužina** / Anka Novak. Stara Fužina, vodnik po razstavi, 1971. (Ponatis v Anka Novak: Etnologija je življenje, 2012, str. 28-30.)
- Finžgarjev spominski muzej / Anka Novak ; risal J. Bogataj. – Glasnik Slovenskega etnološkega društva, 12, 1971, št. 1, str. 6-7 : ilustr.
- Neli Niklsbacher-Bregar: Narodne vezenine na Slovenskem / Anka Novak. – Glasnik Slovenskega etnološkega društva, 12, 1971, št. 2, str. 15.

1972

- Planšarstvo v Bohinju. Razstava v Gorenjskem muzeju v Kranju, april 1969-junij 1971 / Anka Novak. – Argo, 11, 1972/73 (1972), št. 1-2, str. 26-27.
- Narodopisna podoba Besnice / Anka Novak. – Glas (Kranj), 25, 1972, št. 8 (29.1.), str. 15.
- Rezljana vrata v Tuhinjski dolini / Anka Novak. – Glas (Kranj), 25, 1972, št. 72 (1.4.), str. 16.
- Pastirji na Dovjem in v Mojstrani. Iz vaške kronike / Miha Ancelj; priredila Anka Novak. – Glas (Kranj), 25, 1972, št. 96 (13.12.) – št. 99 (23.12.)
- Poslikano pohištvo v Dolini / Anka Novak. – Slovenski etnograf, 23-24, 1970/1971 (1972), str. 19-38 : ilustr.
- Poročilo o razstavnih dejavnosti etnografskega oddelka pri Gorenjskem muzeju v Kranju med leti 1960/1970 / Anka Novak. – Slovenski etnograf, 23/24, 1970/71 (1972), str. 119-124 : ilustr.
- Kmečka naselja in kmečka arhitektura na besniškem območju / Anka Novak. – Snovanja, 6, 1972, št. 3 (28.6.), str. 29-32 : ilustr. (Ponatis v Anka Novak: Etnologija je življenje, 2012, str. 50-56 : ilustr.)

1973

- Kmečka naselja in arhitektura v Dolini** : Kranj - Kranjska gora 1973 / [[uvodno besedilo in priprava razstave] Anka Novak] ; fotografije Drago Holynski. Kranj : Gorenjski muzej, 1973. Zloženka, [8] str : ilustr. ; 23 x 11 cm. (Ovojni naslov. Ponatis v Anka Novak: Etnologija je življenje, 2012, str. 56-64 : ilustr.)
- Gorska kmetija na Srednjem vrhu / Anka Novak. – *Agricultura Carpatica* (Rožnov pod Radhoštem), 1, 1973, str. 11-23. (Ponatis v Anka Novak: Etnologija je življenje, 2012, str. 72-80 : ilustr.)
- Besnica, materialna kultura v 19. in 20. stoletju / Anka Novak. – *Argo*, 11, 1972/73 (1973), št. 3-4, str. 105-106.
- Ob razstavi Kmečka naselja in arhitektura v Dolini / Anka Novak. – *Železar*, 15, 1973, št. 28 (13.7.), str. 14.

1974

- Vodnik po razstavi Kmečko gospodarstvo v Dolini** / [razstavo je pripravila Anka Novak ; fotografska dela Drago Holynski]. V Kranju : Gorenjski muzej, 1974. [64] str. : ilustr. ; 17 x 20 cm. (Naslov na ovoju: Kmečko gospodarstvo v dolini. 1.000 izvodov.)
- Ref.: Cevc, Tone: Anka Novak, Kmečko gospodarstvo v Dolini...V Kranju, 1974. Traditiones, 4, 1975, str. 378.*
- Planšarstvo v Bohinju** / Anka Novak. Kranj, 1974. (Zloženka, vodnik po razstavi v Stari Fužini.)
- Marija Makarovič, Slovenska kmečka noša od konca 19. stoletja do danes, Ljubljana, 1974 / Anka Novak. – *Etnološki pregled* (Beograd), 12, 1974, str. 170-171.
- Kmečko gospodarstvo v Dolini. Ob etnografski razstavi v Gorenjskem muzeju v Kranju / Anka Novak. – *Glas* (Kranj), 27, 1974, št. 84 (29.10.), str. 7 : ilustr.
- Kmečka naselja v Dolini : zgodovinski oris / Anka Novak. – *Snovanja*, 8, 1974, št. 1 (6.2.), str. 12-15 : ilustr. (Ponatis v Anka Novak: Etnologija je življenje, 2012, str. 64-72 : ilustr.)

1975

- Primorska etnološka podoba. Predstavljene so najznačilnejše sestavine materialne kulture in način življenja ljudi z Gore / Anka Novak. – *Delo*, 17, 1975, št. 114 (17.5.), str. 24 : ilustr.
- Gora ni nora, tisti je nor, ki ne gre gor / Anka Novak. – *Delo*, 17, 1975, št. 238 (11.10.), str. 18. (K člankom Gora ni nora v Delu 6.9. in 20.9.)
- Simpozij jugoslovanskih etnologov v Kruševcu / Anka Novak. – *Glas* (Kranj), 28, 1975, št. 5 (21.1.), str. 6.
- Zlato pa sir – kravji bal / Anka Novak. – *Glas* (Kranj), 28, 1975, št. 71 (19.9.), str. 11 : ilustr.
- Utrinki iz etnološke konference na Madžarskem / Anka Novak. – *Glas* (Kranj), 28, 1975, št. 87 (14.11.), str. 6.
- Kmečko gospodarstvo na besniškem območju / Anka Novak. – *Kranjski zbornik*, 1975, str. 239-255 : ilustr.

1976

- Poslikano pohištvo na Gorenjskem** / Anka Novak. Radovljica, 1976. (Razstava v Šivčevi hiši. Zloženka.) (Ponatis v Anka Novak: Etnologija je življenje, 2012, str. 14-15 : ilustr.)
- Živinoreja / Anka Novak in Tone Cevc s sodelovanjem Naška Križnarja. – *Etnološka topografija slovenskega etničnega ozemlja : vprašalnice*, 1, 1976, str. 21-81.
- Turizem / Anka Novak, Janez Bogataj. – *Etnološka topografija slovenskega etničnega ozemlja : vprašalnice*, 4, 1976, str. 61-91.
- Planšarsko stavbarstvo v Bohinju / Anka Novak. – *Glas* (Kranj), 29, 1976, pril. Snovanja, 10, 1976, št. 2 (16.4.), str. 26-[30] : ilustr. (Ponatis v Anka Novak: Etnologija je življenje, 2012, str. 30-39 : ilustr.)
- Novi Glasnik Slovenskega etnološkega društva / Anka Novak. – *Glas* (Kranj), 29, 1976, št. 47 (18.6.), str. 5.
- Poslikano pohištvo na Gorenjskem. Etnološka razstava / Anka Novak. – *Glas* (Kranj), 29, 1976, št. 61 (6.8.), str. 6.
- O terenski praksi študentov etnologije / Anka Novak. – *Glasnik Slovenskega etnološkega društva*, 16, 1976, št. 1, str. 2-3 in 7.
- Etnološki oddelek pri Gorenjskem muzeju v Kranju ... : [poročila ustanov o delu v letu 1975] / Anka Novak. – *Glasnik Slovenskega etnološkega društva*, 16, 1976, št. 1, str. 7.
- Spreminjanje vrednotenja etnoloških predmetov / Anka Novak. – *Glasnik Slovenskega etnološkega društva*, 16, 1976, št. 2, str. 24. (V sklopu: Posvetovanje in redna letna skupščina Slovenskega etnološkega društva v Mariboru. Poročilo o predavanju.)
- Spreminjanje vrednotenja etnoloških predmetov / Anka Novak. – *Glasnik Slovenskega etnološkega društva*, 16, 1976, št. 3, str. 48-49.
- Vzajemna pomoč na vasi – na primeru Zdenska vas / Anka Novak. – *Zbornik občine Grosuplje*, 8, 1976, str. 185-198 : ilustr.

1977

- Bogatija lesenega. Razstava poljske ljudske kulture, prikazane v Slovenskem etnografskem muzeju / Anka Novak. – Delo, 19, 1977, št. 37 (15.2.), str. 8 : ilustr.
- Znanje o živalskem svetu / Anka Novak s sodelovanjem Antona Polenca. – Etnološka topografija slovenskega etničnega ozemlja : vprašalnice, 11, 1977, str. 63-73.
- Poročila ustanov o delu v letu 1976. Etnološki oddelek Gorenjskega muzeja v Kranju / Anka Novak. – Glasnik Slovenskega etnološkega društva, 17, 1977, št. 1, str. 9.
- Kmečka naselja in stavbarstvo v dobrepoljski dolini / Anka Novak. – Zbornik občine Grosuplje, 9, 1977, str. 165-212 : ilustr.

1978

- Odnos do etnologije med anketiranci v Kranju / Anka Novak. – Etnologija in sodobna slovenska družba, Brežice, 1978, str. 28-34.
- Muzejska razstava na prostem / Anka Novak. – Glas (Kranj), 31, 1978, št. 75 (29.9.), str. 6. (Razstava muzejskih predmetov iz kmečkega življenja Gorenjskega muzeja v Kranju.)
- Poročila ustanov o delu v letu 1977. Etnološki oddelek pri Gorenjskem muzeju v Kranju ... / Anka Novak. – Glasnik Slovenskega etnološkega društva, 18, 1978, št. 1, str. 6.
- Diskusija. Odnos do etnologije med anketiranci v Kranju. Etnologija in sodobna slovenska družba, Brežice, 1978 / Anka Novak. – Glasnik Slovenskega etnološkega društva, 18, 1978, št. 2, str. 29-40.
- Razstava predmetov iz kmečkega življenja, na ploščadi pred Prešernovim spomenikom v Kranju 29. 9. 1978 / Anka Novak. – Glasnik Slovenskega etnološkega društva, 18, 1978, št. 4, str. 74 : ilustr.
- Življenje in delo pastirjev v bohinjskih gorah / Anka Novak. – Snovanja, 12, 1978, št. 4 (5.9.), str. 55-59 : ilustr. (Ponatis v Anka Novak: Etnologija je življenje, 2012, str. 39-47 : ilustr.)

1979

- Oblikovanje v lesu v gorenjskih vaseh / Anka Novak. – Glas (Kranj), 32, 1979, št. 62 (7.8.), str. 4.
- Razstava fotografij in etnološki dokumentarni filmi v Kranju / Anka Novak. – Glas (Kranj), 32, 1979, št. 15 (23.9.), str. 5.
- Poročila ustanov o delu v letu 1978. Etnološki oddelek Gorenjskega muzeja Kranj / Anka Novak – Glasnik Slovenskega etnološkega društva, 19, 1979, št. 2, str. 42.
- Poslikano pohištvo na Gorenjskem / Anka Novak. – Slovenski koledar 1979, str. 160-164 : ilustr. (Ponatis v Anka Novak: Etnologija je življenje, 2012, str. 15-18 : ilustr.)

1980

- Lončarstvo na Gorenjskem** / Anka Novak. Radovljica, 1980. (Vodnik, zloženka.)
- Volkunst im Gorenjsko** / Anka Novak. Villach, 1980. (Razstava in katalog eksponatov v Beljaku, v letu 1981 pa v Kittsee.)
- Ljudska umetnost na Gorenjskem / Anka Novak. – Glas (Kranj), 33, 1980, št. 51 (1.7.), str. 6.

1981

- Materialna kultura na Krasu / Anka Novak. – Glas (Kranj), 34, 1981, št. 68 (4.9.), str. 5.

1982

- Iz kmečke bale** / Anka Novak. Kranj : Gorenjski sejem, 1982. (Prospekt.)
- Planšarstvo v Bohinju v luči sprememb / Anka Novak. – Etnološki pregled (Beograd), 1982, str. 223-232.

1983

- Pregled dela slovenskega etnološkega društva v letu 1982. Etnološko delo v Gorenjskem muzeju v Kranju - 1979 do 1982 / A. Novak. – Glasnik Slovenskega etnološkega društva, 23, 1983, št. 1, str. 9-11.
- Orglice so morale biti ... / Anka Novak. – Glas (Kranj), 36, 1983, št. 18 (8.3.), str. 15.
- Sirarstvo in mlekarstvo v Bohinju ter njegova zgodovina / Anka Novak. – Glas (Kranj), 36, 1983, št. 64 (23.8.), str. 7; št. 65 (26.8.), str. 7. (Ponatis v Anka Novak: Etnologija je življenje, 2012, str. 47-49.)
- Etnološki film Planšarstvo v Bohinju / Anka Novak. – Glas (Kranj), 36, 1983, št. 73 (23.9.), str. 5.

1984

- Razstava Arhitektura na Zilji / Anka Novak, Ludvik Druml. – Glasnik Slovenskega etnološkega društva, 24, 1984, št. 4, str. 97-98.
- Evropska zbirka čipk v Gorenjskem muzeju v Kranju / Anka Novak. – Glas (Kranj), 37, 1984, št. 10 (7.2.), str. 12.
- Planica in Rateče / Anka Novak. – Glas (Kranj), 37, 1984, št. 31 (20.4.), str. 5.
- Trinajst let Planšarskega muzeja v Stari Fužini / Anka Novak. – Glas (Kranj), 37, 1984, št. 64 (1.8.), str. 5.
- Micka, Cilka in Jurč s planine Laz in etnološki film Planšarstvo v Bohinju / Anka Novak. – Planinski vestnik, 1984, št. 5, str. 211-215.
- Triglavski narodni park in domačini / Anka Novak. – Planinski vestnik, 1984, št. 8, str. 351-355.
- Vaška skupnost v Ratečah / Anka Novak. – Traditiones, 13, 1984, str. 63-85 : ilustr.
- Ref.: Ložar-Podlogar, Helena: Anka Novak, Vaška skupnost v Ratečah (Die Dorfgemeinschaft in Rateče), Traditiones 13, 1984. Demos (Berlin), 27, 1987, št. 2, str. 144.*

1985

- Etnologi v Liznjekovi hiši v Kranjski Gori / Anka Novak. – Gorenjski glas, 38, 1985, št. 31 (19.4.), str. 4.
- Ljudsko stavbarstvo v delih Rudolfa Arha / Anka Novak. – Gorenjski glas, 38, 1985, št. 71 (17.9.), str. 5.
- Zadnje kmetije v starem Kranju / Anka Novak. – V: Kranjski zbornik, 1985, str. 186-200 : ilustr.
- Planšarstvo in pašne planine na gorenjski strani TNP / Anka Novak. – Triglavski narodni park (Bled), 1985, str. 147-161 : ilustr.

1986

- Gorenjski kraji in ljudje.** 2: Pred prvo svetovno vojno : razglednice in fotografije / [strokovna priprava kataloga Cene Avguštin, Anka Novak, Majda Žontar ; reprodukcije Drago Holynski]. Kranj : Gorenjski muzej, 1986. 68 str. : ilustr. ; 30 cm. (Razstavni katalog.)
- Srečanje z Miro Omerzel-Terlep : pozabljene vrednote ljudske glasbe / Anka Novak. – Glasnik Slovenskega etnološkega društva, 26, 1986, št. 1/2, str. 43-44.
- Pozabljene vrednote ljudske glasbe / Anka Novak. – Gorenjski glas, 39, 1986, št. 3 (14.1.), str. 5.
- Arhitektura na Zilji / Anka Novak. – Gorenjski glas, 39, 1986, št. 20 (14.3.), str. 5.
- Stara kranjska obrtniška hiša / Anka Novak. – Gorenjski glas, 39, 1986, št. 42 (3.6.), str. 5.
- Diskusija. Diskusija o možnostih za interdisciplinarno delo med zgodovino in etnologijo / Anka Novak. – Razmerja med etnologijo in zgodovino, 1986, str. 294.
- Hrana v Šenčurju / Anka Novak. – Traditiones, 15, 1986, str. 121-163.

1987

- Gorenjski kraji in ljudje.** 3: Med obema vojnama : razglednice in fotografije / [strokovna priprava kataloga Cene Avguštin, Anka Novak, Majda Žontar ; reprodukcije Drago Holynski]. Kranj : Gorenjski muzej, 1987. 65 str. : ilustr. ; 30 cm. (Razstavni katalog.)
- Planinsko sirsarstvo / Anka Novak. – Bohinjski zbornik (Radovljica), 1987, str. 73-84.
- Začetki turizma v Bohinju / Anka Novak. – Bohinjski zbornik (Radovljica), 1987, str. 178-185.
- Etnolog prof. dr. Vilko Novak / Anka Novak. – Glasnik Slovenskega etnološkega društva, 27, 1987, št. 1/2, str. 9-16.
- Letna poročila etnoloških ustanov za leto 1986. Gorenjski muzej Kranj / Anka Novak. – Glasnik Slovenskega etnološkega društva, 27, 1987, št. 1/2, str. 73-75.
- Iz duhovne kulture Bohinjcev / Anka Novak. – Traditiones, 16, 1987, str. 279-287.

1988

- Hrana v Šenčurju** : razstava Gorenjskega muzeja Kranj : Mestna hiša v Kranju, 1988 / [uvodno besedilo Anka Novak] ; likovna oprema kataloga in razstave Damijana Umnik. Kranj : Gorenjski muzej, 1988. Str. 121-163, [8] str. pril. : ilustr. (Tekst je separat iz Traditiones, 15, 1986, str. 121-163; katalog je bil tiskan leta 1987 z dodanim slikovnim gradivom, razstava pa je bila v letu 1988.)
- Kranjska gora z okolico** / Anka Novak. Maribor : Obzorja, 1988. 38 str. : ilustr. ; 16 cm. (Kulturni in naravni spomeniki Slovenije ; 143. 3.000 izvodov.)
- Novo v etnološki zbirki Gorenjskega muzeja / Anka Novak. – Gorenjski glas, 41, 1988, št. 5 (19.1.), str. 5.
- Hrana v Šenčurju / Anka Novak. – Gorenjski glas, 41, 1988, št. 52 (8.7.), str. 5.
- Parkeljni v Kranju / Anka Novak. – Gorenjski glas, 41, 1988, št. 93 (6.12.), str. 8.
- Koledniki / Anka Novak. – Gorenjski glas, 41, 1988, št. 102 (30.12.).
- Ob 120-letnici rojstva Franca Jakliča-Podgoričana / Anka Novak. – Kmečki glas, 45, 1988, št. 50 (14.12.), str. 15; št.

51 (21.12.), str. 15-16; št. 52 (28.12.), str. 4.

Orehenkova hiša v Mojstrani / Anka Novak. – Slovenski etnograf, 31, 1983/1987 (1988), str. [203]-209 : ilustr. (Spomenik baročnega stavbnega oblikovanja iz 18. stoletja.)

1989

Gorenjski kraji in ljudje. 4: Po 2. svetovni vojni : razglednice in fotografije / [strokovna priprava kataloga Cene Avguštin, Nada Holynski, Anka Novak ; reprodukcije Drago Holynski]. Kranj : Gorenjski muzej, 1989. 67 str. : ilustr. ; 30 cm. (Razstavni katalog.)

Pisatelj Fran Jaklič - Podgoričan in Dobropolje : ob 120-letnici rojstva / Anka Novak. – Etnologija in domoznanstvo, 1989, str. 61-80.

Letna poročila etnoloških ustanov za leto 1988. Gorenjski muzej Kranj / Anka Novak. – Glasnik Slovenskega etnološkega društva, 29, 1989, št. 1/2, str. 90-91.

Življenje in delo planšarjev v bohinjskih gorah / Anka Novak. – Glasnik Slovenskega etnološkega društva, 29, 1989, 3-4, str. 121-152 : ilustr.

Etnologija in domoznanstvo. Pisatelj Fran Jaklič Podgoričan in Dobropolje / Anka Novak. – Glasnik Slovenskega etnološkega društva, 29, 1989, št. 3/4, str. 186-188.

Letna poročila etnoloških ustanov za leto 1989. Gorenjski muzej Kranj / Anka Novak. – Glasnik Slovenskega etnološkega društva, 29, št. 3/4 (1989), str. 222-231.

1990

Spomeniki ljudskega stavbarstva na Gorenjskem : stiska ljudskega stavbnega izročila / Anka Novak. – Gorenjski glas (Kranj), 43, 1990, št. 31 (20.4.), str. 16 (= Snovanja 13). (Ponatis v Anka Novak: Etnologija je življenje, 2012, str. 80-83 : ilustr.)

Pri Zgornjem Maliju, Golnik 19 : spomeniki ljudskega stavbarstva na Gorenjskem / Anka Novak. – Gorenjski glas, 43, 1990, št. 46 (15.6.), (= Snovanja, št. 15), str. 14 : ilustr. (Ponatis v Anka Novak: Etnologija je življenje, 2012, str. 83-86 : ilustr.)

Obnovljen Planšarski muzej / Anka Novak. – Gorenjski glas, 43, 1990, št. 62 (10.8.), str. 5.

Miklavževanje v Ratečah / Anka Novak. – Gorenjski glas, 43, 1990, št. 95 (7.12.), str. 5.

Špelčnikova hiša v Zg. Gorjah : spomeniki ljudskega stavbarstva na Gorenjskem / Anka Novak. – Gorenjski glas, 43, 1990, (21.12.) (pril. Snovanja, št. 20 (21.12.)), str. 20. (Ponatis v Anka Novak: Etnologija je življenje, 2012, str. 86-90 : ilustr.)

Profesor dr. Vilko Novak - osemdesetletnik / Anka Novak in Marija Cvetek. – Jezik in slovstvo, 35, 1989-1990, št. 4/5 (feb.-mar. 1990), str. 99-101.

1991

Življenje in delo planšarjev v bohinjskih gorah / Anka Novak. Ljubljana, 1991. (Katalog.)

Etnolog, profesor, doktor, Vilko Novak / Anka Novak. – Acta universitatis Lodziensis. Folia ethnologica (Łódź), 5, 1991, str. 115-126. (Bibliografija omawianych prac Vilko Novak: str. 125-126.)

Kranjska Gora. Umetnostni spomeniki / Anka Novak, Cene Avguštin. – Enciklopedija Slovenije, 5, 1991, str. 391-392 : ilustr.

Planšarski muzej v Stari Fužini / Anka Novak ; foto M. Fister. – Glasnik Slovenskega etnološkega društva, 31, 1991, št. 1/2, str. 67-73 : ilustr.

Nove pridobitve v etnološki zbirki (1988-1990) / Anka Novak. – Gorenjski glas, 44, 1991, št. 35 (7.5.), str. 7.

Mošnikova hiša, Sp. Brnik 6 : spomeniki ljudskega stavbarstva na Gorenjskem / Anka Novak. – Gorenjski glas, 44, 1990, pril. Snovanja, št. 25 (10.5.), str. 20. (Ponatis v Anka Novak: Etnologija je življenje, 2012, str. 90-92 : ilustr.)

Mačkare v grafikah / Anka Novak. – Gorenjski glas, 44, 1991, št. 81 (15.10.), str. 6. (Ob razstavi grafik Alenke Kham-Pičman v Kranju z naslovom Pust in ohcet v Ponikvah v Dobropolju.)

Pustne in svatbene mačkare v Ponikvah / Anka Novak. – V: Kham-Pičman, Alenka: Pust in ohcet v Ponikvah v Dobropoljah na Dolenjskem : Galerija Prešernove hiše, Kranj, od 3. oktobra 1991 (Kranj), 1991, zgibanka, [8] str. : ilustr.

Slikarska razstava v Dobropolju / Anka Novak. – Slovenec, 75, 1991, št. 69 (14.9.), str. 7 : ilustr. (Grafična razstava Alenke Kham-Pičman.)

1992

Gorenjski muzej Kranj / Anka Novak ; fotograf Drago Holynski. Kranj : Gorenjski muzej, 1992. Zloženka, [8] str. : ilustr. ; 10 x 22 cm. 500 izvodov. (Predvsem o poslikanem pohištvu v etnološki zbirki.)

Nove pridobitve v etnološki zbirki : 1988-1990. Jesenice, 1992. (Zloženka.)

Planšarski muzej : Stara Fužina 181, Gorenjski muzej Kranj / [uvodno besedilo Anka Novak]. Radovljica : Občina, 1992. Zloženka, [8] str. : ilustr. ; 10 x 22 cm. (Tudi na http://www.bohinj.si/kultura/plansarski_muzej_si.html.)
Planšarske zgradbe v bohinjskih gorah / Anka Novak. – Varstvo spomenikov, 34, 1992, str. 132-149 : ilustr.

1993

Pogovor z Anko Novak : muzejsko svetovalko Gorenjskega muzeja v Kranju, dobitnico Valvasorjeve nagrade za življenjsko delo in Murkovega priznanja za življenjsko delo v etnološki muzejski stroki / z Anko Novak se je pogovarjala Mojca Ravnik. – Glasnik Slovenskega etnološkega društva, 33, 1993, št. 2, str. 2-7 : ilustr.

Jaklič in Kralja : muzejsko delovanje v Dobrepolju / Anka Novak. – Naša skupnost (Grosuplje), 18, 1993, št. 4 (27.5.), str.10.

Galerija bratov Kralj : Dobrepolje / Anka Novak. – Naša skupnost (Grosuplje), 18, 1993, št. 4 (27.5.), str.13.

Veliko o Veliki planini : Tone Cevc: Velika planina ... / Anka Novak. – Razgledi, 1993, št. 24 (24.12.), str. 32.

Delo etnološkega oddelka / Anka Novak. – V: 40 let Gorenjskega muzeja (Kranj), 1993, str. 44-54 : ilustr.

1994

Spomeniki kmečkega stavbarstva v sliki / [strokovna priprava kataloga Anka Novak, Cene Avguštin ; reprodukcije Drago Holynski]. Kranj : Gorenjski muzej, 1994. 106 str. : ilustr. ; 30 cm. (Gorenjski kraji in ljudje ; 7). (Razstavni katalog, razstava: 23. 9. 1994 - 6. 1. 1995.)

Spomeniki kmečkega stavbarstva na Gorenjskem : Gorenjski muzej Kranj : Mestna hiša, 23.9.1994 / Anka Novak. Zgibanka, [3] str. : ilustr.

Čas zagriže tudi najlepši portal : kmečka stavbna dediščina na Gorenjskem / Anka Novak ; [pogovarjala se je] Lea Mencinger. – Gorenjski glas, 47, 1994, št. 76 (27.9.), str. 6 : portret. (Razstava v Kranju.)

Spomeniki kmečkega stavbarstva na Gorenjskem : razstava v Gorenjskem muzeju v Kranju / Anka Novak. – Gorenjski glas, 47, 1994, št. 95 (2.12.), str. 21 = Snovanja 65.

Igrivost in duhovitost : Marija Cvetek: Naš voča so včas zapodval ... / Anka Novak. – Razgledi, 1994, št. 2 (21.1.), str. 29. (Slovenske ljudske pravljice je zbrala Marija Cvetek.)

Spomeniki kmečkega stavbarstva v sliki / Anka Novak. – V: Spomeniki kmečkega stavbarstva v sliki (Kranj), 1994, str. 3-15 : ilustr. (Njen prispevek se nadaljuje še na straneh 16-58, kjer se vrste fotografije s komentarji.)

1995

Stanovanjske razmere in notranja oprema stanovanj v Kropi od tradicije k sodobnosti / Anka Novak, Tatjana Dolžan. – Kroparski zbornik (Kropa, Radovljica), 1995, str. 206-219 : ilustr.

Življenje in delo planšarjev v Bohinju / Anka Novak. – Planšarske stavbe v Vzhodnih Alpah, 1995, str. 25-39 : ilustr. (Referat z mednarodnega simpozija o planinskih stavbah v Vzhodnih Alpah, Bohinj, 7.-9. junij 1995.)

Rasingerjev - Čošeljnov dom, Podkoren 63 / Anka Novak. – Varstvo spomenikov, 36, 1994-1995, str. 46-58 : ilustr. (Rasingerjev dom v Podkorenu je primer mogočne domačije.)

1996

Dobrepoljske igrače / Anka Novak. – Naš kraj (Videm, Dobrepolje), 2, 1996, št. 3, str. 10.

O dobrepoljski godbi / Anka Novak. – Naš kraj (Videm, Dobrepolje), 2, 1996, št. 7-8, str. 8.

Moški zbor Rafko Fabiani in Dobrepoljski oktet / Anka Novak. – Naš kraj (Videm, Dobrepolje), 2, 1996, št. 11, str. 19 : ilustr. (Po pripovedi Toneta Šinkovca zapisala novembra 1995.)

Ob 100-letnici kulturnega društva Dobrepolje / Anka Novak. – Naši kraji : Dobrepoljsko-struški zbornik (Videm, Dobrepolje), 1996, str. 158-194 : ilustr.

Anton Mrkun in etnološka knjižnica v Dobrepolju / Anka Novak. – Naši kraji : Dobrepoljsko-struški zbornik (Videm, Dobrepolje), 1996, str. 261-280. (Objava tudi v Anton Mrkun, Narodopisna knjižnica v letu 2013 - glej!)

1997

Na sveti večer je zagorela elektrika : o dobrepoljskem županu Jožetu Strnadu / Anka Novak. – Naš kraj (Videm, Dobrepolje), 3, 1997, št. 2, str. 8 : ilustr.

Reberska Roza / Anka Novak. – Naš kraj (Videm, Dobrepolje), 3, 1997, št. 3, str. 8. (90 let Roze Nose iz Podgorice.)

1998

- Hlipovi Micki v slovo / Anka Novak. – Gorenjski glas, 51, 1998, št. 2 (9.1.), str. 23 : ilustr. (Marija Gašperin, Hlipova Micka iz Stare Fužine.)
- Retrospektivna razstava Toneta Kralja / Anka Novak. – Naš kraj (Videm, Dobrepolje), 4, 1998, št. 3, str. 12-13 : ilustr.
- Ponikovske mačkare na razstavi Toneta Kralja / Anka Novak. – Naš kraj (Videm, Dobrepolje), 4, 1998, št. 3, str. 13-14 : ilustr.
- Tone Kralj v Strugah / Anka Novak. – Naš kraj (Videm, Dobrepolje), 4, 1998, št. 5, str. 8-9. (O članku z istim naslovom v Križ na gori, 1927.)
- Dobrepoljski turizem / Anka Novak. – Naš kraj (Videm, Dobrepolje), 4, 1998, št. 5, str. 12.
- Dobrepoljski turistični spominek / Anka Novak. – Naš kraj (Videm, Dobrepolje), 4, 1998, št. 5, str. 14-15 : ilustr.
- [Tone Ljubič] / Anka Novak. – Naš kraj (Videm, Dobrepolje), 4, 1998, št. 10, str. 9-10. (Besedilo z zloženke ob razstavi.)
- Dobrepoljski turistični spominek / Anka Novak. – Rast, 9, 1998, št. 4 (avgust), str. [397]-401 : ilustr.

1999

- Ustanovili Fundacijo Toneta Kralja : cilj: obvarovati propada dela slikarja in kiparja Toneta Kralja, rojaka iz Dobrepolja / Anka Novak. – Dolenjski list, 50, 1999, št. 9 (4.3.), str. 5 : ilustr.
- Muzejska zbirka v Jakličevem domu / Anka Novak. – Naš kraj (Videm, Dobrepolje), 5, 1999, št. 1, str. 9-10.

2000

- Primorci dihajo z umetninami Toneta Kralja : ob stoletnici rojstva Toneta Kralja : (23.8.1900 – 9.9.1975) / Anka Novak. – Naš kraj (Videm, Dobrepolje), 6, 2000, št. 7, str. 11-12 : ilustr.

2001

- Pika poka pod goro / Anka Novak. – Naš kraj (Videm, Dobrepolje), 7, 2001, št. 5, str. 20. (POŠ Kompolje na 5. državni reviji ljudskih pesmi, plesov in običajev v Rogaški Slatini.)
- Dobrepoljski kozolci / Anka Novak. – Naš kraj (Videm, Dobrepolje), 7, 2001, št. 8, str. 11-12 : ilustr.

2002

- Steklasa, Mihaela: »Uživam, če kdo kaj dobrega naredi« : intervju : Anka Novak / M. Steklasa. – Naš kraj (Videm, Dobrepolje), 8, 2002, št. 11 (dec.), str. 10-13 : ilustr.

2003

- Gorenjska kmečka skrinja / Anka Novak. – Avguštinov zbornik (Kranj), str. 148-156 : ilustr.
- Bohinj in Dobrepolje / Anka Novak. – Etnologija in regionalni razvoj (uredil Aleš Gačnik), 2003, str. 114-119.
- Tone Ljubič : ob 95-letnici rojstva / Anka Novak. – Naš kraj (Videm, Dobrepolje), 9, 2003, št. 11 (dec.), str. 10.

2004

- Naši kozolci / Anka Novak. – Naš kraj (Videm, Dobrepolje), 10, 2004, št. 8, str. 14-15 : ilustr.

2005

- Slovo v Dobrepolju / Anka Novak. – Etnolog, n.v. 15 (66), 2005, str. 179-203 : ilustr. (Vsebuje tudi: Beseda o avtorici.)
- Dobrepoljci in podjetništvo / Anka Novak. – Naš kraj (Videm, Dobrepolje), 11, 2005, št. 5, str. 13 : ilustr.

2006

- Fran Jaklič - Podgoričan** (1868-1937) / [besedilo Anka Novak in Miran Hladnik ; fotografije Anka Novak ... [et al.]. Dobrepolje : Občina, 2006. 48 str. : ilustr. ; 24 cm. (Avtorja navedena v kolofonu.)
- Ob 110-letnici kmetijske zadruga v Dobrepolju / Anka Novak. – Naš kraj (Videm, Dobrepolje), 12, 2006, št. 3, str. 7 : ilustr. ; št. 4, str. 10; št. 5, str. 22-23.
- Stalna muzejska zbirka v Dobrepolju / Anka Novak. – Naš kraj (Videm, Dobrepolje), 12, 2006, št. 7, str. 9-11 : ilustr.

2008

- Vladimir Knific 1950-2008 / Anka Novak. – Delo, 50, 2008, št. 255 (4.11.), str. 23 : fot. (Nekrolog).
- V slovo Vladimirju Knificu : nekrolog / Anka Novak. – Glasnik Slovenskega etnološkega društva, 48, 2008, št. 3/4, str. 7-8 : portret.
- Štehova hiša na Vidmu : prvo podjetniško, društveno in kulturno žarišče v Dobrepolju / Anka Novak. – Naš kraj

(Videm), 14, 2008, št. 12, str. 21 : ilustr. (15.1.2009 je bila v Jakličevem domu predstavitev Prenove Štehove hiše na Vidmu, sodelovala dr. Peter Fister in dr. Živa Deu.)

2009

Narodopisna podoba Dobrepolske doline = The ethnographic image of Dobrepolje valley / [besedilo Anka Novak ; fotografije Anka Novak [et al.]. Videm-Dobrepolje, 11 str. : ilustr. (V mapi: Občina Dobrepolje : dolina dragocenih danosti, dosežkov in izzivov, 2009, 5 zvezkov.)

Globalizacija in utrjevanje domačih imen / [tekst in foto] Anka Novak. – Glasnik Slovenskega etnološkega društva, 49, 2009, št. 1-2, str. 83-84 : ilustr. (Naj ohrani naša dolina tudi svoj podedovani obraz!)

Globalizacija in utrjevanje domačih korenin : naj ohrani naša dolina tudi svoj podedovani obraz! / Anka Novak. – Naš kraj (Videm), 15, 2009, št. 1, str. 10-11. (Od jezika, pokrajine, kapelic, do kulturne dediščine.)

2010

Globalizacija in utrjevanje domačih korenin : spremna beseda / Anka Novak. – Globalizacija in utrjevanje domačih korenin : »Naj ohrani naša dolina svoj podedovani obraz!«, Videm, Dobrepolje, 2010, str. 9-11.

»Gdor se Mariji priporoči ga nikdar ne zapusti« : rokopisna zapuščina Franceta Bambiča, p.d. Glača iz Ponikev / Anka Novak. – V svetišču spomina : zbornik župnije Dobrepolje ob 750-letnici župnije, Videm - Dobrepolje, 2010, str. 305-311 : ilustr.

2011

Slovenci iz Porabja pri sv. Martinu v Podpeči / Anka Novak. – Naš kraj (Videm, Dobrepolje), 17, 2011, št. 8, str. 18-20 : ilustr. (Tudi v št. 9 (september), str. 12-13 : ilustr.)

2012

Etnologija je življenje : izbrani članki in besedila razstavnih zloženk Anke Novak / [uvod Tatjana Dolžan Eržen ; fotografije fototeka Gorenjskega muzeja ... et al.]. Kranj : Gorenjski muzej, 2012. 96 str. : ilustr. ; 21 cm. (Vsebuje tudi: Razstave, ki jih je postavila Anka Novak: str. 93; Seznam objav Anke Novak: str. 94-96.)

Kostanjevica na Krki - obrazi arhitekturne dediščine : Lamutov likovni salon, 20. julij-23. september 2012 / Anka Novak ; foto Goran Rovan. – Glasnik Slovenskega etnološkega društva, 52, 2012, št. 1/4, str. 120-121 : ilustr.

Nekaj o ohranjanju in osvetljevanju etnološke stavbne dediščine na Gorenjskem / Anka Novak ; foto Saša Roškar, Tatjana Dolžan Eržen. – Glasnik Slovenskega etnološkega društva, 52, 2012, št. 1/4, str. 186-188 : ilustr.

2013

Anton Mrkun in etnološka knjižnica v Dobrepolju / Anka Novak. – V: Mrkun, Anton: Narodopisna knjižnica (Grosuplje), str. 203-225. (Prva objava v: Naši kraji : Dobrepolsko-struški zbornik (Videm, Dobrepolje), 1996, str. 261-280.)

Božič in »poprtnik« v Dobrepolju / Anka Novak. – Naš kraj (Dobrepolje), 19, 2013, št. 11, str. 23-26 : ilustr.

Filmografija:

Planšarstvo v Bohinju. Dopisna delavska univerza Založba Univerzum, 1979. Strokovno vodstvo Anka Novak, kamera Janez Stare, režija Naško Križnar, 16 mm, 182 m.

Dolžan Eržen, Tatjana: Tradicionalno stavbarstvo pod Studorjem [Videoposnetek] / scenarij Tatjana Dolžan ; strokovna sodelavka Anka Novak ; kamera Nadja Valentinčič; montaža Marko Rebolj ; glasba Lado Jakša. Kranj : Gorenjski muzej, 1994. 1 videokaseta (VHS)(17 min) : barve, zvok. (Posneto za razstavo Spomeniki kmečkega stavbarstva na Gorenjskem.)

Hrana v Šenčurju, 1988 [Videoposnetek] / strokovno vodstvo Anka Novak ; kamera in montaža Naško Križnar. Ljubljana : Avdiovizualni laboratorij Inštituta za slovensko narodopisje ZRC SAZU, [2006], p 1987.

Biografski zapisi:

Valvasorjeve nagrade za leto 1993. – Argo, 35, 1993, str. 91-92. (Nagrado je prejela Anka Novak.)

Ravnik, Mojca: Pogovor z Anko Novak : muzejsko svetovalko Gorenjskega muzeja v Kranju, dobitnico Valvasorjeve nagrade za življenjsko delo in Murkovega priznanja za življenjsko delo v etnološki muzejski stroki. – Glasnik Slovenskega etnološkega društva, 33, 1993, št. 2, str. 2-7.

Murkova priznanja. – Glasnik Slovenskega etnološkega društva, 33, 1993, št. 2, str. 68-70.

Ramšak, Mojca: Novak Anka / M. Ram. – Enciklopedija Slovenije, 8, 1994, str. 16.

Dolžan Eržen, Tatjana: Šopek rož za našo kolegico Anko Novak. – Glasnik Slovenskega etnološkega društva, 42, 2002, št. 4, str. 51.

Zavr! Žlebir, Danica: Bel kruh le ob velikih praznikih : v petek so v muzeju v Šenčurju odprli stalno razstavo Hrana v Šenčurju. Njena avtorica Anka Novak, kustosinja za etnologijo in muzejska svetovalka. – Gorenjski glas, 56, 2003, št. 12 (11. feb.), str. 4 : ilustr.

Ramšak, Mojca & Mojca Ravnik: Novák Ánka / M. Ra., M. Rk. – Slovenski etnološki leksikon, 2004, str. 367 : ilustr. (Ponatisi še v letih 2007 in 2011.)

Beseda o avtorici. – Etnolog, n.v. 15 (66), 2005, str. 203. (Ob članku Slovo v Dobropolju Anke Novak, str. 179-203.)

Rigler Grm, Polona: Dobropoljska zbirka / Polona Rigler Grm. – Glasnik Slovenskega etnološkega društva, 49, 2009, št. 1/2, str. 110-111 : ilustr.

Klobčar, Marija: Podelitev plaketa častnima članoma društva : Anka Novak. – Glasnik Slovenskega etnološkega društva, 50, 2010, št. 1-2, str. 105, portret na str. 106. (Podelitev 18.3.2010.)

(Etnološki večer: Pogovor z Anko Novak, častno članico SED. Slovenski etnografski muzej, Metelkova 2, Ljubljana 20. 10. 2011, 18h. (Pogovor sta usmerjala dr. Mojca Ravnik in dr. Naško Križnar, beseda je tekla o terenskem in muzejskem delu, o 40-letnici ustanovitve Planšarskega muzeja v Stari Fužini v Bohinju, o sedanjem delu v Dobropolju in okolici.)

Nekaj o ohranjanju in osvetljevanju etnološke stavbne dediščine na Gorenjskem / Anka Novak. – Glasnik Slovenskega etnološkega društva, 52, 2012, št. 1-4, str. 186-188 : ilustr.

Razstava: Etnologija je življenje, posvečena življenjskemu jubileju muzejske svetovalke Anke Novak, dolgoletne etnologinje v Gorenjskem muzeju, je bila v četrtek, 22. novembra 2012, ob 18. uri v Mestni hiši. (Nadaljevala se je v gospe Anki Novakovi posvečen muzejski večer.)

Ogrin, Marija: Razstava o bogatem delu Anke Novak ... – Anka Novak: Etnologija je življenje, 2012, str. [5].

Dolžan Eržen, Tatjana: Klasje zlato se v snope povije : Anka Novak, kustosinja etnologinja Gorenjskega muzeja v letih 1959-1992. – Anka Novak: Etnologija je življenje, 2012, str. 6-[8].

Cvetek, Marija: Ob 40-letnici Planšarskega muzeja in 80-letnici Anke Novak. – Bohinjske novice (Bohinja Bistrica), 15, 2012, št. 12, str. 8 : portret.

Vsako drevo ima svoje korenine. Etnologinja Anka Novak in njenih 80 let / zbral Drago Samec. – Naš kraj (Dobropolje), [19], 2013, št. 1, str. 22-23 : ilustr. (Rubrika: Ljudje iz naše doline.)

Kratka biografija je dosegljiva tudi na internetu: http://sl.wikipedia.org/wiki/Anka_Novak.

GALETOVA IN TURNŠEK V DRUŽBI DR. MILANA DOLGANA*Drago Samec*

Slavist dr. Milan Dolgan je izjemen poznavalec kulturnikov naših krajev. Prepoznal je delo naše pesnice Ane Gale in objavil dve njeni knjigi ter več pregledov oziroma esejev o njenem delu, zadnja leta pa intenzivno preučuje osebnost in literarno delo nekdanjega stiškega redovnika dr. Metoda Turnška ter objavlja njegove spise.

Milan Dolgan se je rodil 26. novembra 1933 v učiteljski družini v Sevnici ob Savi. Nemški okupator jo je izselil. Dve leti je živel pri teti v Trstu, nato pa pri starših v Zagodacu v Beli Krajini. Gimnazijo je obiskoval na Jesenicah na Gorenjskem. V diplomskem delu na slavistiki je obravnaval pripovedništvo Josipa Jurčiča. Služboval je kot profesor v Preddvoru, na Jesenicah in v Ljubljani. Magisterij o Marinu Držiču je opravil v Ljubljani, doktorat o Jožetu Moškriču pa v Zagrebu.

Izdal je več didaktičnih jezikovnih priročnikov za svoje študente na Pedagoški fakulteti, med drugim trilogijo: Spoznavanje jezika, Preizkušanje jezika in Ustvarjanje jezika. Zanimiva je njegova publikacija Pedagoški prosti spisi. Prevedel je štiri pastoralne igre hrvaškega renesančnega dramatika Marina Držiča in jih izdal pod naslovom Poetične komedije. Med njimi sta velika pastoralna Tirena in znamenita enodejanka Novela od Stanca (= Šala z Olipom).

Raziskovanju dramatike se je posvečal še naprej, in sicer se je posvetil Jožetu Moškriču, ki je bil doma v Dobrunjah pri Ljubljani, padel pa je kot partizan na Polici pri Grosupljem. Izdal je dve knjigi njegove dramatike: Rdeče cvetje slovenske dramatike in Venec slovenske dramatike.

Dolgan se je ukvarjal tudi s spominsko literaturo zidarja Jožeta Hameršaka in izdal dve njegovi knjigi: Skoz prvo svetovno in Skoz drugo svetovno. V prvi svetovni vojni je bil mladenič, v drugi mož. Ob stoletnici izbruha prve svetovne vojne bi bilo primerno ponovno izdati zelo posrečeno prvo Hameršakovo knjigo.

Posebno mesto zavzema Dolganova knjiga Sestrski jeziki s podnaslovom Doživljanje in učenje slovanskih jezikov (1993). Dolgan si je prizadeval, da bi se odnos Slovencev do slovanskih jezikov spet začel ogrevati, zato je v ta priročnik uvrstil tudi svoj Razglas (manifest) o medsebojnem šolskem jezikovno-kulturnem spoznavanju med slovanskimi državami, narodi in manjšinami.

Kdaj napiše Dolgan kakšno prigodno pesem, običajno v obliki soneta, na primer ob obisku papeža Janeza Pavla II. v Sloveniji, dalje sonet o ustvarjanju arhitekta Marka Marina na Mirni na Dolenjskem in pisatelja Jožeta Topolovca Haložana (glej Oznanjenje, 2003, 1, 124).

Ko je začel predavati na Pedagoški akademiji v Ljubljani, se je Milan Dolgan leta 1971 opogumil in izdal v samozaložbi literarno knjigo (dodane so njene risbe) učiteljice in pesnice Ane Gale (1909–1944) pod naslovom *Pesmi, povesti*. Ana Gale je bila doma iz Grosupljega. V obširnem uvodu je zajel njeno življenje in tragiko. Prikazal je Anino naprednost in pobožnost. Na Grosupljem in v okolici je delovala za Osvobodilno fronto, in ko so jo leta 1943 zaprli, so jo prijatelji rešili. Domobranci pa so jo kmalu spet aretirali in jo ubili v Zalogu pri Škofljici. Dolgan je predaval o Ani Gale tudi v Varšavi na Poljskem, to predavanje je objavil v reviji Znamenje (1987, 1, str. 46-51) pod naslovom Osebnost in umetniško delo slovenske učiteljice Ane Gale. Tukaj je objavil predlog, da bi Ano Gale proglasili za slovensko svetnico.

Nasploh je o Galetovi največ pisal prav dr. Dolgan. Ker ima dobre stike z njenimi sorodniki, mu je uspelo priti do njene rokopisne literarne in likovne zapuščine. Ob stoletnici Aninega rojstva (2010) je izšla njena otroška poezija skupaj z njenimi slikami. Zbirko je sama uredila pod naslovom *Skozi našo vas*. V knjigi si sledijo: tipkopis vsake pesmi, nato Anin rokopis te pesmi in še njena lepa barvna ilustracija. Knjiga je izšla v Domoznanski zbirki občin Grosuplje, Ivančna Gorica in Dobrepolje v založbi Mestne knjižnice Grosu-

plje. V spremni besedi dr. Dolgan predstavlja Anino življenje in otroško pesništvo in svoj spis zaključí s citatom iz spisa Anine sestre Minke: »Odvedli so jo grdi, hudobni možje. Storili so ji hudo – najhujše. Zakaj? Najbrž zaradi njene dobrote.«

Kadar so v Grosupljem govorili o pesnici Ani Gale, so na prireditve povabili Milana Dolgana kot najbolj kompetentnega poznavalca njenega značaja, usode in pomena. Večkrat je razgrinjal pred nami njeno zgodbo, tudi v decembru leta 1990 tik pred osamosvojitvijo, pa nedavno ob razstavi njenih slik in predstavitvi knjige Skozi našo vas. Na osnovi Dolganovega raziskovanja bo lažje sestaviti Anino čim popolnejšo bibliografijo.

Dr. Metod Turnšek (1909–1976), stiški pater cistercijan, je v ospredju Dolganovega literarnozgodovinskega preučevanja v zadnjem desetletju. Metod Turnšek je bil sicer doma na Budini pri Ptujju na Štajerskem, a je živel v samostanu v Stični že v času gimnazijskega šolanja, potem pa je bil v Stični posvečen in je tukaj in v Ljubljani deloval do konca vojne, pa tudi kasneje je ohranjal tesne stike. Že leta 1936, ob pomembni obletnici skoziškega samostana, je v Bogoljubu objavil v več nadaljevanjih reportažo *Stoji, stoji tam sivi samostan*.

Tedaj so v Stični uspešno uprizorili tudi Turnškovo igro o ustanovitvi samostana: *Potujoči križ belih menihov*. Po vojni je Metod Turnšek deloval med slovensko manjšino v Italiji in na Koroškem v Avstriji.

Dr. Dolgan je leta 2007 skupaj z dr. Rozino Šventovo v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani pripravil razstavo o Metodu Turnšku. Takrat je izšla tudi njegova obsežna monografija *Dr. Metod Turnšek urednik in časnikar*. Izšla je v sozaložništvu dveh zamejskih založb iz Trsta in Celovca. Ob stoletnici Turnškovega rojstva je bila postavljena lepa razstava tudi v Stični v Muzeju krščanstva, pri Celjski Mohorjevi družbi pa je izšla Turnškova knjiga *Domače stezice: od Drave do Jadrana*, ki jo je uredil dr. Dolgan in vsebuje njegovo obsežno spremno besedo. O Turnšku je dr. Dolgan tedaj predaval na Ptujju.

Založba Družina pa je v Dolganovi ureditvi začela izdajati Turnškove prozne spise. Osnovana je bila knjižna zbirka z naslovom *Metod Turnšek: Epika, povesti in romani*. Doslej so izšle knjige: *Božja planina*: zgodovinska višarska povest; *In hrumela je Drava*: medvojni roman; *Stoji na rebri grad*: zgodovinski roman; *Med koroškimi brati*: medvojni roman, *Črni Hanej*: zgodovinski roman. Za tisk je že pripravljena knjiga *Na Višarjah zvoni*: medvojni roman.

Tu smo omenili Dolganove knjige. O obeh naših literatih (Galetova, Turnšek) pa objavlja pomembne prispevke tudi v periodičnem tisku. O Turnšku večkrat predava pri Slovenski matici.

Spoštovani gospod doktor, najprej čestitke ob Vašem okroglem jubileju, 80-letnici. Že samo seznam publikacij, ki ste jih napisali o omenjenih osebnostih, ni kratek, podaljša pa se še z razpravami. Lahko poveste, kakšen sistem imate, kakšen imate dnevni ritem, da ste tako učinkoviti?

Potem ko sem bil leta 1998 upokojen, sem presodil, da moram urediti še dve literarni knjigi, poleg tega da sem dolgoval še nekaj razprav. Svoj kabinet na Pedagoški fakulteti na Kardeljevi ploščadi sem s težkim srcem zapuščal, vendar sem ga potem popolnoma opustil in izključil. Nisem bil pa vaje delati doma. Svoj novi »kabinet« oziroma delovni prostor ali delovno mesto sem našel v veliki čitalnici v Narodni in univerzitetni knjižnici, seveda pa tudi v Časopisnem in v Rokopisnem oddelku. Bila mi je bliže kot Slovanska knjižnica, ki se je preselila za Bežigrad. To niti ni bila novost, kajti že kot študent sem zahajal v NUK ob vsaki priložnosti, tudi po večerji, ker je bila knjižnica takrat odprta do devetih. Zdaj je tako, da ponavadi zgodaj zjutraj in del dopoldneva delam doma ob računalniku, ki mi ga pomaga »krotiti« sin Janko, potem pa odhitim bodisi z biciklom bodisi z avtobusom v NUK. Tam sem odlično postrežen ali pa si delo prinesem s sabo, vmes pa skočim še na kakšno predavanje ali knjižno predstavitev. K moji učinkovitosti znatno prispeva redna in zdrava domača prehrana. In poleg tega pohodi na Golovec in vrtnarsko izživljanje na slabo rodovitnem Ljubljanskem barju.

Desetletja se že ukvarjate z literarnim opusom pesnice Galetove. Vaša starša sta bila tudi učitelja. Kdaj ste vzpostavili stik z njo in njeno zgodbo?

Galetova je prišla v moj domači rojstni kraj Sevnico ob Savi leta 1939, in sicer je bila nastavljena za pouk otrok z motnjami v duševnem razvoju, ki je bil takrat tam ustanovljen. Ni pa bil ta oddelek v kateri od šolskih stavb, ampak v trgu pod župniščem. Moja mama je bila radovedna in je prišla v Anino učilnico gledat in poslušat. In mene otroka je vzela s sabo. Star sem bil kakšnih šest let. Ana je prišla k nam domov nagovarjat mojega očeta, da je igral Miklavža. Malo pred začetkom vojne sem v tako imenovani »nemški šoli« sodeloval v otroški igrici, ki jo je režirala Galetova. Bili smo palčki in vile, in še zdaj vem, kaj smo peli in kako smo se pregibali. Kot je znano, sta Galetovi učiteljici pred nemško izselitvijo zbežali iz Sevnice v Grosuplje. Takoj po nemški zasedbi Štajerske so sevnške učiteljice v šoli pozvali, da napišejo svoj življenjepis v nemščini. Ana ga je napisala v slovenščini in dodala: "Slovenka sem in Slovenka bom ostala." Moja mama je pripovedovala, da je v Ljubljani srečala Ano, ki ji je zaupno pripovedovala o partizanih.

Za moje literarno ukvarjanje z Galetovo je bilo odločilnega pomena to, da je, ko sem bil študent, Anina prijateljica Minka Črnugelj pripeljala iz Metlike na izlet na Koroško Belo svoj razred in da je pri nas prenočevala in pripovedovala, da ima ohranjenih v prepisu nekaj Aninih pesmi iz vojnega časa. Poslala mi jih je. Zelo so me pritegnile. To je moralo biti okrog leta 1955. Anina knjiga je dozorevala počasi.

Ana Gale za časa življenja ni objavila veliko del. Kako ste prišli do njenega gradiva?

Aninih pesmi, ki si jih je bila prepisala Minka Črnugelj, je bilo sedem. Rokopisno pesniško zapuščino je hranila Anina sestra Minka. Obiskala sva jo skupaj z mamo v Boštanju pri Sevnici. Kmalu mi jo je zaupala. Bilo je več zvezkov, ki so se ohranili zakopani v Grosupljem na domačem dvorišču, nekatere pa je vlaga uničila. Hkrati sem v Študijski knjižnici v Kranju prepisoval Anine pesmi in prozo iz znane predvojne revije Vigred in iz drugega časopisja. Gradivo iz dijaške dobe in korespondenco sem kasneje dobil pri Anini sošolki Anici Lenarčič Pizzulin v Ljubljani. Ana je gotovo sama urejala pesniško zbirko oziroma celo več pesniških zbirk. Popolnoma dokončno je uredila in ilustrirala otroško zbirko **Skozi našo vas**, in ta rokopis je ohranil Anin nečak Franc Perme. Dobil sem ga na vpogled šele v času po znameniti razstavi in proslavi o Ani Gale, ki so jo priredili v Sevnici ob stoletnici njenega rojstva (2009).

Gradivo je v privatni lasti. Imate težave pri dostopu do njega in kako bi bilo mogoče gradivo preusmeriti v namenske institucije?

Razen za omenjeni rokopis **Skozi našo vas** se za ostalo gradivo, ki sem ga bil vrnil lastnikom, po izidu knjige leta 1971 nisem več zanimal. Tudi moram reči, da nisem zainteresiran, da bi urejal kakšno novo izdajo, tudi če bi do takšne ponudbe prišlo. Potrebno je, da se tega loti še kdo drug in mlajši. Hvalevredno bi bilo, da bi se občina Grosuplje oziroma njene ustanove načrtno prizadevali, da bi rokopisi prišli od zasebnih lastnikov v last Narodne in univerzitetne knjižnice, tako kot je po zaslugi dr. Mihaela Glavana tam že nekaj gradiva. Kolikor imam gradiva jaz sam, kar pa so samo prepisi, bom v kratkem vse predal rokopisnemu oddelku v NUK.

Ali o Ani Gale obstaja še kaj gradiva, ki bi ga veljalo objaviti?

Kot je znano, sem v Anino knjigo uvrstil njeno celotno pesništvo iz časa vojne. To je zbirka **V izgnanstvu**. **Risa**, pri čemer »izgnanstvo« pomeni tako Anin položaj, ker je zbežala iz Sevnice, kot položaj ljubljene fanta Risa (Borisa), ki se je zatekel v Grosuplje iz Celja. Knjiga vsebuje tudi celotno predsmrtno zbirko **Predica**, ki jo je Ana podarila mojstru v tovarni Motvoz in platno. Zadnja pesem v tej zbirki ima naslov **Prerokovanje**; v tem besedilu sem zaradi samocenzure, da ne bi žalil partizanstva, izpustil besedi »rdeča zvezda«. Ugotovil sem, da se je izgubila še ena zbirka iz časa vojne, ki je imela naslov **Šopek**. Jaz pa sem dal ta naslov izbranim Aninim pesmim iz predvojnega časa. Poudarjam, da so to od mene »izbrane« pesmi, torej bi jih bilo mogoče izdati še precej več; meni so bile najlepše, najbolj zrele in najbolj zanimive pač pe-

smi iz vojnega časa. Upoštevati bi bilo mogoče objavljene pesmi, pa tudi štiri ohranjene rokopisne zbirke, ki imajo naslove: **Prvenčki ali Slepe miške, Vzdihi, Zaprtki, Raglje**. Zanimivo in dokaj obsežno je tudi Anino zgodnje pesništvo in proza iz časa, ko je obiskovala učiteljišče. Anina pesnitev **Trubadurski spevi. Diklici**, ki sem jo uvrstil, je literarno in človeško izredno pomembna in zanimiva.

Omenjali ste še njeno prozno delo *Praproška roža*, ki govori o deklici z dvorca Praproče pri Grosupljem. Obstaja možnost, da bi prišlo sedaj do objave tega dela?

Kratka povest **Praproška roža** je izšla v dijaškem listu **Deteljica**. V roke mi je prišel tudi dijaški list **Mlada Zora**. Ana je bila glavna urednica in pisateljica teh dijaških glasil. Ne vem več, od kod sem ju jaz dobil na vpogled: ali od gospe Pizzulinijeve ali morda iz arhiva na učiteljišču. Spominjam se tudi lepe barvne ilustracije Praproške rože. To Anino mladostno delo se mi je zdelo zelo romantično in manj zanimivo kot Trubadurski spevi. Vendar bi bilo treba še enkrat preveriti moje stališče. Gre tudi za zakonito razliko med poezijo in jurčičevsko prozo. Zanimiva je tudi kasnejša povezava Ane z družino Adamič, to je v času vojne. Adamiči so bili namreč lastniki gradiča Praproče, ki zdaj žalostno propada. Jaz žal Praproške rože nisem prepisal.

Obstaja možnost, da bi izšlo njeno zbrano delo?

Uporabili ste zanimiv izraz »zbrano delo«, kajti od mene izdana knjiga je gotovo Anino izbrano delo. Mislim, da sem imel izostren občutek, da je treba objaviti le tisto, kar je bolj vredno. Z današnjega stališča, ko zanimanje za Ano Gale ni usahnilo, ampak se je še celo povečalo, pa je misel ali načrt o Aninem zbranim delu utemeljen in vreden upoštevanja. Seveda bi se moral urednik zares potruditi. Ne vem, ali bi bilo možno uresničiti Anino zbrano delo v sklopu znane vseslovenske edicije, ki je izhajala pri Državni založbi in še izhaja, ali pa le v okvirih pokrajinskega grosupeljskega in dolenjskega književnega udejstvovanja.

Sedaj se bolj intenzivno ukvarjate z delom dr. Metoda Turnška. Kdaj ste zaznali, da se ga je potrebno celoviteje lotiti?

Menda je bilo okrog leta 2004, ko sem potreboval neke podatke o slovenski zdomski in zamejski književnosti. Pregledal sem več preglednih opisov in med avtorji slučajno naletel na dr. Metoda Turnška. Zainteresiral me je kot pisatelj-duhovnik, zlasti pa mi je padel v oči njegov roman **Med koroškimi brati**, kajti zaslutil sem, da med drugim prikazuje idejnost slovanske vzajemnosti. Naročil sem ta roman v Narodni in univerzitetni knjižnici in sem bil ob branju več kot zadovoljen. Naslov pomeni, da so med vojno nacisti pripeljali na Koroško cel vlak mladih prisilnih delavcev iz Poljske in Ukrajine, zato da bi delali v tovarnah in na kmetijah, medtem ko so domače fante mobilizirali v nemško vojsko. V neki slovenski veleposestniški družini blizu Škocjana ob Klopinskem jezeru pa s temi prisilnimi delavci in delavkami niso postopali kot z brezpravno rajo, ampak razumevajoče in človeško. Domači sin se zaljubi v Poljakinjo ... Pisatelj razvije roman v široko sliko evropskega in koroškega dogajanja med vojno, vključujoč slovenske koroške upornike, ki so se že več let skrivali, ker niso hoteli služiti v Hitlerjevi vojski. Potem sem začel prebirati še druga Turnškova dela in sem spoznal, da je kot književnik premalo poznan in cenjen. Zvedel sem, da Turnškovo gradivo v samostanu v Stični raziskuje France Baraga, in ta me je vpeljal v samostan. Npopolno Turnškovo bibliografijo mi je odstopil tudi Drago Samec. Stiški opat dr. Anton Nadrah mi je navrgel idejo, da bi bilo dobro kaj storiti za oživetev Turnškove literature, ker se bliža stoletnica rojstva. Kmalu sem spoznal, da je bil Turnšek ne le pisatelj, temveč pomembna osebnost, dejavna na raznih kulturnih in družbenih področjih. Odprlo se je široko polje raziskovanja in objavljanja.

Turnšek je dolgo živel na Rebrci nad Železno Kaplo na Koroškem. Kako je z njegovo rokopisno ostalino?

Ko je dr. Metod Turnšek januarja 1976 umiral, je želel, da bi ga pokopali v njegovem redovnem samostanu, to je v Stični. Prijatelj, med njimi stiški opat Rafael Ašič, so to uresničili. Mladi Anton Nadrah in še en

sobrat sta z Rebrce pripeljala v Stično rokopisno zapuščino in precej knjig iz samozaložniške zaloge. To je neprecenljivo bogastvo. Turnškov naslednik in sedanji župnik v Železni Kapli Polde Zunder je nameraval pripraviti posebno koroško razstavo o Turnšku, na kateri bi se morda odkrilo kaj novega. Vendar do tega ni prišlo. Med raznimi dodatnimi rokopisnimi najdbami naj posebej izpostavim to, da mi je urednik Celovške Mohorjeve družbe Franc Kattinig podaril obsežen tipkopis z mnogimi zanimivimi popravki ravno za omenjeni roman *Med koroškimi brati*. To gradivo sem zdaj že izkoristil in ga pred kratkim izročil v arhiv stiškega samostana. Kmalu nameravam izročiti tja tudi drugo gradivo, ki se mi je nabralo v letih mojega turnškovega raziskovanja.

Kaj pa ostalina na Primorskem v Italiji?

Prvih deset let po vojni je dr. Turnšek živel v Trstu in drugod v italijanskem zamejstvu, zato sem res pričakoval, da bom našel kaj tam. Vendar zapuščina v Trstu delujočega Turnškovega somišljenika in rojaka Franca Jeze ni ohranjena. Prav tako ni ohranjena zapuščina goriškega prelata in kulturnega delavca dr. Rudolfa Klinca, ki pa je v obsežni objavljeni razpravi brž po Turnškovi smrti opisal njegovo duhovnost in navedel precej odlomkov iz korespondence. V Trstu je Martin Jevnikar bil ne samo Turnškov dobri ravnatelj na srednji šoli, ampak tudi zvest spremljevalec in opisovalec njegovih knjig. Na Opčinah nad Trstom pa sem pri dveh družinah naletel na zanimivo Turnškovo korespondenco in na spominjanje teh tesnih pisateljevih prijateljev: to je gospa Gabrijela Beličič, ki je medtem že pokojna, in pa družina profesorice Krasulje Suhadolc Simoniti. V Trstu je brž po vojni tesno prijateljeval s Turnškom tudi kasnejši znameniti slavist v Ameriki dr. Rado Lenček, in pridobil sem po zaslugi dr. Rozine Švent njegovo bogato korespondenco s Turnškom. Ne gre pa samo za pisno zapuščino; na primer gospod Ivo Jevnikar, Tržačan, sin omenjenega Martina, mi je pred kratkim omogočil razkritje življenjskega ozadja v Turnškovem romanu *Na Višarjah zvoni*.

Bi lahko povedali nekaj več o Vašem raziskovanju Turnškovega romana *Na Višarjah zvoni*?

Roman je izhajal najprej v časopisju, šele čez deset let (1969) ga je Turnšek izdal kot knjigo v Gorici. Vendar stoji v knjigi oznaka »Prva knjiga«, in Turnšek je tako rekoč do smrti izjavljal, da pripravlja drugo knjigo ali drugi del. V literarni zapuščini v Stični sem našel več pisateljevih rokopisov, ki jih lahko označim kot nadaljevanje tega romana, vendar med seboj nekateri od teh spisov niso povezani. Iz njih je razvidno, da se glavnina dogajanja seli z Višarj in Kanalske doline v sam Trst, tako da lahko rečem, da je ta roman tržaško-višarski. Poleg tega je zanimivo dogajanje na Hrvaškem, v Vinkovcih in v Zagrebu. Da je v romanu zajeta tudi Beneška Slovenija, je že znano. V novi izdaji romana, ki bo izšla pri založbi Družina, bom te Turnškove dodatne spise iz zapuščine priključil, kar bo za bralce velika novost in zanimivost. Naj povem še to, da je opremo za naslovnico romana *Na Višarjah zvoni* Turnšek prevzel po lepi razglednici Maksima Gasparija, ki prikazuje mladeniča, oblečenega po mestno, kako stoji in moli pred kapelico, nad katero se dvigajo visoke gore, podobno kot nad Višarjami. Nastanek te Gasparijeve slike mi je pomagal razjasniti Drago Samec.

Tudi pri Turnšku ste iskali žive priče njegovega delovanja na Primorskem in na Koroškem. Prosim, da poveste še kaj o tem.

Teh živih prič je veliko, čeprav se čas hitro odmika. Gospa Marija Inzko je pomagala urejati koroško kulturno revijo *Vera in dom / Družina in dom*, v kateri je Turnšek nekaj časa sodeloval zelo intenzivno in pripomogel, da je bila takrat vseslovensko pomembna. Dr. Franc Vrbinč, ki je bil tudi na Koroškem prišlec iz matične Slovenije (iz Šmarja - Sapa), je na primer odločilno pripomogel h končni ureditvi Turnškovega zgodovinskega pustolovskega romana *Črni Hanej* in je bil sploh Turnškov literarni zaupnik. Nužej Tolmajer je poslušal Turnškova predavanja iz literature in zgodovine na kmetijski šoli in bil živa priča Turnškovega časnikarskega udejstvovanja pri celovškem *Našem tedniku*. Janko Olip (Kališnik) na Selah je pripovedoval, kako sta prijateljela z njegovim očetom, ki je bil eden od graditeljev cerkvice na Sedelcah,

kjer je Turnšek maševal za uspeh predsednika Kennedyja. Vlado Hajnžič na Rebrci je Turnška prevažal z motorjem in z avtom na njegovih neprestanih opravkih »po Koroškem in Kranjskem«. Pisatelj Alojz Rebula je bil Turnškov kolega kot profesor na nižji srednji šoli pri Šentjakobu v Trstu in Turnškov literarni tekmeec ali sopotnik. Gospa Gabrijela Beličičeva je srečevala Turnška že pred vojno na primer v gradiču Podsmreka pri Višnji Gori, po vojni pa je bil Turnšek stalni gost v njihovi družini na Opčinah. Jože Peterlin je odlično dramatisiral Turnškovo zgodovinsko povest o nastanku višarske božje poti Božja planina in jo režiral na tržaškem radiu. Gospod Dušan Jakomin je spremljal Turnška kot stanovanca pri Jakobu Ukmarju v Škednju pri Trstu in ohranil nekaj korespondence. In tako dalje.

Omenjate zvezo pisateljev Metoda Turnška in Ivana Zorca. Se da ta tema na kakšen način dokumentirati iz arhiva?

Žal v arhivu ni nobenih dokumentov ali podatkov. Kot je znano, je leta 1961 izšel v reviji Vera in dom zanimiv Turnškov literarnozgodovinski spis Stiški samostan v slovenskem slovstvu. V njem pisatelj označuje Jurčičevo povest Jurij Kozjak slovenski janičar, ki jo je bil Turnšek že prej izdal kot posebno dijaško knjigo v Trstu s svojo spremno besedo. »Ljudska pripoved, vendar podana napeto in zanimivo, kakor so v starih časih sploh znali bajati kmečki očanci.« Nato pripoveduje, da se pisatelju Ivanu Preglju, ki je hodil v Stično poučevat gimnazijski razred, ni posrečilo napisati kaj o stiški zgodovini. Končno pripoveduje o pisatelju Ivanu Zorcu, ki je bil dve leti gost v Stični in je pisal veliko povest Beli menihi, pri čemer pa je potožil mlademu Metodu Turnšku, da ima težave, kako bi opisal razpust samostana na zahtevo Jožefa II. Ta odlo-mek (poslovilni opatov govor) je Zorcu napisal korajžni Turnšek. Vsekakor lahko občudujemo takratnega opata dr. Avgušтина Kostelca, kako načrtno in odločno je znal skrbeti za to, da je stiški samostan v času med dvema vojnama napredoval in slovel tako v gospodarskem kot tudi v kulturnem pogledu.

Hvala Vam za ves trud ob izdajah naših literatov in hvala za te odgovore.

Dr. Milan Dolgan v Slovenski matici predava o Metodu Turnšku

ZDENKA CERAR*Marija Samec**

Zdenka Cerar, z deklinškim priimkom Prusnik, slovenska pravnica, telovadka, političarka in javna delavka, se je rodila 17. septembra 1941 v Ljubljani »na Zaloški 13, v stari hiši z ganki, ki še vedno stoji taka, kot je bila.« Njeni starši so bili delavni in skromni, mama je bila šivilja, oče pa natarar. Po osnovni šoli je obiskovala klasično gimnazijo, kjer so poučevali latinščino in staro grščino in jo usmerili v humanistične vede. Študij je nadaljevala na Pravni fakulteti v Ljubljani, kjer je diplomirala leta 1966.

Po pripravništvu in pravosodnem izpitu je najprej službovala na Ministrstvu za finance, leta 1969 pa je kandidirala za mesto tožilke in pričela svojo pravosodno kariero kot namestnica občinskega javnega tožilca (do 1974), okrožnega oziroma temeljnega javnega tožilca (1974–1981), namestnica višjega tožilca v Ljubljani (1981–1995) ter vrhovna državna tožilka na Vrhovnem državnem tožilstvu

Republike Slovenije (1995–1999), od 11. marca 1999 pa generalna državna tožilka RS kot prva ženska na mestu generalne državne tožilke. Za svoje delo je bila leta 1984 odlikovana z državnim odlikovanjem, z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo.

Kot generalna tožilka se je borila za samostojnost tožilstva izven politike. Tedaj ni bila članica nobene politične stranke. Leta 2004 je bila predvidena za predsednico svetovnega združenja državnih tožilcev, vendar se je odločila, da gre na ministrsko mesto, ker je bila Slovenija tik pred vstopom v Evropsko skupnost in je bilo treba uskladiti zakonodajo. Pri tem delu je bila Zdenka Cerar zagotovo najbolj utečena. Med 20. aprilom in 3. decembrom 2004 je bila ministrica za pravosodje Republike Slovenije, torej do zamenjave vlade.

V strokovnem pogledu je ohranjala stik z osnovnim poslanstvom. Več mandatov je vodila Društvo državnih tožilcev, bila je članica komisije za pomilostitve pri predsedniku države in kot eksaminator je bila članica izpitne komisije za pravosodne izpite.

Zdenka Cerar se je v svoji službeni karieri veliko ukvarjala z mladinskim kriminalom; zaradi njene zaščitniške narave so jo sodelavci na tožilstvu imenovali »mama«.

Bila je članica izvršnega odbora Konference generalnih tožilcev Sveta Evrope in drugih forumov, a je tožilsko kariero prekinila s kandidaturom za mesto ministrice za pravosodje.

Sodelovala je v vladi v senci, vodila odbor za pravosodje in bila predvsem aktivna v komisiji za spremembe statuta.

Leta 2004 se je včlanila v Liberalno demokracijo Slovenije. V Grosupljem je bila izvoljena za predsednico lokalnega odbora LDS in na mesto svetnice LDS v občinskem svetu, kjer jo je dohitela smrt.

Na njeno delo tožilke zasledimo sicer več kritičnih člankov v časopisju, a čas bo pokazal, da je poskušala biti poštena bolj, kot so ti članki.

* Grosuplje, Ljubljanska 35, prof. in bibliotekarka

Zdenka Cerar (rojena Prusnik) je bila že v gimnaziji odlična gimnastičarka, dvakrat mladinska državna prvakinja, bila je med najboljšimi seniorkami Jugoslavije in članica državne reprezentance, po končanem tekmovalnem obdobju pa trenerka in sodnica. Bila je med ustanovitelji športnega društva Pravnik, v katerem je 20 let vodila žensko odbojgarsko ekipo.

Z bodočim možem Mirom Cerarjem sta telovadila v telovadnici Narodnega doma, ko je imel Miro 13, ona pa 11 let. Oba sta bila zaljubljena v isti šport – v gimnastiko. Iz običajnega poznanstva in srečanj ob treningih in na tekmovanjih se je na eni od tekem rodila ljubezen, ki je leta 1963 pripeljala do poroke na ljubljanskem magistratu. Istega leta se je rodil sin Miro, leta 1968 se je družina povečala za hčerko Alenko, leta 1980 pa se je rodila še Vesna.

Družina Cerar je našla svoj dom v predelu Pod gozdom pod Koščakovim hribom v Grosupljem. Z možem, slavnim slovenskim gimnastikom in olimpijcem, pa tudi uglednim odvetnikom Mirom Cerarjem, je prišla v Grosuplje s posredovanjem še enega znanega slovenskega in grosupeljskega odvetnika Petra Čeferina, ki ji je po obravnavi na grosupeljskem sodišču pokazal poceni parcele.

Iz Ljubljane nista hotela daleč stran, v Grosupljem pa so bile v osemdesetih letih parcele po dostopnih cenah, sta se odločila za nakup. Prodala sta že začetno hišo na Barju in družina je pognala korenine v Grosupljem. Zdenki je bila vseč okoliška narava, pa to, da so bile vse potrebne stvari dosegljive peš in tudi do Ljubljane ni bilo daleč. Po mleko so vsak dan hodili v bližnjo vas Hrastje. Všeč ji je bilo celo to, da so se njuni trije otroci vozili v šolo v Ljubljano z vlakom in avtobusom, ker so vozači bolj pridni otroci v šoli in ker so vedeli, kdaj morajo priti domov.

Zdenka Cerar je bila članica Rotary kluba Grosuplje, članica Komisije za otrokove pravice pri Zvezi prijateljev mladine in članica razsodišča pri Rdečem križu Slovenije. Vsako leto je organizirala obdaritev rejniških otrok za dedka Mraza.

Kot občinska svetnica se je zavzemala za reševanje romske problematike, predvsem ko je postala predsednica komisije za romsko problematiko, kjer je vztrajala, da se romska naselja uredijo, se vpelje parcelacija zemlje, predvsem pa se uredi tudi kanalizacija in dostop do posameznih stanovalcev.

Zdenko Cerar smo v Grosupljem poznali kot prijazno, strpno, srčno gospo, ki je za razliko od mnogih, ne glede na njene pomembne funkcije, ohranila svojo preprostost, svoj človeški čut do vsakega, ne glede na njegov položaj. Svoje topline ni dajala samo družini, ampak vsem, ki so se družili z njo ali se z njo srečevali.

Zdenka Cerar je v svojem življenju enkrat že prelisičila smrt. Leta 1981 sta bila z možem Mirom na listi potnikov za Korziko, a na letalu, ki je strmoglavilo, ju ni bilo, saj je Zdenko premagala materinska skrb za bolno hčerko, zato sta ostala doma. Boj s hudo boleznijo pa je izgubila 28. avgusta 2013.

Za Zdenko Cerar ostaja praznina v njeni družini, med njenimi prijatelji, znanci, v pravniški stroki pa tudi v Grosupljem, ki mu je s svojo prisotnostjo in delovanjem dala svoj pečat velike ženske, velikega človeka.

GRADIVO

RISBE

Janez Gorec*

KAKO NASTANE RISBA ?

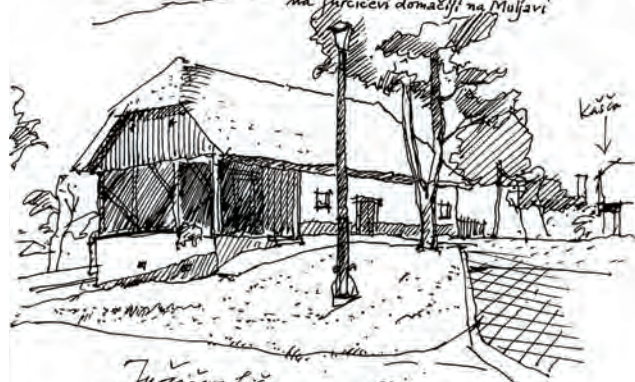
Običajno ob koncu tedna, ko se z Janjo zapeljeva v naravo in sproti fotografirava staro hišo, kozolec, skednji, stalo, štirno, čebelnjak etc. Fotko nato premešva v HP-ja, makar jo iz ekrana prerišem na celulozni medij.

Uporabljam grafitne mine tidot 7H-8B. Člečenje črt običajno traja 3-4 ure. Risbo nato montiram na predhodno pripravljene passe par tout. Sledi izbor ustreznega okvirja, dogovor z galeristom - tko, nalaganje v vitražnik, transport in montaža v dogovorjenem prostoru.

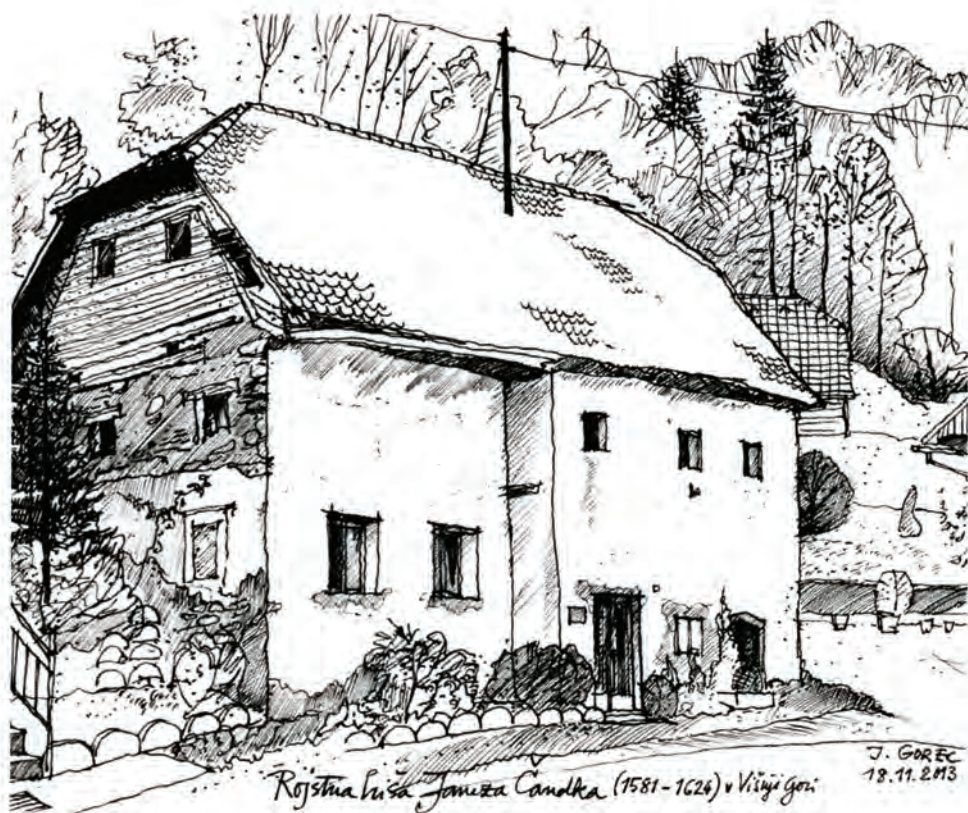
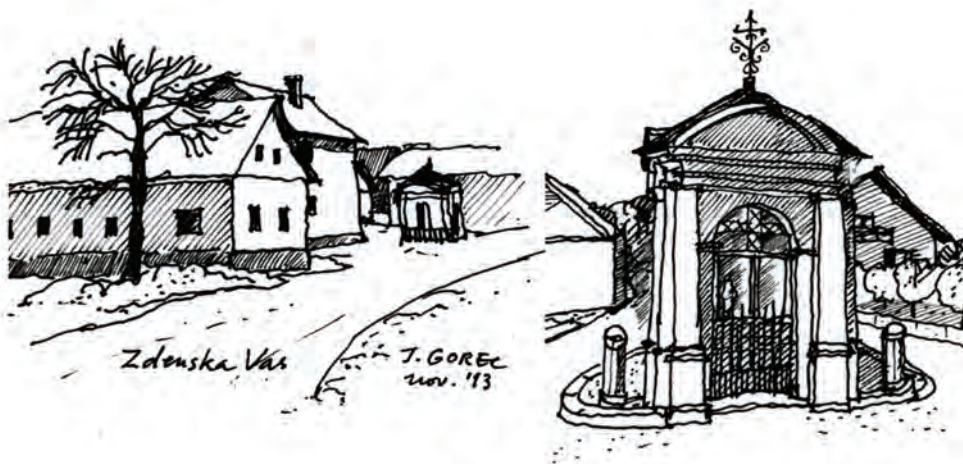
* Ljubljana 1113, Vodovodna 17

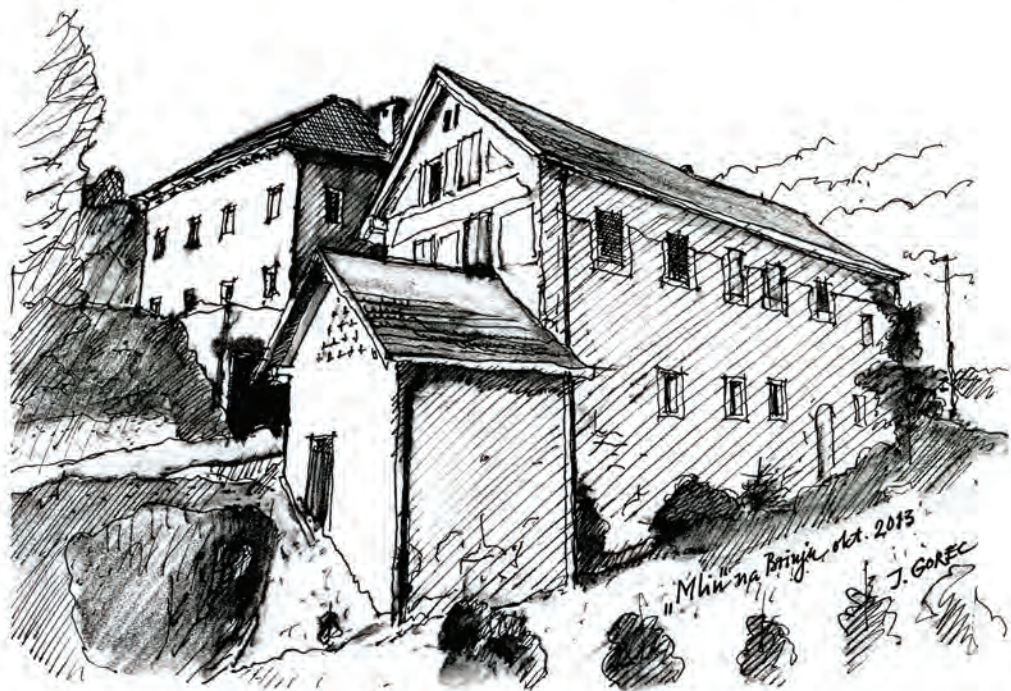
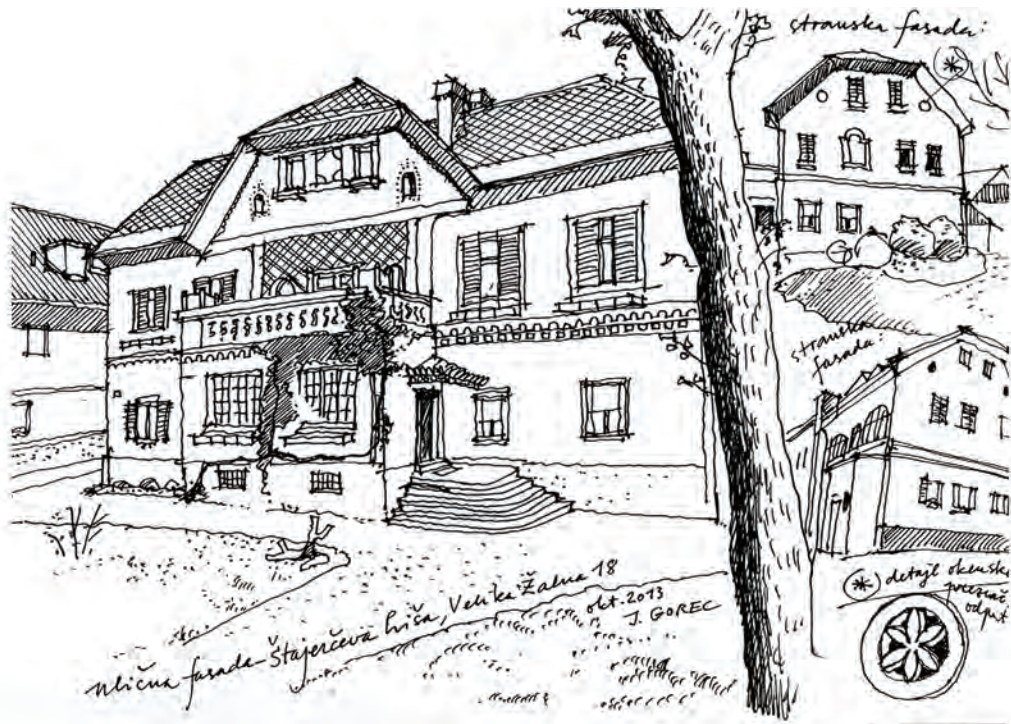

Kuća in štala
na Jurčičevi domačiji na Muljavi

Jurčičeva hiša
na Muljavi - obnovljena
sred štala in štala J. GOREC

BIBLIOGRAFIJA DOMOZNANSKIH PUBLIKACIJ ZA LETI 2012 IN 2013*Drago Samec*

Kriteriji za sestavljanje domoznanske bibliografije naših treh občin postajajo zaradi čedalje večjega števila založb in izdajateljev, ki so povezani z nami samo s svojim sedežem, nujno čedalje bolj selektivni.

Tako bibliografija zajema samo publikacije:

- katerih avtor (ali prevajalec, urednik) živi (ali je bil rojen) na našem območju,
- katerih tematika je vezana na ozemlje naših občin (ali obravnava občane).

Zajete so tudi manjše izdaje, zloženke in razglednice ter elektronske knjige, kolikor mi jih je uspelo zaslediti. Od periodičnih publikacij so zajeti še zborniki, ki izhajajo letno (in dvoletni zbornik).

Za zbiranje enot je potrebno iskati informacije v dnevnem in lokalnem časopisju in drugih medijih ter po terenu samem, osnova pa je vzajemni katalog slovenskih knjižnic Cobiss. Poti iskanja bi se zgladile, če bi izdajatelji spoznali, da publikacija zaživi le, če pride v knjižnico.

Bibliografija je sestavljena samo kot abecedno-imenski katalog za obe leti skupaj. Poskušal sem skrajšati zapise, zato so pri posameznih sklopih ponatisi navedeni sumarno ali so sploh izpuščeni. Seznamu je dodano neknižno gradivo in izbor za naše območje zanimivejših diplomskih nalog.

Ko se ozremo na - v teh dveh letih - izdane publikacije, pogled obstane na nekaj naslovih, posebej na krajevnih zbornikih: Prostovoljno gasilsko društvo Račna : 1911-2011, Samostan Stična : domovanje patra Simona Ašiča, Struge : župnija sv. Avguščina, Eda Škulja knjiga Škocjani in cerkve sv. Kancijana in najzajetnejši publikaciji arheologinje dr. Sneže Tecco Hvala: Magdalenska gora : družbena struktura in grobni rituali železnodobne skupnosti.

Izstopajoči sta posebej še dve knjigi skupne zbirke vseh treh občin, kjer nosi osrednji delež urednik dr. Mihael Glavan. Sedaj nam je izbral domačega pisatelja Ivana Zorca z naslovom Neznani Ivan Zorec ter Narodopisno knjižnico dobrepoljskega župnika Antona Mrkuna.

Več pozornosti so vzbudile še publikacije avtorjev Ralfa Čeplaka, Jakoba Müllerja, dr. Eda Škulja, zbornik Povedane, napisane in prebrane zgodbe, ki so jih zbrali učenci Osnovne šole Dobrepolje in druge. Domoznansko izstopajoči so zborniki šol in društev, predvsem kulturnih in gasilskih društev, kjer najdemo obilico zanimivih podatkov o bivanju kraja. Doslej so več publikacij izdali predstavniki tretjega življenjskega obdobja, sedaj pa se pojavljajo knjižice rosno mladih, dijakov in celo osnovnošolcev.

Vsaka publikacija pa kaže celovit trud avtorjev, vsaka nosi svojo zanimivo zgodbo nastanka in vsaka je vredna naše pozornosti.

V sedanji računalniški eri so na voljo tudi elektronske knjige, saj lahko listamo že npr. e-Desetega brata, zato so v bibliografiji tudi te publikacije.

Omeniti velja elektronski vir Drevored.si (Spletno mesto Grosuplje), vir se dnevno spreminja in dopolnjuje. Prav tako imajo na spletu dostopne domače strani različne inštitucije: občine, župnije, šole in podjetja, ki jih je za iskanje informacij potrebno sproti pregledovati, življenjski vek njihovih besedil pa je običajno kratek.

V času spletno dostopnih gradiv pa je opazen delež naših občanov pri tovrstnem sodelovanju. Opozoriti velja na zbiralca čebelarke literature iz Šmarja – Sapa Antona Koželja, ki je omogočil digitaliziranje več strokovnih časopisov, npr. Die Krainer Biene, Slovenska čebela ter zgodnje letnike Slovenskega čebelarja.

Na območjih naših občin je čedalje več tiskarn, ki vedno pogosteje postajajo tudi založnice.

Bolj aktivne tiskarne so bile v Grosupljem: Amset, Grafis trade, Kocman, Partner graf, Repovž, Silveco, Tipografija; na Spodnjem Blatu Čakš; v Ivančni Gorici Alfagraf, Impress in Tiskarna Ljubljana; v Ponovi vasi Grafika; v Šmarju – Sapu pa Center grafike, Čukec, Mišmaš ter Mardarina kot založba zvočnih posnetkov.

Od založb so v zajetih dveh letih delovale v Grosupljem: Društvo GOKUL Ekslibris, Eseni, Euroteh, Grafis trade (ob ostalih izdajah tudi s svojimi zbirkami žepnih romanov: Doktor, Dr. North, Dr. roman, Felicia Ljubezenski roman, Mala kuhinja), Knjigca, Padre (z zbirkami žepnih romanov Julija, Mala klinika, Petra in Stella), Partner graf in Žarek; v Ivančni Gorici Impress in Potovanje duše; v Stični Cistercijanska opatija in Muzej krščanstva na Slovenskem; v Škocjanu Župnija; v Šmarju – Sapu Buča in Razvedrilo; v Šentvidu pri Stični Ednas print in Markgrafika; v Zgornji Dragi Korekt plus, seveda ob občasnih samozaložnikih posameznih publikacij.

Periodika v letih 2012 in 2013:

FARNO pismo : Žalna. Žalna : Župnija. 21 cm.
2012, št. 1-24;
2013, št. 1-25. (Župnik Andrej Šink.)

FERDO : časopis OŠ Ferda Vesela Šentvid pri Stični. 63, 2013, št. 1 (jun.)- . Šentvid pri Stični : OŠ Ferda Vesela, 2013- . - 30 cm
Občasno. Nadaljuje štetje predhodnika Mlada livada.

GROSUPELJSKI odmevi : glasilo prebivalcev občine Grosuplje. Grosuplje : Občinski svet občine Grosuplje, 1995-. 34 cm. Mesečnik.
38, 2012, št. 1-12;
39, 2013, št. 1, 3-12. (Št. 2 so šteli k prvi številki kot št. 1-2, komplet!)

KLASJE : časopis občanov Ivančne Gorice. Ivančna Gorica : Občinski svet občine, 1995- . 42 cm.
(COBISS.SI-ID 65068544).
18, 2012, št. 1-10;
19, 2013, št. 1-10.

KOPANJSKI zvon : oznanila župnije Marije Vnebovzete, Kopanj. (Sproti dostopno na www.pgd-racna.si/kopanjski_zvon).
5, 2012, št. 1-26;
6, 2013, št. 1-26. /Župnik Janez Kebe.)

KRŠKI zvon : glasilo župnije Krka. Krka : Župnija. 21 cm.
9, 2012, št. 1-12;
10, 2013, št. 1-12. (Župnik Marko Burger, 400 izvodov.)

LIVAR-jeve novice : interni informator za zaposlene v družbi Livar. [Ivančna Gorica, Livar]. *Tekoče številke od začetka, 12 št. na leto, brez podatkov.*

MIHAELOVO pismo : oznanila župnije Grosuplje. Grosuplje : Župnija. 21 cm.
28, 2012, št. 1-18;
29, 2013, št. 1-18. (Župnik Janez Šket.)

MOJ info : Grosuplje, Škofljica, Ig, Dobrepolje, Ivančna Gorica : lokalne informacije in pomembni naslovi. Maribor, Praoko, [2013]. Zloženka ; 25 cm

Oktober 2013, [8] str. : ilustr.

Naslovi ter telefonske številke občin, zdravstvenih ustanov, lekarn ter pošt, sicer predvsem reklamno gradivo. Prva številka prispela 17. oktobra 2013.

NAŠ kraj : informativno glasilo občine Dobrepolje. [Dobrepolje : Občina Dobrepolje], 1995-. 30 cm. (COBISS.SI-ID 61404416)

18, 2012, št. 1-12;

19, 2013, št. 1-12.

NAŠ krmar - glej: Oznanilo: glasilo župnije Ivančna Gorica

NOVICE Malega Pariza : neodvisno glasilo stranke. [Ponikve, Dobrepolje : Odsek fantov]. 30 cm. 200 izvodov.

2012, št. [1];

2013, št. [1].

Vsako leto za pusta odsek fantov PGD Ponikve izda pustno in humorno obarvano glasilo.

ODPRTA srca : glasilo Vzgojno-izobraževalnega zavoda Višnja Gora. Višnja Gora : Vzgojno-izobraževalni zavod (Grosuplje : Amsset), 19??-. 30 cm.

(Gl. urednica Marina Ristić.)

2012/2013, 36 str. : ilustr. (Ob 65-letnici zavoda.)

OZNANILA župnije Stična. Stična : Župnija, 21 cm.

17, 2012, št. 1-12;

18, 2013, št. 1 (13.1.).

OZNANILA župnije Šentvid pri Stični. Šentvid : Župnija, 21 cm.

12, 2012, št. 1-23;

13, 2013, št. 1-22. (Župnik Jože Grebenc.)

OZNANILA župnije Šmarje - Sap. Šmarje - Sap : Župnija, 21 cm.

7, 2011-2012, št. 9-17 (januar do julij 2012);

8, 2012-2013, št. 1-17 (avgust 2012 - julij 2013);

9, 2012-2013, št. 1-7 (avgust do december 2013. Župnik dr. Bojan Korošak.)

OZNANILA župnije Videm-Dobrepolje. Videm-Dobrepolje : Župnija, 21 cm.

40, 2012, št. 1-25;

41, 2013, št. 1-27. (Župnik Franc Škulj.)

OZNANILA župnije Zagradec. Zagradec : Župnija, 21 cm.

12, 2012, št. 1-23;

13, 2013, št. 1-22. (Župnik Marko Žerovnik.)

OZNANILO : glasilo župnije Ivančna Gorica. Ivančna Gorica : Župnija, 1988, 20 cm.

24, 2012, št. 1-16 (11.11.). Nato se glasilo preimenuje v:

NAŠ krmar : glasilo župnije Ivančna Gorica. Ivančna Gorica : Župnija, 21 cm.

24, 2012, št. 16-17 + 2 št.: Od svet'ga Jožefa;

25, 2013, št. 1-19 + 2 št.: Od svet'ga Jožefa. (Župnik Jurij Zadnik.)

TABOR slovenskih pevskih zborov : pojo naj ljudje. Šentvid pri Stični : Tabor slovenskih pevskih zborov. 23 cm.

43, 2012, 56 str. (Uredil Ilija Bregar, 700 izvodov.)

44, 2013, 56 str. (Uredil Ilija Bregar, 700 izvodov.)

V Materini šoli : glasilo Bernardove družine. Stična : Cistercijanska opatija, 1985-. 30 cm. Urednik p. dr. Anton Nadrah, fotografije p. Branko Petauer.

Mesečnik. (COBISS.SI-ID 34724608)

27, 2012, št. 1-12;

28, 2013, št. 1-12.

VIŠNجان : glasilo krajevne skupnosti Višnja Gora. Višnja Gora (Mestni trg 21) : Krajevna skupnost, 1994-. 30 cm.

2012, št. 1-4;

2013, št. 1-4.

VRTNICA svete Terezije : interno glasilo Zavoda svete Terezije na Vidmu. [Dobrepolje : Zavod svete Terezije na Vidmu], 2007-. 30 cm. (Gl. urednik Vita Klein. 150 izvodov. Izhaja na dva meseca.)

2012, št. 31-36;

2013, št. 37-42.

ZBORNİK občin Grosuplje, Ivančna Gorica, Dobrepolje : gospodarska, kulturna in zgodovinska kronika / [glavni urednik Mihael Glavan]. Grosuplje : [izdaja skupina občanov], 1969-.

27, 2012, 216 str. : ilustr. ; 23 cm.

Zbornik je v nakladi 600 izvodov izšel v juliju 2012, predstavitev je bila 12.7.2012.

ZRNO : časopis za podjetne. Grosuplje : Območna obrtno-podjetniška zbornica, [199-]-. 30 cm. Mesečnik.

14, 2012, št. 176-186;

13, 2013, št. 187 (januar). (Zadnja številka. Uvodnik: Zrnu v slovo.)

ŽUPNIJSKI zvon : glasilo višnjegorske župnije. Višnja Gora : Župnija, 2004. 20 cm.

9, 2012, št. 1-9;

10, 2013, št. 1-24. (Župnik Janez Mihelčič.)

Publikacije:

ADAMIČ, Louis

Resnica o Los Angelesu / Louis Adamic ; iz angleščine prevedel Aleš Debeljak ; [spremni besedili Alenka Pirman in Marko Peljhan]. Ljubljana : Zavod Projekt Atol : Littera Picta : Združenje Slovenska izseljenska matica, 2012. 82 str. ; 17 cm. (Zbirka Re-lax).

Prevod dela: The truth about Los Angeles. 550 izvodov. Predgovor / Alenka Pirman: str. 7-8. Re-lax / Marko Peljhan: str. 11-13.

Avtor Louis Adamič (1898-1951) s Praproč pri Grosupljem je predvsem ameriški pisatelj slovenskega rodu. V tej knjižici je predstavljeno njegovo najbolj ostro besedilo o korupciji v Ameriki, ki je izšlo (1927) v tedaj zelo priljubljeni zbirki. Predstavitev obeh knjižic je bila v soboto, 15. decembra 2012, v prostorih Društva slovenskih pisateljev v Ljubljani.

ADAMIČ, Louis

The truth about Los Angeles / Louis Adamic ; [forewords by Alenka Pirman and Marko Peljhan ; translation of forewords Jana Renée Wilcoxon]. Ljubljana : Projekt Atol Institute : Littera Picta : Slovene Emigrant Association, 2012. 83 str. ; 17 cm. (Re-lax series).

300 izvodov. Foreword / Alenka Pirman: str. 7-9. Re-lax / Marko Peljhan: str. 11-13.

AHLIN, Stanka

Stanka / Stanka Ahlin ; [[avtorica uvodnega besedila], ilustracije] Sandi Zalar. Ljubljana : samozal., 2012 (Grosuplje : Partner graf). 145 str. : ilustr. ; 21 cm. 200 izvodov.

Na str. [2] portret avtorice Stanke, na str. 3-4 uvod Sandi Zalar. Stanka Ahlin (1929), rojena na Spodnji Slivnici kot Stanka Perme, p.d. Gruden. Poročena je bila s Francem Ahlinom, p.d. Frol, in živi v Grosupljem. Vsebinska zajema pregled njenega dela z vmesnimi naslovi: Vas domača - Spodnja Slivnica, Harmonika, Mama, Kako je ata šnops kuhal, Sončnice, Spomini na Algelco Verbek, Čas vojne in Povojno obdobje. Predstavlja njene spomine, ki jih podkrepijo tudi odlomki pesmi, vezanih na tematiko, anekdote, ustanovitev Društva podeželskih žena Sončnica – Grosuplje. Drugi del - Poezija, zajema še neobjavljene pesmi ter izdani zbirki poezije Sončnice in Spomini. Pesmi so posvečene rojstni vasi, sorodnikom, delu, kraju Grosuplje, boštanjskemu gradu, sledijo priložnostne pesmi, dodana je njej posvečena pesem najmlajšega sina. V uvodnem delu je ob pesmih nekaj Sandinih risb. Izstopa Sandina risba Sončnice na obeh platnicah.

AŠIČ, Simon

Domača lekarna patra Simona Ašiča. Recepti / [prenovil Jože Kukman]. Prenovljena izdaja, 5. ponatis. Celje : Celjska Mohorjeva družba : Društvo Mohorjeva družba, 2013. 518 str. : ilustr. ; 17 cm. 2.000 izvodov. Knjigi na pot / Anton Nadrah: str. 7.

Pater Simon Ašič (1906-1992), cistercijan, je živel predvsem v stiškem samostanu kot prior. Od vojne naprej se je trudil kot zeliščar, najprej za potrebe samostana, nato še za zunanje bolnike. Njegove zeliščarske knjige so uspešnice.

AŠIČ, Simon

Domača lekarna patra Simona Ašiča. Priročnik za nabiranje zdravilnih zelišč / [prenovil Jože Kukman]. Prenovljena izdaja, 3. ponatis. Celje : Celjska Mohorjeva družba : Društvo Mohorjeva družba, 2013. 222 str. : ilustr. ; 17 cm. 1.500 izvodov. Knjigi na pot / Janez Novak: str. 7-8. Vsebuje tudi: Življenje patra Simona Ašiča / Vojan Tihomir Arhar.

AUBREHT, Dejan

Tesnoba, dolgčas in obup : k filozofiji dionizičnega pesimizma / Dejan Aubrecht. Ljubljana : Društvo za teoretsko psihoanalizo, 2013. 201 str. ; 22 cm. (Zbirka Analecta). 400 izvodov.

Grosupeljčan Dejan Aubrecht je leta 2013 na Univerzi v Novi Gorici doktoriral z disertacijo Od evdajmonizma k dionizičnemu pesimizmu : tesnoba, dolgčas in obup. Disertacija je dostopna na: <http://www.ung.si/~library/doktorati/interkulturni/27Aubrecht.pdf>. Mentor Alenka Zupančič Žerdin.

BEDENIK, Marjana

(Ne)Sreča / [besedilo in oblikovanje besedil] Marjana Bedenik. Višnja Gora : Vzgojno-izobraževalni zavod, 2013. [10] f. : ilustr. ; 15 x 10 cm.

50 izvodov. Ročno vezan zvezčič pesmi avtorice Marjane Bedenik (1997), srednješolke. Pri oblikovanju platnic so sodelovali Tanja U., Katjuša, Evelyn, Nedim, Patrik in Sandra.

BRICELJ, Suzi

Suzi Bricelj : [Galerija Krka, Novo mesto, 15. 1.-25. 2. 2013] / [besedilo Tatjana Pregl Kobe].

Novo mesto : Galerija Krka, 2013. Zloženska, [6] str. : ilustr. ; 21 cm.

Dinamičnost, humor in jasna berljivost podob / Tatjana Pregl Kobe.

Slikarka in ilustratorica Suzi Bricelj (1971) iz Šmarja – Sapa je doslej ilustrirala 28 knjig, poleg množice učbenikov in objav v periodiki. Prejela je več nagrad, sedaj ustvarja v Ljubljani in predava na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani. V marcu 2012 je imela samostojno razstavo še v Mestni galeriji v Novi Gorici, za katalog je spremno besedo napisal likovni kritik Brane Kovič.

Cerovo - glej: Lotrič, Andreja: Pripovedka o Podlomarjih

ČEBELARSTVO in čebelarški muzej Koželj / Anton Koželj, Šmarje - Sap : Anton Koželj, [2012]. [12] str. : ilustr.

Ob otvoritvi Čebelarškega muzeja na domačiji Koželj v Šmarju – Sapi so izdali knjižico o svojem delu, kjer predvsem fotografije pripovedujejo o razponu njihove dejavnosti ter o ponudbi. Pomembno je, da so v muzeju zbrali tudi večino še dosegljive ostaline velečebelarja iz Podsmreke pri Višnji Gori, Emila Rothschilda (1836-1909).

ČEFERIN, Peter

Moje odvetniško življenje : petinštirideset let - petinštirideset zgodb in prav vse resnične / Peter Čeferin ; [ilustriral Izar Lunaček ; fotografiji Barbara Čeferin]. Ljubljana : Cankarjeva založba, 2012. 109 str. : ilustr. ; 18 cm.

2.000 izvodov. O avtorju: str. 108-109. Izšla je tudi elektronska knjiga, ki je dostopna na <http://store.apple.com>. Dr. Peter Čeferin (1938), odvetnik, je petinštirideset let dela v pravniškem poslu zaokrožil s zbirko 45 humorno-poučnih anekdot, za vsako leto po eno. Predstavitve knjig je imel od julija 2012 na različnih lokacijah po državi. Avtor živi v Grosupljem.

ČEFERIN, Peter

Valat / Peter Čeferin ; [ilustriral Izar Lunaček]. Maribor : Litera, 2013. 135 str. : ilustr. ; 17 cm. 800 izvodov. Zbirka 48 zgodb iz osebnega življenja, anekdotičnih črtic, od otroških spominov dalje. Na platnici je fotografija avtorja, vsako zgodbo pa dopolnjuje Lunačkova risba. Predstavitve je bila v Klubu Cankarjevega doma pred vabljenimi gosti v četrtek, 5. septembra 2013. Pogovor je vodil igralec Janez Hočevar Rifle, knjigo pa je - ob avtorju - predstavil urednik Orlando Uršič. V začetku marca 2014 je izšel že ponatis.

ČEFERIN, Rok

Meje svobode tiska : analiza sodne prakse Ustavnega sodišča Republike Slovenije in Evropskega sodišča za človekove pravice / Rok Čeferin ; [stvarno in imensko kazalo Nana Weber, Boštjan Koritnik]. Ljubljana : GV založba, 2013 (Grosuplje : Grafis trade). 313 str. ; 25 cm.

Predgovor / Ciril Ribčič: str. 9-21. 300 izvodov. Knjiga je tiskana disertacija pravnika iz Grosupljega.

ČEPLAK Mencin, Ralf

V deželi nebesnega zmaja : 350 let stikov s Kitajsko / Ralf Čeplak Mencin ; [spremna beseda Zmago Šmitek]. Ljubljana : Založba /*cf., 2012. 290 str. : ilustr. (Zbirka Varia).

350 izvodov. Kako zajahati kitajskega zmaja? / Zmago Šmitek: str. 243-249.

Mag. Ralf Čeplak Mencin, ki živi v Grosupljem, je kustos za Azijo, Avstralijo in Oceanijo v Slovenskem etnografskem muzeju v Ljubljani. Leta 2006 je v SEM na novi lokaciji pripravil veliko razstavo Srečavanja s Kitajsko, sedaj je pred nami knjiga, ki odstre zgodovino naših stikov vse od 17. stoletja dalje, ko so stiki začeli oživljati, pa vse do današnje poplave kitajskih restavracij, ki jih je po osamosvojitvi vse več. Razgrne tudi svoje poti srečavanja s Kitajsko, ki ga je zaznamovala za vse življenje, tudi o poti na Kitajsko in povsem detektivski sreči ob odkritju nagrobnika misijonarja Avgušтина Hallersteina.

ČERNO, Viljem

Ko pouno noči je sarce = Ko polno je noči srce = Co plen di gnot al è il cûr = Quando pieno di notte è il cuore / Viljem Černo ; [prevedli Ciril Zlobec ... [et al.] ; spremna beseda Jakob Müller ; fotografije Gorazd Lakovič, Alenka Veber]. Gorica : Goriška Mohorjeva družba ; Čedad : Kulturno društvo Ivan Trinko, 2013 (Grosuplje : Partner graf). 129 str. : ilustr. ; 22 cm.

Besedilo v terski slovenščini ter vzporedni prevod v slovenščino, furlanščino in italijanščino. Poeta, zemja anu besieda / Gjelmo Černo: str. 123. Pesnik, Zemlja in Beseda / Jakob Müller: str. 124-125. Un ômp, le su peruale e leso cjere / Renzo Calligaro: str. 126-127. Il poeta, la terra, la parola / (tradotto da G. Černo): str. 128-129.

Urednik Jakob Müller iz Grosupljega je stal prijateljske vezi s pesnikom in kulturnikom iz Terskih dolin v Beneški Sloveniji Viljemom Černom. Izbral je pesmi, ki Černa in okolje posebej označujejo. Nastala je lepa štirijezična zbirka, kjer je kot urednik tudi prevajal. Po maši, ki jo je daroval msgr. Alojzij Uran, je bil poseben dogodek še predstavitev zbirke na Bardu v Beneški Sloveniji na martinovo nedeljo, 17. 11. 2013. Predstavitvi knjige sta bili še 28. 11. 2013 v galeriji Ars na Travniku v Gorici in na knjižnem sejmu v Cankarjevem domu v Ljubljani.

DEBELJAK, Andrej (1977-)

Sr(e)čelov mojega veka / Andrej Debeljak ; [fotografije Saša Strnad]. Struge : samozaložba, 2012. 91 str.

Pesniška zbirka, prvenec domačina iz Strug v Dobrepolju, je razdeljena v tri skupine: Prazniki življenja, Brezsrčna in tat ter In vse se začne znova. Predstavitev knjige je bilo več, v Podgori v decembru 2012, večja pa je bila v sredo, 16. januarja 2013, v Knjižnici Dobrepolje, kot je navedeno v februarški številki občinskega glasila Naš kraj, 2013. Knjiga je izšla v samozaložbi, zato jo avtor sam prodaja. Knjiga je bila tiskana v Srbiji v nakladi 300 izvodov, od tega je šestino odkupila Občina Dobrepolje. Knjiga je dostopna sicer samo v knjižnici Osnovne šole Dobrepolje.

DESTOVNIK, Karel (1922-1944)

Enaindvajset pesmi za enaindvajset let življenja / Karel Destovnik Kajuh ; izbor pesmi in spremna beseda Matjaž Kmecl ; dokumentarna biografija Mihael Glavan. Ljubljana : Mladinska knjiga, 2012. 189 str. : ilustr. (Jubilejna zbirka / Mladinska knjiga.)

550 izvodov. Intimna in družbena usoda pesnika Kajuha / Matjaž Kmecl: str. 33-57. »Za mir bom govoril, ljubezen, svobodo« / Mihael Glavan: str. 59-178. Kajuhove zbirke in izbori: str. 179-182.

Dob pri Šentvidu - glej: Štepec, Dušan: Dob pri Šentvidu

Dobrepolje - glej: Dobropoljska dolina

Dobropoljsko vandranje

Godba Dobrepolje

Osnovna šola Dobrepolje

Tradicionalno Dobropoljsko vandranje

DOBREPOLJSKO vandranje : 2. dobropoljsko vandranje : Dobropoljska pot : pohod po rimski cesti Jerneja Pečnika, sobota, 8. 10. 2011. Zloženska, [6] str. : ilustr., zvd.

Vandranje s pohodi in tekom je bilo organizirano v soboto, 8. oktobra 2011. Na zloženci je označena trasa poti s postajami, z besedilom in fotografijami pa so opisani rimska cesta, miljniki in starinoslovec Ceste Jernej Pečnik.

DREVORED.SI (Grosuplje)

Škljoc [Slikovno gradivo] : [Koledar] 2013 / fotografije Drevored.si. Grosuplje : Drevored.si, [2012]. 1 koledar (13 f.) : barvne fotografije ; 30 x 21 cm.

Fotografije so nastale v občini Grosuplje, v okviru portala Drevored.si, za rubriko Škljoc.

DOB pri Šentvidu / priprava teksta Dušan Štepec ; fotografije: Gašper Stopar, Darja Gros, Janez Mežan, Boris Orel. Ivančna Gorica : Občina, april 2012. Zgibanka, [8] str. : ilustr. ; 15 x 21 cm. *Naklada 700 izvodov. Kraj Dob je predstavljen s temami: sakralna dediščina, Dobska uvala - primer krasa, ponori, Hrastov Dol, kozolci pod vasjo Dob in živa dediščina.*

DOBRODOŠLI v Zagradcu / besedilo Tanja Žuvela, Lojze Zupančič ; fotografije Peter Teichmeister. Zagradec : Turistično društvo in Turistično društvo Publius Maximus, junij 2013 (Grosuplje : Partner Graf). 16 str. : ilustr. ; 24 cm.

Naklada 3000 izvodov. Krajevna skupnost Zagradec ob Krki v občini Ivančna Gorica se tu predstavlja s kraji, Fužino, Štupnikovim mlinom, sakralno dediščino farne in podružničnih cerkva v Valični vasi, Gabrovki, Vališki gori ter z muzejem na Kitnem Vrhu.

FRELIH, Marko

Terra sancta 1910 / [avtor] Marko Frelih ; [angleški prevod Ljubica Klančar, Robert McKenzie ; fotografija Peter Naglič, Marko Frelih]. Stična : Muzej krščanstva na Slovenskem, 2013 ([Grosuplje] : Partner graf). 106 str. : ilustr. ; 30 cm.

Besedilo v slovenščini in prevod v angleščino. 500 izvodov.

Razstava v stiškem Muzeju krščanstva na Slovenskem, odprta od 8. avgusta do 22. septembra 2013, je bila posvečena spominu na vseslovensko romanje v Sveto deželo v letu 1910 pod vodstvom tedanjega škofa Jegliča. Iz našega okolja je bilo med romarji pet romarjev iz Dobrepolja ter kasnejši kopianjski župnik Ivan Kogovšek.

GARVAS, Melita

Melita Garvas : vpeta v radost : [Galerija Mestne knjižnice Grosuplje, 11. 7.-30. 8. 2013] / [besedila Melita Garvas, Darja Mihelič, Ksenija Medved ; foto Travnik]. Grosuplje : Mestna knjižnica Grosuplje; Ivančna Gorica : Javni sklad RS za kulturne dejavnosti, 2013. Zloženska, [4] str. : ilustr. ; 20 x 20 cm. *Slikarka, ilustratorica in likovna pedagoginja živi v Višnji Gori in dela kot vzgojiteljica kulturna animatorica v Vzgojno-izobraževalnem zavodu Višnja Gora. Deluje tudi kot umetnostna terapevtka. Razstava je nastala ob njeni 40-letnici, spremljajo jo njeni poetični zapisi.*

GEOCACHING : zaklad GC3FRRF : Mestna knjižnica Grosuplje / [fotografije Marjan Trobec ; family Bučar]. Grosuplje : [family Bučar], april 2012. 27 str. : ilustr. ; 19 cm.

Ovojni naslov Geocache točka ; Geocaching - kaj je to? ; Mestna knjižnica Grosuplje ; Zgodovina ; Dnevnik najdb in vtisov / Logbook.

Knjižica družine Bučar o zabavni igri iskanja zaklada po Grosupljem s pomočjo novih tehnologij za vse generacije.

GLASBENA šola Grosuplje

Zgodba iz Grosuplja! : 25 let : Pihalni orkester Glasbene šole Grosuplje. Grosuplje : Glasbena šola, december 2012. Zloženska, 1 CD (47 min), knjižica [7] str. : ilustr. ; 13 x 14 cm.

Vsebinska knjižica: Pihalni orkester Glasbene šole Grosuplje, člani Pihalnega orkestra v šolskem letu 2012/2013, dirigent Mitja Dragolič ter Mejniki in uspehi.

Obletnico 25 let orkestra so praznovali v petek, 14. decembra 2012, v avli OŠ LA Grosuplje s koncertom in izidom zgoščenke, v Mestni knjižnici Grosuplje pa so postavili razstavo. Na prireditvi so ob pihalnem orkestru nastopili še pevka Eva Černe ter zbori Corona, ArtVoicess in Zborallica.

Glavan, Mihael - glej: Destovnik, Karel: Enaindvajset pesmi
Mrkun, Anton: Narodopisna knjižnica

GLAVAN, Mihael

Neznani Ivan Zorec : 25. 7. 1880-30. 7. 1952 / [dokumentarna biografija in izbor besedil] Mihael Glavan ; [bibliografija Ivana Zorca Drago Samec]. Grosuplje : Mestna knjižnica, 2013. 193 str. : ilustr. ; 24 cm. (Knjižna zbirka Domoznanska zbirka občin Grosuplje, Ivančna Gorica, Dobrepolje ; 4). *Pisatelj Ivan Zorec je bil rojen v Malem Gabru, kasneje se je družina preselila v Stično. Dr. Mihael Glavan je izbral manj znana Zorčeva dela ter predstavil pisatelja v obširnem uvodu. Delu je dodana Zorčeva bibliografija. Predstavitev knjige je bilo več, prva je bila 24. januarja 2014 v knjižnici v Ivančni Gorici. Knjiga je sicer izšla 20. decembra 2013.*

GLAVAN, Mihael

Stoletni Bor : Matej Bor (1913-1993) / [dokumentarna biografija in izbor gradiva] Mihael Glavan ; [spremna študija] Miklavž Komelj. Ljubljana : Mladinska knjiga, 2013. 425 str. : ilustr. (Jubilejna zbirka / Mladinska knjiga). 650 izvodov. *Ob stoletnici pesnika in dramatika Mateja Bora je avtor dr. Miha Glavan (1945) pripravil dokumentarno biografijo o njegovem življenju, drugi del je posvečen spominom in pričevanjem, na koncu je dodanih pet Borovih esejev, tudi o Adolfu Jakhlu (1910-1942) iz Grosupeljske čete ter reflektivno o prevajanju Shakespeara. Avtor dr. Mihael Glavan živi v Stični. Pripravil je tudi elektronsko knjigo Kovačič, Lojze: Zrele reči, ki je izšla leta 2012 pri Študentski založbi in dve knjigi Zbranega dela Edvarda Kocbeka, Dnevnika iz let 1932 in 1933.*

GLAVAN, Polona

Noč v Evropi / Polona Glavan. Ljubljana : Študentska založba, 2012. 213 str. ; 21 cm. (Knjižna zbirka Beletrina). 300 izvodov. *Roman avtorice Polone Glavan (1974) iz Stične, ki je sicer izšel že leta 2001 pri isti založbi, leta 2007 pa je bil preveden v češki jezik, je doslej obravnavalo več kritikov.*

GLUVIČ, Goran

Argentinski tango ali Jutri bomo zmagali [Elektronski vir] / Goran Gluvič. Elektronska knjiga. Ljubljana : Genija, 2013. *Pri isti založbi so v teh letih bila dosegljiva še naslednja njegova dela: Blejski grad, Blejsko potrkavanje, Čudovita igra nogomet, Drop Kick, Kočevje ekspres, Konzerve, Ljubljana blues, Na cesti, kjer gume ne poljubljajo asfalta, Plakat, Popoldanski ritem, Poskus o Rafku, Sprejmi valček, Vrata skozi, Zaprti grobi svet družine Mark. (Način dostopa: www.e-knjiga.si v obliki pdf in mobi.) Goran Gluvič (1957), pesnik, pisatelj, avtor radijskih in odrskih iger, urednik ter dramatik, živi v Grosupljem.*

GODBA Dobrepolje : 80 let : Videm, 21. in 22. junij 2013 : srečanje pihalnih orkestrrov. Videm : Godba Dobrepolje, 2013. Zloženska, [6] str. : ilustr. ; 21 x 10 cm. *Godba Dobrepolje *80*. Izšlo za proslavo ob dnevu državnosti. Vsebuje zgodovino godbe, seznam nastopajočih godb ter seznam dosedanjih predsednikov in kapelnikov Godbe, pa sliko trga na Vidmu ter godbenikov.*

GOLOB, Zdenka

Grafike = Prints / Zdenka Golob ; [besedilo Breda Škrjanec, Alenka Lobnik-Zorko ; prevod Arven Šakti Kralj Szomi ; fotografija Jaka Babnik, arhiv Zdenke Golob]. Ljubljana : Mednarodni grafični likovni center, 2013. 190 str. : ilustr. ; 20 cm. *Vzporedno slovensko besedilo in angleški prevod. 200 izvodov. Soavtorica mag. Breda Škrjanec iz Grosupljega, kustodinja v Mednarodnem grafičnem likovnem centru, je bila urednica več izdanih publikacij, med njimi tudi Password: Printmaking (2013).*

Grosuplje - glej: Drevored.si (Grosuplje)
 Glasbena šola Grosuplje
 Javno komunalno podjetje Grosuplje
 Občina Grosuplje : koledar 2014
 Odvajanje in čiščenje odpadne vode v porečju Krke
 Osnovna šola Louisa Adamiča Grosuplje. 40
 Turistična društva občine Grosuplje
 VVZ Kekec (Grosuplje)
 Vzgojno varstveni zavod Kekec Grosuplje
 Winterhalter Gastronom (Grosuplje)
 Združenje borcev za vrednote NOB Grosuplje
 Zveza kulturnih društev (Grosuplje)
 Ženski pevski zbor Biser (Grosuplje)

GROZNIK, Pavel

Baron Emil Rothschild /Rožič/ Ravenegg (1836-1909) in njegova družina z gradu Podsmreka pri Višnji Gori, pomembni čebelarji na Slovenskem / [tekst Pavel Groznik in Matej Šteh ; oblikovanje Robert Kuhar]. Ivančna Gorica : Občinska turistična zveza, maj 2011 ([Šmarje - Sap] : Mišmaš). Zloženka, [6] str. : ilustr. ; 21 x 10 cm.

Ob simpoziju o teh čebelarjih je izšla tudi ta zloženka. Prinaša Emilovo podobo in tekst o čebelarjih v Posmreki s fotografijo gradu, nato še predstavitev Višnje Gore in Ivančne Gorice ter nekaj fotografij krajev. Zgodovinarji so izluščili, da se je Emil Rothschild samo kital z baronskim naslovom, zato ga kasneje ni smel več uporabljati, a s poimenovanjem baron je ostal v spominu ljudi.

HOSTNIK, Peter

Izbrana poglavja iz veterinarske virologije : učbenik za študente drugega letnika Veterinarske fakultete / Peter Hostnik ; [izdajatelj] Veterinarska fakulteta, Ljubljana. [Grosuplje] : Zobozdravstvena ordinacija, Hribar Hostnik Andreja, 2013. 262 str. : ilustr. ; 24 cm.
 200 izvodov. Izr. prof. dr. Peter Hostnik, dr. veterinarske medicine, namestnik predstojnika Inštituta za mikrobiologijo in parazitologijo in vodja Enote za virologijo na Veterinarski fakulteti v Ljubljani, ki živi v Grosupljem, je v samozaložbi izdal razširjeni visokošolski učbenik.

HUDEJ, Franc

Človeštvo na prelomnici / Franc Hudej. Višnja Gora : samozaložba, 2013. 256 str ; 22 cm.
 100 izvodov. O avtorju: str. [7].
Franc Hudej (1939), doktor socioloških znanosti, živi v Višnji Gori, v Pregljah. V knjigi izpostavi predvideni družbeni razvoj človeštva v prihodnosti.

Ivančna Gorica - glej: Medved, Ksenija, Park čudes

Mestna knjižnica Grosuplje, enota Ivančna Gorica
 Odvajanje in čiščenje odpadne vode v porečju Krke
 Ramovš, Jože: Za kakovostno staranje
 Srednja šola Josipa Jurčiča
 Zadnik, Jurij: Sveta Jožefina Bakhita

JAMNIK, Anton (1961-)

Med vagabundom in romarjem : pogledi na slovensko samostojnost, liberalizem, vero in etiko. Ljubljana, Družina, 2012. 479 str.
 500 izvodov. Spremna besedila / Rosvita Pesek, Jože Trontelj, Janez Juhant: str. 11-24. O avtorju na zavahkih ovitka.

Dr. Anton Jamnik (1961), ljubljanski pomožni škof in predavatelj na ljubljanski Teološki fakulteti, je doma z Male Illove Gore. V knjigi je zbral eseje, razprave, predavanja v tujini, 12 intervjujev, tretjino besedila pa je napisal na novo. Predstavitve je bila 28. junija 2012, v istem letu pa je izšla še 2. izdaja. Predstavitve je bila tudi na Dunaju na Slovenskem znanstvenem inštitutu v torek, 18. decembra 2012.

JANŠA, Janez (1958-)

[Petindvajset] 25 let pozneje / Janez Janša, Ivan Borštner, David Tasič. Ljubljana : Karantanija : Nova obzorja, 2013. 372 str., [389] str. pril. : ilustr. ; 25 cm.
Naslov v kolofonu: JBTZ 25 let pozneje. 700 izvodov. Predgovor / Viktor Blažič: str. 5-11. Vsebina: Svitanja / Ivan Borštner. Izročeni, žrtvovani, odstranjeni / David Tasič. Kako ustaviti slovensko pomlad / Janez Janša. Dokumenti.

Avtor Janez Janša (1958), politik, je bil rojen na Plešivici pri Žalni. Knjiga je nastala z željo pojasniti vsaj večji del političnega ozadja proti četrverici. Objavljeni so dokumenti in pričevanja o tedanjem času. Na strankarskem shodu SDS v Grosupljem, 14. oktobra 2013, je predstavil vse tri zadnje knjige: 25 let kasneje, Premiki in Za kulturo življenja.

JANŠA, Janez (1958-)

Premiki : nastajanje in obramba slovenske države 1988-1992 / Janez Janša. 3., dopolnjena izdaja. Ljubljana : Mladinska knjiga, 2013. 411 str., [108] str. pril. ; 24 cm.

Avtorjev predgovor nosi simboličen naslov 21 let pozneje, tudi predgovor je dolg 21 strani, v samici št. 21 je Janša bil zaprt v vojaškem zaporu, tako je njegovo zaporniško ime in pred 21 leti je izšla prva izdaja, ki je še danes, v 21. stoletju, največja slovenska uspešnica na neleposlovnem področju. Tretjo izdajo dopolnjuje razširjeno prvo poglavje in nekaj doslej neobjavljenih dokumentov.

JANŠA, Janez (1958-)

Za kulturo življenja : izbrani spisi 1988-2013 / Janez Janša. Ljubljana : Nova obzorja, 2013. 493 str. : ilustr. ; 25 cm.

2.500 izvodov. Knjiga prinaša izbrane članke in govore iz obdobja od 1988 do 2013. Avtor predstavi svoj pogled na aktualna dogajanja v tem obdobju.

JAVNO komunalno podjetje Grosuplje (2013)

100 let grosupeljskega vodovoda / [tekst Tomaž Rigler ; oblikovanje Urška Rigler]. Grosuplje : Javno komunalno podjetje, 2013 (Šmarje - Sap : Mišmaš). Zloženka, [6] str. : ilustr. ; 21 x 10 cm.
Ob razstavi v Mestni knjižnici Grosuplje, katere odprtje je bilo 19. septembra 2013, je zloženka izšla v nakladi 400 izvodov. Vsebuje tekste o prvih vodovodih v naših krajih, o grosupeljskem vodovodu in o njem danes, o kakovosti pitne vode in nekaj statističnih podatkov. Dodan je nagovor prvega direktorja Antona Krašovca.

JAVNO komunalno podjetje Grosuplje

Kako in kam z odpadki iz gospodinjstev / [tekst Tomaž Rigler ... ; fotografije in skice Urška Rigler]. Grosuplje : Javno komunalno podjetje, 2012. 15 str. : ilustr. ; 15 x 21 cm.
Ovojni naslov. V septembru 2012 je izšlo 15.000 izvodov. Navedene so vrste odpadkov z nasvetom, v kateri kontejner sodijo. Na kratko je opisan še zbirni center v Špaji dolini pri Višnji Gori.

JEVNIKAR, Martin

Slovenski avtorji v Italiji / Martin Jevnikar ; izbrala in uredila Marija Cenda. Trst : Ciljnočasno združenje Jezik - Lingua, 2013. 524 str. : ilustr. ; 24 cm.

1000 izvodov. Beseda o avtorju / Marija Cenda: str. 7-9.
Simpozij ob stoletnici Martina Jevnikarja je priredilo Slavistično društvo Trst-Gorica-Videm 24. maja 2013 na Opčinah. Slavist Martin Jevnikar (1913-2004) je bil rojen na Spodnjem Brezovem pri Višnji

Gori, po vojni pa je služboval v Trstu. Knjiga je sestavljena iz člankov in recenzij, ki jih je objavljaval v periodiki skozi pol stoletja, o delih avtorjev iz Gorice, Trsta, Rezije in Benečije. Predstavitve knjige je bila 25. junija v Narodnem domu v Trstu, na Slovenski matici 27. 6. 2013, predstavili so jo urednica, akad. Matjaž Kmecl in prof. France Pibernik. Predstavitve je bila še 10. 10. 2013 v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici.

JURČIČ, Josip

E dike toy tragoy ste Bisniagkora / Giosip Gioyrtsits ; metáphrase apó ta slobénika Lóiska Abagia-noý ; eikonographese Giáneez Kastélits. Ivančna Gorica : JSKD OI, 2013 (Šmarje - Sap : Center grafike). [27] str. : ilustr. ; 27 cm.

Prevod dela Kozlovska sodba v Višnji Gori v grščino. Grška pisava. Ilustracije na spojnih listih. 300 izvodov. O avtorju na str. 27.

Pisatelj Josip Jurčič (1844-1881) je doma z Muljave. Prevajalka je domačinka Lojzka Avajanos, tudi ilustrator Janez Kastelic je domačin iz Višnje Gore, ki je ujel nekaj klasičnih podob mesta in zgodbe. Vodja Javnega sklada za kulturne dejavnosti v Ivančni Gorici, mag. Barbara Rigler, želi, da bi ilustirano Jurčičevo humoresko z etično noto, literarno uspešnico za otroke in odrasle, spoznalo čim več narodov. Sama poišče prevajalce in ilustratorje. Dosedanjim so tako dodali prevode v grški, ruski in italijanski jezik.

JURČIČ, Josip

Kozlinoe suždenie v Višnej gore / Iosif Jurčič ; perevod so slovenskogo Helena Adamič ; [illjustracii Omar Kintero Solis]. Ivančna Gorica : JSKD OI (Šmarje - Sap : Center Grafike), 2012. [31] str. : ilustr. ; 27 cm.

Prevod dela: Kozlovska sodba v Višnji Gori / Josip Jurčič. Tekst v cirilici. Ob avtore ; Ob illjustratore ; O perevodčice: str. [30].

Ilustrator Omar Kintero Solis (1983), rojen v Mehiki, je nekaj časa živel v Rusiji. Prevajalka rusistka Helena Adamič (1983) dela v Novem mestu, oba z ilustratorjem pa živita na Muljavi. Predstavitve prevoda je bila v Muzeju krščanstva na Slovenskem v Stični v torek, 29. maja 2012, ob 18. uri.

JURČIČ, Josip

La sentenza caprina di Višnja Gora / Josip Jurčič ; traduzione di Sergio Sozi e Veronika Simoniti ; illustrazioni di Tanja-Pina Škufca. Ivančna Gorica : Javni sklad Repulike Slovenije za kulturne dejavnosti = Fondo pubblico della Repubblica di Slovenia per le attività culturali, 2012 ([Šmarje-Sap] : Center grafike). [28] str. : ilustr. ; 27 cm.

Prevod dela: Kozlovska sodba v Višnji Gori. O avtorju na str. 28.

Ilustratorka Tanja-Pina Škufca je iz Šempetra pri Novi Gorici. Predstavitve je bila 2. marca 2012 v Višnji Gori.

JURČIČEVA pot : pot med rojstnima krajema prve slovenske povesti in prvega slovenskega romana / [uredili Nada Mlač, Ruža Tekavec in Roman Kocuvan ; teksti: Nada Golob, Ruža Tekavec in Živa Vidmar]. Ljubljana : [samozaložba Ruža Tekavec in Roman Kocuvan], junij 1995 in februar 2013. 16 str. : ilustr. ; 21 cm.

Ovojni naslov: Dežela desetega brata. V samozaložbi izšlo dan pred pohodom, ki je bil 1. marca 2013. Tekst je predvsem ponatis izdaje iz leta 1995, dodan je zapis Kako je nastala pot: po pripovedovanju Ruže Tekavec, avtorice poti - na str. 14-15, kjer izpostavi še delež leta 2013 pokojne likovne oblikovalke Sandi Zalar, poleg ostalih sodelavcev. Dodane so podobe iz Valvasorja, pa risbe Maksima Gasparija in domačina Janeza Kastelica ter fotografije.

KAKO je važna kamela postala garažna kamela / [Gašper Viršek Ravbar ... et al.], OŠ Louisa Adamiča Grosuplje, PŠ Št. Jurij ; [urednica Maša Modic] ; ilustrirala Anja Japelj. Bevke : Smar-team, 2013. [12] str. : ilustr. ; 25 cm. (Projekt Z domišljijo na potep. 2012/2013).

Pri pravlji je sodelovalo 17 učencev Podružnične osnovne šole Št. Jurij pri Grosupljem z mentorico Nežo Verbič. V marcu 2013 je izšlo 100 izvodov.

KALINŠEK, Felicita

Jedi na žlico / Felicita Kalinšek ; [izbral in posodobil recepte Boris Kuhar ; fotografije arhiv MKZ, Tomo Jeseničnik in Shutterstock]. Ljubljana, Cankarjeva založba, 2012. 110 str. : ilustr. ; 23 cm. (Sodobna slovenska kuharica).

Etnolog dr. Boris Kuhar (1929) živi v Grosupljem. V letih 2012 in 2013 se je lotil izborov iz klasičnega kuharskega priročnika Felicite Kalinškove. V tem sklopu so izšli še naslovi: Meso in žar, Sladke pregrehe, Vegetarijanske jedi, Dobrote iz pečice, Slatne priloge, Ribe in vodni sadeži ter Slovenska praznična miza, nekateri že v ponatisih.

Kopanj - glej: Osnovna šola Louisa Adamiča (Grosuplje). Podružnična šola (Kopanj)

KOPORC, Leon

Leon Koporc : Ars sacra - risbe = Ars sacra - drawings : Muzej krščanstva na Slovenskem, 16. oktober - 19. november 2013 / Leon Koporc ; [besedilo Milena Zlatar, Vida Koporc Sedej, Nataša Polajnar Frelj ; biografija, opus sakralnih del, seznam razstavljenih del Vida Koporc Sedej ; angleški prevod Sunčan Stone ; fotografije Tadej Trnovšek]. Stična : Muzej krščanstva na Slovenskem, 2013 (Grosuplje, Partner graf). 23 str. : ilustr. ; 30 cm.

Slovensko besedilo in angleški prevod. 300 izvodov. Slikar Leon Koporc (29. 6. 1926 – 20. 10. 2003) je bil rojen v Ljubljani, mladost pa je preživel pri sorodnikih v Višnji Gori. Tu je bil razstavljen del osnutkov za sakralna dela po cerkvah, med njimi več križevih potov. Za razstavo je 41 del posodila njegova hči Vida Koporc Sedej, ki je opisala tudi njegovo življenje in sestavila popis očetovih sakralnih likovnih del. Otvoritev razstave je bila 16. oktobra 2013.

KORDIŠ, Tatjana

Kavčeva domačija na Vrhu / Tatjana Kordiš. Vir pri Stični : Turistična kmetija Grofija, 2013 ([Grosuplje] : Partner graf). 27 str. : ilustr. ; 18 cm.

Kavčeva domačija leži na Vrhu, zaselku vasi Vir pri Stični, prav na halštatskem gradišču, ki ga danes imenujemo Cvinger. Avtorica opiše najdbe na gradišču in zgodovino odkrivanja proteusa, saj je z Vira vstopil v zgodovinske opise od Scopolija in Zoisa dalje, celo o rojstvu mladičkov človeške ribice. Sledi še zgodovina lastnikov domačije od leta 1789, preko Kekov do Vrhovcev ter opis obnove, vse do današnje turistične dejavnosti z novim poimenovanjem: Turistična kmetija Grofija. Avtorica Tatjana Kordiš živi na Viru pri Stični.

KOŠČAK, Lučka

Lučka Koščak : angels : Embassy of the Republic of Slovenia, May 12 2012 : St. Cyril's Gallery (New York), April 27 2012 / [design Petra Petan ; photos Tone Stojko, Val Mitrovic ; text Mojca Grmek]. Washington : Embassy of the Republic of Slovenia, 2012. Zloženska, [10] str. : ilustr. ; 12 cm

Likovnica, kiparka Lučka Koščak s Plešivice pri Žalni, sicer živi v Ženevi. Razstavljala je male plastike, doprsne figure, žgane iz gline ali izklesane iz kamna, večino figur označuje za angele.

KOVAČIČ, Nataša (1982-)

Cerkev sv. Uršule v Lanišču / Nataša Kovačič ; [predgovor Roman Brunšek ; slikovno gradivo Stane Kočar ... et al.]. Grosuplje : Partner graf ; Škofljica : Interesno združenje Naša Lavrica, Domoznanska sekcija, 2013 (Grosuplje : Partner graf). 103 str. : ilustr. ; 21 cm. (Z naših poti ; št. 1).

O avtorici na zadnjem zavihku ovitka. Ilustracija na spojnih listih. 500 izvodov. Predstavljena je cerkev v Lanišču, ki je nekdaj spadala v župnijo Šmarje. V posebnem poglavju je podana še zgodba tabelne slike, ki je znana pod imenom Križanje iz Šmarja, danes je v Narodni galeriji v Ljubljani. Predstavitve knjige je bila 21. oktobra 2013 v cerkvi v Lanišču.

Koželj, Anton - glej: Čebelarstvo in čebelarški muzej Koželj

KOŽELJ Horvat, Sabina

Priročnik za sporazumevanje = Komunikacijska priručka : SLO - SLK / [avtor izvirnika Sabina Koželj Horvat ; prevedel Jana Brezinka]. Šmarješke Toplice : Stella, 2012. 167 str. ; 15 cm. Avtorica navedena v kolofonu.

V letih 2012 in 2013 je Priročnik za sporazumevanje izšel obojestransko še v slovaščini, poljščini, švedščini, nizozemščini in turščini. Avtorica in prevajalka Sabina Koželj Horvat je po rodu iz Zagradca ob Krki.

Krka - glej: Skriti zakladi Krke

Kuhar, Boris - glej: Kalinšek, Felicita

LES usluga (Peter Kastelic)

Srečno 2013 Les usluga Peter Kastelic [Slikovno gradivo] : [Koledar] 2013. Grosuplje : Les usluga Peter Kastelic, [2012]. 1 koledar (14 f.) : barvne fotografije ; 32 x 15 cm

Lep koledar z izdelki obrtnika Petra Kastelica iz Grosupljega, s postavitvami v cerkvah po svetu, kjer sodeluje pater Marko Ivan Rupnik s svojimi mozaiki.

LEVSTEK, Aljaž

Proti tebi / Aljaž Levstek ; [predgovor Alojz Ihan ; likovna oprema Vesna Marija van Midden in Viktor Zupančič]. Ivančna Gorica : Srednja šola Josipa Jurčiča, 2012 (Grosuplje : Partner Graf). 57 str. : ilustr. ; 22 cm.

500 izvodov. Ivančan in avtor Aljaž Levstek, dijak Srednje šole Josipa Jurčiča v Ivančni Gorici, je bil zlati maturant. Zbirko so ob maturi 2012 prejeli vsi ivanški maturanti. Odločil se je za študij na medicinski fakulteti, saj mu je vzornik Alojz Ihan, dr. medicine in pesnik, napisal tudi spremno besedo. Knjiga je izšla v juniju 2012.

LOTRIČ, Andreja

Pripovedka o Podlomarjih / Andreja Lotrič ; ilustracije in oblikovanje 3artelje - Jože Trobec. Cerovo : Društvo Cer, 2012. [12] str. : ilustr. ; 15 x 15 cm.

Naslov na zadnji strani: Zgodba o Podlomarjih. Avtorica Andreja Lotrič je domačinka, ki je ubesedila pravljično zgodbo o prebivalcih Podloma pri Cerovem in z ilustratorjem sta jim dala podobo hrastovega želoda.

LOTRIČ, Andreja

Podlom : pripovedka o Podlomarjih / Andreja Lotrič ; [ilustracije Jože Trobec]. [Cerovo : Društvo Cer, 2012]. Zloženka, 6 str. : ilustr. ; 10 x 15 cm.

Izšlo ob srečanju naselij Škocjan v Škocjanu pri Turjaku v juniju 2012.

Magdalenska gora - glej: Tecco Hvala, Sneža: Magdalenska gora

MAGYAR, Viktor

Viktor Magyar : (1934-1980) : slikarstvo : Galerija likovnih samorastnikov Trebnje, od 17. 5. do 21. 10. 2012 / [[besedilo] Aleksander Bassin ; dokumentacija Andrejka Vabič Nose ; angleški prevod Sabina Kavšek ; fotografije Boštjan Pucelj ... et al.]. Trebnje : Center za izobraževanje in kulturo, Galerija likovnih samorastnikov, 2012. 73 str. : ilustr. ; 25 cm.

Vzporedno slovensko besedilo in prevod v angleščino. 300 izvodov.

Slikar Viktor Magyar (1. 4. 1934 - 12. 11. 1980) je od leta 1971 z družino živel v Grosupljem, kjer je bil zaposlen kot učitelj. V trebanjski Galeriji likovnih samorastnikov so mu postavili posebno razstavo in izdali zbornik o njegovem delu. Osrednji del monografije tvori Bassinov tekst, sedaj objavljen dvojezično iz tudi Bassinovega dela Viktor Magyar, Minneapolis, Minn., 1982, z naslovom Fantazijski jezik Viktorja Magyarja, str. 5-23, sledi še risbe s tušem in barvne slike, Magyarjev življenjepis, seznam njegovih razstav ter bibliografija o njem. Od dosedanjih pregledov njegovega dela je to v slovenščini doslej najobsežnejši katalog.

Mala Račna - glej: Všeč mi je živeti drugače - na kmetiji Potokar

MEDNARODNI grafični likovni center (Ljubljana)

Velike! : dela iz zbirke Mednarodnega grafičnega likovnega centra = The big ones! : works from the collection of The International Centre of Graphic Arts / [besedilo Paul Coldwell, Breda Škrjanec ; fotografija Željko Stevanic, Sašo Kovačič, Lorenza Troian ; uredila Breda Škrjanec ; prevod Mario Batelič, Arven Šakti Kralj Szomi]. Ljubljana : Mednarodni grafični likovni center, 2012. 123 str. : ilustr. ; 21 cm. *Vzporedno slovensko besedilo in angleški prevod. 400 izvodov. Urednica, mag. Breda Škrjanec, kustodinja v MGLC, živi v Grosupljem.*

MEDVED, Ksenija

Park čudes : zgodbe iz pravljичnega otroštva / [avtorica zgodb] Ksenija Medved, [avtorica zgodbe z naslovom Josip je Nives Medved] ; ilustracije Joanna Zajac-Slapničar. Ivančna Gorica : Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti, Območna izpostava, 2012. ([Grosuplje] : Partner graf). 85 str. : ilustr. ; 21 cm.

1.000 izvodov. O avtoricah: str. 83. Občino Ivančna Gorica sestavlja 12 krajevnih skupnosti s svojimi posebnostmi, ki jih je vidno izpostavil Robert Kuhar. Te posebnosti so avtorice zajele v literarni in ilustratorski podobi. Avtorica Ksenija Medved je bibliotekarka in vodja knjižnice v Ivančni Gorici, kjer tudi živi z družino. Je pesnica in publicistka. Hči Nives je opisala lik Muljave. Ilustratorica Joanna Zajac-Slapničar se ukvarja predvsem s slikarstvom in grafiko in živi v Kriški vasi nad Višnjo Goro. Obdelale so simbole Višnje Gore - polža; Šentvida - piščal; Ivančne Gorice - miljnik, Muljave - Jurčiča itd. Knjiga je izšla v decembru 2012.

MESTNA knjižnica Grosuplje, enota Ivančna Gorica

Moja knjižnica - okno v svet : Mestna knjižnica Grosuplje, Enota Ivančna Gorica / [uredniški odbor: Ksenija Medved, Petra Volkar, Roman Rozina ; fotografije: Matej Macedoni, Jernej Jager, Tina Rus]. Grosuplje : Mestna knjižnica Grosuplje, 2012 (Grosuplje : AMSET). 11 str. : ilustr. ; 21 cm.

Nov natis lepo urejenega priročnika bralcem prinaša vse napotke, ki jih uporabnik potrebuje v knjižnici, od lokacij, hišnega reda, koristnih nasvetov s pomočjo stripa in preglednic ter podatkov o izposojevališčih. Kratek povzetek je tudi v angleščini. Besedilo dopolnjuje več fotografij. Knjižico prejme vsak uporabnik. Doslej je bila prevladujoča barva vodnika rjava, v letu 2013 pa je izšel prirrejeni ponatis, tokrat v zeleni prevladujoči barvi.

METNAJ : namigi za potepanja po Krajevni skupnosti Metnaj in njeni bližini / Mateja Okorn, predsednik KS Borut Žaren in podpredsednik KS Anton Grčman ; fotografije Krajevna skupnost. Metnaj : Krajevna skupnost, marec 2012. Zloženska, [6] str. : ilustr. ; 21 x 15 cm.

Naklada 2000 izvodov. Predstavljeni so: Lavričeva koča na Gradišču, Pristava, Debeče, Osredek, Poljane, Mala Goričica in Metnaj s slikovnim gradivom, zemljevidom ter gostinsko ponudbo, ki jo lahko ponudijo kraji nad Stično.

MOŽINA, Stane

Vedenje potrošnikov in tržnikov / Stane Možina, Mitja Tavčar, Vinko Zupančič ; [slike in preglednice Stane Možina ... et al.]. Maribor : Pivec, 2012. 408 str. : ilustr. 1.000 izvodov. O avtorjih: str. 406-407. Spremna beseda Janeza Damjana na zavihkih ovitka. *Avtor dr. Stane Možina (1927), predavatelj na Ekonomski fakulteti, se je rodil na Gatini pri Grosupljem.*

MRKUN, Anton

Narodopisna knjižnica / zbral Anton Mrkun ; risbe Tone Ljubič ; [razpravljajni del Mihael Glavan ... [et al.] ; uredniki Mihael Glavan, Ivan Grandovec, Drago Samec]. Grosuplje : Mestna knjižnica, 2013 (Grosuplje : Partner graf). 260 str., [1] f. pril. z avtorj. sl. : ilustr. (Knjižna zbirka Domoznanska zbirka občin Grosuplje, Ivančna Gorica, Dobrepolje ; 3). 500 izvodov. Naslov na ovoju in v kolofonu: Narodopisna knjižnica, 1. in 2. del. Ilustracije na spojnih listih. Izvirna izdaja: Videm-Dobrepolje : Knjižnica »Etnografija velikolaškega okraja«, Ljubljana, 1943, zvezek 1 in zvezek 2. Vsebina na naslovnih straneh: 1. zv.: Kmetijstvo ; 2. zv.: Obrti in trgovina. Vsebina: Tretja knjiga v Domoznanski zbirki / Mihael Glavan. Anton Mrkun (1876-1961), dobrepoljski župnik od 1929 do 1945 / Zvone Štrubelj. Anton Mrkun in etnološka knjižnica v Dobropolju / Anka Novak. Tone Ljubič - dobrepoljski učitelj, etnolog, slikar, fotograf in zbiratelj kulturne dediščine / Ivan Grandovec. Bibliografija Antona Mrkuna / Drago Samec. *V Domoznanski zbirki vseh treh občin so izdali ponatis dveh etnografskih del dobrepoljskega župnika Antona Mrkuna, ki sta izšli med vojno, obe sta težko dosegljivi in sta pravi rariteti. Ilustracije so delo takratnega dobrepoljskega učitelja Toneta Ljubiča. V spremnem delu so avtorja in njegovi publikaciji predstavili urednik zbirke dr. Mihael Glavan, domačin teolog dr. Zvone Štrubelj ter etnologinja Anka Novak. Knjiga je izšla 7. 2. 2013, predstavitev publikacije pa je bila 11. marca 2013 v Mestni knjižnici v Grosupljem, prav tako pa tudi v knjižnici na Vidmu.*

Muljava - glej: Osnovna šola Stična : PŠ Muljava
Villa rustica

MULJAVA : the birthplace of Josip Jurčič : across the land of tenth brother / [Tatjana Lampret ; translation Katarina Macuh ; photo Borut Lampret, Matej Nahtigal, Joanna Zajac Slapničar]. [Muljava : Museum], 2011. Zloženska, [6] str. : ilustr. ; 21 x 10 cm. *Muzej na prostem na Muljavi, Jurčičeva domačija, z domačinko in vodjo Tatjano Lampret, je izdal zloženko z osnovnimi informacijami o Jurčiču, muzeju, hiši s posameznimi prostori in stavbami, turistično ponudbo v okolici ter kontaktnimi podatki. Zloženska je sicer izšla še v decembru 2011.*

Müller, Jakob - glej: Černo, Viljem: Ko pouno noči je sarce

MUZEJ krščanstva na Slovenskem (Stična)

Muzej krščanstva na Slovenskem : pedagoški programi / [besedilo Tadej Trnovšek ; fotografije arhiv Muzeja krščanstva na Slovenskem, Branko Petauer]. Stična : Muzej krščanstva na Slovenskem, 2012. 17 str. : ilustr. ; 21 cm *Ovojni naslov. 1.000 izvodov. Predstavljen je Muzej s svojim poslanstvom, z dopolnilom o cistercijanih, v delavnicah se je mogoče seznaniti z inicialkami ter poklicem iluminatorja, obiskati je mogoče kaligrafsko delavnico. Knjižica je izšla v septembru 2012.*

NADRAH, Anton

Fatima - okno upanja : prispevek k zmagi Marijinega brezmadežnega Srca / Anton Nadrah ; [spremna beseda Marjan Turnšek]. Ljubljana : Salve, 2013. 336 str. ; 19 cm. (Bernardova knjižnica ; št. 29). 1.500 izvodov. Slovensko okno upanja / Marjan Turnšek: str. 5-7.

Avtor, cistercijan in dr. Anton Nadrah (1937), je upokojeni stiški opat in domačin. V Stični izdaja še zbirko V šoli najsvetejših src in mesečnik V Materini šoli.

NOVAK, Anka

Etnologija je življenje : izbrani članki in besedila razstavnih zloženek / Anka Novak ; [uvod Tatjana Dolžan Eržen ; fotografije fototeka Gorenjskega muzeja ... et al.]. Kranj : Gorenjski muzej, 2012. 96 str. : ilustr.

300 izvodov. Spremna beseda ; Klasje zlato se v snope povije / Tatjana Dolžan Eržen: str. 5-8. Seznam objav Anke Novak: str. 94-96.

Etnologinji Anki Novak (1932), rojeni v Mali vasi v Dobrepolju, so v Gorenjskem muzeju, kjer je vseskozi delovala (1959-1992), pripravili zbir njenih težko dosegljivih objav, ki so izšle na zloženkah ob razstavah, v Gorenjskem glasu ter v tujini. Zbranim člankom je dodana spremna beseda o njenem delu ter seznam objav in razstav, ki jih je pripravila. Ob predstavitvi njenega dela in knjige so v Gorenjskem muzeju 22. novembra 2012 postavili tudi razstavo o njenem delu.

OBČINA Grosuplje

Občina Grosuplje : koledar 2014 [Slikovno gradivo] / [fotografije Uroš Perme, Brane Petrovič, Jana Roštan, Marjan Trobec, Franc Vidmar]. Grosuplje : Občina, [2013] (Grosuplje : Partner graf). 1 koledar (13 f.) : barvne fotografije ; 60 x 30 cm.

Koledar s fotografijami s kulturnih in športnih prireditev v občini.

ODVAJANJE in čiščenje odpadne vode v porečju Krke - 3. sklop : skupni projekt občin Grosuplje in Ivančna Gorica. Grosuplje : Občina, [2013]. Zloženka, [4] str. : ilustr. ; 21 cm.

Gradnja kanalizacije ter rekonstrukcija čistilnih naprav je predvidena od avgusta 2013 do septembra 2015. Zloženka prinaša zemljevid obeh lokacij, fotografije naselij ter čistilnih naprav in predvideno vrednost del.

OSNOVNA šola Dobrepolje (2013)

Povedane, napisane in prebrane zgodbe : odprta vrata Knjižnice Dobrepolje : raziskovalna naloga 2012/2013 / raziskovalci: Manca Andolšek, Mojca Babič, Hana Černivec, Marko Čmrlec, Zala Erčulj, Kristina Grandovec, Kristjan Grm, Katarina Hekič, Lea Levstik, Natalija Pugelj, Ana Marija Rebolj, Nina Sernel, Jure Somrak, Anuša Strnad, Laura Zupančič, Lucija Zupančič, Eva Žnidaršič ; mentorici Slavka Centa, Sonja Lenarčič; oblikovanje Boštjan Grandovec; fotografije: Slavka Centa, Marko Čmrlec, Sonja Lenarčič, Anka Novak, Občina Dobrepolje; likovna oprema platnic in naslovnice: Manca Andolšek in Hana Černivec. Videm - Dobrepolje : Osnovna šola, 2013. 96 f. : ilustr. ; 30 cm.

Osnovnošolci so se lotili zgodbe knjižnice v občini, od splošnih vprašanj o poslanstvu knjižnice, preko zgodovine matične Mestne knjižnice Grosuplje in podrobneje o vlogi domačina Frana Jakliča ter tedanjega Bralnega društva v Dobrepolju (1895), preko Jakličevega doma in sedanjega sedeža knjižnice v Dobrepolju. Pogled na delo in življenje knjižnice je prepleten s spomini knjižničark ter pogledom sedanje direktorice knjižnice. Vsemu so dodali še odgovore na anketo, ki so jo speljali med domačini. Tekstu je dodano slikovno gradivo prvih pravil Bralnega društva (1895), arhivskega gradiva, odloki o sedanjih ureditvi in povezavi knjižnice, sledijo še žigi v knjigah skozi čas. V knjigi je združena zgodovina knjižnic v Dobrepolju in zbrana tematska literatura. Izšlo v marcu 2013.

OSNOVNA šola Louisa Adamiča (Grosuplje). Podružnična šola (Kopanj)

Osnovna šola Louisa Adamiča Grosuplje, Podružnična šola Kopanj : 1865-2012 / [avtorici Nataša Trontelj, Olga Gruden ; fotografije iz šolskega arhiva in zasebnih zbirk]. Grosuplje : OŠ LA, 2012 (Grosuplje : Partner graf). 60 str. : ilustr. ; 30 cm.

Naslov na platnici: Zbornik ob otvoritvi prenovljene podružnične šole Kopanj, 16. 5. 2012. 500 izvodov. Zbranim podatkom o šoli skozi čas, seznamu učiteljev ter njihovim spominom, prenovi šole in sedanjemu utripu so dodane še šolska himna ter zanimivosti Radenskega polja. Slovesnost odprtja obnovljene šole je bila 15. maja 2012.

OSNOVNA šola Louisa Adamiča Grosuplje. 40

Osnovna šola Louisa Adamiča Grosuplje : 40 / [zbral Aleksander Gube ; besedila: Janja Zupančič ... et al.]. Grosuplje : OŠ LA, 2011 (Grosuplje : AMSET). [48] str. : ilustr. ; 30 cm.

Ovojni naslov. V septembru 2011 je izšlo 1500 izvodov zvezka, ki je posebna številka šolskega glasila, kot navaja urednik. Publikacija je izšla ob 40-letnici šole. Zajeti so tudi oddelki na podružničnih šolah, predvsem z vtisi in spomini učencev, tudi v pesmih.

OSNOVNA šola Stična (Ivančna Gorica)

Predstavljamo se : Osnovna šola Stična in podružnične šole : projekti in aktivnosti v šolskih letih 2011/2012 in 2012/2013 / [spremna beseda Marjan Potokar ; urednica Branka Lah]. Ivančna Gorica : Osnovna šola Stična, 2011. 128 str. : fotogr. ; 21 cm.

Ovojni naslov. 400 izvodov. Ob uvodu ravnatelja Marjana Potokarja so v knjigi podani še raziskovalni projekti, predstavitev šole, kronika kulturnih in športnih dogodkov, sodelovanje s kraji ter predstavitev kolektiva, po vsej pestrosti dejavnosti pa še šolski muzej v muljavski šoli.

OSNOVNA šola Stična : PŠ Muljava : Šolski muzej. Stična : Osnovna šola, 2013. Zloženska, [6] str. : ilustr.; 21 x 10 cm.

500 izvodov zloženke je izšlo v maju 2013. V šolski stavbi na Muljavi je od leta 1995 nastajal šolski muzej, ki ima sedaj stalno postavitev. Predmete so zbirali vsi, od učiteljev do učencev.

PANCE, Svetozar

Šparglji drugače : za več okusa / [Svetozar Pance]. Grosuplje : Grafis Trade, 2012. 66 str. : ilustr. ; 21 cm. (Zbirka Priročniki / Grafis Trade ; št. 2).

Domačin s Spodnjega Blata pri Grosupljem in tiskar ter založnik Svetozar Pance je pri svoji tiskarni in založbi izdal še zvezka: Italijanska kuhinja ter Kuhamo in pečemo brez mesa. Prav tako domačinka Tanja Pance s Spodnjega Blata pri Grosupljem je pri družinski založbi v zbirki Mala kuhinja izdala naslednje zvezke: Domače, slovenske jedi, Lahke pomladne jedi, Lahke poletne jedi, Ribe in morski sadeži ter Tako so kuhali naša mama.

PETAUER, Branko

Romanje v Damask : po stopinjah svetega Pavla / [besedilo, fotografije] Branko Petauer ; [spremna beseda Marjan Turnšek]. Celje : Celjska Mohorjeva družba : Društvo Mohorjeva družba, 2012. VIII, 112 str., [32] str. ilustr. pril. ; 22 cm.

700 izvodov. Romanje ni izlet / Marjan Turnšek: str. VII-VIII. O avtorju na sprednjem zavihku ovitka. *Stiškega patra cistercijana Branka Petauerja poznamo predvsem kot izjemnega fotografa, tu pa se nam je predstavil kot kronist romanja in iskalec življenjskega smisla.*

PLANINSKO društvo Polž (Višnja Gora)

Osebna izkaznica PD Polž [Slikovno gradivo] : [koledar] 2013. Višnja Gora : Planinsko društvo Polž, [2012]. Koledar, [9] f. : barvne fotografije ; 31 x 22 cm.

PLANINSKO društvo Polž (Višnja Gora)

Planinsko društvo : Polž 2012 / [besedilo: Aleš Erjavec]. Višnja Gora : Planinsko društvo Polž, 2011. Zloženska [6] str. : ilustr. ; 21 cm.

V decembru 2011 je izšlo 1000 izvodov zloženke. Predstavljeno je društvo, opis poti na Mount Blanc, na Kanjavec in Lepo špiče ter program predvidenih izletov za leto 2012.

PODRŽAJ, Rudi

Simonove priče / Rudi Podržaj. Ljubljana : Modrijan, 2013. 290 str. (Zbirka Bralec). 600 izv. O avtorju na zadnjem zavihku ovtka.

Avtor, prozaist Rudi Podržaj (1967), je knjižničar v Mestni knjižnici Grosuplje, živi pa v bližnji Ponovi vasi. Roman je doživel več predstavitev, v Mestni knjižnici Grosuplje in v Ljubljani.

POHOD po Jurčičevi poti : dobrodošli v svet vašega otroštva / [oblikovanje Robert Kuhar]. Ivančna Gorica : Občina, 2012. Zloženska, [4] str. : ilustr. ; 21 x 8 cm.

Besedilo govori o začetkih Jurčičeve poti, njenem opisu, Jurčičevi domačiji in šolski poti proti Krki, dodane so fotografije, zemljevid poti, za katero skrbi PD Polž.

POJMO s srcem : cerkvena ljudska pesmarica : prirejena za interno uporabo v stiški baziliki / [odgovarja Maksimilian File]. Stična : Župnija, 2013. 131 str. ; 21 cm.

400 izvodov. Pesmarica je izšla v septembru 2013. Besedilom so dodane oznake za dinamiko. Ob tej knjižici so izdali še pesmarico za organiste, opremljeno z notami in prirejene ljudskemu petju.

POLAJNAR Frelih, Nataša

Muzej krščanstva na Slovenskem / [besedilo Nataša Polajnar Frelih, Tadej Ternovšek; foto arhiv Muzeja, Branko Petauer, Zvone Pelko]. Stična : Slovenski verski muzej, 2012. Zloženska, [6] str. : ilustr. ; 10 x 21 cm.

V januarju 2012 je v slovenskem jeziku izšlo 5000 izvodov vodnika po Muzeju. Izšle so še zloženke s prevodom v angleški, italijanski in nemški jezik.

POLAJNAR Frelih, Nataša

Sakralna dela Ivana Groharja : ob 100. obletnici umetnikove smrti in ob 110. obletnici Groharjevega dela za trnovsko cerkev v Ljubljani : Muzej krščanstva na Slovenskem, 16. december 2011-16. januar 2012 / [avtorica besedila in avtorica razstave Nataša Polajnar Frelih ; foto Marko Frelih ... et al.]. [Stična] : Muzej krščanstva na Slovenskem, 2011. Zloženska, [6] str. : ilustr. ; 30 cm.

200 izvodov. V Muzeju krščanstva v Stični imajo Groharjevo delo Sv. Frančišek Ksaver krščuje črnega dečka, zato so se obletnici impresionista priključili s to razstavo. Podan je življenjepis slikarja Ivana Groharja (1867-1911), njegov opus ter pomen.

PROSTOVOLJNO gasilsko društvo (Račna)

Prostovoljno gasilsko društvo Račna : 1911-2011 : zbornik ob 100-letnici / [avtorja Aleš Kastelic, Jožef Valentinčič]. Račna : Prostovoljno gasilsko društvo, 2012 (Grosuplje : Partner graf). 251 str. : ilustr. ; 31 cm.

Hrbtni naslov: Sto let Prostovoljnega gasilskega društva Račna. 400 izvodov.

Predstavitelj knjige je bila osrednja tema občnega zbora društva v soboto, 24. marca 2012. V knjigi je kraj predstavljen z različnih vidikov: zgodovina, razvoj šolstva, župnija, Radensko polje, jamski sistem Zatočnih jam, opisi naselij, predvsem pa kronologija gasilskega društva, seznam bivših in sedanjih članov. Tematiko dopolnjujejo številne fotografije in besedila iz časopisja. Za jezikovni pregled je poskrbela domačinka Ivanka Šircelj-Žnidaršič. Zbornik je več kot samo prikaz gasilskega društva, saj nudi obširno zbirko podatkov o kraju.

Račna - Prostovoljno gasilsko društvo (Račna)

RAFAEL Samec : v začetku / [tekst Anamarija Stibilj Šajn]. Log pri Brezovici, cerkev sv. Janeza Krstnika, 14. do 21. maj 2013. Zloženska, [4] str. : ilustr. ; 21 x 15 cm.

Zloženska je izšla ob otvoritvi razstave v kraju njegovega bivanja. Avtorica teksta je Rafaela Samca (1943) predstavila kot umetnika, ki z reko voščenih skulptur predstavlja očiščenje. Rafael Samec je po rodu iz Dobrepolja. Večjo razstavo je imel še v oktobru v Idriji.

RAJNAR, Judita

Platana Levček / Judita Rajnar in otroci iz VVZ Kekec Grosuplje. Grosuplje : VVZ Kekec, 2012 (Grosuplje : Partner graf). [24] str. : ilustr. ; 31 cm.

Fotografije na notranji strani platnic. 900 izvodov. Slikarka Judita Rajnar živi v občini Ivančna Gorica.

RAMOVŠ, Jože (1947)

Za kakovostno staranje in lepše sožitje med generacijami / Jože Ramovš. 2. dopolnjena izdaja. Ljubljana : Inštitut Antona Trstenjaka za gerontologijo in medgeneracijsko sožitje ; Ivančna Gorica : Občina, 2012. 90 str. ; 21 cm.

1.800 izvodov. Spoštovane občanke in občani! / Dušan Strnad: str. 3-4. Medgeneracijskim aktivnostim na pot / Milena Vrenčur: str. 5-6.

Občina Ivančna Gorica je sodelovala kot sozaložnica pri drugi izdaji napotkov za sobivanje starejših. Prebivalci so sodelovali v raziskavi Zdravo staranje in kakovostno sožitje - stališča, potrebe in zmožnosti odraslih prebivalcev občine Ivančna Gorica. Zbrana so sodobna demografska in medgeneracijska spoznanja.

RIBIČ, Blažka

Aura, hrtja princeska sreče / [napisala in zbrala gradivo] Blažka Ribič. [Grosuplje] : [samozaložba], december 2012. 20 str. : ilustr. ; 29 cm.

Domačinka in avtorica Blažka Ribič, ki stanuje na Gasilski cesti v Grosupljem, je pravljico izdala v samozaložbi.

Rothschütz /Rožič, Emil - glej: Groznik, Pavel: Baron Emil Rothschütz /Rožič

RULITZ, Florian Thomas

Vetrinjska in bleiburška tragedija : nasilje partizanskih enot nad begunci v maju 1945 na avstrijskem Koroškem / [iz nemščine prevedel France Vrbinc]. Celovec : Mohorjeva, 2013. 288 str. : ilustr.

Prevod dela: Die Tragödie von Bleiburg und Viktring. 500 izvodov. Pomemben prispevek k iskanju resnice / Valentin Inzko: str. 9-11. Totalitarni epicentri regije Alpe-Jadran v luči pomladi 1945 na Koroškem / Jože Dežman: str. 12-14.

Prevajalec dr. France Vrbinc je prevedel delo avstrijskega zgodovinarja o usodi poraženih vojsk, ki so se leta 1945 prebile na Koroško. Dr. France Vrbinc (1924) je bil rojen v Šmarju – Sapu, sedaj živi v Škocjanu pri Celovcu.

Samec, Rafael - glej: Rafael Samec

SAMOSTAN Stična : domovanje patra Simona Ašiča / Anton Nadrah ... [et al.] ; [knjigi na pot Janez Novak ; urednik Ivan Mohar ; fotografije Branko Petauer in arhiv stiškega samostana]. Celje : Celjska Mohorjeva družba : Društvo Mohorjeva družba, 2013. 199 str. : ilustr. ; 23 cm.

Izdano v sodelovanju s Cistercijansko opatijo Stična, saj ji je opat Janez Novak napisal uvod, Anton Nadrah pa Korenine cistercijanskega izročila v Sloveniji in Evropi, kjer od domačih predstavi opata Avguština Kostelca, posebej še med vojno ubitega patra Placida Grebenca in patre Tomaža Kurenta, Mavra

Grebenca, Gabrijela Humeka, Metoda Turnška in Simona Ašiča. Umetnostni zgodovinar Luka Vidmar je prispeval kratko kulturno zgodovino samostana Stična (1132-1784), domačinka Maja Ficko se v Med nebom in zemljo posveti Simonu Ašiču vse od mladosti, zeliščar Jože Kukman piše o Ašiču zeliščarju in zdravilcu, z dodatkom rastlin od arnike do žajblja, z opisom zelišča in uporabnostjo v zdravilstvu. Vsak avtor je predstavljen s sliko in kratko biografijo. Fotografije je večinoma prispeval domači fotografski mojster pater Branko Petauer. Knjiga je v 900 izvodih izšla v februarju 2013.

SENČAR, Majda (1936-)

Okruški / Majda Senčar ; [notranja oprema Alen Ožbolt in Tjaša Ilaš]. Grosuplje : samozal., 2013 (Grosuplje : Partner graf). 93 str. : ilustr. ; 20 x 21 cm.
505 izvodov. Vsebina na naslovni strani: Okruški ; Odstiranja ; Iskrivosti nežnih časov.
V Grosupljem živeča avtorica Majda Senčar je v knjigi podala svoje spomine na otroštvo in nekaj lepih literarnih odlomkov.

SENČAR, Majda (1936-)

Pravljica v drevesu / [zapisala Mjada (!) Senčar ; risala Lar in Tjaša Ilaš]. Grosuplje : Vzgojno varstveni zavod Kekec, [2012]. [19] str. : ilustr. ; 30 cm.
Ovojni naslov. Izšlo v maju 2012.

SEVER, Janez, glasbenik

Od vasi do vasi [Glasbeni tisk] : 15 zborovskih skladb / Janez Sever. Male Lipljene : samozal., 2013. [20] str. : note.
Vsebina: Škocjanska; Spomini; Pod staro vaško lipo; Pred cerkvijo sem stal; Dobropoljska; Kmetija; Šentjurska; Oziram se nazaj; Nekoč si bila moja; Domovini; Moj oče; Čez Turjak; Češnjev cvet; Tacen, ti si kakor zibel; Prijatelju nazdravimo.
Besedila in note so delo Janeza Severja (1937). Avtor Janez Sever iz Malih Lipljen je glasbenik, pevec in komponist. Zbirka skladb je izšla 2. junija 2013.

Sever, Janez - glej še: Kvartet Sever

SEVER, Leopold

Tičnice iz naravoverja : zanesljivi kažipoti v slovensko prazgodovino / Leopold Sever ; [risanje Nejc Sever]. Male Lipljene : samozal. L. Sever, 2013 (Grosuplje : Partner graf). 376 str. : ilustr. ; 31 cm.
200 izvodov. *Ob raziskovanju pradavnine se je avtor lotil dvojice gradišča in tičnice, ki praviloma nastopata v paru. Primere dvojic je iskal po vseh naših pokrajinah, celo v tujini je iskal sodelavce. Pri vseh obiskanih lokacijah ima zemljevide in fotografije. Avtor, učitelj in biolog Leopold Sever (1939) je po rodu iz Malih Lipljen, dolga desetletja pa je učil v Ivančni Gorici. Predstavitve knjige je bila 23. maja 2013 v Ivančni Gorici.*

SEVER, Leopold

Zgodovinske, etnološke in naravne zanimivosti na Škocjanskem / [zapisal, fotografiral in oblikoval Leopold Sever]. Škocjan [pri Turjaku]: Krajevna skupnost in Kulturno društvo Škocjan, [2012]. Zloženska, [6] str. : ilustr. ; 21 x 10 cm.
Izšlo v juniju 2012. Avtor se posveti zgodovini kraja, rojstni fari Primoža Trubarja, obnovljenemu perišču in napajališču ter Škocjanu danes.

Sever, Nikita - glej: Xever; Nikita

SKRITI zakladi Krke / tekst zbrali in uredili člani Turističnega društva Krka ; fotografije: Leopold Bregar, Nataša Lukman, Marko Pavlin, Marko in Gregor Aljančič. Krka : Turistično društvo;

Ivančna Gorica: Občinska turistična zveza, februar 2012 (Grosuplje : Partner Graf). Zloženka, [8] str. : ilustr.; 21 x 10 cm.

Predstavljeni sta Krška jama nad izvirov Krke in sosednja jama Poltarica tudi v nemščini in angleščini, z več fotografijami ter načrtoma jam.

SOŽITJE : Društvo za pomoč osebam z motnjami v duševnem razvoju : Medobčinsko društvo Sožitje v sožitju občin Grosuplje, Ivančna Gorica, Videm-Dobrepolje : predstavitev dejavnosti : 15 let / pripravila Nevenka Zrnec ; oblikovala Janja Bolte ; ilustracije Marija Zaletelj, Rok Bertalanč, Nastja Bučar. [Grosuplje] : Medobčinsko društvo Sožitje, 2013. Zloženka, [6] str. : ilustr.; 21 x 10 cm.

Podane so dejavnosti društva, namen in cilji ter napotek, kako društvu pomagati in naveden je njihov sedež.

SRDINŠEK, Jure

Misli neba / Jure Srdinšek ; [spremnna beseda B[etka] J[amnik] ; [risba na naslovnici Matic Žmuc]. [Grosuplje : samozaložba], junij 2013. 74 str. ; 21 cm.

Spremnna beseda: str. 73-74 / B. J. [Betka Jamnik].

Predstavitve je bila v sredo, 19. junija 2013, v Mestni knjižnici Grosuplje. Avtor je učenec 8. razreda Osnovne šole Louisa Adamiča Grosuplje. Zbirka črtic je nastala pod mentorstvom učiteljice Betke Jamnik. Kot ponatis v oktobru 2013 je izšlo še 60 izvodov dela s paginacijo 80 strani.

SREDNJA šola Josipa Jurčiča (Ivančna Gorica)

V novem letu 2013 vam voščimo srečno, zdravo, uspešno in veselo [Slikovno gradivo] : [Koledar] 2013 : Vsak dan naj vas na šolo spominjajo izbrane misli ter fotografije starih učnih pripomočkov in izdelkov dijakov / [fotografije Mitja Berdajs ; idejna zasnova dijaki 4. C, šol. leto 2007/08 ; besedila pod slikami sta izbrali Marjeta Šlajpah Godec in Marina Strnad ; uredil Milan Jevnikar]. Ivančna Gorica : Srednja šola Josipa Jurčiča, [2012] (Grosuplje : Partner graf). Koledar, [14] f. : barvne fotografije ; 13,5 x 11,5 cm. 200 izvodov.

Stična - glej: Muzej krščanstva na Slovenskem (Stična)

Osnovna šola Stična (Ivančna Gorica)

Pojmo s srcem : cerkvena ljudska pesmarica

Polajnar Frelih, Nataša

Samostan Stična

STRUGE : župnija sv. Avgušтина / [avtorji prispevkov Ivan Grandovec ... [et al.] ; gradivo zbral in uredil Ivan Grandovec ; fotografije Janko Nose, Tamino Petelinšek ter drugi]. Struge : Župnija sv. Avgušтина, 2013. 261 str. : ilustr. ; 25 cm.

500 izvodov. Vsebinska: Moje srečanje z župnijo Struge / Marinko Bilandžić. Ivan Grandovec: Značilnosti Struške doline; Župnija svetega Avgušтина v Strugah; (O župniku Bogomiru Hrenu); Struški novomašniki; Redovnice in redovniki iz struške župnije; Ključarji in člani ŽPS. Poslikava cerkve - Slike Toneta Kralja v struški cerkvi / Marijan Marolt; Lojze Grozde v Strugah / Milanka Dragar.

Urednik in glavni avtor zbornika, dobrepoljski ravnatelj Ivan Grandovec s Ceste v Dobropolju, je ob diamantni maši struškega župnika Bogomira Hrena želel pripraviti zloženko, sčasoma pa se mu je nabralo gradiva za cel zbornik. Župnija Struge je tako dobila zgledno izkaznico svojega bivanja ter zapis v sedanosti. Obilica slikovnega gradiva, tudi arhivskega, dopolnjuje zapisano. Predstavitve zbornika je bila v Strugah po maši v soboto, 6. junija 2013.

SVETOVNI etos : globalno in lokalno / uredila Marko Pavliha, Borut Ošljaj ; [nemški povzetki Albert Smrečnik]. Grosuplje : Partner graf, 2013 (Grosuplje : Partner graf zelena tiskarna). 241 str. ; 21 cm. *Izdano za gibanje Svetovni etos Slovenija. Organizator Albert Smrečnik s Police je bil gibalo izdaje in*

ima uvodno besedilo: *Od prvega srečanja s prof. Hansom Küngom do ustanovitve Gibanja svetovni etos Slovenija*, str. 9-14; dr. Zvone Štrubelj iz Dobrepolja pa *Za kulturo dialoga v duhu svetovnega etosa*, str. 83-95. V letu 2012 so v isti založbi izdali še Hansa Künga *Priročnik svetovni etos*, kjer sta tudi sodelovala oba naša krajana. Delež pri nastanku knjige so imeli prevajalci iz naših krajev, med njimi Metka Krejan in Petra Kremžar.

ŠKANTELJ, Gabrijela

Moja pot / Gabrijela Škantelj. Grosuplje : Partner graf, 2013 ([Grosuplje] : Partner graf). 91 str. ; 21 cm.

200 izvodov. Priložen je CD, snemanje: *Katjuša in Sara Gognjavec. Izšlo v Vidmu-Dobrepolju v oktobru 2013*. Avtorica Gabrijela Škantelj se je rodila 5. 10. 1933 v Podgori v Dobrepolju. Mladost je preživela pri teti v Dolenjskih Toplicah, po vojni pa doma, sedaj živi v Dobrepolju na Vidmu. V knjigi sta ji hčerki zbrali njene pesmi ter prozne zapise o mladosti. Med pesmimi so določnejše z naslovi *Dobrepoljska dolina, Košnja včasih in Stari časi*. V proznih sestavkih je zapisala spomine na ljudi iz mladosti tudi z mnogimi dialektizmi, ki so sicer razloženi pod pripovedjo. Večina pripovedi sledi spominom izpred vojne o bivanju pri teti, nekaj pa tudi ob vrnitvi v domači kraj po vojni. Pripovedim je dodana humorna nota.

Škocjan - glej: Škulj, Edo

Škrjanec, Breda - glej: Golob, Zdenka

Mednarodni grafični likovni center (Ljubljana)

ŠKULJ, Edo

Cerkev sv. Kancijana v Škocijanu pri Turjaku / [Edo Škulj]. Škocjan pri Turjaku : Župnija, 2012]. Zloženka, [6] str. : fotogr. ; 21 cm X 30 cm.

Vsebina: St. Kanziankirche, Cerkev sv. Kancijana, Chiesa di San Canziano. Zloženka je izšla ob srečanju naselij, poimenovih po zavetniku sv. Kancijanu, v Škocijanu pri Turjaku v soboto, 9. junija 2012, in obiskovalci so z njo dobili osnovne informacije.

ŠKULJ, Edo

Leksikon orgel in orglarjev : orgle, orglarji, skladatelji, pisci / Edo Škulj. Škocjan pri Turjaku : Župnija, 2013. 400 str. ; 24 cm

Po Leksikomu cerkvenih glasbenikov je avtor dr. Edo Škulj izdal leksikon, v katerem je predstavljenih 250 orglarjev, pri posameznem so naštetje še vse orgle in vse orglarske delavnice, v dodatku so dodane celo orglarske anekdote ter napisane na orglah, v pomoč pa so še imensko, krajevno in splošno kazalo.

ŠKULJ, Edo

Škocjani in cerkve sv. Kancijana : ob srečanju Škocjanov 2012 / Edo Škulj ; [zemljevid Peter Skoberne in Jože Miklič ; fotografije Marjan Smerke]. Škocjan : Krajevna skupnost, 2012 (tiskano v Sloveniji). 144 str. : ilustr. ; 24 cm.

Besedilo v slovenščini, priloge v latinščini in slovenščini. Potiskani spojni listi. 300 izvodov. Knjigi na pot / Jožef Marolt: str. 6.

*V Škocijanu pri Turjaku so 9. junija 2012 organizirali srečanje krajev z imenom Škocjan po zavetniku sv. Kancijanu iz Slovenije in Italije. Za to priložnost je avtor, dr. Edo Škulj, pripravil knjigo s pregledom po Kancijanu imenovanih lokacij ter cerkva. Vse kraje z župnimi in podružnimi cerkvami sta s fotografom obiskala in dodala lokalna pričevanja. Predstavitve knjige so bile v Škocijanu, 12. 6. 2012 v Mestni knjižnici Grosuplje ter tudi v Škocijanu pri Novem mestu. Avtor dr. Edo Škulj (1941), župnik v Škocijanu pri Turjaku, je v teh dveh letih ob zgoraj navedenih kot muzikolog izdal še naslednje knjige: *Baročne orglarske delavnice, Beneške orglarske delavnice, Goriške orglarske delavnice in leksikon Slovenski duhovniki v Argentini.**

Šmarje - Sap - glej: Čebelarstvo in čebelarški muzej Koželj

ŠTEH, Dragica

V kraljestvu kengurujčkov / Dragica Šteh ; [ilustracije Regina Štrukelj]. Ljubljana : Društvo za pomoč bolnim novorojenčkom - Prvi koraki, 2013. [32] str. : ilustr. ; 21 x 21 cm.

V decembru 2013 je 800 izvodov pravljice izšlo ob 60-letnici oddelka za neonatologijo Pediatrične klinike v Ljubljani. Avtorica je knjigo zaključila s pesmijo, slovarjem ter zahvalo oddelku, na zavihku pa je beseda zdravnic Darje Paro Panjan in Petje Fister o poslanstvu oddelka za neonatologijo, to je za zdravljenje bolezni pri novorojenčkih. Avtorica Dragica Šteh (1974) živi v Velikih Pecah v občini Ivančna Gorica in je zaposlena kot profesorica matematike na Srednji šoli Josipa Jurčiča.

ŠTEPEC, Dušan

Dob pri Šentvidu / priprava teksta Dušan Štepec ; fotografije: Gašper Stopar, Darja Gros, Janez Mežan [et al.]. Ivančna Gorica : Občina, april 2012. Zloženska, [8] str. : ilustr. ; 15 x 21 cm.

Naklada 700 izvodov. Etnolog in domačin mag. Dušan Štepec je predstavil vas Dob pri Šentvidu (blizu Stične) z vsemi etnološkimi in drugimi značilnostmi kraja.

ŠTEPEC, Dušan (1974-)

Kozolec na prepihu časa : Simončičev toplar v Bistrici na Dolenjskem / Dušan Štepec ; [[soavtorici] Dunja Gerič, Katarina Čufar ; spremna beseda Jelka Pirkovič ; fotografije Marko Pršina ... [et al.] ; risbe Zavod za fotogrametrijo ... et al.]. Ljubljana : Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, 2011. 132 str., [3] zganj. f. pril. : ilustr. ; 30 cm. (Vestnik / Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije ; 22). Zemljevid na zadnji notranji strani platnic. 400 izvodov. Predgovor / Jelka Pirkovič: str. 7. O avtorju: str. 131.

Etnolog mag. Dušan Štepec, domačin iz Šentvida, je v zborniku podal zgodovino kozolca na Slovenskem, njegovo namembnost in identitetno vlogo za slovensko krajino, dodana so dendrokronološka datiranja, pri raziskavi pa se omeji na kozolce na Dolenjskem in v Beli krajini. V ospredju je Simončičev toplar v Bistrici pri Mirni na Dolenjskem. Omenjeni so tudi izstopajoči kozolci iz naših krajev (Boštanj, Dob pri Šentvidu, Dobropolje, Hočevje, Krka, Lučarjev Kal, Muljava, Ponikve, Selo pri Radohovi vasi, Šentvid pri Stični, Videm, Višnja Gora, Zdenska vas in Žalna). Predstavitev je junija 2012 bila tudi v knjižnici v Ivančni Gorici.

ŠTEPIC, Lilijana

Ali je angleščina v 1. letniku srednje šole res tako težka? Priročnik za angleški jezik za dijake 1. letnika srednje šole : razlaga slovničnih pravil v slovenskem jeziku / Lilijana Štepic ; [ilustracije Art Igor Muršič]. 2., dopolnjena in spremenjena izd., 7. natis. Zgornja Draga : Korekt plus, 2012. 318 str. : ilustr., tabele ; 23 cm.

Avtorica in založnica Lilijana Štepic živi v Zgornji Dragi pri Ivančni Gorici. V letih 2012 in 2013 je izdala še ponatise svojih izdaj: ABC nemške slovnice 1; Ali je angleščina v 2. letniku srednje šole res tako težka?; Angleščina po slovensko ter Naučimo se angleških časov.

ŠTRUBELJ, Zvone

Temna in zamolčana stran slovenskega izseljenstva v Nemčiji : socialna delavka Doroteja Oblak v pogovoru z dr. Zvonetom Štrubljem. V Stuttgartu : Slovenska župnija sv. Cirila in Metoda, 2012. 52 str. : ilustr. ; 21 cm.

1.000 izvodov. O avtorjih na strani 52. Pomemben doprinos za naše narodno samozavedanje / Janez Pucelj: str. 3-4. Cerkev in medgeneracijski dialog / Zvone Štrubelj: str. 43-47.

Avtor, teolog in župnik, dr. Zvone Štrubelj, se je rodil 21. septembra 1955 v Zdenski vasi v Dobropolju. Od 2001 je vodil slovensko župnijo v Stuttgartu, od 2013 dalje pa v Bruslju.

TECCO Hvala, Sneža

Magdalenska gora : družbena struktura in grobni rituali železnodobne skupnosti = Magdalenska gora : social structure and burial rites of the Iron Age community / Sneža Tecco Hvala ; [prevod Andreja Maver ; risbe Dragica Knific Lunder ; priprava slikovnega gradiva Drago Valoh, Mateja Belak]. Ljubljana : Inštitut za arheologijo ZRC SAZU, Založba ZRC, 2012. 434 str. : ilustr. ; 30 cm. (Opera Instituti Archaeologici Sloveniae ; 26). Vzporedno besedilo v slovenščini in prevod v angleščino.

Magdalenska gora nad Šmarjem – Sapom predstavlja eno najpomembnejših arheoloških najdišč iz starejše železne dobe (čas od leta 1000 do 300 pred Kristusom) v jugovzhodnih Alpah. Najdbe iz gomilnih grobišč, ki jih hranijo muzeji v Ljubljani, na Dunaju ter v Peabody Museum pri Harvardski univerzi v Cambridgeu v ZDA, omogočajo dober uvid v kulturne in družbene procese tistega časa in so dragocen vir za ugotavljanje družbene strukture, njene diferenciacije ter kulturne identitete. Avtorica je razčlenila zasnovno in širjenje grobišč, sestav pokopov in grobne pridatke, ki govorijo o spremembah noše in grobnih ritualih skozi pol tisočletja, podala je stike z drugimi skupnostmi, v zadnjih poglavjih so orisani nastanek in razvoj te skupnosti, njen položaj in vloga v dolenjski poselitveni mreži in osvetljena vprašanja družbene organiziranosti, rodovne in vojaške hierarhije ter kultno-religiozne podobe. Razvoj magdalenske skupnosti je podan v vseh šestih ugotovljenih fazah. Knjiga vsebuje obilico preglednic, fotografij izkopanin ter risb najdb, kar olajša vpogled tudi v značilne detajle predmetov. Publikacija je priredba disertacije z naslovom Železnodobna nekropola Magdalenske gore, grobni običaji in družbena struktura, ki je bila obranjena v letu 2011 na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Avtorica, dr. Sneža Tecco Hvala, arheologinja, je znanstvena raziskovalka na Inštitutu za arheologijo ZRC SAZU v Ljubljani.

TRADICIONALNO Dobrepoljsko vandranje

Občina Dobrepolje : dolina dragocenih danosti, dosežkov in izzivov / [besedilo Judita Boštjančič, Dušica Hočevar, Alojz Kuplenk, Alojz Nučič, Bojan Novak, Jani Štrubelj, Edi Zgonc, Marija Žnidaršič ; fotografije arhiv občine in TD Dobrepolje ; zemljevidi Bojan Simončič]. Videm-Dobrepolje : Občina Dobrepolje : Turistično društvo Dobrepolje, avgust 2012. 1 mapa (4 zloženke) : ilustr. ; 22 cm.

Ovojni naslov.

Vsebina:

[1]: Dobrepoljsko vandranje : pot po rimski cesti Jerneja Pečnika od stebra do stebra. Zloženka, [4] str. : ilustr., zvd.

[2]: Dobrepoljsko vandranje : sprehajalne poti konjička kopitljačka, račke kratkotačke, zajčka dolgouhca. Zloženka, [4] str. : ilustr., zvd.

[3]: Dobrepoljsko vandranje : dobrepoljski tek. Zloženka, [4] str. : ilustr., zvd.

[4]: Dobrepoljsko vandranje : dobrepoljska pot. Zloženka, [4] str. : ilustr., zvd.

Vandranje s pohodi in tekom je bilo organizirano v soboto, 13. oktobra 2012. Na zloženkah so z zemljevidi označene trase poti, z besedili in fotografijami pa predstavljen opis poti. Že v avgustu 2012 je izšlo 4000 izvodov. Tokrat je bilo vandranje že tretjič.

TURISTIČNA društva občine Grosuplje / [fotografije: A. Janežič, P. Lajevc, Uroš Perme, Stane Peterlin, Andrej Struna, Marjan Trobec]. Grosuplje, Turistična zveza Grosuplje, 2013. [8] str. : ilustr., 21 cm.

Ovojni naslov. Izšlo v januarju 2013 v 1000 izvodih. Predstavljenih je 7 društev s področjem ter dejavnostmi, ki jih pokrivajo, vse dopolnjuje slikovno gradivo.

TURNŠEK, Metod

Stoji na rebri grad : zgodovinski roman / Metod Turnšek. Ljubljana : Družina, 2012. 415 str. : ilustr. ; (Zbirka Epika, povesti in romani / Metod Turnšek ; knj. 3).

400 izvodov. Turnškova prozna zgodovinska epopeja : pisatelj nas vabi v XIV. stoletje / Milan Dolgan: str. [375]-412. O avtorju na sprednjem zavihku ovitka.

Avtor dr. Metod Turnšek (1909-1976), stiški menih in komendant na Rebrci nad Železno Kaplo na Koro-

škem, je v romanu zajel del koroške zgodovine 14. stoletja. Zbirko dr. Metoda Turnška ureja poznavalec Turnškovega dela in življenja slavist dr. Milan Dolgan. Izšlo v maju 2012.

TURNŠEK, Metod

Med koroškimi brati : medvojni roman / Metod Turnšek. Ljubljana : Družina, 2013. 528 str. : ilustr. (Knjižna zbirka Epika, povesti in romani / Metod Turnšek ; knj. 4). 400 izvodov. Med koroškimi brati / Milan Dolgan: str. 482-528. O avtorju na zavihkih ovitka. *Izšlo v februarju 2013. Roman je Turnškovo glavno, življenjsko delo, ki je prvič izšlo že leta 1973.*

VILLA rustica - rimska podeželska vila na Muljavi : arheološke najdbe v sklopu gradnje poslovilnega objekta / Barbara Hofman, Andrej Šemrov, Matej Šteh. Ivančna Gorica : Občina, september 2013. Zloženska, [4] str. : ilustr.; 21 x 15 cm. *Ob pripravah na gradnjo poslovilnega objekta pri muljavski cerkvi so leta 2008 odkrili rimsko podeželsko vilo, v prostoru z ogrevalno napravo pa so našli še zakladno najdbo 159 bronastih novcev iz časa cesarja Dioklecijana, iz let 306-307. Skupna teža novcev je bila 1478 g.*

Vir pri Stični - glej: Grahek, Lucija: Železnodobno gradišče Cvinger nad Virom pri Stični Kordiš, Tatjana: Kavčeva domačija na Vrhu

VIŠNJA GORA [Kartografsko gradivo] : karti krajevne skupnosti in mesta : turistična karta krajevne skupnosti / Geodetski inštitut Slovenije ; besedilo Pavel Groznik in Silvana Malkoč; prevod: Mateja Zupančič in Jelka Gros ; fotografije Nejc Travnik, Amalija Šušteršič, Primož Šuntajs. 1:7.000 (karta mesta; 1:30.000 (karta krajevne skupnosti). Višnja Gora : Turistično društvo in Turistično društvo Polževo, 2013. Zemljevid : barve ; 26 x 47 cm na listu 48 x 35 cm, zložen na 18 x 8 cm. Ob strani: Višnja Gora z okolico = Višnja Gora and its vicinity = Višnja Gora und seine Umgebung; Krožna zgodovinsko-turistična pot; oglasi. Na hrbtni strani: fotokarta mesta. Izšlo v marcu 2013.

Višnja gora - glej: Bedenik, Marjana: (Ne)Sreča
Planinsko društvo Polž (Višnja Gora)

Vrbinc, France - glej: Rulitz, Florian Thomas

Vrhovec, Gabrijel - glej: Zorko, Domen: Pravljica o rdečem pujsku

VŠEČ mi je živeti drugače - na kmetiji Potokar / avtorji naloge: Miha Ferkulj, Lucija Karne-lutti, Rok Kovač, Marko Šiškovič, Kaja Štrubelj, Mojca Zaviršek. Grosuplje : Osnovna šola Brinje, 2012. 29 f. : ilustr, 30 cm. (26. festival Turizmu pomaga lastna glava.) Ovojni naslov. *Naloga je vsaj v 10 izvodih izšla v januarju 2012 in predstavlja življenje na kmetiji Potokar v Mali Račni na robu Radenskega polja in zajema spoznavanje okolice ter delo na kmetiji. Zajet je še turistični plakat, letak ter logotip turističnega programa. Primerki naloge so dosegljivi v šolski knjižnici, v mestni knjižnici, na kmetiji Potokar ter pri avtorjih.*

VVZ Kekec (Grosuplje)

Prvih 60 korakov : jubilejno glasilo Prvi koraki ob 60-letnici VVZ Kekec Grosuplje : 1953 do 2013 / [glavna urednica Vida Kastelic ; avtorji: Majda Fajdiga, Peter Verlič et. al.]. Grosuplje : VVZ Kekec, 2013. 104 str. : ilustr. ; 30 cm. 500 izvodov. *Na slavnosti 22. 6. 2013 na Kolodvorski v Grosupljem je bila slovesnost obletnice vrtca. Predstavljena je ustanova skozi čas, z vsemi enotami in dejavnostmi.*

VZGOJNO varstveni zavod Kekec Grosuplje

Vrtec Kosobrin : 10 let : VVZ Kekec Grosuplje - Vrtec Kosobrin, Št. Jurij [Slikovno gradivo] : [Koledar 2014] / [risbi na naslovnici in na zadnji strani Aneja Gačnik in Nika Kranjc]. [Št. Jurij pri Grosupljem : Vrtec Kosobrin, 2013]. 1 koledar, [13] f. : barvne fotografije ; 21 x 30 cm.

WINTERHALTER Gastronom (Grosuplje)

20 let podjetja Winterhalter Gastronom, d.o.o. : 1992-2012. Grosuplje : Winterhalter Gastronom, 2012 (Partner graf ; Grosuplje). 31 str. : ilustr. ; 30 cm.

Naklada 800 izvodov.

Podjetje Kovinastroj Grosuplje je bilo ustanovljeno leta 1960 in se je specializiralo na izdelavo kuhinjskih strojev, že po letu 1972 pa so po licenci začeli izdelovati pomivalne stroje Winterhalter, po letu 1992 pa se je sodelovanje med firmama povečalo do rasti sedanjega podjetja Winterhalter Gastronom. Avtorji so prvi direktor Kovinastroja Jožef Marolt ter drugi direktor Marko Avšič, prvi direktor Winterhalterja Gastronom Stanislav Vehovec in sedanji Marko Škerl, predsednik nemškega holdinga Jürgen Winterhalter, dodana pa so še mnenja kupcev ter fotografije o družjenjih kolektiva.

XEVER, Nikita

Pomladni izvir / Nikita Xever ; [slike Adela M. Petan ; mnenja o zbirki Ciril Zlobec ... et al.]. Grosuplje : samozal. avtor, 2012 (Ljubljana : Formatisk). 133 str. : ilustr. ; 25 cm.

Potiskane notranje strani platnic. 707 izvodov.

Pesnik Nikita Sever (Nikita Xever) je domačin z Mlačevega, ki je doslej pesmi objavljaval v periodiki. Lepo opremljena pesniška zbirka je izšla v septembru 2012 v samozaložbi v dveh vezavah, trdi in broširani. Precej pesmi je posvečenih družinskim članom in nasploh ljubezni, vsako pesem spremlja ilustracija. Pesniška zbirka je bila predstavljena 25. oktobra 2012 v Mestni knjižnici Grosuplje in 18. 10. 2012 v Ivančni Gorici.

ZADNIK, Jurij

Sveta Jožefina Bakhita (1869 - 8. februar 1947), hči božje ljubezni družbe kanosijank : od suženjstva k svetosti / [odgovarja Jurij Zadnik, župnik]. Ivančna Gorica : Župnija svetega Jožefa, [2012]. Zloženka, [6] str. : ilustr. ; 21 cm.

Kratek življenjepisa svetnice iz italijanskega mesta Ishio, katere relikvijo je 10. 3. 2012 prejela župnija v Ivančni Gorici, z njej posvečenimi molitvami, fotografije in fotografija relikviarija v Ivančni Gorici, ki ga je izdelal slikar Tomaž Perko.

ZAGOVORNIŠTVO v knjižnici : kako pridobiti in obdržati podporo knjižnici? / prevod in priredba priročnika ... Breda Karun. Grosuplje : Jara, Zavod za razvoj knjižnic, 2013. 40 str. ; 21 cm.

Prevod dela: Library advocate's handbook.

400 izvodov. Zavod za razvoj slovenskih knjižnic gostuje v Grosupljem in tu je izdal priročnik, ki pomaga k obstoju knjižnic in njihovem poslanstvu.

Zagradec - glej: Dobrodošli v Zagradcu

ZAJC, Marko (1975-)

Naši in vaši : iz zgodovine slovenskega časopisnega diskurza v 19. in začetku 20. stoletja / Marko Zajc, Janez Polajnar. Ljubljana : Mirovni inštitut, 2012. 98, 21 str. : ilustr. ; 24 cm. (Zbirka Mediawatch). Dostopno tudi na: <http://mediawatch.mirovni-institut.si/edicija/seznam/23/mediawatch23.pdf>. 300 izvodov. Vsebuje tudi angleški prevod uvodnega poglavja, tiskan v obratni smeri: Ours and yours / [translation Olga Vuković].

Predstavitev knjige je bila v Mestnem muzeju v Ljubljani 11. 5. 2012. Zgodovinar dr. Marko Zajc (rojen 1975) je doma z Muljave, s soavtorjem sta se lotila zgodovine cenzure v časopisju na Slovenskem.

ZAVIRŠEK, Slavko

Podarjeno srce : izbrane pesmi / Slavko Zaviršek. Cikava [i. e.] Ljubljana : Akademija Schwentner, 2012 (Šmarje - Sap : Center grafike). 103 str. : fotogr. avtorja ; 22 cm.

300 izvodov. Pesnik, ki podarja srce / Berta Golob: str. 5-6.

Pesniška zbirka pravnika in pesnika Slavka Zavirška (1948) s Cikave pri Grosupljem je izšla konec oktobra 2012. Predstavitve z literarnim večerom je bila 8. decembra 2012 v Šmarju – Sapu. To je že njegova osma pesniška zbirka.

ZDRUŽENJE borcev za vrednote NOB Grosuplje

Spomin na talce v Radohovi vasi / Franc Godeša. Grosuplje : ZB NOB Grosuplje in KO ZB Šentvid pri Stični; Občina Ivančna Gorica, 2012. Zloženska, [6] str. : ilustr.; 21 x 10 cm.

Vabilo na svečanost v spomin talcem, ustreljenih pred 70 leti, ob spomeniku v Radohovi vasi, 21. 4. 2012. Govornik je bil podžupan občine Ivančna Gorica Tomaž Smole. Tekst je povzet po tekstu Franca Godeše iz Višnje Gore.

Zorec, Ivan - glej: Glavan, Mihael; Neznani Ivan Zorec

ZOREC, Miha

Zabavna naravoslovna delavnica : [z Ančko Pomarančko in Tončkom Balončkom] : [45 naravoslovnih poskusov] / [avtor, fotografije in risbe] Miha Zorec. Grosuplje : Knjigca, 2013. 95 str. : ilustr. ; 30 cm. Dodatka k naslovu sta navedena na ovitku.

V domači privatni založbi avtorja je izšlo 1200 izvodov publikacije. Avtor in fotograf Miha Zorec živi v Grosupljem.

ZORKO, Domen

Pravljica o rdečem pujsku / Domen Zorko ; ilustracije Gabrijel Vrhovec. Šmarješke Toplice : Mladinski klub Šmarjeta, 2010. 31 str. : ilustr. ; 22 x 26 cm.

Ilustr. na spojnih listih. 500 izvodov.

Avtor je Domen Zorko, vodja gostilne Domen v Družinski vasi, ilustrator pa je Gabrijel Vrhovec iz Višnje Gore. Predstavitve knjige je bila na pravljčni uri za otroke v gostilni Domen, novembra 2012.

ZVEZA kulturnih društev (Grosuplje)

Igrivo 2013 [Slikovno gradivo] : [Koledar] 2013 : [ob 40-letnici delovanja Zveze kulturnih društev Grosuplje] / [mentorstvo in] risbi s svinčnikom Judita Rajnar]. Grosuplje : Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti, Območna izpostava Ivančna Gorica : Zveza kulturnih društev, [2012]. [13] f. : barvne in črno-bele fotografije ; 30 x 21 cm na podlagi 48 x 30 cm.

Slike so bile izbrane z razstav od 19. 9. do 7. 10. 2012, Mala šola risanja III., Kulturni dom Grosuplje, pod mentorstvom Judite Rajnar. Koledar je bil izdan ob 40-letnici delovanja ZKD Grosuplje v nakladi 200 izvodov.

ZVEZA kulturnih društev (Grosuplje)

[Štirideset] 40 let ZKD Grosuplje / [zamisel Simona Zorc Ramovš, Barbara Rigler ; uredila Larisa Daugul ; prevod Dunja Elikan ; pisci vsebin predstavitev društev Marjan Adamič ... et al.]. Grosuplje : Zveza kulturnih društev, 2013. Na ovitku: 40 let : iZobražujemo, obliKujemo, zDružujemo. 1.100 izvodov. *Kulturna slovesnost ob izidu zbornika je bila v Kulturnem domu Grosuplje 3. 12. 2013, govorniki pa so bili z Ministrstva za kulturo dr. Gašper Troha, prva vodja ZKD ga. Tatjana Lampret in župan dr. Peter Verlič. Slovesnost je nadgradila razstava o dejavnostih ZKD.*

Prispevke so napisali navedeni, sledijo pa še sedanja vodja Simona Zorc Ramovš ter množica udeleženi v razvejanih dejavnostih ZKD skozi zadnjih 40 let, četudi je poudarek na zadnjih petih letih. Vsako poglavje dopolnjuje slikovno gradivo.

ŽENSKI pevski zbor Biser (Grosuplje)

[Deset] 10 let Ženskega pevskega zbora Biser Kulturnega društva Lotos Grosuplje / [besedilo: Darja Kastelic, Ema Furlan, Lorna Zadravec Zaletelj ; fotografije: Boštjan Maver, Bojan Lukavečki, Dušan Kastelic, Marija Žorž ; uredila: Klementina Zupančič Maver]. Grosuplje : Kulturno društvo Lotos, 2012 (Grosuplje : Partner graf). 31 str. : ilustr. ; 20 cm.

Avtorji navedeni v kolofonu. 300 izvodov. Knjižica predstavlja življenje zbora od začetkov, nato pa po dvehletnih sklopih do sedanosti. Veliko je slikovnega gradiva, zbornik pa zaključuje seznam pevk in nastopov. Izšlo v decembru 2012.

ŽITNIK, Marinka (1962-)

Šolstvo na Lipoglavu skozi stoletje / [avtorica Marinka Žitnik ; fotografije arhiv šole]. Šmarje - Sap : samozal. M. Žitnik, 2013 ([Ljubljana] : Skušek). 60 str. : ilustr. ; 30 cm

Avtorica navedena v kolofonu. 70 izvodov. Ob jubileju / Mojca Pajnič Kirn: str. 5.

Šmarčanka Marinka Žitnik, vodja podružnične šole, se je lotila podobe šolstva na Lipoglavu, ki sicer spada pod šolo v Sostrem.

Žuvela, Tanja - glej: Dobrodošli v Zagradcu

Elektronske knjige:**CIGLER, Janez (1792-1869)**

Sreča v nesreči [Elektronski vir] / Janez Cigler. Elektronska knjiga. Ljubljana : Študentska založba, 2013. (Zbirka eKlasiki). (Način dostopa (URL): <http://www.biblos.si/isbn/9789612427771> - dostopno v sistemu Biblos lib.)

GRAHEK, Lucija

Železnodobno gradišče Cvinger nad Virom pri Stični. [1], Stratigrafija in tipološko-kronološka analiza naselbinske keramike [Elektronski vir] / Lucija Grahek ; prevod, translation Alkemist. Elektronska knjiga. Ljubljana : Inštitut za arheologijo ZRC SAZU, Založba ZRC, 2013. (Zbirka E-Monographiae Instituti Archaeologici Sloveniae ; 3, 1).

Način dostopa (URL): http://iza.zrc-sazu.si/si/e_monografije/Sticna.html. Besedilo v PDF-formatu obsega 238, 22 str. pril. (zv. 1) in 442 str. (zv. 2). Opis vira z dne 11. 6. 2013.

Vsebuje tudi: Železnodobno gradišče Cvinger nad Virom pri Stični. [2], Katalog, table in podatkovna baza lončenine. (Zbirka E-Monographiae Instituti Archaeologici Sloveniae ; 3, 2).

IVANČNA Gorica : arheološke raziskave v letu 2009 [Elektronski vir] / [avtorji Ana Plestenjak ... et al.] ; uredila Ana Plestenjak ; [fotografije najdb David Badovinac ; risbe najdb Ida Murgelj]. Elektronska knjiga. Sevnica : Arhej, 2012. 74 str. : ilustr., risbe, preglednice ; 30 cm. Način dostopa (URL): www.arhej.com/publikacije/knjige in <http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:doc-6BQDH1OF> (Dostop z namenskega računalnika v prostorih NUK)

Arheološke raziskave na lokaciji novega centra Ivančne Gorice, z naravoslovnim delom: geološka, geomorfološka hidrogeološka analiza območja naselja z mikrolokacijami, drugi del pa sestavlja arheološka podoba območja mrliške vežice. Navedene so najdbe: lončeno črepinje, figurine, bronaste igle, sulična ost, fibula, predvsem od bronaste dobe do pozne antike. V letu 2013 je bil naslov še dosegljiv, v letu 2014 pa le v NUK-u.

JURČIČ, Josip (1844-1881)

Cvet in sad [Elektronski vir] / Josip Jurčič. Elektronska knjiga. Ljubljana : Študentska založba, 2013. (Zbirka eKlasiki). Način dostopa (URL): <http://www.biblos.si/isbn/9789612427979> - dostopno v sistemu Biblos lib (URN): [URN:NBN:SI:doc-VQODU6LE](http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:doc-VQODU6LE) (URL): <http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:doc-VQODU6LE>

N:NBN:SI:doc-VQODU6LE (Dostop z namenskega računalnika v prostorih NUK).
V tem letu so bile kot elektronske knjige dostopna še naslednja njegova dela: Deseti brat, Doktor Zober, Domen, Grad Rojinje, Golida in druge povesti, Hči mestnega sodnika, Jurij Kozjak, slovenski janičar, Kozlovska sodba v Višnji gori, Lepa Vida, Moč in pravica, Nemški valpet, Rokovnjači, Sin kmečkega cesarja, Sosedov sin, Spomini starega Slovenca, Telečja pečenka, Tihotapec, Tugomer, Veronika Deseniška.

JURČIČ, Josip

Deseti brat [Elektronski vir] / Josip Jurčič. Elektronska knjiga. Ljubljana : Genija, 2012. Način dostopa (URL): <http://www.e-knjiga.si>.

V tem letu so pri tej založbi bile dostopna še naslednja dela: Cvet in sad, Doktor Zober, Grad Rojinje, Jurij Kozjak, Lepa Vida, Sosedov sin.

JURČIČ, Josip

Deseti brat [Elektronski vir] / Josip Jurčič. Elektronska knjiga. Kisovec : Multima, 2012.

Način dostopa (URL): <http://www.e-preberi.si>, v obliki pdf in mobi.

Pri tej založbi tudi: Domen, Hči mestnega sodnika in Kozlovska sodba v Višnji gori.

MEDVED, Ksenija

Kanonfajfa [Elektronski vir] : zgodbe iz prve svetovne vojne / [organizacija in scenarij: Ksenija Medved ; nastopajoča: Stane Rus in Ciril Klemenčič ; asistenca: Maruša Erjavec ; kamera: Dejan Maver]. Ivančna Gorica : Mestna knjižnica Grosuplje, enota Ivančna Gorica, november 2012. 1 optični disk (CD-ROM) : barve ; 12 cm, v škatli 19 x 14 x 2 cm.

Način dostopa (URL): <http://www.kamra.si/>. Slikovni in besedilni podatki.

MURGELJ, Ida

Podsmreka pri Višnji Gori [Elektronski vir] / [avtorica] Ida Murgelj ; [sodelavci] Drago Svoljšak ... [et al.] ; [fotografije Drago Svoljšak ... [et al.] ; risbe predmetov Ida Murgelj]. Ljubljana : Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, 2013. 1 optični disk (CD-ROM) ; 12 cm. (Zbirka Arheologija na avtocestah Slovenije ; 42).

Naslov zaslona; tudi KO 13, Višnja Gora-Bič. Elektronska publikacija v PDF-formatu obsega 339 str.

Izšlo v nakladi 50 izvodov.

POROČILO o opravljenih arheoloških izkopavanjih na lokaciji Šentvid pri Stični - Župnijski dom [Elektronski vir] : parc. št. 20, 21/1, 23, vse k.o. Šentvid : (12.4. - 12.10.2011) / izdelali Sašo Porenta ... [et al.]. Sevnica : Arhej, 2012. 163 str. + pril. : ilustr. ; Priloga 8: Poročilo o analizi živalskih kosti, 32 str. : ilustr.

Način dostopa (URL): <http://www.arhej.com/datoteke/Pdf/porocilo-sentvid-pri-sticni---zupnijski-dom-2011.pdf>. Besedilni in slikovni podatki.

Naročnik: Župnijski urad Šentvid pri Stični, Šentvid pri Stični 69. Najdbe so predvsem iz srednjega veka. Podana je dobra zgodovina kraja, opisani so pokop goved, kanalizacija itd.

Podsmreka pri Višnji Gori - glej: Murgelj, Ida

Šentvid pri Stični - glej: Poročilo o opravljenih arheoloških izkopavanjih

Vir pri Stični - glej: Grahek, Lucija

Zvočni in DVD posnetki:**JOVANOVIČ-Vunjak, Branko**

Brendiju v slovo [Zvočni posnetek] : pesmi, ki ohranjajo spomin nanj. Šmarje - Sap : Mandarina, p 2011 ([Ljubljana] : Racman AVS). 1 CD (65 min, 50 sek) : stereo ; 12 cm + Zgibanka, [4] str.

Branko J. Vunjak-Brendi (28. 4. 1962 - 19. 6. 2011). Različni izvajalci. Vsebina: Brendiju v slovo / Korado Buzeti z ansambлом; Brendijeve pesmi Pohorska roža, Ti si mi ukradla dušo in Zbogom moji stari jarani, in drugi.

CD naj bi izšel v novembru 2011, dostopno v februarju 2012.

JOVANOVIČ-Vunjak, Branko

Za veselo družbo! [Zvočni posnetek] / Brendi. Šmarje - Sap : Mandarina, 2013. 1 CD (65 min, 31 sek) : stereo, DDD ; 12 cm + 1 zgibanka, [4] str.

Branko Jovanovič Vunjak (1962-2011), glasbenik z imenom Brendi, je z družino živel v Šmarju – Sapu. Sin Dejan je v družinski založbi izdal več očetovih skladb.

JURČIČ, Josip

Hči mestnega sodnika [Zvočni posnetek] / Josip Jurčič. Novo mesto : Fonem, 2012. 2 CD-ja (120 ; 98 min) : stereo ; 12 cm. (Bere Dominik Hudoklin. Vsebina na embalaži: Hči mestnega sodnika ; Sin kmečkega cesarja.)

KVARTET Sever

Kvartet Sever : od vasi do vasi [Zvočni posnetek] / [Janez Sever] ; [posneto in obdelano v Studiu Mars - Trebnje, 2012; tonski tehnik Andrej Mežan; grafično oblikovanje Andrej Mežan]. [Male Lipljene, Janez Sever, 2013]. 1 CD (33 min, 11 sek) : stereo ; 12 cm + 1 zloženka [4] str. : ilustr.

Vsebina zloženke: Ob izdaji zgoščenke, str. [2] in seznam pesmi: Škocjanska; Šentjurska; Tacen, ti si kakor zibel; Grosupeljska; Domovini; Čez Turjak; Ti nekoč si bila moja; Dobrepoljska; Pred cerkvijo sem stal; Kmetija; Spomini; Prijatelju nazdravimo.

Kvartet Sever že dobro desetletje sestavljajo Lojze Kranjec, Marin Frece, Štefan Pirnat in Janez Sever iz Malih Lipljen. Zgoščenka je izšla že v januarju 2013.

PUŠLAR, Nina

Nekje vmes [Zvočni posnetek] / Nina Pušlar ; [[glasba] M. Štibernik, N. Pušlar ... [et al.] ; [besedila] B. Pešut, P. Novljan ... [et al.] ; izvršna producenta Nina Pušlar i Tomi Purich]. [Slovenia] : [s. n.], 2013. 1 CD (55 min, 37 sek) : [stereo] ; 12 cm + 1 knjižica ([12] str.)

V spremni knjižici so besedila pesmi. Izvajalci: Nina Pušlar, vokal, Martin Štibernik, klaviature, kitare itd.

Pevka Nina Pušlar je doma v Ivančni Gorici.

VUNJAK, Dejan

Dejan Vunjak in Brendijeve nepozabne [Zvočni posnetek]. Šmarje-Sap : Mandarina, p, cop. 2012. 1 CD (72 min, 4 sek) : stereo ; 12 cm + 1 zgibanka ([4] str.)

Drugi izvajalci: Domen Kumer, Modrijani, Brendi.

Branko Jovanovič Vunjak (1962-2011), glasbenik z imenom Brendi, je z družino živel v Šmarju-Sapu. Sin Dejan je v družinski založbi izdal svoje in očetove skladbe.

VVZ Kekec (Grosuplje)

Vrtec na ulici : prvih 60 korakov : Vzgojno varstveni zavod : 60 let : VVZ Kekec Grosuplje / besedilo in glasba Anja Skubic ... et. al.]. Grosuplje : VVZ Kekec, 2013. CD, 12 cm.

Na slavnosti 22. 6. 2013 na Kolodvorski v Grosupljem je bila slovesnost obletnice vrta. Na CD je posnetih 10 skladb, ki so himne posameznih enot.

Razglednice:

Gobarski dom Šentrumar : 642 n/m : Štorovke Hočevje [Slikovno gradivo] / [Foto Travnik]. [Hočevje : Štorovke], [oktober 2011?]. Razglednica : barve, 10 x 15 cm.
Fotografije: dom pozimi, pohod in jurček. Hočevje v občini Dobrepolje.

Občina Ivančna Gorica : prijetno domače : Občina Ivančna Gorica in njenih 12 biserov : dobrodošli nazaj! [Slikovno gradivo] / [oblikovanje Robert Kuhar]. Ivančna Gorica : Občina, 2011.
Razglednica : barve ; oblika drevesa, 13 x 19 cm
V krošnji drevesa je 12 risanih emblemov krajevnih skupnosti občine.

Muljava : Jurčičeva domačija : prijetno domače [Slikovno gradivo] / [oblikovanje Robert Kuhar]. Muljana : Turistično društvo, [2012] (Grosuplje : Partner graf). Razglednica : barve, 12 x 26 cm.
V krogu je dodan še Jurčičev portret.

Muljava : Jurčičeva domačija : Krjavljeva koča : prijetno domače [Slikovno gradivo] / [oblikovanje Robert Kuhar]. Muljana : Turistično društvo, [2012]. Razglednica : barve, 11 x 21 cm.
V krogu je dodan še Jurčičev portret.

Višnja Gora : Glavni trg [Slikovno gradivo] / [oblikovanje Robert Kuhar]. [Višnja Gora] : RKKO, 2013. Razglednica : barve, 14 x 21 cm.
Posnetek današnjega Mestnega trga na razglednici, ki jo je založil A. Perko in je bila poslana 19. 3. 1910. Original iz zbirke Marjana Potokarja. Reprodukcija je večja od originala.

Višnja Gora : Vzgojno-izobraževalni zavod [Slikovno gradivo], 2013. Razglednici : barve, 10 x 15 cm: Čufurovič, Raisa: Mati Zemlja in njeni otroci. Vrbeč, Valerija: [Šolarji sveta].
Na mestu za besedilo natisnjeno sporočilo o namembnosti zavoda in možnostih šolanja.

Županova jama pri Grosuplju! : Županova (Taborska) jama pri Grosuplju! [Slikovno gradivo] / [foto & oblikovanje Marjan Trobec]. Grosuplje : [TOD Županova jama Grosuplje, 2012]. Razglednica : barve ; 10 x 15 cm.
Fotografiji: Komar s kapljico; skupina stalaktitov - resice.

Županova jama pri Grosuplju! : Županova (Taborska) jama pri Grosuplju! [Slikovno gradivo] / [foto & oblikovanje Marjan Trobec]. Grosuplje : [TOD Županova jama Grosuplje, 2013]. Razglednica : barve ; 10 x 15 cm. (Izdano s pomočjo Občine Grosuplje.)
Fotografiji: Briljantni steber v Veliki dvorani; Jezerce med kapniki v Srebrni dvorani.

Izbor diplomskih in magistrskih nalog:**BATAGELJ, Blaž**

Ikonografija križanja pri Tonetu Kralju : diplomsko delo. Ljubljana : [B. Batagelj], 2013. X, 186, III str. : ilustr. ; 30 cm.

Mentor Leon Debevec. Univerza v Ljubljani, Teološka fakulteta.

BLATNIK, Špela (1988-)

Primerjava velikih poplav na Radenskem polju in Dobrepolju (Struge) : zaključna seminarska naloga. Ljubljana : [Š. Blatnik], 2013. 72 str. : ilustr., zvd. ; 30 cm.

Dostopno tudi na: http://geo.ff.uni-lj.si/pisnadela/pdfs/zaksem_201307_spela_blatnik.pdf. Mentor Karel Natek. Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo.

BOCHL, Teja

Samostan Stična v turistični ponudbi občine Ivančna Gorica : diplomska naloga. Bled : [T. Bochl], 2012. 30 f. : ilustr., graf. prikazi ; 30 cm.
Mentorici Boža Grafenauer in Nataša Polajnar Freljih. Višja strokovna šola za gostinstvo in turizem, Bled. Program Turizem.

CELARC, Aljaž

Preučevanje širjenja naselja Ivančna Gorica s pomočjo fotografij : zaključna seminarska naloga. Ljubljana : [A. Celarc], 2012. 44 str. : ilustr. ; 30 cm.
Dostopno tudi na: http://geo.ff.uni-lj.si/pisnadela/pdfs/zaksem_201212_aljaz_celarc.pdf. Mentor Marko Krevs. Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo.

ERČULJ, Ana (1985-)

Ljudska pesem iz Zagorice v Dobrepolju : tekst, tekstura in kontekst preteklosti in današnjega časa : diplomsko delo. Ljubljana : [A. Erčulj], 2013. 106, [37] str. : note ; 30 cm.
Mentorja Matjaž Barbo in Igor Škamperle. Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za muzikologijo in Oddelek za sociologijo.

ERJAVEC, Aleksander

Vpliv prometne infrastrukture na razvoj naselij na primeru občine Ivančne Gorice : diplomsko delo. Maribor : [A. Erjavec], 2012. [III], 68 f. : ilustr. ; 30 cm.
Dostopno tudi na: <http://dk.mors.si/IzpisGradiva.php?id=430>. Mentor Jože Grozde. Prometna šola Maribor, Višja prometna šola.

FORTIČ, Tina

Bergantov križev pot v Stični : diplomsko delo. Ljubljana : [T. Fortič], 2012. 85 f. : ilustr. ; 30 cm.
Mentor Matej Klemenčič. Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za umetnostno zgodovino.

JERŠE, Mateja (1986-)

Zadovoljstvo mladostnikov s storitvami referenčne službe v Mestni knjižnici Grosuplje : magistrsko delo. Ljubljana : [M. Jerše], 2013. 73 f. : ilustr., preglednice ; 30 cm + 1 optični disk (CD-ROM). Zaključno delo 2. stopnje bolonjskega programa. Mentorica Marija Petek. Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za bibliotekarstvo.

KERŠMANC, Teja

Hidrogeološka analiza vodnega vira Kačjak v občini Grosuplje : diplomsko delo = hydrogeological analysis of water resource Kačjak in municipality Grosuplje. Ljubljana : [T. Keršmanc], sep. 2012. V, 43 f., pril. : ilustr. ; 30 cm.
Univerza v Ljubljani, Naravoslovnotehniška fakulteta, Oddelek za geologijo.

KOHEK, Robert (1983-)

Diplomski koncert z MePZ Zagradec : spremna beseda : [diplomska naloga]. Zagradec : [R. Kohek], 2012. 59 f. : note, ilustr. ; 30 cm.
Mentor: Marko Vatovec. Univerza v Ljubljani; Akademija za glasbo, Oddelek za glasbeno pedagogiko. *Nanaša se na Zagradec ob Krki v občini Ivančna Gorica.*

KOVAČIČ, Mateja

Zaznavanje uličnega nasilja v Grosupljem [Elektronski vir] : diplomska naloga. Ljubljana : [M. Kovačič], 2013. 1 optični disk (CD-ROM) ; 12 cm.
Dostopno tudi na: <http://www.nbn.si/URN:NBN:SI:FSD:DOC-N5821>. Naslov z naslovnega zaslona.

Elektronska publikacija v pdf formatu obsega [139] str. Mentorica Petra Videmšek. Univerza v Ljubljani, Fakulteta za socialno delo.

PODRŽAJ, Anže

Izboljšanje vodotoka Višnjica z zadrževanjem onesnaženih voda na kanalizacijskem sistemu : diplomska naloga = Optimization of the Višnjica watercourse by the containment of the wastewater to the sewage system : graduation thesis. Ljubljana : [A. Podržaj], 2012. XIV, 76 str., [22] str. pril. : ilustr. ; 30 cm + 1 optični disk (CD-ROM).

Mentor Jože Panjan. Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo.

SADAR, Monika (1988-)

Šentvid pri Stični : zgodovina kraja in šole : diplomsko delo. Ljubljana : [M. Sadar], 2012. 70 str. : ilustr. ; 30 cm + 1 optični disk (CD-ROM).

Dostopno tudi na: <http://pefprints.pef.uni-lj.si/id/eprint/1230>. Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta, Razredni pouk.

SKUŠEK, Maja

Kolesarjenje kot oblika trajnostnega prometa v občini Grosuplje : diplomsko delo. Ljubljana : [M. Skušek], 2013. 95 f. : ilustr. ; 30 cm + 1 zganjeni zemljevid

(Dostopno tudi na: http://geo.ff.uni-lj.si/pisnadela/pdfs/dipl_201310_maja_skusek.pdf. Mentorica Metka Špes, somentor Matej Ogrin. Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo.

STOPAR, Gašper

Razvoj podjetništva v občini Ivančna Gorica : diplomska naloga. Novo mesto : [G. Stopar], 2012. 34 str., [5] f. pril. : ilustr. ; 30 cm.

Mentorica Iva Konda. Visoka šola za upravljanje in poslovanje Novo mesto.

ŠKAMPERLE, Alenka

Ljudsko zbirateljstvo : ureditev ljubiteljske etnološke zbirke v prostorih Turenčka v Šmarju – Sapu. Šmarje - Sap : [A. Škamperle], 2012. 124 f. ; 30 cm : ilustr. + 1 CD.

Mentor Vito Hazler. Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo.

Zagovor naloge je bil 19. 9. 2012. V nalogi podaja vlogo muzejev in privatnih zbirk, pregled bližnjih zasebnih etnoloških zbirk: Nose, Bojanji Vrh; Klemenčič, Glogovica; Potokar, Lanišče. Etnološka zbirka v Turenčku je sad zbiranja šmarskega župnika Jožeta Mrvarja in prikazuje obrti v Šmarju – Sapu. Dodan je prikaz zbirke in dokumentacije predmetov, veliko je slikovnega gradiva.

VIDIC, Maja

Vitalnost podeželskih središč na primeru Police pri Grosupljem : zaključna seminarska naloga. Ljubljana : [M. Vidic], 2012. 36 str., [2] f. zganj. pril. : ilustr. ; 30 cm.

Dostopno tudi na: http://geo.ff.uni-lj.si/pisnadela/pdfs/zaksem_201212_maja_vidic.pdf. Mentor Irma Potočnik Slavič. Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo.

ZAJC, Mojca (1985-)

Josip Jurčič - nacionalni heroj : seminarska naloga. Ljubljana : [M. Zajc], 2013. 47 str. ; 30 cm : ilustr. Mentor Božidar Jezernik. Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo.

ZALAR, Matevž

Idejni projekt prenove gradu Boštanj pri Grosupljem v večnamenski kulturni center : diplomska naloga.

Ljubljana : [M. Zalar], 2013. 74 f. : ilustr., načrti ; 31 x 42 cm.

Naloga vsebuje načrte večjega formata. Mentor Tomaž Krušec. Univerza v Ljubljani, Fakulteta za arhitekturo.

ZORE, Martina (1988-)

Občina Ivančna Gorica : izbrane kulturnozgodovinske znamenitosti kot vsebine pri pouku Družbe v 5. razredu : [diplomsko delo]. Ljubljana : [M. Zore], 2013. 103 str. : ilustr. ; 30 cm.

Dostopno tudi na: <http://pefprints.pef.uni-lj.si/id/eprint/1722>. Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta, Razredni pouk.

ZUPAN, Daniela

Tone Kralj in Benetke : diplomsko delo. Ljubljana, 2013. 31 str. : ilustr. ; 30 cm.

Dostopno tudi na: <http://pefprints.pef.uni-lj.si/id/eprint/1868>. Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta, Likovna pedagogika.

BIBLIOGRAFIJA DOMOZNANSKIH ČLANKOV ZA LETI 2012 IN 2013*Marija Samec*

Bibliografija prinaša izbor člankov iz večine slovenskih časopisov in revij za leti 2012 in 2013. Urejena je po obsežnejših tematskih sklopih, ki se pokrivajo s številčnimi vrstilci po UDK. Izbrani članki se nanašajo na dogajanja v treh, v naslovu naštetih občinah. Znotraj leta in tematske skupine so članki urejeni kronološko in periodika abecedno. Ob vsebinskih sklopih pa je izpostavljen ključni (povednejši) naslov. Pogosto citirani časopisi in časniki so navajani s kriticami, ostali pa s polnim imenom.

Občinska glasila: Naš kraj (Dobrepolje), Grosupeljski odmevi (Grosuplje) in Klasje (Ivančna Gorica) ter druga glasila, ki izhajajo na področju naštetih treh občin: Višnjan, V Marijini šoli, šolska glasila... so v celoti domoznansko gradivo, zato posameznih člankov iz njih ne navajam.

Nekateri časopisi, članki, obvestila, »domače strani«... se pojavljajo tudi na medmrežju – internetu. Teh nisem zajela v svoji bibliografiji, ker se prehitro spreminjajo.

Seznam pregledanega časopisja in uporabljenih kratic:

Acta carsologica, Acta neophilologica, Argo, Arheološki vestnik, Bilten - Poštne znamke, Biobrazda, Bukla, Cerkevni glasbenik (Cg), City magazin, Časopis za kritiko znanosti, domišljijo in novo antropologijo (ČKZ), Delo, Delo de facto, Delo in dom (priloga Dela), Demokracija, Dnevnik (Dn), Dolenjski list (DL), Dom (Čedad, Videm), Družina (D), Družinski kažipot (priloga Družine), Dve domovini, Etnolog, Finance (F), Gasilec, Gea, Geografski vestnik, Glasnik SED (Slovenskega etnološkega društva), Geografija Slovenije, Glasnik (Škofljica), Gospodarski vestnik (Gv), Hacquetia, Horizont, In (priloga Dnevnika), Jana, Kmečki glas (Kg), Koledar GMD (Goriške Mohorjeve družbe), Kras, Lipov list, Lisa. Čarovnija okusa, Livarski vestnik, Ljubljana, Mag, Mama, Materiali in tehnologija, Mercator, Mladika (Trst), Mladina, Moj dom (priloga Dnevnika), Moj malček, Moja Slovenija, Naš kraj (Videm-Dobrepolje), Naša družina (priloga Družine), Naša luč, Naša žena, Naše jame, Nedeljski Dnevnik (NDn), Nedelja (cerkveni list krške škofije, Celovec), Nedelo, Nedeljske Slovenske novice (NSn), Nika (priloga Dnevnika), Novi glas (Trst, Gorica), Novi Matajur (Čedad), Novi tednik (Nt, Celje), Novice (Celovec), Odprta kuhinja (priloga Nedela), Ognjišče, Obrtnik, Ona (priloga Dela), Pavlihova pratika, Pet zvezdic, Pilot (priloga Dnevnika), Planinski vestnik (Pv), Podjetnik, Poetikon, Pogledi, Polet (priloga Dela), Porabje (Monošter), Potepanja, Primorski dnevnik (Pd), Primorska srečanja (Ps), Prometni vestnik, Proteus, Rast, Reporter, Revija obramba, Revija o konjih, Rodna gruda, Slovenian American times = Slovensko ameriški časi (Cleveland, Ohio), Slovenija, Slovenija.svet, SLS.Odmev, Slovenske novice (Sn), Slovenski čebelar (Sč), Slovenski tednik, Sodobno kmetijstvo, Spika, Spomeniškovarstveni razgledi, Srečno, sosed (Društvo slovensko-avstrijskega prijateljstva), Stati inu obstati, Story, Studia historica Slovenica, Svet in ljudje, Svet nepremičnin, Svobodna misel, Šolska kronika (Šk), Šolski razgledi (Šr), Šport, Šport mladih, Trobla (Velike Lašče), TV okno (priloga Novega tednika), Umetnostna kronika, Vakuumist, Varstvo spomenikov, Večer, Vikend (priloga Dela), Vojnozgodovinski zbornik, Za prebrat (Log pri Brezovici), Zaveza, Zrno, Železne niti (Železniki), Ženevske novice = Bulletin de l'Association des Slovènes de Genève (Glasilo združenja ženevskih Slovencev, Živa (priloga Dolenjskega lista), Žurnal.

Posebni znaki:

// - Začetek novega članka

O čem so pisali v letih 2012 in 2013

Kljub kriznim časom še vedno izhaja množica časopisov in revij. Nekateri so lažje dostopni, drugi težje.

Vseh ni mogoče pregledati, vendar teme, ki so prevladovale v letih 2012 in 2013, so polnile strani različnih glasil. Naj naštejemo nekaj izstopajočih tem.

Na Krki so knjižnico že večkrat selili, nazadnje jo je prizadela poplava. Zdaj so uredili nove prostore, z novo opremo in knjigami. Na Muljavi so igrali predstave po Jurčičevih romanih: Med dvema stoloma (2012) in Grad Rojinje (2013). Bogat program imata dva festivala: na Krki in v Stični. Ljubiteljski kulturniki iz Stične so v okviru festivalskih dogodkov odprli v baru Jama spominsko sobo, posvečeno stiškim predvojnim letalcem in prvi pilotki na Balkanu, domačinki Kristini J. Gorišek.

Festival Stična mladih dobiva nove vsebine, privlačne za mlade. Muzej krščanstva na Slovenskem prireja bogate in zanimive razstave: o Cirilu in Metodu, o množičnem romanju v sveto deželo, o ikonah ... V samostanu v Stični so začeli graditi rastočo knjigo. Dr. Edo Škulj je izdal knjigo Škocjani in cerkve sv. Kancijana.

Področje kriminala v teh dveh letih je obvladovala sedemdesetletna Ljubica Vozlič iz Velike Ilove Gore, ki je bila po desetih letih sojena obsojena na 10 let zopora zaradi umora prijatelja Karla Weissa; trojni morilec matere, očima in polbrata Ivan Perić – Rakić je prejel sporočilo iz Bruslja, da se sodišče za človekove pravice z njim ne bo ukvarjalo.

Z vodnjaka v Grosupljem, ki ga je izdelal kipar Jiří Kočica, so ukradli 70 bakrenih palic z odtisi dlani Grosupeljčanov in tako uničili umetniško delo.

V občini Ivančna Gorica zaključujejo projekt Prijetno domače, v okviru katerega so za vse krajevne skupnosti v občini izdali zloženke in v kraju postavili info točke. Občina je tudi pristopila v mrežo starosti prijaznih občin. V Grosupljem pa so s prizidkom k Domu starejših občanov rešili problem dnevnega varstva starostnikov.

V dobrepoljskem zavodu Prizma so imeli težave s plačevanjem prispevkov za zaposlene in načrtovano izselitvijo duševno prizadetih oseb iz bivalnih enot.

V Grosupljem pa se je zapletlo s širitvijo kazina Kongo. Svetniki opozicije so zbrali dovolj podpisov, da so odlok o občinskem denarnem vložku v igralnico preklicali.

Strojanovi so z napovedjo selitev v Ambrus in kasneje na Polico pri Grosupljem spet razburkali prebivalce. V romskem izobraževalnem inkubatorju v naselju Smrekec v Grosupljem bodo poučevali romske otroke in usposabljali strokovne delavce za delo z romskimi otroki.

Občina Grosuplje je prenovila 147 let staro šolo na Kopanju. Vzgojiteljica v Dobropolju je bila osumljena trpinčenja otrok. V kleti muljavske šole so našli stare šolske predmete in uredili šolski muzej. Praznovali smo 120-letnico železniške proge Grosuplje-Kočevje.

Za božič pa so v Dobropolju pripravili razstavo poprtnikov. Zimo so odganjale ponikovske mačkare. Društva podeželskih žena iz vseh treh občin so pripravile razstave velikonočnih jedi in okrasitev.

V Županovi jami je vse leto zanimivo. Pozimi obiski niso zaželeni, da ne bi motili netopirjev med spanjem, v jeseni pa je tem skrivnostnim živalim posvečena prireditev Noč netopirjev. Na pomlad si lahko ogledamo ledene kapnike, poleti pa so v jami pevski nastopi in dan doživetij, ko jamarji po vrvi spuščajo obiskovalce skozi stari vhod v jamo.

Deponija Špaja dolina še vedno nima vseh dovoljenj za obratovanje. Vseeno vozijo smeti v deponijo, ker so kazni nižje kot prevozni stroški na oddaljeno lokacijo.

Kar se podjetništva tiče, so v letih 2012 do 2013 prevladovale teme o GPG in njegovem direktorju Dolami-

ču ter upnikih brez upanja. Propadla je Pekarna Blatnik, v Grosupljem Motvoz. Dobro pa delajo: Belimed v Grosupljem, ki izdeluje pomivalne sisteme za medicino, Kovinastroj, Winterhalter, Pekarna Grosuplje in v Ivančni Gorici tovarna izpušnih sistemov Akrapovič. Livar v Ivančni Gorici je po dokapitalizaciji in z novim vodstvom začel poslovati brez izgube.

Med športnimi dogodki izstopa Pohod po Jurčičevi poti, ki vsako leto privabi več pohodnikov, ne glede na to, kakšno je vreme. Med športniki pa so se izkazali: Tjaša Šeme, ritmična gimnastičarka, ki je postala državna prvakinja, a je zaradi poškodb prenehala tekmovati; dobre rezultate dosega strelec Željko Moičević; odbojkašica Monika Potokar odhaja v tujino; izjemne rezultate pa, kljub svoji mladosti, dosega Maruša Mišmaš, tekačica na dolge proge.

V Trebnjem so postavili pregledno razstavo pokojnega grosupeljskega likovnega pedagoga in slikarja navicva Viktorja Magyarja. Na glasbenih odrih pa sta žela uspehe basbaritonist Marko Fink in njegova sestra s samospevi Slovenija, za kar sta prejela tudi nagrado Prešernovega sklada. Tabor pevskih zborov v Šentvidu pri Stični vsako leto združi pevske navdušence iz domovine in tujine.

Dr. Peter Čeferin je izdal dve knjigi kratih zgodb o svojem življenju in delu: *Moje odvetniško življenje* in *Valat*; grosupeljski knjižničar in pisatelj Rudi Podržaj je napisal odmeven roman *Simonove priče*; v Grosupljem živeči etnolog Ralf Čeplak Mencin je v knjigi *V deželi nebesnega zmaja* pisal o slovensko-kitajskih stikih skozi zgodovino; Leopold Sever iz Malih Lipljen je v knjigi *Tičnice* iz naravoverja raziskal ozemlja, ki se imenujejo Tičnice, in ugotovil, da so bila to mesta slovesa od umrlih v prazgodovini. Dr. Sneža Tecco Hvala pa je v knjigi *Magdalenska gora: družbena struktura in grobni rituali železnodobne skupnosti* izdala nove ugotovitve o izkopeninah z Magdalenske gore.

Med znanimi osebnostmi naših treh občin so izstopali: pravnik Tomaž Vesel iz Šentvida pri Stični, ki je postal novi predsednik računskega sodišča; ob stoletnici rojstva literarnega zgodovinarja prof. Martina Jevnikarja, ki je bil rojen v Višnji Gori, so priredili simpozij in izdali knjigo; umrla sta vsestranski kulturnik Štefan Zmec iz Škocjana pri Turjaku, ki smo ga poznali kot »Trubarja«, in pravnica ter političarka Zdenka Cerar.

Kot zanimivost bi omenila še, da so podrli staro Borštnikovo hišo na Krki, v kateri je bila gostilna in žganjekuha. Jože Borštnik je državnikom po svetu pošiljal svoj brinovec in jih hotel navdušiti za gradnjo svetovnega mirovnega centra na Krki.

0 SPLOŠNO. KULTURA

2012

*Zlata jabolka prašnih podstrešij / Barbara Pance. – Sn, št. 54 (5. 3.), str. 12, foto. (V knjižnici v Dobrepolju so razstavili najstarejše knjige, ki so jih domačini našli v svojih domovih.)

*Pred glavno sezono nova streha / J[anja] A[mbrožič]. – Dl, št. 13 (29. 3.), str. 19, foto. // Jurčičevina z novo kritino / (Barbara Pance). – Sn, št. 78 (29. 3.), foto. (Prekrili so slamnato streho na Jurčičevi rojstni hiši na Muljavi.)

*Na Muljavi bodo letos sedeli Med dvema stoloma. – NDn, št. 26 (24. 6.), str. 29, foto. // Zvesti Jurčiču in njegovim romanom / Janja Ambrožič. – Dl, št. 26 (28. 6.), str. 18, foto. (V letnem gledališču na Muljavi bodo igrali Jurčičevo delo *Med dvema stoloma*.)

*Zapisi v Kamri negujejo živo zgodovino krajev / Damir Gorjanc. – Sn (Turistična tribuna), št. 178 (12. 7.),

str. [11], foto. (Marija Samec zbira in na portalu Kamra objavlja zgodbe o ljudeh in dogodkih ob Adamičevi cesti v Grosupljem.)

*Pot Ivana Zorca / J. A. – DI, št. 43 (25. 10.), str. 7, foto. (Pisateljevim krajem bivanja in delovanja posvečena, 18 km dolga krožna pot povezuje tri občine, tudi Ivančno Gorico.)

*Folkloristi iz Zagradca / S. Mirtič. – DI, št. 45 (8. 11.), str. 21, foto. (Že 16 let plešejo, danes pod vodstvom Klemena Mavra.)

*Kresničke posvetile v temo / J. A. – DI, št. 48 (29. 11.), str. 18, foto. (V knjižnici Ivančna Gorica je bila predstavljena pesniška zbirka Novomeščanke Katje Plut.)

*Na Krki imajo spet knjižnico / J. A. – DI, št. 52, str. 18, foto. (Tri leta po poplavi so v družbenem domu na Krki odprli prenovljeno krajevno knjižnico.)

2013

*Rastoča knjiga / J. A. – DI, št. 1 (3. 1.), str. 16, foto. // Spomenik knjigam / K. H. – D, št. 39 (30. 9.), str. 13, foto. (V Muzeju krščanstva v Stični so odprli stalno rastočo razstavo knjig, ki so jih napisali domači avtorji ali pa predstavljajo duhovno snovanje kraja.)

*Jurčičev Grad Rojinje / T. L. – Kg, št. 25 (19. 6.), str. 15, foto. // Muljavci ostajajo zvesti Jurčiču / J. A. – DI, št. 26 (27. 6.), str. 40, foto. (Kulturno društvo Josipa Jurčiča Muljava je v letnem gledališču uprizorilo dramatisirano Jurčičevo povest Grad Rojinje.)

*Dobro sodelujeta / J. A. – DI, št. 28 (11. 7.), str. 30, foto. (Režiserka Tatjana Lampret in 91-letni Jurčičev pranečak Ciril Jurčič sodelujeta v Jurčičevih igrah na Muljavi.)

*S Piko Nogavičko / J. A. – DI, št. 35 (29. 8.), str. 5, foto. (Ivanška enota Mestne knjižnice Grosuplje je pripravila ure pravljic in ustvarjalne delavnice za otroke.)

*14. festival Stična. Koncerti, predstave in potopisi / J. A. – DI, št. 47 (21. 11.), str. 5, foto. (Ljubiteljski kulturniki iz Stične so v okviru festivalskih dogodkov odprli v baru Jama spominsko sobo, posvečeno stiškim predvojnim letalcem in prvi pilotki na Balkanu, domačinki Kristini J. Gorišek.)

*Zagraški kulturniki na turneji / S. Mirtič. – DI, št. 47 (21. 11.), str. 5, foto. (Gledališka skupina Zagradec gostuje z gledališko igro Težave s hrbenico.)

*Ko Tone Krkovič išče potencialne sponzorje / Klara Škrinjar. – Delo, št. 283 (7. 12.), str. 2 (Drugi slovenski festival domoljubne pesmi je potekal v Grosupljem.)

2 VERSTVO

2012

*Arhivi cistercijanskih samostanov in njihova usoda s poudarkom na stiškem in kostanjeviškem samostanu / Jože Mlinarič. – Arhivi, št. 2, str. 275-294, foto. (Dostopno tudi na: URN:NBN:SI:doc-ZLFVVG38, <http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:doc-ZLFVVG38>.)

*Višnja Gora. Božični koncert / Marinka Marinčič Jevnikar. – Kg, št. 1 (4. 1.), str. 28, foto. (Nastop ob 34-letnici Mešanega cerkvenega pevskega zbora pod vodstvom prof. Milana Jevnikarja.)

*Ob 20. obletnici smrti patra Simona Ašiča / Jože Kukman. – Ona (pril. Dela), 175 (31. 1.), str. 17, foto. // Skromni mož velikega duha / Renata Uzman. – Jana, št. 11 (13. 3.), str. 36-39, foto. // Blagoslovi patra Simona Ašiča / Angelca Škufca. – Ognjišče, št. 9 (sept.), str. 52-53, foto. (Življenje in delo stiškega zdravilca patra Ašiča.)

*Vrednote, za katere je vredno umreti / Anton Jamnik. – Delo (Sobotna pril.), št. 52 (3. 3.), str. 24-25, foto. (Škof Jamnik, po rodu iz Male Ilove Gore, razpravlja o morali in vrednotah pri sodobnem človeku.)

*Stična mladih na pohodu / Marko Kržišnik. – D, št. 13 (25. 3.), str. 11, foto. (Mladi prostovoljci se pripravljajo na Stično mladih.)

*S. Majela (Marija Prijatelj, Marijina sestra / M. – D, št. 14-15 (1. 4.), str. 37, foto. (Umrta je sestra Majela, rojena v Šentpavlu pri Šentvidu.)

*Upanje je prepričanje, da ima vse svoj smisel / Anton Jamnik. – Delo (Sobotna pril.), št. 82 (7. 4.), str. 20-21, foto. (Škof Jamnik, rojen na Mali Ilovi Gori, govori o upanju.)

*Relikvije »svetnice upanja« / M. T. in P. M. – D, št. 16 (15. 4.), str. 35, foto. (V župnijski cerkvi v Ivančni Gorici so sprejeli relikvije sv. Bakhite.)

*Višnja Gora. Zgodba o Jezusovem trpljenju / Sonja Kadivec. – Kg, št. 16 (18. 4.), str. 18, foto. (Okoli 60 nastopajočih je na župnijskem travniku v Višnji Gori zaigralo pasijon.)

*Lepota barv in svetlobe / K[senja] H[očevnar]. – D, št. 23 (3. 6.), str. 12, foto. (Barvna okna v župnijski cerkvi sv. Avgušтина v Strugah je izdelal umetnik Marko Jerman.)

*Med vagabundom in romarjem / Ranka Ivelja. – Dn, št. 148 (29. 6.), str. 5, foto. // Iskalec smisla / Bogomir Štefančič. – D, št. 28 (8. 7.), str. 28, foto. (Škof Anton Jamnik iz Male Ilove Gore je v 500 strani debeli knjigi popisal svoje poglede na slovensko samostojnost, liberalizem, vero in etiko.)

***Škocjani in cerkve sv. Kancijana** v novi knjigi dr. Eda Škulja. – Naši koraki (Glasilo občine Škocjan), št. 151 (julij), str. 28, foto. // Škocjančani povezani s knjigo / L. Markelj. – DI, št. 29 (19. 7.), str. 6, foto. // Srečanje Škocjanov in Škocjancev / Damjan Kirar. – Naši koraki (Glasilo občine Škocjan), št. 151 (julij), str. 41, foto. (Ob 5. srečanju Škocjanov in Škocjancev v občini Grosuplje je izšla knjiga dr. Eda Škulja Škocjani in cerkve sv. Kancijana.)

*Maša za domovino z vojaškim vikariatom / S. S. – D, št. 28 (8. 7.), str. 35-36, foto. (V Valični vasi pri Zagradcu, rojstnem kraju vojaškega vikarja dr. Jožeta Pluta, je mašo daroval skupaj z dr. Francem Rode-tom.)

*Človek se ne more sprijazniti s tem, da je zgolj skupek materije / Gašper Blažič. – Demokracija, št. 30 (2. 7.), str. 38-42, foto. (Intervju z dr. Antonom Jamnikom.)

*Rajski vrt. – D, št. 43-44 (28. 10.), str. 12 (V Muzeju krščanstva v Stični razstavlja Simon Kajtna.)

*Vrnil se je po 70 letih / K. H. – D, št. 35 (2. 9.), str. 10, foto. (Lojze Grozde je zadnjo noč prespal v Ambrusu, zato so v ambruško cerkev sv. Jerneja sprejeli njegove relikvije.)

*Prihaja **31. festival Stična mladih** / J. A. – DI, št. 37 (13. 9.), str. 19. // Radost ni nikoli moteča / Bojan Rajšek. – Nedelo, št. 37 (16. 9.), str. 8, foto. // Stična mladih – nova sorta vina! / Gregor Kunej. – D, št. 37 (16. 9.), str. 3, foto. // Spregovoril tudi bivši gangster / J. A. – DI, št. 38 (20. 9.), str. 13, foto. // Stična mladih ni enodnevni dogodek / Gregor Kunej. – Mladi val (pril. Družine), št. 38 (23. 9.), str. 16, foto. // Še nebo se je veselilo / Klemen Čeligoj. – D, št. 38 (23. 9.), str. 1-2+10-11, foto. (Več kot 5000 mladih je v ritmu

posodobljenih verskih pesmi iskalo veselje do življenja.)

*Če bomo imeli vero, bodo tudi duhovni poklici / Ksenija Hočevar. – D, št. 37 (16. 9.), str. 2, foto. (Uroš Švarc, župnik v Ambrusu in Šmihelu pri Žužemberku.)

*Grozdetove relikvije v Stični / U. – D, št. 38 (23. 9.), str. 21, foto. (V obnovljeno kapelo v stiški baziliki, ki so jo poimenovali po Lojzetu Grozdetu, so shranili njegove relikvije.)

*Diamantna maša v Strugah / Andrej Debeljak. – D, št. 39 (30. 9.), str. 20, foto. (Župnik v pokoju, prelat Bogomir Hren, je obhajal 65 let dušnega pastirstva.)

*Kar tako naprej! / Igor Vojinovič. – D, št. 40 (7. 10.), str. 19, foto. (40 let nove cerkve v Grosupljem.)

*Zvesti krščanskim koreninam / Karolina Štuhec Meglič. – D, št. 41 (14. 10.), str. 5, foto. (Prireditve v Stuttgartu ob slovesu dosedanjega župnika dr. Zvoneta Štrublja, rojenega v Dobropolju.)

*Veselo pričakovanje nedeljske maše / J. Po. – D, št. 43-44 (28. 10.), str. 2, foto. (Pater Maksimilijan File, župnik v Stični, o katehezi za najmlajše in dodatnem izbirnem programu verouka v Stični.)

*Vdani in hvaležni / J. Pt. – D, št. 50 (16. 12.), str. 19, foto. (Duhovniki jubilanti v letu 2012, med njimi diamantni mašnik Bogomir Hren.)

*Višnja Gora / Marjeta Glavič. – D, št. 51-52 (23. 12.), str. 28, foto. (Žegnanje v obnovljeni podružnični cerkvi sv. Martina v Zgornji Dragi.)

*Škof Jamnik: v JLA sem za božič blagoslavljal vojake / Vladimir Jerman. – Sn, št. 339 (23. 12.), str. 20-21, foto. (Vsi božiči škofa Jamnika.)

*Vesel božič, dragi bralci Kmečkega glasa / Marinka Marinčič Jevnikar. – Kg, št. 52 (26. 12.), str. 1, foto. // Razstavili so kar 55 jaslic / J. A. – DI, št. 52 (27. 12.), str. 13, foto. (V cerkvi v Ivančni Gorici so razstavili jaslice iz pobratene nemške občine Hirschaid.)

*Lopovi skalpirali cerkev v Grosuplju. – Sn, št. 344 (30. 12.), str. 5, foto. (Tatovi kradejo baker s strehe grosupeljske cerkve.)

2013

*Priprošnjik preizkušanim / K[senja] H[očevar]. – D, št. 1 (6. 1.), str. 18, foto. (Ob 70-letnici smrti blaženega Alojzija Grozdetja je škof Glavan v cerkvi v Ambrusu blagoslovil mučenčevo sliko.)

*Imamo ga! Nov Stična bend! / Mateja Rihter. – D, št. 3 (20. 1.), str. 11, foto. (Na festivalu Stična mladih bo igral prenovljeni Stična bend.)

*Kopanj / Kristina Fink. – D, št. 7 (17. 2.), str. 22, foto (Mešani pevski zbor s Kopenja praznuje 15-letnico delovanja.)

*Zgodba nekega križnega hodnika / Mojca Polona Vaupotič. – Tretji dan, št. 3-4, str. 105-110, foto. (Križni hodnik stiškega samostana je star 880 let.)

*Praznovanje v Ivančni Gorici / P. M. – D, št. 10 (10. 3.), str. 19, foto. (God sv. Bakhite so obhajali z blagoslovom relikvij in njene podobe, ki jo je naslikal Tomaž Perko.)

*Digitalna knjiga o stvarstvu / Mirko Kunšič. – Sn, št. 88 (31. 3.), str. 7, foto. (Stiški pater Branko Petauer je odličan fotograf.)

- *Kosti, dragocenejše od draguljev / Vladimir Jerman. – Sn, št. 88 (8. 4.), str. 1+2-3, foto. (Direktorica Muzeja krščanstva na Slovenskem Nataša Frelih Polajnar o razstavi relikvij v Stični.)
- *Umestitev novega kanonika / S. S. – D, št. 15 (14. 4.), str. 19, foto. (V kanoniški zbor je bil sprejet vojaški vikar dr. Jože Plut, rojen v Valični vasi pri Zagradcu.)
- *Sreča(nja) z domovino / Metka D. Murko. – D, št. 15 (14. 4.), str. 5, foto. (Zvone Štrubelj, rojen v Dobrepolju, mašuje Slovencem v Bruslju.)
- *Pesem zvonov – živa cerkev. – D, št. 19 (12. 5.), str. 18, foto. // Pritrkavanje – pristen odmev slovenske duše / Igor Vojnovič. – D, št. 24 (16. 6.), str. 22-23, foto. (Srečanje pritrkovalcev ljubljanske regije v Žalni.)
- *Sv. Ciril in Metod – apostola Slovanov / Ksenja Hočevar. – D, št. 21 (26. 5.), str. 16-17, foto. // Stiški kustos / Ksenja Hočevar. – D, št. 22 (2. 6.), str. 3, foto. (Ob 1150-letnici prihoda sv. Cirila in Metoda med Slovane je v Muzeju krščanstva na Slovenskem kustos Tadej Trnovšek pripravil razstavo o njunem življenju in delu.)
- *Prt za Lurd / Mankica Kranjec. – Jana, št. 24 (12. 6.), str. 22-23, foto. (Prt za Lurd, sešit iz čipkastih kvadratkov, je bil razstavljen v stiškem muzeju.)
- *Kruh iz mnogih zrn / Ivo Žajdela. – D, št. 24 (16. 6.), str. 16-17, foto. (O zgodovini župnije Struge pripoveduje župnik Bogomir Hren.)
- *Potrebujemo vsaj petnajst katoliških duhovnikov / Matija Grah. – Delo, št. 144 (24. 6.), str. 10-11, foto. (Vojaški vikar dr. Jože Plut o duhovni oskrbi vojaških oseb.)
- *20 let cerkve v Primči vasi / K. H. – D, št. 28 (14. 7.), str. 22, foto. (Obcestna kapelica, podružnica župnije Ambrus, je bila zgrajena po zaobljubi Jožeta Hočevarja med drugo svetovno vojno.)
- ***Stična mladih 2013.** Zakaj je Stična mladih posebna? / Mateja Rihter. – D, št. 35 (1. 9.), str. 7, foto. // Kam gremo 21. septembra? / Mateja Rihter. – D, št. 37 (15. 9.), str. 10, foto. // Božje kraljestvo raste, ko mi spimo / Bojan Rajšek. – Nedelo, št. 38 (22. 9.), str. 6, foto. // Tisoči mladih rajali v cerkvenih ritmih / Joži Sinjur. – Dn, št. 220 (23. 9.), str. 4, foto. // Različni obrazi (Stične) mladih / Klemen Čeligoj, s. Jana Rovtar. – D, št. 39 (29. 9.), str. 1+10-11, foto. // Stična mladih še kar traja / Kristina Kosmač. – D, št. 46 (17. 11.), str. 11, foto. (Stična mladih privablja mlade s pestrimi delavnicami, igrami in gosti.)
- *Misijonar br. France Drobnič (1902-1963) / Silvester Čuk. – Ognjišče, št. 10 (okt.), str. 48-49, foto. (Jezuit iz Dobrepolja je deloval v Indiji. Knjigo o njem je napisal Miha Žužek: Misijonar pod Himalajo, 1985.)
- *Župljani Ivančne Gorice o Družini / Jože Pavlič, Igor Vojnovič. – D, št. 41 (13. 10.), str. 2-3, foto. (Izjave Ivančanov o časniku Družina.)
- *Mučenec za vero / Anton Nadrah. – D, št. 42 (20. 10.), str. 18, foto. (70 let od mučeniške smrti cistercijskega patra Placida Grebenca.)
- *Ambrus / Marinka Papež. – D, št. 42 (20. 10.), str. 22, foto. (V Višnjah pri Ambrusu so blagoslovili že pred nekaj leti obnovljen Dularjev pil.)
- *Koporčev ars sacra / K. H. – D, št. 43-44 (27. 10.), str. 12, foto. (Risbe in skice Leona Koporca, ki je nekaj časa živel v Višnji Gori, so razstavili v Muzeju krščanstva na Slovenskem v Stični.)
- *Lucijini zajemalki za zdrave oči / Primož Hieng. – Sn, št. 308 (14. 11.), str. 15, foto. (V Dolah pri Polici v grosupeljski občini stoji cerkev sv. Lucije s studenčkom, katerega voda zdravi oči.)

*Samo bog jim bo poplačal njihovo dobroto / Bojan Rajšek. – Delo, št. 264 (15. 11.), str. 10, foto. // Samo bog jim bo poplačal njihovo dobroto / Boris Žerovnik. – Delo, št. 269 (21. 11.), str. 11. (Zagraški župnik Boris Žerovnik prosi denar za obnovo gospodarskega poslopja.)

*Polica / Jožica Šeme. – D, št. 46 (17. 11.), str. 21, foto. (Poliški župnik Slavko Judež je blagoslovil obnovljeni pilček v Troščinah.)

*Kot prvi kristjani: skupaj se veselimo, skupaj jokamo / K. H. – D, št. 48 (1. 12.), str. 16, foto. (Župnik Franc Škulj in varovanci o Domu starejših Zavoda sv. Terezije v župniji Videm– Dobrepolje.)

*PIP nam je dal novih spodbud. Beremo pastoralni načrt pridite in poglejte / Janez Šket, Jani Tušek. – D, št. 48 (1. 12.), str. 32, foto. (ŽPS Grosuplje se pripravlja na 50. obletnico ustanovitve župnije.)

*Osmrtnica: p. Alojzij Ilc Ocist. – D, št. 49 (8. 2.), str. 29, foto. // p. Alojzij Ilc cistercijan / p. J. N. – D št. 50 (15. 12.), str. 29, foto.

*Osmrtnica: prelat Bogomir Hren. – D, št. 49 (8. 2.), str. 29, foto. // Stebri vere / Franci Petrič. – D, št. 49 (8. 12.), str. 3 // Prelat Bogomir Hren / T. M. – D, št. 50 (15. 12.), str. 29, foto.

*Obnovljena cerkev sv. Martina v Zgornji Dragi / M. G. – D, št. 50 (15. 12.), str. 22, foto. (Za obnovo cerkve je zaslužen prejšnji višnjanski župnik Boštjan Modic.)

34 PRAVO. KRIMINAL

2012

*Ne kradejo lačni / Franc Fortuna. – Kg, št. 5 (1. 2.), str. 5, foto. (Družini Hočevar so na Vrhu pri Križu pod Valično vasjo zaklali najboljšega bika, meso odpeljali, pustili so le kožo in drobovino.)

*Mojčini kužni golobi nevarni tudi ljudem / Lovro Kastelic. – Sn, št. 30 (6. 2.), str. 3, foto. // *Mojčini kužni ptiči letajo med krajani / Lovro Kastelic. – Sn, št. 38 (16. 2.), str. 5, foto. (Mojca Vočko s Spodnje Slivnice goji v svoji hiši golobe.)

*Hekerji nad računalnike pisarn Čeferin in Senica / Peter Lovšin. – Dn, št. 67 (21. 3.), str. 15. (Heker z vzdevkom Svarun je ponudil časniku Slovenske novice gigabajt dokumentacije o dveh odvetniških pisarnah.)

*Po 13 letih Nemčeva smrt še nepojasnjena / Mojca Furlan – Rus. – Dn, št. 73 (28. 3.), str. 14, foto. // Ljubimca zakopala, oboževalcu skuhalo mušnice? / Mitja Felc. – Delo, št. 73 (28. 3.), str. 8, foto. // Vozličeva zatrjuje, da ni morilka / (dž). – Večer, št. 73 (28. 3.), str. 26. // Račun umorjenega praznili še po smrti / Boštjan Felc. – Sn, št. 77 (28. 3.), str. 2, foto. // Pokojni si je grob izkopal sam / Mitja Felc. – Delo, št. 117 (23. 5.), str. 8, foto. // Kdo je Weissa zakopal v jamo? / Sebastijan Ozmec. – Sn, št. 129 (23. 5.), str. 2, foto. // Iz Nemčije še ni povratne informacije. – Večer, št. 123 (30. 5.), str. 26, foto. // O pričah iz Nemčije ni ne duha ne sluha / Mitja Felc. – Delo, št. 127 (4. 6.), str. 7. // Ni umrl zaradi nesreče, bil je umorjen / Damijana Žišt. – Večer, št. 150 (2. 7.), str. 11, foto. // Po 13 letih še vedno o nasilni Nemčevi smrti / vi. – Dn, št. 150 (2. 7.), str. 12, foto. // Ko je iskal vodo, si je kopal grob / Mitja Felc. – Sn, št. 262 (5. 10.), str. 11, foto. (Sedemdesetletna Ljubica Vozlič z Velike Ilove Gore zaradi umora Karla Weissa spet na zatožni klopi.)

*Roparjeva pajdaša sta se potuhnila pri mrliški vežici / Bojan Rajšek. – Delo, št. 56 (8. 3.), str. 8, foto. (Oropali so poštno poslovalnico v Vidmu.)

*Požar podtaknil mladoletnik / Bojan Rajšek. – Delo, št. 75 (30. 3.), str. 8. (V lesnem podjetju v sosesčini romskega naselja se vrstijo požari in kraje.)

*Neznanci v črnem avdiju mamijo otroke z bomboni / Tomica Šuljić. – Sn, št. 96 (17. 4.), str. 5, foto. (Policiisti preiskujejo primere nagovarjanja otrok v Grosupljem.)

*Z novim k bivšemu za 3 tedne, tam sta že 5 let! / Vladimir Jerman. – Sn, št. 121 (15. 5.), str. 5, foto. (Franci Novak iz okolice Šmarja poskuša izseliti mater svojega otroka in njenega partnerja iz hiše.)

*V Grosupljem ukradli 70 dragocenih palic / B. R. – Delo, št. 223 (30. 5.), str. 8. (Z vodnjaka, ki ga je izdelal kipar Jiři Kočica, so ukradli 70 bakrenih palic, ki držijo odtise dlani Grosupeljčanov.)

*Brezposelni Boštjan je utonil v reki Krki / Sebastijan Ozmec. – Sn, št. 275 (18. 10.), str. 2, foto. (Boštjan Blatnik je utonil v Krki.)

*Kajzarjeva smrt še vedno skrivnostna / Vojko Zakrajšek. – Sn, št. 312 (26. 11.), str. 6, foto. (V Kuželjevcu pri Ambrusu še niso pojasnili smrti Jožeta Glavana iz leta 1989.)

*Sto gasilcev rešilo kmetijske stroje / B. R. – Delo, št. 263 (14. 11.), str. 8, foto. (Skladišče podjetja Ganga v Boštanju pri Grosupljem je uničil požar.)

*Škufčevima ogenj vzel hišo, prihranke in psa / Aleksander Brudar. – Sn, št. 301 (15. 11.), str. 3, foto. // Koncert za pogorelce / M.G. – Sn, št. 330 (14. 12.), str. 21, foto. (Požar v Brezovem Dolu je uničil hišo Andreje in Vinka Škufca.)

*82-letnega Toneta pobili z vilami in kolom / Lovro Kastelic. – Sn, št. 305 (19.11.), str. 1+3, foto. // Nasilen že pri petnajstih / mfr. – Dn, št. 266 (17. 11.), str. 16. (Antona Lukšeta so pred njegovo hišo napadli trije Romi.)

*Družina ostala brez strehe nad glavo / U. P. – Sn, št. 329 (13. 12.), str. 11, foto. (Zgorelo je ostrešje hiše Kajzerjevih iz Doba pri Šentvidu.)

2013

Za umor partnerja že drugič obsojena / Jure Predanič. – Sn, št. 4 (5. 1.), str. 12, foto. // Zahvala morilke za 10 let zapora / Peter Lovšin. – Dn, št. 14 (5. 1.), str. 14, foto. // Sklenjeni krog indicev zapečatil usodo morilke / Jure Predanič. – Delo, št. 55 (5. 1.), str. 7, foto. // Najprej oproščena, zdaj obsojena / Tina Recek. – Večer, št. 69 (5. 1.), str. 4, foto. // Bo šla pri 72 letih sedet za deset let? / Boštjan Celec. – Sn, št. 349 (27. 12.), str. 5, foto. (Ljubica Vozlič je bila obsojena na 10 let zapora zaradi umora Karla Weissa.)

*Morilec Perić pogorel na evropskem sodišču / Boštjan Celec. – Sn, št. 146 (1. 6.), str. 3. (Trojni morilec družine Perić – Rakić iz Grosupljega je prejel sporočilo iz Bruslja, da se sodišče za človekove pravice z njim ne bo ukvarjalo.)

35 JAVNA UPRAVA

2012

*Poslovilni objekt že junija / J. A. – Dl, št. 5 (2. 2.), str. 5, foto. // Šentviška mrliška vežica za 720.000 EUR / Vladimir Jerman. – Sn, št. 71 (22. 3.), str. 3, foto. (Položnice za mrliško vežico v Šentvidu pri Stični, Dobu, Temenici in Sobračah razburile krajane.)

*Totalna vojna odpadkom / Bojan Rajšek. – Nedelo, št. 6 (12. 2.), str. 12, foto. (Grosuplje bo dobilo 240-litrsk zeleno-rumene zabojnike za 12.000 domov.)

*Podžupana bo nadzirala kar žena / Bojan Rajšek. – Delo, št. 46 (25. 2.) str. 16. (Imenovanje Janje Garvas Hočevar v občinski nadzorni odbor vzbuja pomisleke.)

*Prehodna zmešnjava na progi do Grosupljega / Vera Brkič. – Dn, št. 67 (21. 3.), str. 12, foto. // LLP s kupom novosti / Vera Brkič. – Dn, št. 204 (4. 9.), str. 9. (Na avtobusih 3G lahko plačujemo z denarjem ali s kartico urbano.)

*Župan razrešil Pleterskega / Bojan Rajšek. – Delo, št. 79 (4. 4.), str. 13, foto. (Za v. d. direktorja občinske uprave je bil imenovan Dušan Hočevar.)

*Povezovalni most / Slavko Mirtič. – Kg, št. 17 (25. 4.), str. 19, foto. (Dotrajani leseni most med žužemberško Draščo vasjo in ivanškim Bregom bo zamenjal nov betonski most.)

*Občinski praznik v Ivančni Gorici / J. A. – Dl, št. 21 (24. 5.), str. 5. // V turizmu vidijo svojo priložnost / Janja Ambrožič. – Dl, št. 22 (31. 5.), str. 5, foto. (Odprli so javno otroško igrišče pri OŠ Višnja Gora, zadnjo info točko v Sobračah in na slovesnosti podelili občinske nagrade.)

*Iz Grosupljega na Brdo prišla nova direktorica / Miran Šubic. – Dn, št. 137 (15. 6.), str. 4. (Mag. Janja Hočevar.)

*V smeteh tudi lepo ohranjena oblačila in obutev. – Nedelo, št. 30 (29. 7.), str. 8, foto. (V črnih zabojnikih so našli biorazgradljive odpadke in še ohranjena oblačila in obutev.)

*Sami vsega ne bodo zmogli / J. A. – Dl, št. 33 (16. 8.), str. 5, foto. (Do leta 2017 morajo v občini Ivančna Gorica zgraditi 30 kanalizacijskih omrežij, za zasebne male čistilne naprave bodo dajali subvencije.)

*Za petino cenejše ogrevanje / J. A. – Dl, št. 40 (4. 10.), str. 3, foto. (Šoli in vrtec bodo v Ivančni Gorici ogrevali z biomaso.)

*Bavarska občina odpira razpise za podjetja iz Ivančne Gorice / Ksenija Koren. – F, št. 198 (15. 10.), str. 6. // Iz krize tudi s čezmejnimi posli / J. Ambrožič. – Dl, št. 42 (18. 10.), str. 2, foto. (Na razpise bavarske občine so bodo lahko prijavljala podjetja iz Ivančne Gorice.)

*Janšev župan menca, obrtniki bežijo / Novica Mihajlovič. – F, št. 216 (12. 11.), str. 7, foto. (Akrapovič seli proizvodnjo v Belo krajino.)

*Postavili drugo sončno elektrarno / Dl, št. 52 (27. 12.), str. 33, foto. (Eltec Petrol je postavil sončno elektrarno na zdravstveni dom v Ivančni Gorici.)

2013

*Občina pomaga do strehe nad glavo / J. Ambrožič. – Dl, št. 3 (17. 1.), str. 5. (Občina Ivančna Gorica bo kupila 3 ali 4 stanovanja in jih oddajala kot neprofitna.)

*Delali na 35 projektih / J. A. – Dl, št. 9 (28. 2.), str. 5. (Gradili bodo vrtec in šolo v Zagradcu, cesto skozi Vir, kanalizacijo v Višnji Gori, vodovode, poslovilni objekt na Muljavi.)

***Casino Kongo.** Župan Verlič bi se šel s Pečečnikom igralništvu / Vanja Alič. – Dn, št. 82 (9. 4.), str. 10, foto. // Občina bo z Jocem Pečečnikom vodila igralništvo / Vanja Alič. – Dn, št. 84 (11. 4.), str. 10. // Šolo na Polici bodo zidali z igrani na srečo / Bojan Rajšek. – Delo, št. 86 (11. 4.), str. 11, foto. // V Grosupljem žive igre, bingo in turnirji v pokru / Vanja Alič. – Dn, št. 85 (12. 4.), str. 12, foto. // Grosupeljčani s peticijo proti igralnici / Bojan Rajšek. – Delo, št. 96 (25. 4.), str. 12. // Občani proti igralniškemu turizmu / Vanja Alič. – Dn, št. 96 (25. 4.), str. 10, foto. // Žive igre na srečo ne bo / Živa Rokavec. – Dn, št. 101 (4. 5.), str. 11, foto. // Grosupeljčani zbirajo podpise proti igralnici / Vanja Alič. – Dn, št. 104 (8. 5.), str. 10, foto. // Zbiralci podpisov poslani na klop / Vanja Alič. – Dn, št. 109 (14. 5.), str. 12, foto. // Svetniki bodo še enkrat odločali / val. – Dn, št. 119 (25. 5.), str. 12. // Joc Pečečnik: Razmišljamo o odhodu iz Grosuplja / Bojan Rajšek. – Delo, št. 121 (28. 5.), str. 12. // Pečečnik bi v Novem mestu odprl igralni salon / Dragana Stankovič. – Dn, št. 155 (9. 7.), str. 10. // Verlič bi rad preštel podpise / Bojan Rajšek. – Delo, št. 165 (19. 7.), str. 10. // Primer, ko se svetniki poigravajo pod krinko civilne iniciative / Vida Kocjan. – Demokracija, št. 36 (5. 9.), str. 32-35, foto. (Svetniki opozicije zbirajo podpise proti širitvi igralništva v grosupeljskem Kongu.)

*Več občanov, večje šole in v vrtci / J. A. – Dl, št. 22 (30. 5.), str. 5, foto. (Število prebivalcev v občini Ivančna Gorica narašča, zato bodo gradili šolo v Zagradcu in prizidek k vrtcu v Višnji Gori.)

*Župan pravi, da ima čisto vest in da mirno spi / Bojan Rajšek. – Delo, št. 112 (17. 5.), str. 8, foto. (Občina po zapuščinski obravnavi ni izterjala oskrbnine za pokojno varovanko Doma starejših občanov v Dobrepolju.)

*Občina Dobrepolje zrela za samoukinitvev / Bojan Rajšek. – Delo, št. 129 (6. 6.), str. 11, foto. (Svetnik Palčar predlaga samoukinitvev občine.)

*Virant razrešil Predaliča / K. Kl. – Žurnal, št. 118 (3. 7.), str. 4, foto. // Načelnik UE le en dan / Z. P. – Delo, št. 151 (3. 7.), str. 2 // Razrešeni Predalič ponosno zavrnil službo / Blaž Petkovič, Meta Roglič. – Dn, št. 152 (4. 7.), str. 3. // Dvomljivo imenovanje Predaliča / Zoran Potič, Anže Božič. – Delo, št. 152 (4. 7.), str. 2, foto. (Boža Predaliča je minister Virant razrešil z mesta načelnika grosupeljske UE.)

*Občinske sončnice / J. R. – Sn, št. 192 (26. 7.), str. 15, foto. (Grosupeljska občina je na njivi sredi Šmarja posadila sončnice.)

Država se je končno lotila starih dolgov / Vanja Alič. – Dn, št. 171 (26. 7.), str. 12. (S polnim avtocestnim priključkom v Šmarju – Sapu bi ublažili prometne zamaške na Škofljici.)

***Ob 120-letnici železniške proge Grosuplje-Kočevje.** Kočevje bolj odrezano od sveta kot v 19. stoletju / Simona Fajfar. – Delo, št. 218 (20. 9.), str. 4, foto. // Po 120 letih vlak le v Ribnico / Petra Šolar. – Dn, št. 219 (21. 9.), str. 3, foto. // Župani z drezino do Kočevja / M. Leskovšek-Svete. – Dl, št. 35 (29. 8.), str. 9, foto. // Jubilej kočevske proge / J. A. – Dl, št. 39 (26. 9.), str. 1, foto. (Ob 120-letnici odprtja železniške proge Grosuplje-Kočevje je vlak župane po prenovljeni progji popeljal le do Ribnice, za obnovo do Kočevja je zmanjkalo denarja.)

*Po desetletju priprav dobili OPN / J. A. – Dl, št. 36 (5. 9.), str. 5, foto. (Občina Ivančna Gorica je sprejela Občinski prostorski načrt, ki bo omogočil razvoj podjetij in krajevnih skupnosti.)

*V Zagradcu nasprotujejo spremembi / J. A. – DI, št. 44 (30. 10), str. 5, foto. (Pošta Zagradec naj bi preoblikovali v pogodbeno.)

*Nad nekdanjimi grobovi se bodo igrali otroci / Bojan Rajšek. – Delo, št. 257 (7. 11.), str. 11, foto. (Na območju starega pokopališča bodo uredili park, parkirišče in otroško igrišče.)

*Poštar dobil zapornico, otroci še ne / Bojan Rajšek. – Delo, št. 292 (18. 12.), str. 12, foto. (Na območju občine Grosuplje urejajo zapornice ob prehodih čez kočevsko progo.)

36 SOCIALNA VPRAŠANJA

2012

*Puščal jim je kri in se rešil vojske / Damir Gorjanc. – Sn, št. 38 (16. 2.), str. 12, 21, foto. (Grosupeljskih krvodajalcev je 95.)

*Miti o supermamah morajo pasti / Majda Hostnik. – Dn, št. 58 (10. 3.), str. 18-19, foto. (Manuela Ham je socialna delavka in vodja hiše zavetja Palčica v Grosupljem.)

*Zakonik bi centrom odvezel dvojno vlogo / Janja Ambrožič. – DI, št. 16 (12. 4.), str. 3 (Zavod za socialno delo v Grosupljem je leta 2011 obravnaval 32 družin zaradi nasilja ali zanemarjanja.)

*Mirko Lebar je trmast: »Ne dam se!« / Lovro Kastelic. – Sn, št. 155 (18. 6.), str. 10+15, foto. (Invalid na vozičku živi v najemniškem stanovanju na Peči nad Grosupljem.)

*Ceneje od doma za starejše občane / J. A. – DI, št. (30. 8.), str. 5, foto. (Ivančna Gorica je pristopila v mrežo starosti prijaznih občin z ureditvijo dveh medgeneracijskih središč.)

*Bivanje bo boljše / Bojan Rajšek. – Delo, št. 211 (12. 9.), str. 12. // Blagoslov prizidka ob Domu Grosuplje / K. H. – D, št. 38 (23. 9.), str. 20, foto. (Zidajo prizidek k Domu starejših občanov v Grosupljem.)

*Vse življenje v rejniški družini / J. Ambrožič. – DI, št. 51 (20. 12.), str. 2, foto. (Center za socialno delo Grosuplje ima 12 rejniških družin in v njih 18 otrok.)

2013

***Državni zavod Prizma** ne plačuje prispevkov za zaposlene / Bojan Rajšek. – Delo, št. 108 (13. 5.), str. 3, foto. // Finančni polom državnega zavoda Prizma / Bojan Rajšek. – Delo, št. 115 (21. 5.), str. 11, foto. // Računovodstvo v zmoti, Alojz naj plača 1500 EUR / Aleksander Brudar. – Sn, št. 198 (24. 7.), str. 5, foto. // Duševno prizadete država meče iz hiše / Milan Glavonjič. – Sn, št. 223 (19. 8.), str. 5, foto. // »To je naš dom in ne želimo oditi / Petra Šolar. – Dn, št. 192 (21. 8.), str. 10, foto. // Stanovalci bivalnih enot plačujejo tuje napake. – Delo, št. 193 (22. 8.), str. 12, foto. // Prizma Ponikve pod Dom upokojencev Ptuj / Petra Šolar. – Dn, št. 194 (23. 8.), str. 11. // Ministrstvo je moralo vedeti za nepravilnosti / Simona Fajfar. – Delo, št. 195 (24. 8.), str. 10. // »Veseli smo, da ostajamo doma« / Simona Fajfar. – Delo, št. 200 (30. 8.), str. 10. // Enoti v Sodražici in Predstrugah ostajata / Petra Šolar. – Dn, št. 204 (4. 9.), str. 13, foto. // Iz zavoda Ponikve le prek njihovih trupel / Milan Glavonjič. – Sn, št. 247 (12. 9.), str. 5, foto. // Kazensko ovadili tudi davčno upravo / Simona Fajfar. – Delo, št. 312 (14. 9.), str. 16, foto. // Država razrešila razkritelje nepravilnosti / Simona Fajfar. – Delo, št. 241 (17. 10.), str. 12, foto. // Doklova tudi v zavodu Prizma Ponikve. – Večer, št. 27 (24. 20.), str. 23, foto. (Revizorji v Ponikvah, vodstvo pričakuje pomoč države. Bivalni enoti v Sodražici in Predstrugah ostaneta.)

*Iris Hvala Krušič, domska zdravnica / Nina Knavs. – Dn, št. 206 (6. 9.), str. 7, foto. (Domska zdravnica v Domu starejših občanov Grosuplje in Posebnem javnem zavodu Ponikve.)

*Pot iz brezna je naporna, a obstaja / J. Ambrožič. – Dl, št. 39 (26. 9.), str. 13, foto. (Zdravljenje odvisnosti v zavodu Pelikan – Karitas v Višnji Gori.)

*Skromen dom z velikim nasmehom / Katarina Nemanič Mal. – Delo in dom (pril. Dela), št. 39 (2. 10.), str. 34-37, foto. (Vzgojiteljici iz Vrtca Kekec Grosuplje Judita Rajnar in Tatjana Vavovec sta z dobrodelnimi akcijami uspeli pomagati družini Adamlje iz Sel pri Sobračah do urejenega doma, prilagojenega bolniku na vozičku.)

36 ROMI

2012

*Od-pre-mišljanje »Romov« / Ana Podvršič. – ČKZ, l. 39, 2012, št. 247, str. 7-8. (Romi niso homogena skupnost.)

*Proces komodifikacije delovne sile v slovenski tranziciji. Konstrukcija Romov in dekonstrukcija delavskega razreda / Ana Podvršič. – ČKZ, št. 247, str. 83-101, foto. (Rome proučujejo antropologi in ugotavljajo podobnosti in razlike, posebej so obravnavani grosupeljski Romi, saj je avtorica Grosupeljčanka.)

*Romski izobraževalni inkubator za mlade / fr. – Dn, št. 30 (6. 2.), str. 39, foto. (V romskem izobraževalnem inkubatorju v naselju Smrekec v Grosupljem bodo poučevali romske otroke in usposabljali strokovne delavce za delo z romskimi otroki.)

*Denar za romske radijske oddaje / Bojan Rajšek. – Delo, št. 43 (22. 2.), str. 14. (Radio Zeleni val bo po podpisu pogodbe pripravil 12 romskih oddaj.)

*Premalo denarja za vsa romska naselja / Bojan Rajšek. – Delo, št. 50 (1. 3.), str. 19. (Občina Grosuplje je prijavila na razpis ureditev komunalne infrastrukture v Smrekcju.)

*Veleposlanik zaradi Romov k županu / Bojan Rajšek. – Delo, št. 68 (22. 3.), str. 13, foto. // Američana moti romski Smrekec / Sebastijan Ozmec. – Sn, št. 82 (2. 4.), str. 2, foto. (Ameriški veleposlanik Mussomeli ogorčen nad razmerami v romskem naselju Smrekec.)

*Občina ni pomagala romski družini / Vanja Alič, Luka Lukič. – Dn, št. 68 (22. 3.), str. 9, foto. (Družina Litanj bi zimo bolje preživela v praznem bivalniku kot v bivalni prikolicici.)

***Strojanovi** nemara nazaj v Ambrus / Vanja Alič. – Dn, št. 111 (16. 5.), str. 7, foto. // Izsiljujejo državo in vnašajo nemir v Suho krajino / Bojan Rajšek. – Delo, št. 111 (16. 5.), str. 4, foto. // Strojanovi v izvidnici, Ambrus že na nogah / Sebastijan Ozmec. – Sn, št. 123 (17.5.), str. 5, foto. // Strojanovih v Ambrusu niso videli / Vanja Alič. – Dn, št. 112 (17. 5.), str. 9, foto. // Proti Strojanovim tudi Romi / Bojan Rajšek. – Delo, št. 112 (17. 5.), str. 4. // Strojanovi bi morali elektriko plačevati sami / Bojan Rajšek. – Delo, št. 114 (19. 5.), str. 16. // Strojanovi imajo spet elektriko / Bojan Rajšek. – Nedelo, št. 20 (20. 5.), str. 3, foto. // Ambrus kliče Ambrus / Biserka Karneža Cerjak. – Reporter, št. 21 (21. 5.), str. 26. // Novo poglavje v romanu Strojanovi. – Demokracija, št. 22 (31. 5.), str. 29-30, foto. // Zaradi Strojanovih tokrat ni bilo barikad / J. A. – Dl, št. 21 (24. 5.), str. 23, foto. (Iz Roj, Šentvid pri Ljubljani, se hočejo Strojanovi preseliti, ker so jim odklopili elektriko. Lastništvo v Rojah je urejeno in elektriko bodo morali plačevati sami.)

*Na barakah bi imeli številke / Bojan Rajšek. – Delo, št. 145 (26. 6.), str. 4. (V naselju Smrekec Romi živijo

že 12 let, pa nimajo hišnih števil, da bi lahko prijavi svoje stalno prebivališče.)

*V Sončnih dvorih za preselitev Romov / Bojan Rajšek. – Delo, št. 204 (4. 9.), str. 11, foto. (Stanovalci imajo dovolj dima iz romskega naselja Smrekec.)

*Romi uničili lokal v Grosupljem. – Delo, št. 221 (24. 9.), str. 8. // Romi razdejali lokal, prihaja novi Ambrus? / Sebastijan Ozmec. – Sn, št. 251(24. 9.), str. 3, foto. (V Pupa Pubu so razdejali prostor, trije so bili ranjeni.)

*Upor v Ambrusu pred višjimi sodniki / Mitja Felc. – Sn, št. 291 (5. 11.), str. 10, foto. // Žrtve policijskih udarcev ali izgrezniki? / Mitja Felc. – Delo, št. 255 (5. 11.), str. 7, foto. // Obsojeni za protest pri Ambrusu / Sven Berdon. – Dn, št. 277 (30. 11.), str. 14, foto. // Država mu je plačala, sodišče pa obsodilo / Boštjan Celec. – Sn, št. 331 (15. 12.), str. 5, foto. (Višje sodišče ugotavlja, ali so bili Branivoj Kajdiž in še dva vaščana Ambrusa žrtvi policijskega nasilja ali izgrezniki.)

2013

*Končana zadnja epizoda zgodbe v Ambrusu / Iva Ropac. – Delo, št. 120 (27. 5.), str. 7, foto. // Kajdiž je umaknil tožbo za Ambrus / Boštjan Celec. – Sn, št. 141 (27. 5.), str. 3, foto. (Kajdiž je umaknil tožbo proti policistoma in tako je konec afere Strojanovi in Ambrus.)

*Strojanovi so se hoteli preseliti nad Grosuplje?! / Aleksander Brudar. – Sn, št. 143 (29. 5.), str. 1, foto. (Mirko Lipar je potrdil, da so hoteli Strojanovi priti na Polico.)

*Romska mladež si želi druženja s slovenskimi otroki / Ana Čefarin. – Dn, št. 155 (8. 7.), str. 21. (Prosto-vojlci mladinskega informativnega centra so organizirali štiridnevni oratorij z romskimi otroki.)

37 ŠOLSTVO

2012

*Sončna elektrarna za pomoč revnim učencem / Vladimir Jerman. – Sn, št. 79 (30. 3.), str. 6, foto. (OŠ Stična ima največjo sončno elektrarno na katerikoli javni stavbi.)

*Razdaljo premagovali z dvema elastikama / vbr. – Dn, št. 77 (2. 4.), str. 10, foto. (Osnovnošolci iz Grosupljega znova postavili rekord v tekmovanju elastomobilov.)

*Šola na Kopanju je končno varna / Bojan Rajšek. – Delo, št. 111 (16. 5.), str. 14. // V obnovljeni šoli se je pojavila vlaga / Bojan Rajšek. – Delo, št. 149 (30. 6.), str. 14. (Občina Grosuplje je prenovila 147 let staro šolo.)

*Za polne vrtce kriva Ljubljana / Bojan Rajšek. – Delo, št. 129 (6. 6.), str. 14. (Pred vrati vrtcev bo ostalo 310 otrok.)

*V vrtce bi radi sprejeli vse / J. A. – Dl, št. 28 (12. 7.), str. 2, foto. (V občini Ivančna Gorica primanjkuje mest v vrtcih zaradi priseljevanja in povečevanja rojstev.)

2013

*Vzgojiteljica je osumljena trpinčenja otrok / Bojan Rajšek. – Delo, št. 12 (15. 1.), str. 13, foto. // Strah staršev pred vzgojiteljico iz Vidma / Bojan Rajšek. – Delo, št. 135 (13. 6.), str. 11, foto. // Osumljena trpinčenja

zdaj pazi najmlajše otroke / Delo, št. 239 (15. 10.), str. 4, foto. (Iz vrtca Ringaraja na Vidmu v Dobrepolju bo vzgojiteljica premeščena v Kompolje.)

*Na Muljavi šolski muzej / Boris Dolničar. – Sn, št. 149 (4. 6.), str. 10+19, foto. (V kleti muljavske šole so našli stare šolske predmete in uredili muzej.)

*Prenavljajo nekdanjo šolo / J. A. – DI, št. 19 (9. 5.), str. 5, foto. (V zapuščeni stari šoli v Hrastovem Dolu so uredili prostore za druženje in priločasne dejavnosti.)

*Moji babici je njena pripovedovala / Zlata Kastelic. – DI, št. 19 (9. 5.), str. 17, foto. (Mladi raziskovalci so v Zagradcu ob Krki raziskovali ljudsko izročilo.)

*Na Muljavi odprli šolski muzej / J. A. – DI, št. 23 (6. 6.), str. 5, foto. (Zbirka je nastajala več desetletij.)

*Devet učencev in učiteljica v nevarni šoli / Bojan Rajšek. – Delo, št. 131 (8. 6.), str. 16, foto. (Dotrajana podružnična šola v Ponikvah v občini Dobrepolje.)

*Tretje šolsko poslopje v 250 letih. – Sn, št. 158 (13.6.), str. 14, foto. (Osnovna šola Dobrepolje na starih razglednicah.)

*Šola dobila novo streho / J. A. – DI, št. 33 (16. 8.), str. 5, foto. (Vihar je odkril streho nad telovadnico šole v Šentvidu pri Stični.)

*Podelili koncesijo za 11 oddelkov / Anita Vošnjak. – Dn, št. 192 (21. 8.), str. 10. (Zasebni vrtec Sonček iz Brezja pri Grosupljem kupuje vrtec v Kamniku.)

*Muljavska šola z novo streho / J. A. – DI, št. 34 (22. 8.), str. 5, foto. (Od 1947. leta streha ni bila deležna večjih vlaganj.)

*Za petino cenejše ogrevanje / J. A. – DI, št. 41 (10. 10.), str. 34, foto. (Nova kotlovnica v Ivančni Gorici deluje na biomaso.)

*V Višnji Gori novi prostori za 33 malčkov / B. R. – Delo, št. 289 (14. 12.), str. 11. (Prizidek k vrtcu bo sprejel še 33 otrok.)

379 DRUŠTVA

2012

*Martinu Knepu za 90 let / Sebastjan Kastelic. – Gasilec, št. 1 (jan.), str. 38, foto. (Portret Gasilca PGD Polica.)

*Ivanu Jeršinu za 80 let / Ivica Zupančič. – Gasilec, št. 1 (jan.), str. 38, foto. (Portret gasilca PGD Kriška vas.)

*Jožetu Virantu za 80 let / Ivica Zupančič. – Gasilec, št. 1 (jan.), str. 38, foto. (Portret gasilca PGD Kriška vas.)

*Janezu Borštniku za 50 let / Ivica Zupančič. – Gasilec, št. 1 (jan.), str. 40, foto. (Portret gasilca PGD Kriška vas.)

*Zagorel gasilski dom / R. N. – Nedelo, št. 14 (8. 4.), str. 10, foto. // Na veliko soboto zgorel gasilski dom

/ Vladimir Jerman. – Sn, št. 89 (10. 4.), str. 4, foto. // Pogorel gasilski dom v Škocjanu / Martin Tomažin. – Gasilec, št. 5 (maj), str. 14, foto. (V Škocjanu pri Turjaku je zgorel gasilski dom.)

*Jožetu Kramarju za 90 let / Brane Praznik. – Gasilec, št. 5 (maj), str. 50, foto. (Portret gasilca PGD Radohova vas.)

*Odprtje sezone v Krški jami / Bojan Rajšek. – Sn, št. 109 (3. 5.), str. 14, foto. (Ogledi jame so možni ob sobotah, nedeljah in praznikih.)

*Živahno v Županovi jami. – Nedelo, št. 21 (27. 5.), str. 38, foto. (V jamo so se spustili skozi prvotni vhod po vrvi.)

*5. občinski orientacijski tek gasilske mladine GZ Stična / Miha Slapničar. – Gasilec, št. 6 (jun.), str. 50, foto.

*Netopirji – leteči sesalci / Damjan Viršek. – Šr, št. 63 (15. 6.), str. 12, foto. (Skrivnostne goste v kraškem podzemlju Županove jame bomo spoznavali v septembru.)

*Županova jama – lepota dolenskega krasa / D. Vi. – Sn, št. 161 (24. 6.), str. 2-3, foto. // Dolenska podzemna lepota / A. Ž. – Vzajemnost, št. 7-8 (jul.-avg.), str. 87, foto. (Blizu Grosupljega si lahko ogledate turistično opremljeno Županovo jamo.)

*46 mladih gasilcev PGD Stična v Sečovljah / Urša Skubic, Neža Strmole. – Gasilec, št. 7/8 (jul.-avg.), str. 55-56 : ilustr.

*Žanjice / S. Mirtič. – DI, št. 28 (12. 7.), str. 30, foto. (Turistično društvo Zagradec na Kitnem Vrhju priredi vsako leto tekmovanje žanjic.)

*Poroka v kraškem podzemlju / D. Vi. – Nedelo, št. 36 (9. 9.), str. 40, foto. (Nekdanja grosupeljska tabornika sta sklenila zakonsko zvezo v Županovi jami.)

*Evropska noč netopirjev / Damjan Viršek. – F, št. 33 (21. 9.), str. 16, foto. (V Županovi jami je Društvo za proučevanje in varstvo netopirjev predstavilo te nočne sesalce.)

*Jubilej TD Muljava / J. A. – DI, št. 44 (30. 10.), str. 28, foto. (Ob 30-letnici Turističnega društva Muljava so podelili priznanja urejenim turistično-informacijskim točkam na krožni poti Prijazno domače.)

*Vaje gasilk GZ Grosuplje »Požar Županova jama«. – Gasilec, št. 11/12 (nov.-dec.), str. 52-53, foto. (Organizator je bilo PGD Zagradec.)

*Gasilke GZ Grosuplje v Zagradcu. – Gasilec, št. 11/12 (nov.-dec.), str. 78, foto. (PGD Zagradec.)

2013

*Ivici Zupančič za 70 let / Lojze Ljubič. – Gasilec, št. 1 (jan.), str. 42, portret. (Članica GZ Ivančna Gorica.)

*Pestro jesensko dogajanje v Gasilskem centru Stična / Judita Strmole Ljubič. – Gasilec, št. 2 (feb.), str. 28, foto.

*Srečanje starejših gasilcev GZ Ivančna Gorica / Neža Strmole. – Gasilec, št. 2 (feb.), str. 36, foto.

*Stiški Gasilček / Neža Strmole. – Gasilec, št. 2 (feb.), str. 43, foto. (Gasilec kot Božiček.)

*Netopirji, skrivnostni gostje v kraškem podzemlju / S. L. – Sn (pril. Prvomajske počitnice), št. 88 (31. 3.),

str. 7, foto. (Med ogledom Županove jame lahko vidimo netopirje.)

Do Županove jame. – Delo, št. 89 (17. 4.), str. 16. (Vsakoletni pohod po pešpoti E6 iz Grosupljega do Županove jame.)

*Po vrvi v srce kraške jame / D. Vi. – Nedelo, št. 22 (2. 6.), str. 4, foto. (V Županovo jamo so se spustili po vrvi skozi stari vhod.)

*Razkošje krasa blizu Ljubljane. – Delo, št. 157 (10. 7.), str. 16, foto. (Ogled Županove jame je možen vsako soboto, nedeljo in praznik.)

*Napad na rdečega petelina v Velikem Mlačevem / Jože Miklič. – Gasilec, št. 7-8 (jul.-avg.), str. 61, foto. (Gasilska vaja in veselica.)

*Gasilska orientacija v Veliki Loki / Jože Miklič. – Gasilec, št. 7-8 (jul.-avg.), str. 68, foto.

*Kupili novo gasilsko vozilo / J. A. – DI, št. 31 (1. 8.), str. 5, foto. (PGD Ambrus je ob 105. obletnici društva prevzelo moderen kamion.)

*V letu dni sezidali nov gasilski dom / Milan Glavonjič. – Sn, št. 211 (6. 8.), str. 2, foto. (Škocjanski gasilci leto dni po požaru sezidali nov gasilski dom.)

*Ne tič ne miš, vsekakor pa ne Drakula ali vampir / Darja Valentinčič. – Dn, št. 208 (9. 9.), str. 23, foto. (Mednarodna noč netopirjev v Županovi jami.)

*Med gasilci v Čušperku je več žensk kot moških / S. O. – Sn, št. 260 (25. 9.), str. 6, foto. (V Čušperku je med 230 prebivalci 206 gasilcev.)

*Dan odprtih vrat PGD Višnja Gora / Miha Slapničar. – Gasilec, št. 11-12 (nov.-dec.), str. 76, foto.

39 ETNOLOGIJA

2012

*Velika Dobra pri Višnji Gori / Marinka Marinčič Jevnikar. – Kg, št. 1 (4. 1.), str. 6, foto. (Društvo prijateljev konj Višnja Gora vsako leto organizira blagoslovitev konj na štefanovo).

*Razstava poprtnikov v Dobrepolju / Nada Lunder. – Kg, št. 2 (11. 1.), str. 20, foto. (Društvo podeželskih žena Dobrepolje Struge je razstavilo poprtnike.)

*Deset obrazov enega pusta. Podivci in petelini iz Ponikev / Primož Hieng. – Nedelo, št. 7 (19. 2.), str. 23, foto. (Med maskami iz vse Slovenije so predstavljene tudi mačkare iz Ponikev v Dobrepolju.)

*Ivanški pust / J. A. – DI, št. 8 (23. 2.), str. 5, foto. (Občina in plesni klub Guapa sta organizirala pustno povorko.)

*5 predmetov Borisa Kuharja / S. Š. – Delo, št. 57 (9. 3.), str. 34-35, foto. (Etnolog dr. Boris Kuhar je izbral svojih pet najljubših predmetov.)

*Sejem na Zdenski rebri / Nada Lunder. – Kg, št. 14. (4. 4.), str. 20, foto. (DPŽ – Društvo podeželskih žena Dobrepolje Struge je pri sv. Antonu nad Zdensko vasjo priredilo velikonočni sejem.)

*Veselje za veliko noč / Marinka Marinčič Jevnikar. – Kg, št. 14 (4. 4.), str. 1, foto. (DPŽ Ivanjščice iz Ivančne Gorice so pripravile velikonočna jedila.)

*Etnološki raziskovalni tabor / J. A. – Dl, št. 14 (5. 4.), str. 5, foto. (V OŠ Stična so spoznavali stare običaje, igrače in jedi.)

*Pogled na Ljubljano skozi lačne oči : etnolog Boris Kuhar o Ljubljani nekoč in danes / Janina Žagar. – Naša žena, št. 6 (jun.), str. 38-41, foto.

*Do Trsta in nazaj v štirih dneh / Janja Ambrožič. – Dl, št. 31 (2. 8.), str. 17, foto. (Leopold Sever je v Višnji Gori s svojo skupino iz Ivančne Gorice obudil spomin na kulčarje, revne kmete, ki so v kulcah v Trst vozili domače pridelke in za pot peš porabili štiri dni.)

*Srečanje treh društev v dobrepoljski dolini / Nada Lunder. – Kg, št. 48 (28. 11.), str. 20, foto. (DPŽ Ivančna Gorica, Grosuplje in Dobrepolje.)

*Za zdravje, srečo in rodovitnost / Barbara Remec. – Kg, št. 51 (19. 12.), str. 20, foto. (Razstava bogato okrašenih božičnih kruhov v Dobrepolju.)

2013

*Mojih 25 let v muzeju / Boris Kuhar. – Etnolog, št. 23, str. 317-321, foto. (Dr. Boris Kuhar je bil direktor Slovenskega etnografskega muzeja v letih 1962-1987.)

*Po stopinjah raziskovalnih ekip v Škocjanskih hribih / Boris Kuhar. – Glasnik SED, št. 3-4, str. 146-147, foto. (Strokovna ekskurzija članov SED je obiskala škocjanske hribe, kjer je raziskovala v letih 1948 in 1964. Dr. Boris Kuhar je gradivo, zbrano v Škocjanskih hribih, objavil v knjigi Odmirajoči stari svet vasi.)

*Dobrepolje / Dušica Kunaver. – V: Pripovedi, miti in legende ... iz krajev Osrednjeslovenske regije, 2013, str. 34-35. (Dobrepoljska dolina stoji na jezeru, Graščak z gradu na Gorici in bistrourni kmetje, Dobrepoljski lipov gaj.)

*Grosuplje / Dušica Kunaver. – V: Pripovedi, miti in legende ... iz krajev Osrednjeslovenske regije, 2013, str. 32-33. (Taborska ali Županova jama, Čebele rešile Cerovo in šentjurski tabor pred Turki.)

*Ivančna Gorica / Dušica Kunaver. – V: Pripovedi, miti in legende ... iz krajev Osrednjeslovenske regije, 2013, str. 30-31 (Višnja Gora in višnjegorski polž, Samostan Stična in neznana ptica, Krka od zmaja do hudiča.)

*Stara furmanska gostilna pri Kamenčanu v Višnji Gori / Valentin Skubic. – Glasnik SED, št. 1-2, str. 187-189, foto. (Ob stari državni cesti med Ljubljano in Novim mestom je bilo veliko furmanskih gostiln.)

*Različne zgodbe / Valči Ravbar. – Slovstvena folkloristika, 2013, št. 1-2, str. 46-47. (Zgodbe iz Ivančne Gorice: Mojškra, Krojaške in čevljarske, Svet Primaš, kaj kimaš, greš gobe sejat?, »Štalno letalo«.)

*Ponikovski fant za pusta na dopust! / Primož Hieng. – Sn, št. 39 (20. 2.), str. 21, foto. (Značilne mačkare Dobrepoljske doline in njenega preddverja v Ponikvah.)

*Ujela sem svet, ki izginja / Stane Mažgon. – Jana, št. 10 (5. 3.), str. 26-27, foto. (Kustosinja Fanči Šarf se spominja terenskega dela v Škocjanu in Št. Juriju.)

*Potica za Guinnessovo knjigo rekordov / Darko Naraglav. – Sn, št. 81 (24. 3.), str. 40, foto. (Lončarski mojster Boštjan Dobovšek iz Žalne je ob pomoči Blaža Konca izdelal model za potico velikanko.)

*Odražajo umetelnost in spretnost gospodinj / M. Leskovšek-Svete. – *DI*, 51 (19. 12.), str. 31, foto. (Poprtniki z velikolaškega in dobrepoljskega območja na razstavi v Dobrepolju.)

*Za blaginjo v prihajajočem letu / Barbara Remec. – *Kg*, št. 51 (18. 12.), str. 1+32, foto. (Poprtnike pečejo tudi moški.)

*Zadišalo po ličnih poprtnikih / Milan Glavonjič. – *Sn*, št. 344 (20. 12.), str. 21, foto. (Poprtnike je v Dobrepolju razstavilo 45 gospodinj.)

5 EKOLOGIJA. NARAVA

2012

*Na devetih deponijah se bojijo črnega scenarija / Bojan Rajšek. – *Delo*, št. 2 (4. 1.), str. 4, foto. (Tudi deponija v Špaji dolini se bori za okoljevarstveno dovoljenje.)

*Nelegalne deponije z državnim blagoslovom / Tomica Šuljič. – *Sn*, št. 8 (11. 1.), str. 8, foto. (Na nelegalne deponije odlagajo smeti z dovoljenjem države, tudi v Špaji dolini.)

*Inšpektor še ne ve, kdaj bo zaprl deponijo / Bojan Rajšek. – *Delo*, št. 8 (11. 1.), str. 8, foto. // Župan Verlič: Če bodo zaprli Špajo dolino, bomo smeti vozili pred ARSO / Vanja Valič. – *Dn*, št. 18 (23. 1.), str. 9. (Če bi zaprli Špajo dolino, bi prevozi na novo deponijo podražili komunalne storitve.)

*Smrad iz brezna odkril odlagališče kadavrov / Milan Glavonjič. – *Sn*, št. 30 (6. 2.), str. 6, foto. (Tu ni vodnih zajetij, lahko pa so ogrožena vodna zajetja v okolici Dvora pri Krki.)

*V breznu našli klavniške odpadke / Jan Konečnik. – *Dn*, št. 31 (7. 2.), str. 9. (Iz Brezna nad Gregorčkovim lazom se širi smrad zaradi klavniških odpadkov.)

*Onesnaženih je skoraj tretjina jam / M. Leskovšek-Svete. – *DI*, št. 7 (16. 2.), str. 3, foto. (Trupla živali v jamah okoli Strug razpadajo in smrdijo, toda bolj nevarni so kovinski sodi in kante, saj nihče ne ve, kaj je v njih.)

*Deponijo odpadkov v Špaji dolini bodo še poglobili / Bojan Rajšek. – *Delo*, št. 84 (11. 4.), str. 13. (S spremembami v Špaji dolini želijo zadostiti pravnim pogojem.)

*Kazni so nižje od prevozov / J. A. – *DI*, št. 18 (3. 5.), str. 5, foto. (Grosupeljska komunala smeti vozi v Špajo dolino kljub grožnji s kaznimi.)

*Tudi v okolici Ljubljane urejeno zbiranje odpadkov. – *Delo*, št. 131 (8. 6.), str. 15, foto. (Neobičajni gospodinjski odpadki spadajo na litijsko širjavo ali v grosupeljsko Špajo dolino.)

*Čistilna naprava za Špajo dolino / Bojan Rajšek. – *Delo*, št. 200 (30. 8.), str. 11. (Deponija Špaja dolina še vedno nima okoljevarstvenega dovoljenja.)

2013

*Upravljalci deponij pozabili na uredbo / Bojan Rajšek. – *Delo*, št. 7 (9. 1.), str. 11, foto. (Špaja dolina bi morala ARSO zaprositi za spremembo okoljevarstvenega dovoljenja.)

*Grosuplje bo nadgradilo čistilno napravo / Bojan Rajšek. – *Delo*, št. 175 (31. 7.), str. 12, foto. (ARSO je

dalo dovoljenje Občini Grosuplje za rekonstrukcijo čistilne naprave.)

*Naložba za čistejše porečje Krke / J. A. – DI, št. 32 (8. 8.), str. 5, foto. (Grosupeljski župan dr. Peter Verlič, ivanški župan Dušan Strnad in direktor Rika Janez Škrabec so podpisali pogodbo o projektu Odvajanje in čiščenje odpadne vode v porečju Krke – 3. sklop.)

61 ZDRAVSTVO

2012

*Otroci deležni kakovostne oskrbe / Janja Ambrožič. – DI, št. 12 (22. 3.), str. 5, foto. (Magdalena Urbančič, vodja centra za zdravljenje bolni otrok iz Šentvida pri Stični, je prejela certifikat kakovosti.)

*Bi nosili dve številki premajhne čevlje? / Janja Ambrožič. – DI, št. 20 (17. 5.), str. 21, foto. (Dane Kastelic z Velikega Kala v občini Ivančna Gorica je predsednik Zveze paraplegikov Slovenije.)

*Zeliščarji na Krvavcu / J. K. – Sn, št. 216 (20. 8.), str. 10, foto. (Mag. farmacije Jože Kukman je več skupinam obiskovalcev predstavil zdravilne rastline, ki rastejo na Krvavcu.)

*Multipla skleroza. Še vedno neozdravljiva bolezen / J. Ambrožič. – DI, št. 37 (13. 9.), str. 13, foto. (Srečanja Združenja multiple skleroze na Krki je spodbudil domačin paraplegik Tone Perko.)

2013

*Lukova ozdravitev je čudež / Katja Lavrih. – Naša družina (pril. Družine), št. 9 (3. 3.), str. 6-8, foto. (Luka Petrovčič iz Malih Lipljen je ozdravil epilepsijo z dieto in vero.)

*Ksenija Peršin Zupet / J. Ambrožič. – DI, št. 16 (18. 4.), str. 40, foto. (Pediatriinja Zdravstvenega doma Ivančna Gorica je prejela naziv Moja pediatriinja 2013.)

*Priljubljena ivanška zdravnika / J. A. – DI, št. 17 (25. 4.), str. 5, foto. (V akciji revije Viva so glasovalci izbrali dva zdravnika ZD Ivančna Gorica: Moj ginekolog je postal Andrej Pogačnik, Moja pediatriinja pa Ksenija Peršin Zupet.)

*Jože Steklasa / Irena Novak. – DI, št. 34 (22. 8.), str. 36, foto. (Po 42 letih dela se je upokojil specialist splošne kirurgije v Novem mestu Jože Steklasa, rojen v Dobropolju.)

*Zgodba, ki je pretresla svet / Katja Božič. – Jana, št. 42 (15. 10.), str. 16-17, foto. // Fantku prišili obe nogi in ga rešili / NDn, št. 42 (16. 10.), str. 7, foto. (Kirurg Marko Godina je pred 30 leti prišil odrezane noge dvetletnemu fantku Dušanu Valentinčiču.)

*Bistveno je, da odkriješ žensko, ki se vedno skriva, ker ima modrico okoli očesa / Maja Prijatelj. – Delo, št. 263 (14. 11.), str. 18-19, foto. (Sestre grosupeljske patronažne službe pripovedujejo o svojem delu.)

63 KMETIJSTVO**2012**

Zeliščarstvo. – V: Naše kulturno bogastvo: vrednotenje nesnovne kulturne dediščine. – Litija: Center za razvoj, str. 46-47. (Tradicija zeliščarstva se je iz samostana Stična (Simon Ašič) prenesla še v Šentvid pri Stični (Meta Maček) in v Zagradec (Bioplavica – Andrej Majes.)

*Govedorejsko društvo Stična praznuje 20-letnico / Lojze Podobnik. – Kg, št. 18 (2. 5.), str. 19, foto. (Podelili so priznanja najboljšim rejcem.)

*Izgubili smo četrtino čebeljih družin / Janja Ambrožič. – DI, št. 18 (3. 5.), str. 15, foto. (Predsednik ČD Stična je povedal, da pri njih niso imeli večjih izgub.)

Pri Hanini babici / Lea Huško Gale, Simona Horvat. – Šr, št. 11 (1. 6.), str. 10, foto. (Otroci iz vrta Pastirček iz Grosupljeja so obiskali jagodni nasad pri Janežičevih na Poljanah pri Stični.)

*Goltanje živih polžev celi rane na želodcu / Tamara Barič. – Sn, št. 156 (19. 6.), str. 15, foto. // Polži na krožniku / Monika Kubelj. – Reporter, št. 38 (17. 9.), str. 52-55, foto. (Blizu Šmarja – Sapa na Hudi Polici uspešno deluje polžereja Holimar, ki jo vodita Mariza in Tomaž Kern.)

*Tekma srpov na Kitnem Vrhu / Boris Dolničar. – Sn, št. 179 (13. 7.), str. 12,17, foto. (Dvanajsto tekmovanje v žetvi s srpom organizira Turistično društvo Zagradec.)

*Slovensko kmetijstvo brez boljšega poslovnega povezovanja ne bo preživelo / Franc Fortuna. – Kg, št. 31 (1. 8.), str. 3, foto. (Cvetko Zupančič z Vrha nad Višnjo Goro je postal predsednik KGZS.)

*Zaradi suše oranje nekoliko težje / D. H. – Kg, št. 32 (8. 8.), str. 16, foto. (Na tekmovanju oračev ljubljanske regije sta zmagala Franc Kavšek in Anton Markovič iz Ivančne Gorice.)

*Ena od poti, kako biti bliže kupcu / Dragica Heric. – Kg, št. 33 (15. 8.), str. 16, foto. (Tomaž Marinček postavlja mesomate.)

*Na kmetiji, v objemu narave / Marinka Marinčič Jevnikar. – Kg, št. 38 (19. 9.), str. 19, foto. // Po korakih venomer k napredku / Marinka Marinčič Jevnikar. – Kg, št. 41 (10. 10.), str. 16, foto. (Na kmetiji Čož v Leskovcu nad Višnjo Goro.)

*Po turističnih kmetijah / Tončka Pal. – Šr, št. 18 (23. 11.), str. 6, foto. (Grofija - Vir pri Stični, Okorn - Pristava nad Stično, Čož - Leskovec nad Višnjo Goro.)

2013

*Rad bi nabiral zdravilne rož'ce / Anja Pirnat. – Biobrazda, št. 5 (mar.), str. 6-10, foto. (Na obisku pri Boštjanu Romihu.)

*Polži bodo leteli z Brnika / Urša Izgoršek. – Nedelo, št. 12 (24. 3.), str. 29, foto. (Miro Zupet iz Šmarja je najprej odprl vrtec, zdaj pa začenja s polžerejo.)

*Trinajstič s srpi. – DI, št. 28 (11. 7.), str. 13, foto. // Najboljša žanjica Angela Trlep / Slavko Mirtič. – Kg, št. 29 (17. 7.), str. 17, foto. (Turistično društvo Zagradec je pripravilo tradicionalno tekmovanje žanjic na Kitnem Vrhu.)

*Poučno srečanje na kmetiji Bučar / Ana Ogorelc. – Kg, št. 35 (28. 8.), str. 5, foto. (Na kmetiji Bučar na

Mlačevem so se predstavili ponudniki gnojil, zaščitnih sredstev, semen, vrtnin in kmetijskih strojev.)

*Sadovnjak do nebes. – Marinka Marinčič Jevnikar / Kg, št. 38 (18. 9.), str. 16, foto. (Kmetija Bregar iz Znojil pri Krki goji jabolka.)

*Praznik krompirja v Ivančni Gorici / Marinka Marinčič Jevnikar. – Kg, št. 39 (25. 9.), str. 19, foto. (Na tržnici so organizirali ocenjevanje krompirja in marmelade.)

*Najzlahatnejši naziv, podeljen slovenski kmetici, nosi Marija Podobnik / Barbara Remec, Majda Vrhovec. – Kg, št. 43 (23. 10.), str. 32, foto (Marija Podobnik z Dobrave nad Stično je postala kmetica leta 2013.)

*Če imaš zemljo rad, ni nič težko / Janja Ambrožič. – DI, št. 44 (30. 10.), str. 18, foto. (Marija in Lojze Podobnik z Dobrave nad Stično.)

64 GOSPODINJSTVO

2012

*Boris Kuhar: Kam na dobro kosilo? / Iztok Ilich. – Sn, št. 59 (10. 3.), str. 18, foto. (Etnolog dr. Boris Kuhar je izdal novo knjigo Kam na dobro kosilo?)

*Redno na tržnici v Ivančni Gorici / Barbara Remec. – Kg, št. 15 (11. 4.), str. 20, foto. (Društvo podeželskih žena Ivanščica deluje na tržnici v Ivančni Gorici vsako soboto.)

*Slovenian oven / Breda Lončar. – Slovenian American times = Slovensko ameriški časi (Cleveland, Ohio), št. 10 (13. 8.), str. 35, foto. (Frida Zupančič iz Višnje Gore pripoveduje o Višnji Gori in pripiše nekaj svojih receptov za pecivo.)

*Od škampov do flamingov / Bogi Pretnar. – Odprta kuhinja, leto 6, št. 45 (11. 11.), str. 10-15, foto. (Etnolog dr. Boris Kuhar pripravlja jedi iz perutnine.)

2013

*Iz gozda na krožnik. – V: Okusi osrednje Slovenije. Na sredi mize, maj 2013, str. 23, foto. (Značilne jedi Dobropolja so gobje jedi.)

*Ora et labora. – V: Okusi osrednje Slovenije. Na sredi mize, maj 2013, str. 24-25, foto. (V cistercijanskem samostanu Stična je deloval zeliščar Simon Ašič, po njegovih receptih delajo čaje, sire, salame in jabolčni kis.)

*Ne naredi kruha moka, ampak roka. – V: Okusi osrednje Slovenije. Na sredi mize, maj 2013, str. 27, foto. (Pekarna Grosuplje peče nove vrste kruha na star način.)

*Domačija z 2500 leti podlage / Iztok Ilich. – Odprta kuhinja, leto 7, št. 40 (6. 10.), str. 4-9, foto. (Turistična kmetija Grofija z Vira pri Stični stoji na robu železnodobnega gradišča.)

66/69 INDUSTRIJA IN OBRT

2012

***GPG.** »Če bi srečal Dolamiča, bi mu povedal nekaj krepkih / pc. – Dn, št. 18 (3. 1.), str. 19. // Dolamič ostaja upravitelj Rimskih term, njegovo izčrpavanje GPG pred sodiščem / Katja Svenšek. – Dn, št. 19 (24. 1.), str. 18, foto. // Dolamič plačal partnerici, za upnike drobtinice / Nejc Gole. – Delo, št. 19 (24. 1.), str. 10, foto. // Vsi Dolamičevi ljudje v stečaju GPG / Katja Svenšek. – Dn, št. 31 (7. 2.), str. 20, foto. // Neza-dovoljni upniki GPG terjajo pojasnila o ravnanjih upraviteljice Melite Butara / Katja Svenšek. – Dn, št. 33 (10. 2.), str. 18, foto. // NLB v boj z Dolamičem za drobtinice GPG / Tomaž Modic. – Dn, št. 36 (14. 2.), str. 18. // Sodnica Mateja Levstek upnikom GPG: Upraviteljica Butara je izpolnila svojo dolžnost / Katja Svenšek. – Dn, št. 61 (14. 3.), str. 21. // Brez tožbe proti Dolamiču / Nejc Gole. – Delo, št. 137 (15. 6.), str. 9. // Izčrpavanje s prenosi terjatev in nakupi zemljišč / Nejc Gole. – Delo, št. 140 (19. 6.), str. 9, foto. // Stečajnica GPG Butarova ne vidi razloga za tožbo proti kolegoma Dolamiču in Ercegovi / Katja Svenšek. – Dn, št. 148 (29. 6.), str. 10, foto. // Parcele v poštnem nabiralniku / Andrej Černic. – Reporter, št. 30 (23. 7.), str. 42-43, foto. // Upniki GPG sami nad Dolamiča / Tomaž Modic. – Dn, št. 175 (31. 7.), str. 7, foto. // GPG prodal vogal Stanonikove hiše / Sebastijan Ozmec. – Sn, št. 194 (30. 7.), str. 4, foto. // Kako so iz GPG k posrednikom odtekli milijoni evrov / Tomaž Modic. – Dn, št. 176 (1. 8.), str. 9, foto. // Ogoljufani delavci GPG obtožujejo in se povezujejo / Nejc Gole. – Delo, št. 181 (7. 8.), str. 9, foto. // Upniki nad Dolamiča z odvetnikom za kazensko pravo / Katja Svenšek. – Dn, št. 251 (29. 10.), str. 9. (Oškodovani upniki terjajo poravnavo terjatev in kazni za vpletene v propad podjetja GPG.)

***Akrapovič** osvaja trg Harleya Davidsona / Sabina Petrov. – F, št. 17 (25. 1.), str. 18-19, foto. // Kako kaznovati slabo delo / Andrej Rednak, Janez Tomažič. – F, št. 22 (1. 2.), str. 1-3, foto. // Igor Akrapovič osvaja še avtomobilčke / Mateja Bertonec. – F, št. 52 (15. 3.), str. 4, foto. // Akrapovič bo v Belo krajino pripeljal nova delovna mesta / Jurij Šimac. – F, št. 154 (13. 8.), str. 5, foto. // Kar nas v prihodnosti še čaka / Andrej Krbavčič. – Delo, št. 296 (22. 12.), str. 4, foto. (Igor Akrapovič seli del proizvodnje v Belo krajino, ker občina Ivančna Gorica ne sprejme zazidalnega načrta, da bi dobil dovoljenje za novo gradnjo.)

*S pisanimi baloni do čudovitih figur / Damir Gorjanc. – Sn, št. 36 (14. 2.), str. 10+19, foto. (Brigita Lah iz Grosupljeja je izgubila službo in se lotila samostojnega podjetništva – izdeluje figure iz balonov.)

***Elvez** je že 20 let na tujih trgih / Špela Špiler. – F, št. 19 (27. 1.), str. 11, foto. // Nujno je treba znižati stroške dela in odpraviti kreditni krč / Jana Petkovšek Štakul. – Dn, št. 65 (19. 3.), str. 24, foto. // Gazele med najboljšimi zaposlovalci / Jana Petkovšek Štakul. – Dn, št. 254 (3. 11.), str. 9, foto. (Tovarna iz Višnje Gore, prejemnica gazele 2006, z novim vložkom v tehnološki razvoj načrtuje 5- do 10-odstotno rast.)

*Pan-Jan odprl 10 delovnih mest / Janja Ambrožič. – Dl, št. 7 (16. 2.), str. 5, foto. (Podjetje Pan-Jan v novi obrtni coni v Ivančni Gorici izvaja tehnične preglede, registracijo in prepis vozil.)

*Zakaj za valentina podarimo ptička? / Jana, št. 6 (7. 2.), str. 63, foto. (V Pekarni Grosuplje pečejo testene ptičke iz bogatega slovenskega izročila.)

*Peki Boštjana vzeli za svojega / Zdenka Đokić. – Nika (pril. NDn), 13 (25. 3.), str. 39-42, foto. (Boštjan Romih je pekel kruh v Pekarni Grosuplje.)

*Armex armature – za čistejšo okolje / Lidija Jež. – Živa (pril. Dl), 3 (29. 3.), str. 31, foto. (Direktor Zdravko Skubic predstavlja podjetje iz Ivančne Gorice, ki izdeluje čistilne naprave, naprave za izkoriščanje deževnice.)

*Da bo hiša spet stabilna in varna / Lidija Jež. – Živa (pril. Dl), 3 (29. 3.), str. 20, foto. (Podjetje Uretek iz Ivančne Gorice sanira temelje hiš.)

*Devet odličij iz najčistejšega zlata. – F, št. 80 (25. 4.), str. 27, foto. (Na 12. ocenjevanju pekovskih izdelkov je bilo devet kruhov Pekarne Grosuplje ocenjenih z najboljšimi ocenami.)

*Korže prodal delnice **Livarja**, ki se spet spopada s pomanjkanjem naročil / Primož Cirman. – Dn, št. 137 (15. 6.), str. 22, foto. // Slabo poslovanje odneslo šefa Livarja / Lana Dakić. – F, št. 229 (29. 11.), str. 6. // Banki Unicredit in Hypo v prevzem livarne / Sebastjan Morozov. – Dn, št. 282 (6. 12.), str. 11. (Uroš Korže ni več lastnik Livarja iz Ivančne Gorice, banke so zahtevale odhod predsednika uprave Livarja Damjana Debeljaka. Novi predsednik je Franc Rovere.)

*Alie Gilboa, Pekarna Blatnik. – F, št. 119 (22. 6.), str. 3, foto. (Izraelski poslovnež je 20-odstotni lastnik Pekarne Blatnik iz Dobropolja.)

*Od odpadne vrečke do nove surovine / Boris Blaić. – Živa (pril. Dl), št. 6 (28. 6.), str. 12-13, foto. (V Omaplastu v Grosupljem sortirano plastiko predelujejo v granulat.)

*Finese dajejo vrednost izdelku. – Živa (pril. Dl), št. 6 (28. 6.), str. 20, foto. (Podjetje Dominox iz Velike Loke pri Grosupljem izdeluje ograje, nadstreške, kovinske konstrukcije.)

*Kogast nad krizo s povečanjem razvoja / Špela Mikuš. – F, št. 150 (7. 8.), str. 10, foto. (Kogast iz Grosupljea dve tretjini izdelkov proda na tujih trgih, je povedal direktor Marko Vovk.)

*Ferko prevzema popoln nadzor nad **Pekarno Blatnik** / Sebastjan Morozov. – Dn, št. 192 (21. 8.), str. 7. // Ferko bo imel pekarno, Blatnik pa trgovine / Tanja Smrekar. – F, št. 174 (11. 9.), str. 13. // Pekarna Blatnik ne plačuje prispevkov / Sebastjan Morozov. – Dn, št. 215 (17. 9.), str. 7. // Ferka zdaj zapušča še »očec« Happypeka. – F, št. 221 (19. 11.), str. 8, foto. (Blatnikova se s pekarstvom ne smeta ukvarjati pet let, Ferko ne plačuje prispevkov.)

***Belimed** bo v novi tovarni zaposlil 20 ljudi / Špela Špiler. – F, št. 166 (30. 8.), str. 7, foto. // Iščete službo? Grosupeljski Belimed zaposluje / Mateja Bertonec. – F, št. 233 (5. 12.), str. 20, foto. // Največja investicija v zadnjih ne vem koliko letih / Vanja Tekavec. – Delo, št. 282 (6. 12.), str. 10, foto. // Belimed zdaj deluje v novih prostorih / J. Ambrožič. – Dl, št. 50 (13. 12.), str. 14, foto. // Belimed proizvodnjo iz Nemčije in Švice seli k nam / F, št. 241 (17. 12.), str. 4. (Belimed odpira novo tovarno v Grosupljem, v kateri izdeluje pomivalne sisteme za farmacevtsko industrijo, je povedal direktor Matjaž Zupančič.)

*Stiška čajnica odprla vrata / K. H. – D, št. 41 (14. 10.), str. 13, foto. (Na Poljanski cesti v Ljubljani.)

***Pekarna Grosuplje**. Nove vrste kruha za slovenske regije. – Nika (pril. Dn), št. 286 (30. 10.), str. 26, foto. // Kruh iz domačih krajev s tradicijo. – Nika (pril. Dn), št. 287 (14. 11.), str. 32-35, foto (Dr. Janez Bogataj z nasveti pomaga Pekarni Grosuplje; z anketo so izbrali za vsako regijo kruh z značilnim okusom).

*Izrabljena vozila sodijo v razgradnjo / J. Ambrožič. – Dl, št. 51 (20. 12.), str. 14, foto. (V Grosupljem pod Boštanjem razgrajujejo odslužene avtomobile, a več kot polovica jih ponikne na črnem trgu.)

2013

Pekarna Grosuplje že deseto leto prejela zlata priznanja. – Nika (pril. Dn), (20. 2.), str. 28. // Prihaja velikonočni čas. – Ona (pril. Dela), št. 12 (26. 3.), str. 45, foto. // Znova odkrite že pozabljene velikonočne jedi. – Sn, št. 81 (24. 3.), str. 23, foto. // Znova odkrivamo že pozabljeni velikonočni kruh. – Odrpta kuhinja, št. 13 (31. 3.), str. 7, foto. // Martinovo z martincem. – Nika (pril. NDn), št. 44 (30. 10.), str. 32, foto. // Martinc. – Jana, št. 45 (5. 11.), str. 63, foto. // Božičnik. – TV okno (pril. Novega tednika), št. 55 (19. 12.), str. 19, foto. (V Pekarni Grosuplje so za praznike spekli posebne vrste kruha: za veliko noč s pehtranom, za martina s koščki jabolk, za božič pa s suhim sadjem.)

***Kongo.** Najbogatejši Slovenec Joc Pečečnik odpušča / Aleksandar Lukić. – Sn, št. 3 (4. 1.), str. 2, foto. // Pečečnik užaljeno odstopil od projekta / val. – Dn, št. 189 (17. 8.), str. 10, foto. // Pečečnik napovedal odhod iz Grosuplja / Bojan Rajšek. – Delo, 206 (6. 9.), str. 13, foto. (Podjetnik odpušča delavce in grozi z umikom igralnice Kongo iz Grosupljega.)

***GPG.** Policija menda kazensko ovadila Borisa Dolamiča / Neje Gole. – Delo, št. 44 (22. 2.), str. 10, foto. // Neuradno Dolamiču grozi do pet let zapore / Damijana Žišt, Nina Ambrož. – Večer, št. 44 (22. 2.), str. 6. // Obračun med stečajno upraviteljico in upniki / Neje Gole. – Delo, št. 55 (7. 3.), str. 10, foto. // Sodišče ne prizna stroškov preiskav / Katja Svenšek. – Dn, št. 87 (15. 4.), str. 7. // Banka od nepoplačanega mizarja zahteva – plačilo. – Delo, št. 99 (30. 4.), str. 9, foto. (Franc Marinčič, Males, Grosuplje.) // Dolamič je družbi in upnikom povzročil škodo / Neje Gole. – Delo, št. 215 (17. 9.), str. 9, foto. // NPU je menda kazensko ovadil Borisa Dolamiča / Neje Gole. – Delo, št. 233 (8. 10.), str. 3. // Poslovanje z GPG jih bo drago stalo / Vanja Brkić. – Dn, št. 263 (14. 11.), foto. (Proti Borisu Dolamiču, direktorju GPG, je podanih več ovadb.)

***Kmalu odškodninske tožbe zaradi Pekarne Blatnik** / Lana Dakić. – F, št. 14 (21. 1.), str. 4-5, foto. // Ni za kruh / (na). – Večer, št. 24 (29. 1.), str. 1, foto. // Tomaž Blatnik: Ne morem več gledati trpljenja / Petra Sovdat. – F, št. 23 (1. 2.), str. 5. // Družinsko podjetje pod taktirko Ferka v stečaj / Sebastjan Morozov. – Dn, 26 (1. 2.), str. 10. // Tudi najemnik Pekarne Blatnik, Moj-pek, v škripcih / sm. – Dn, št. 28 (3. 2.), str. 10. // Pekarna Blatnik: Stečaj je tako ali tako neizogiben / Marjeta Šoštarič. – Delo, št. 28 (2. 2.), str. 10, foto. // Ferku se obeta odškodninska tožba / Sebastjan Morozov. – Dn, št. 165 (19. 7.) str. 8, foto. // Vse norosti stečaja Pekarne Blatnik / Lana Dakić, Jurij Šimac. – F, št. 150 (6. 8.), str. 6-7, foto. // Ferko: Računi se niso knjižili že pred mojim prihodom / Sebastjan Morozov. – Dn, št. 179 (5. 8.), str. 8, foto. // Upniki obupani, Blatnikovi mesijo enak kruh / Sebastjan Morozov. – Dn, št. 189 (17. 8.), str. 7. // Prevzel posle Pekarne Blatnik, zdaj bi še prostore / Sebastjan Morozov. – Dn, št. 278 (2. 12.), str. 8. (Pekarna Blatnik je šla v stečaj, Ferku grozijo tožbe. V prostorih pekarne peče kruh Žito, podjetje Moj-pek prevzema posle in kupuje objekte Pekarne Blatnik.)

***Livar.** Podprli dokapitalizacijo družbe / M. M. – Dl, št. 1 (3.1.), str. 2. // V rokah neznanega celjskega podjetja / Sebastjan Morozov. – Dn, št. 19 (24.1.), str. 9, foto. // Hčerinske družbe bodo poravnale dolg do države / Dragana Stanković. – Dn, št. 110 (15. 5.), str. 10. // Livar letos računa na lep dobiček / J. A. – Dl, št. 20 (16. 5.), str. 14. // Zniževali bodo odvisnost od Italije / Sebastjan Morozov. – Dn, št. 290 (16. 12.), str. 7. // Livar od Črnomlja zahteva 1,6 milijonov evrov / Bojan Rajšek. – Delo, št. 291 (17. 12.), str. 11, foto. (Livar iz Ivančne Gorice so dokapitalizirali, poslujejo z dobičkom.)

***Simone Hren.** Ženska, ki bo poskrbela za vašo zunanjo lepoto / Davor Raguž. – Story, št. 5 (24. 1.), str. 61, foto. // Kozmetični salon Masiki Grosuplje. – Živa (pril. Dl), št. 7 (25. 7.), str. 4, foto. // Lepe v poletje s salonom Masiki / Davor Raguž. – Cosmopolitan, št. 4 (april), str. 21, foto. // Nega in skrb za urejen videz sta brezčasni / Nina Vučer. – Nika (pril. Ndn), št. 296 (20. 3.), str. 1+37-39, foto. (Podjetnica Simone Hren vodi kozmetični salon Thalgo center in spletno trgovino Masiki v Grosupljem.)

***Štiridesetletna tradicija.** – F, št. 43 (4. 3.), str. 43, foto. (Podjetje IMP Armature iz Ivančne Gorice proizvaja armature za potrebe pitne in industrijske vode, ogrevalne in protipožarne tehnike.)

***Komunalne gradnje Grosuplje.** – F, št. 43 (4. 3.), str. 43, foto. (Podjetje gradi komunalne infrastrukturne objekte in skrbi za vzdrževanje lokalnih cest v Grosupljem in Ivančni Gorici.)

***Majhna razpoka lahko nakazuje velik problem na hiši.** – Živa (pril. Dl), št. 3 (28. 3.), str. 30-31, foto. (Podjetje Uretek iz Ivančne Gorice stabilizira posedanje temeljev.)

***Industrialca iz Grosupljega prinesli okoli** / Tomaž Modic. – Dn, št. 81 (8. 4.), str. 8. (Tekstilna tovarna Motvoz iz Grosupljega se je opekla pri poslovanju v Srbiji, kamor je prenesla celotno proizvodnjo polipropilenskega veziva.)

*Dragocena deževnica / L.J. – DI, št. 39 (26. 9.), str. 23 foto. (Podjetje Armex armature iz Ivančne Gorice izdeluje naprave za uporabo padavinskih voda in kakovostne čistilne naprave.)

*Nori dnevi za nove profile / Grega Kališnik. – Nedelo, št. 46 (17. 11.), str. 26, foto. (Stane Kadunc s Petrovega pri Grosupljem ima avtooptiko.)

7 UMETNOST

2012

*Odprtje stalne razstave gospoda Rafaela Samca. – Naš kraj (Dobrepolje), št. 1 (jan.), str. 3-4, foto. (V prisotnosti veleposlanika Venezuele g. Nestorja Lopeza, župana občine Dobrepolje in umetnostne zgodovinarke Anamarije Stibilj Šajn so v Jakličevem domu odprli stalno razstavo voščenenih skulptur dobrepoljskega rojaka Rafaela Samca.)

*Rezbar iz Škocjana kleše za svojo dušo / Mojca Kaučič. – Sn, št. 14 (18. 1.), str. 10+19, foto. (Franc Ložar – Frenk iz Škocjana pri Turjaku rezbari lesene skulpture.)

*V turjaško lipo vžiga akte, portrete, živali / Mojca Kaučič. – Sn, št. 22 (27. 1.), str. 12+21, foto. (Marija Ložar – Katja iz Škocjana pri Turjaku slika na lesene plošče.)

*Slika kot igralo / Ba. P. – Sn, št. 47 (27. 2.), str. 17, foto. (Kipar Ljubomir Zidar razstavlja svoje uporabne skulpture v Mestni knjižnici Grosuplje.)

*Na ogled dela Viktorja Magyarja / J. A. – DI, št. 20 (17. 5.), str. 15. // »Pravi« slikar z motivi »primitivistov« / Eva Senčar. – Nedelo, št. 34 (26. 8.), str. 36, foto. // Viktor Magyar / Andrejka Vabič Nose. – Rast, št. 5-6 (okt.-dec.), str. 82-83, foto. (Viktorja Magyarja (1934-1980), učitelja likovnega pouka na OŠ Grosuplje, znanega slikarja naivca, so predstavili v Galeriji likovnih samorastnikov Trebnje.)

*Vsak dobi pravega / Tamara Barič. – Sn, št. 119 (13. 5.), str. 40, foto. (Vodja slikark in slikarjev likovne skupine Univerze za tretje življenjsko obdobje Grosuplje, Sandi Zalar, si je zamislila projekt Sporočilo v steklenici, ki ga je uresničila v galeriji Mestne knjižnice Grosuplje.)

*Razstava kipov Lučke Koščak in fotografij Lija Weingerl v New Yorku in Washingtonu. – Ženevske novice = Bulletin de l'Association des Slovènes de Genève (Glasilo združenja ženevskih Slovencev), št. 5 (junij), str. 26-27, foto. // Kulturni večer v Washingtonu. – Ženevske novice = Bulletin de l'Association des Slovènes de Genève (Glasilo združenja ženevskih Slovencev), št. 5 (junij), str. 27, foto. (Razstava naše občanke Lučke Koščak je bila v galeriji slovenske ambasade v Washingtonu ob dnevu odprtih vrat.)

*Ekspresno izžagane umetnine / Tamara Barič. – Sn, št. 161 (24. 6.), str. 40, foto. // Žage svatbo so imele / Mateja Gruden, Bojan Rajšek. – Nedelo, št. 25 (24. 6.), str. 27, foto. // Motorka je zamenjala dleto / Tomaž Bukovec. – NDn, št. 29 (15. 7.), str. 31, foto. (Na Gradišču nad Stično so mojstri in mojstrice izdelovali kipe z motorno žago.)

*Suzi Bricelj, ilustratorica / V. p. s. – Delo, št. 150 (2. 7.), str. 22, foto. // Suzi Bricelj, ilustratorica / Elvira Miše Miklavčič. – Reporter, št. 32 (6. 8.), str. 76-82. // Bricelj, Suzana: Ilustracija je zame polnovredno umetniško delo = Illustrations is a Wholesome Work of Art to Me : Suzi Bricelj / Barbara Plestenjak. – Likovne besede, št. 96 (zima 2012), str. 12-19, foto. (Suzana Bricelj iz Šmarja – Sapa je ilustrirala dela Toneta Pavčka.)

Rešene propada / Ivo Žajdela. – D, št. 29 (15. 7.), str. 18, foto. // Obnovljena blagovestnika Slovanov / Ivo Žajdela. – D, št. 61 (29. 7.), str. 15, foto. (Obnovljene poslikave Toneta Kralja na Premu.)

*»Ja, ja to je grumlovški Van Gogh.« / Nataša Ivanović. – Kronika, št. 60, str. 721-734, foto. (Grumlovski graščak, slikar Ferdo Vesel, je grad jemal kot središče svojega ustvarjanja.)

*Višnja Gora, mestna hiša. Ob 80. obletnici rojstva Štefana Horvata / Mihajlo Lišanin. – Likovni svet, št. 171-172 (nov. dec.), str. 29-31, foto. (V Mestni hiši v Višnji Gori je 80. obletnico rojstva s pregledno razstavo praznoval Višnjan, slikar Štefan Horvat.)

2013

Ilustracija privabi k branju / Eva Senčar. – Nedelo, št. 5 (3. 2.), str. 37, foto. (Razstavo ilustracij Suzane Bricelj iz Šmarja – Sapa so postavili v Galeriji Krka v Novem mestu.)

*Razstavil karikature / J. A. – DI, št. 8 (21. 2.), str. 32, foto. (Karikaturist iz Višnje Gore Gabrijel Vrhovec je razstavil karikature v sejni sobi Občine Ivančna Gorica.)

*Strukturno izviren in oseben / Janez Mesesnel. – Delo, št. 53 (5. 3.), str. 15, foto. // Radoveden, otročji, nepreračunljiv ... Osamljen / Jelka Šutej Adamič. – Delo, št. 282 (6. 12.), str. 21, foto. (Ob 80-letnici rojstva je slikar France Slana, ki ustvarja v ateljeju na Krki, razstavljala na Ljubljanskem gradu.)

*Štefan Horvat : 80 let življenja in več kot 50 let plodnega ustvarjanja / Šime Sučić. – Za prebrat, pomlad 2013, str. 13, foto. (V Višnji Gori je bila 251. samostojna razstava Štefana Horvata.)

*Kose lesa spremenili v skulpture / J. A. – DI, št. 24 (13. 6.), str. 13, foto. (Na Gradišču nad Stično so kiparili z motorkami.)

*Suzi Bricelj. – F, št. 123 (28. 6.), str. 26, foto. (Ilustratorica iz Šmarja – Sapa vzpostavlja vez med besedo in podobo.)

*Kralj v Posočju / Ksenja Hočevar. – D, št. 43-44 (27. 10.), str. 12, foto. (Obnovljene freske Toneta Kralja v cerkvi sv. Jožefa v vasi Soča.)

78 GLASBA

2012

Marko Vozelj / Miha Turk. – Ognjišče, št. 1 (jan.), str. 62-64, foto. // Od Čukov do nove zmage. – NSn, št. 250 (23. 9.), str. 9, foto. // Končno se je naučil plavati / Roman Turnšek. – Polet (pril. NDn), št. 48 (24. 11.-30. 11.), str. 10, foto. (Marko Vozelj iz Višnje Gore je z Nušo Derendo zmagal na Slovenski popevki.)

*Prav je, da vztrajam in iščem vedno nove poti / Edo Škulj. – CG, št. 1 (jan.), str. 2-7, foto. (Katarina Bambič iz Škocjana pri Turjaku vodi otroški in mešani župnijski pevski zbor.)

*Nagrada za Mirjam Karlin / B. P. – Demokracija, št. 1 (5. 1.), str. 54, foto. (Operna pevka s Perovega pri Grosupljem je prejela nagrado Sama Smerkolja za umetniške dosežke na področju operne umetnosti.)

*Brendiju v slovo. – Reporter, št. 2 (9. 1.), str. 77, foto. (Različni izvajalci na zgoščenki prepevajo pesmi pokojnega Branka Vunjaka – Brendija iz Šmarja – Sapa.)

***Nina Pušlar**. Med vrsticami. – Reporter, št. 2 (9. 1.), str. 77, foto. // Nina Pušlar / Mimi Antolović. – Hople, št. 739 (27. 1.), str. 14, foto. // V hiši strahov ji je šlo na jok / Maja Kepic. – Sn, št. 85 (5. 4.), str. 15, foto. (Nina Pušlar je obiskala London.) // Krtača je bila njen prvi mikrofon / Janja Ambrožič. – Živa (pril. Dl), št. 179 (sep.), str. 26, foto. (Nina Pušlar na podelitvi viktorjev. Pevka iz Ivančne Gorice je posnela novo zgoščenko.)

***Marcos Fink**. Večer slovenskih samospevov. Pesem intimnosti in čutnosti / Ingrid Mager. – Dn, št. 31 (7. 2.), str. 15, foto. // Spekter zvokov. – City magazine, št. 139 (23. 1.-13. 2.), str. 19, foto. // Družba se ne bo normalizirala, če se naš človek ne bo normaliziral v svoji glavi. – Demokracija, št. 13 (29. 3.), str. 38-42, foto. // Marcos Fink – nominiranec za nagrado grammy / L. K. – Demokracija, št. 51 (20. 12.), str. 37, foto. // Od Črnih mask do turneje z Ano Netrebko / Ingrid Mager. – Dn, št. 301 (31. 12.), str. 23, foto. // Marcos Fink, operni pevec, nominiranec za nagrado grammy / Ingrid Mager. – Dn, št. 290 (15. 12.), str. 7, foto. // Marcos Fink / E. M. M. – Reporter, št. 52 (24. 12.), str. 87, foto. (Grosupeljčan Marko Fink in sestra Bernarda Fink sta ob spremljavi pianista Anthonyja Spira predstavila dela slovenskih skladateljev.)

*Jabolko ne pade daleč od drevesa. – Hople, št. 739 (27. 1.), str. 10-11, foto. // Rdeča roža v spomin na Brendija / Mojca Zemljarič. – TV okno (pril. Novega tednika), št. 12 (23. 3.-29. 3.), str. 44, foto. // Oče Brendi bi bil ponosen nanj. – Lady, št. 23 (6. 6.), str. 7, foto. // Brendijev sin Dejan razbil očetovo lancio / Maja Kepic. – Sn, št. 303 (17. 11.), str. 31, foto. (**Dejan Vunjak** iz Šmarja – Sapa stopa po očetovih stopinjah.)

*Delali klince, šlatali punce in vmes peli / Drago Vovk. – Sn, št. 58 (9. 3.), str. 28, foto. (V 82. letu starosti je letos umrl Ivan Kralj, Vintarjev iz Zagorice, ki je ustanovil Zagoriške fante.)

*Oživljajo tamburaško skupino. – Dl, št. 11 (15. 3.), str. 36, foto. (V Zagradcu ob Krki so organizirali koncert, namenjen nabavi tamburaških inštrumentov.)

*Brankica se šali le na svoj račun / Janja Ambrožič. – Živa (pri. Dl), št. 17 (26. 4.), str. 15, foto. (Harmonikar Jure Omahen iz Velike Dobrave pri Višnji Gori zabava ljudi z vlogo Brankice.)

*Trobijo, da je kaj / D. V. – Sn, št. 131 (25. 5.), str. 28, foto. (Sin znamenitega godca Vilija Petriča vodi **šolski ansambel Stiška troblja**.)

***Tabor pevskih zborov**. »Pesem ljudem daje moč, pogum ...« / Bojan rajšek. – Delo, št. 139 (18. 6.), str. 4, foto. // Povezuje nas slovenska pešem / Janja Ambrožič. – Dl, št. 25 (21. 6.), str. 21, foto. (2000 pevk in pevcev iz 110 zborov je prepevalo v Šentvidu pri Stični.)

*Večer samospevov / M. M. – Delo, št. 165 (19. 7.), str. 17, foto. (Opera pevka Mirjam Kalin je nastopila v atriju Mestnega muzeja Ljubljana.)

*Melodije z dalmatinskih obal zazvene v Višnji Gori / M. M. J. – Kg, št. 95 (7. 11.), str. 13, foto. (Prepevala sta zbora Višnjanski fantje in Zboralica, mešani pevski zbor Kulturnega društva Stična.)

2013

*Mezzosopranistka Bernarda Fink in basbaritonist **Marcos Fink** za zgoščenko Slovenija! In cikel koncertov po Sloveniji / Tanja Jaklič. – Delo, št. 32 (7. 2.), str. 18, foto. // Bernarda in Marcos Fink: vrhunski samospevi / im. – Dn, št. 34 (9. 2.), str. 20, foto. // Med grammyjem in malo Prešernovo nagrado / Grega Kališnik. – Nedelo, št. 6 (10. 2.), str. 18, foto. // Večer samospevov / nr. – Dn, št. 151 (3. 7.), str. 31, foto. // Neskončni tramvaj ploskanja / Gregor Pompe. – Dn, št. 153 (12. 7.), str. 19. // Daleč plove misel meni / K. H. – D, št. 28 (14. 7.), str. 12, foto. // Bernarda Fink - Inzko in Marko Fink sta prejela nagrado Prešernovega sklada : visoko kulturno odlikovanje / Emanuel Polanšek. – Novice (Celovec), št. 5 (8. 2.), str. 16,

foto. // Marcos Fink / E. M. M. – Reporter, št. 52 (24. 12.), str. 87, foto. (Nagrada Prešernovega sklada za slovenske samospевe in niz koncertov po Sloveniji.)

*Koncert »Pusti sled« zdramil mlade / B. P. – D, št. 17 (28. 4.), str. 23, foto. (V Jakličevem domu v Dobrepolju je bil koncert ritmično-duhovne glasbe.)

*Pevец Marko Vozelj dela na polžji farmi / Polona Pirc. – NSn, št. 133 (19. 5.), str. 25, foto. (Glasbenik iz Višnje Gore postavlja polžjo farmo.)

***44. tabor pevskih zborov.** Pevci v Šentvidu pri Stični. – Delo, št. 143 (22. 6.), str. 16. // Slovenska pesem in množica zborov v Šentvidu pri Stični / S. G. – Delo, št. 143 (22. 6.), str. 28, foto. // Slovensko pesem ohranjajo predani pevci / Bojan Rajšek. – Delo, št. 144 (24. 6.), foto. // Slovenija premore najboljše zборе / J. A. – DI, št. 26 (27. 6.), str. 18, foto. (Več kot 2000 pevcev iz 110 zborov je pelo v Šentvidu pri Stični.)

***Nina Pušlar.** Gleda proti Tajski / Alen Steržaj. – Vikend (pril. Dela), št. 147 (29. 6.-5. 7.), str. 1+3+10-11, foto. // Pričakujte drugačno Nino.– TV okno (pril. Večera), št. 39 (27. 9.-3. 10.), str. 9, foto. // Realna sobota slovenskega popa / Jaša Lorenčič. – Večer, št. 242 (18. 10.), str. 16, foto. // Radodarna / M. K. – Sn, št. 286 (21. 10.), str. 18, foto. // Ninin svet vmes / Robert Rebolj. – Vikend (pril. Dela), št. 248 (26. 10.-1. 11.), str. 1+3+15, foto. (Nina Pušlar iz Ivančne Gorice snema novi album in nastopa po Sloveniji.)

*Od poletja v novi zasedbi / J. A. – DI, št. 40 (3. 10.), str. 32, foto. (Stiški kvartet sta okrepila dva nova člana domačina Uroš Zorec in Kristian Oven.)

*Naj glasbenik Nedeljskega. – NDn, št. 43 (25. 10.), str. 8, foto. (Naj godbenik Slovenije je Maks Kozole iz Godbe Stična.)

*Pri nas je lepo / P. H. – Sn, št. 302 (8. 11.), str. 22, foto. (Člani skupine ljudskih pevcev s Police pri Grosupljem, ki jih vodi Edvard Adamič, so spletli venček ljudskih pesmi in pripovedi.)

*Festival domoljubne pesmi / Bogdan Sajovic. – Demokracija, št. 52 (26. 12.), str. 64-65, foto. (Drugi festival domoljubne pesmi je bil v grosupeljski dvorani Brinje.)

796 ŠPORT

2012

*Moičević drugi in sedmi / Zmago Gomzi. – Večer, št. 12 (16. 1.), str. 25, foto. (Grosupeljski strelec na mednarodnem strelskem tekmovanju v Rušah.)

***19. pohod po Jurčičevi poti** / J. A. – DI, št. 9 (1. 3.), str. 3. // Jurčičeva pot od Višnje Gore do Muljave. – Gea, št. 1, str. 16, foto. // Jaz pa pojdem ... po poti dolenskega pisatelja / Voranc Vogel. – Sn, št. 50 (1. 3.), str. 17, foto. // Pohodniki spili 900 litrov čaja / Bojan Rajšek. – Delo, št. 9 (4. 3.), str. 8, foto. // Tudi kulturniki v recesijsko realnost / Janja Ambrožič. – DI, št. 10 (8. 3.), str. 20, foto. // Po stopinjah velikega pisatelja / (bh). – NDn, št. 11 (11. 3.), str. 13, foto. // Muljava. Po literarni poti junakov Josipa Jurčiča / Franc Fritz Murgelj. – Kg, št. 11 (14. 3.), str. 17, foto. // Po poti Josipa Jurčiča / Franc Fritz Murgelj. – Lipov list, april 2012, str. 7, foto. (Zamisel o Jurčičevi poti je zasnovala Ruža Tekavec.)

*Viridin pohod. – Delo, št. 67 (21. 3.), str. 16. (16 km dolga pot vodi skozi 10 vasi okoli Metnaja.)

***Monika Potokar.** Če bi bila moški, bi dosegla več / Aljaž Vrabec. – Dn, št. 72 (27. 3.), str. 26, foto. // Potokarjeva v Italijo / (vk). – Večer, št. 171 (26. 7.), str. 30, foto. // Zdaj ne bo več domačih maminih kosil / Aljaž Vrabec. – Dn, št. 219 (21. 9.), str. 22, foto. (24-letna Grosupeljčanka je ambiciozna odbojkarica.)

*Nini Gabriel, OŠ Louisa Adamiča. – Šport mladih, št. 175 (apr.), str. 19, foto. (Osnovnošolec je obetaven košarkar.)

***Tjaša Šeme.** Prvi cilj je pozdraviti poškodbo / Andraž Zupančič. – Dn, št. 80 (5. 4.), str. 23, foto. // Vsem dokazala, da zmore / šr, sta. – Dn, št. 139 (18. 6.), str. 28, foto. (Grosupeljčanka Tjaša Šeme je državna prvakinja v ritmični gimnastiki.)

*Ne želijo biti le avanturisti v prvi ligi / Eduardo Brozovič. – Delo, št. 88 (16. 4.), str. 14, foto. (Grosupeljski košarkarji želijo v ligo Telemach.)

*Bili smo legende, privilegijev pa nismo imeli / David Jug. – Žurnal, št. 21 (26. 5.), str. 20-21, foto. // Ave, triumfator! Leon Štukelj in Miro Cerar – večkratna olimpijska prvaka, legendi slovenskega športa / Gregor Šket. – Delo, št. 178 (3. 8.), str. 20, foto. // Pri napovedih kolajn je bolje biti skromnejši / Tanja Pihlar. – Dn, št. 184 (10. 8.), str. 6, foto. (Miro Cerar, večkratni olimpijski prvak, je leta 1965 predal Titovo štafeto.)

*Na vrh Evrope s slovensko ekipo je utopija / Dejan Kresnik. – Dn, št. 198 (28. 8.), str. 20, foto. (Grosupeljčan Tone Tiselj je trener rokometaršic Krima in selektor ženske članske reprezentance.)

*Vabljeni na Krevsov tek na Polževo. – NDn, št. 36 (2. 9.), str. 24, foto. (Tek je poimenovan po slovenskem atletu Ivu Krevsu iz Višnje Gore.)

*Že 22 velikih imen očistila praha zgodovine / Tanja Volarič. – Delo, št. 292 (18. 12.), str. 4, foto. // Štukelj in Cerar dobila plemenito družbo / Eduardo Brozovič. – Delo, št. 294 (20. 12.), str. 25, foto. (V hramu slovenskih športnih junakov tudi Miro Cerar.)

2013

*Naj športniki leta 2012 / J. A. – DI, št. 1 (3. 1.), str. 5, foto. (Ob dnevu samostojnosti in enotnosti so v Ivančni Gorici razglasili najboljše športnike leta (Karmen Globokar, Rok Mihelčič, Jernej Marinčič, Borut Koščak.)

*Karmen Globokar Zaletelj / J. Ambrožič. – DI, št. 3 (17. 1.), str. 36, foto. (Sedmi naziv športnice leta v članski kategoriji.)

*Na pohod po Jurčičevi poti / J. A. – DI, št. 9 (28. 2.), str. 40, foto. // Po poti Josipa Jurčiča : Višnja Gora, Muljava, Krka / Franc Fritz Murgelj. – Lipov list, št. 2, str. 6-7, foto. // Pohodniki so pridrsali na Muljavo / Bojan Rajšek. – Nedelo, št. 9 (3. 3.), str. 8, foto. // Množično med polži in kozli že dvajsetič / Lovro Kastelec. – Sn, št. 61 (4. 3.), str. 6, foto. // Letos po zasneženi literarni poti / J. A. – DI, št. 10 (7. 3.), str. 40, foto. // Dvajsetič po literarni poti Jurčičevih junakov / Franc Fritz Murgelj. – Kg, št. 13 (27. 3.), str. 17, foto. (Jubilejni 20. Pohod iz Višnje Gore do Muljave.)

*Tradicionalni Krevsov tek : TD Polževo / Nejka Miklič. – Lipov list, št. 6, str. 4, foto.

*Huda gneča na Krki / B. R. – Nedelo, št. 23 (9. 6.), str. 8, foto. // Krka plovna tudi v soboto / (aj). – In (pril. Dn.), št. 107 (13. 6.), str. 34-35, foto. (Veslali so od Krke do Šmihela.)

*Zlata maturantka hit atletske sezone / Uroš Šemrov. – Dn, št. 169 (24. 7.), str. 22, foto. // Šampionka, ki jo sprošča lakiranje nohtov / Drago Perko. – NDn, št. 339 (15. 12.), str. 32, foto. (Maruša Mišmaš iz Grosupljega, tekačica na dolge proge.)

81/82 JEZIKOSLOVJE IN KNJIŽEVNOST

2012

(Ne)stranske vloge v celovečercu / Milan Vincetič. – Večer, št. 18 (23. 1.), str. 12, foto. (Nova knjiga Celovečerni film pisatelja Gorana Gluvića iz Grosupljega.)

*Pravljica o pravih vrednotah / J. A. – DI, št. 5 (2. 2.), str. 33, foto. (V sodelovanju srednje šole, vrtca, JSKD in občine so predstavili knjigo Zala, mala gosjenica, ki jo je napisala Dragica Šteh, profesorica matematike na Srednji šoli Josipa Jurčiča v Ivančni Gorici.)

*Kitajski svet iz slovenske perspektive / Milan Vogel. – Delo, št. 99 (30. 4.), str. 14, foto. // Ralf Čeplak Mencin / S. G. – Delo, št. 113 (18. 5.), str. 19, foto. (Knjigo o slovensko-kitajskih stikih, V deželi nebesnega zmaja, je napisal kustos za Azijo, Avstralijo in Oceanijo pri SEM, Grosupeljčan Ralf Čeplak Mencin.)

*Peter Čeferin: Moje odvetniško življenje / Vanessa Čokl. – Večer, št. 138 (16. 6.), str. 20-21, foto. (Grosupeljčan dr. Peter Čeferin je izdal knjigo spominov na 45 let odvetništva.)

*Zlati maturant in obetaven poet / J. A. – DI, št. 32 (9. 8.), str. 17, foto. (Pesniško zbirko Aljaža Levstika so dobili vsi ivanški maturanti.)

*Franci Novak: Cvetje. – Literatura, št. 255-256 (sep.-okt.), str. 57.63. // Vitez pesniškega turnirja / L. K. – Demokracija, št. 47 (22. 11.), str. 55, foto. (Dobrepoljski pesnik in pisatelj Franci Novak je postal vitez pesniškega turnirja.)

*Poklon pesniku in narodnemu heroju / Jožica Grgič. – Delo, št. 292 (18. 12.), str. 19, foto. (Dr. Mihael Glavan iz Stične je napisal monografijo o Karlu Destovniku Kajuhu.)

*Mesto zasmrajnih duš in verskih dišav / Patricija Maličev. – Delo, št. 293 (19. 12.), str. 19, foto. (Izšel je ponatis in prevod knjige Resnica o Los Angelesu pisatelja Louisa Adamiča iz Praproč pri Grosupljem.)

*Jezikovni kotiček / Franc Vrbinc. – Nedelja (Cerkveni list krške škofije, Celovec), št. 36 (2. 9.), str. 17. (Dr. Franc Vrbinc, po rodu iz Šmarja – Sapa, piše v celovško glasilo poučne jezikovne kotičke skozi celo leto.)

2013

*V deželi nebesnega zmaja. – Delo, št. 9 (11. 1.), str. 20, foto. (V SEM so predstavili knjigo o kitajsko-slovenskih odnosih Grosupeljčana Ralfa Čeplaka Mencina.)

*Tradicija Josipa Jurčiča na Muljavi / Marko Zajc. – V: Prispevki za novejšo zgodovino, št. 2, str. 23-36. (Povzetek tudi v angleščini.)

*Deveti prevod Jurčičeve humoreske / Janja Ambrožič. – DI, št. 10 (7. 3.), str. 18, foto. (Za grški prevod Kozlovske sodbe v Višnji Gori je poskrbela Višnjanka, ki živi v Atenah, Lojzka Avajanos.)

*Podarjeno srce / Slavko Zaviršek. – D, št. 10 (10. 3.), str. 13. (Pesnik Slavko Zaviršek iz Cikave je izdal izbor pesmi iz svojih sedmih pesniških zbirk.)

*Mihael Glavan: Stoletni Bor. Boj in previharjeni viharji / Darka Zvonar Predan. – Večer, št. 86 (13. 4.), str. 20-21, foto. (Dr. Mihael Glavan je napisal monografijo o Mateju Boru.)

*Daleč od sklepanja vsehčnih kompromisov / Eva Senčar. – Nedelo, št. 20 (20. 5.), str. 18, foto. (Pesnik Ivo

Frbežar živi na Mali Ilovi Gori.)

*Izdal knjigo o tičnicah. – DI, št. 22 (30. 5.), str. 13, foto. (Leopold Sever iz Malih Lipljen je v samozaložbi izdal knjigo Tičnice iz naravoverja.)

*Janša nabrusil pero in predstavil novo knjigo, sledijo še štiri. – Delo, št. 116 (22. 5.), str. 2. (Janez Janša je izdal knjigo že objavljenih besedil in govorov z naslovom Za kulturo življenja.)

*Spomin na ustvarjalko še živ / J. A. – DI, št. 24 (14. 6.), str. 18, foto. (Urednik Domoznanske zbirke občin Grosuplje, Ivančna Gorica in Dobropolje, dr. Mihael Glavan, je v knjižnici v Ivančni Gorici predstavil drugo knjigo iz zbirke, posvečeno Višnjanki Mihaeli Zajc Jarc.)

***Rudi Podržaj: Simonove priče.** – Dn, št. 137 (15. 6.), str. 24, foto. // Simonove priče / Maša Ogrizek. – Bukla, št. 91-92 (jul.-avg.), str. 12, foto. // Bivanje kot ne prav neizmeren čudež / Blaž Zabel. – Pogledi, št. 15-16 (7. 8.), str. 40. // Vrnitev h koreninam / Iva Kosmos. – Dn, št. 180 (6. 8.), str. 20, foto. (Knjižničar Mestne knjižnice Grosuplje in pisatelj Rudi Podržaj je izdal nov roman Simonove priče.)

*Jezikovni kotiček / Franc Vrbinc. – Nedelja (Cerkveni list krške škofije, Celovec), št. 25 (23. 6.), str. 16. (Dr. Franc Vrbinc, po rodu iz Šmarja – Sapa, piše v celovško glasilo skozi celo leto poučne jezikovne kotičke.)

*Ralf Čeplak Mencin / S. G. – Delo, št. 159 (12. 7.), str. 19. (Ob 90-letnici delovanja SEM je izšla praznična številka Etnologa, katerega urednik je Grosupeljčan Ralf Čeplak Mencin.)

*Bela knjiga slovenske osamosvojitve – nasprotovanja, ovire, izdaja / Bogdan Sajovic. – Demokracija, št. 37 (12. 9.), str. 20-21, foto. (Nova knjiga Janeza Janše.)

*Peter Čeferin: Valat / Orlando Uršič. – Večer, št. 231 (15. 10.), str. 20-21, foto. (Grosupeljski odvetnik je v zgodbah popisal svoje življenje.)

*Mesec s kolobarjem razkriva skrito plat Kocbekove lirike / Andrej Predin. – Sn, št. 260 (10. 11.), str. 29, foto. (Dr. Mihael Glavan in dr. Boris Paternu sta predstavila Kocbekovo poezijo.)

*Zanesljivi kažipoti v našo prazgodovino / Boris Dolničar. – Sn, št. 306, (12. 11.), str. 6, foto. (Leopold Sever je raziskoval tičnice, mesta naravoverskega slovesa od pokojnih, in izdal knjigo z naslovom Tičnice iz naravoverja.)

*Ko pouno je noči srce. V nedeljo v Bardu predstavitev zbirke pesmi Viljema Černa. – Novi Matajur, št. 43 (13. 11.), str. 9, foto. (Štirijezično pesniško zbirko Viljema Černa je uredil, prevedel nekaj pesmi in spremno besedo napisal Grosupeljčan prof. Jakob Müller, prevajala in lektorirala je tudi Jožica Narat Müller.)

902 + 94 ARHEOLOGIJA + ZGODOVINA

2012

- *Magdalenska gora v Vojnem muzeju Logatec / Janez J. Švajncer. – Vojnozgodovinski zbornik, št. 47 (jan.), str. 3-11, foto. (Izkopanine z Magdalenske gore hranijo tudi v Logatcu.)
- *Polica v viharju komunistične revolucije / Janko Maček. – Zaveza, št. 1 (mar.), str. 23-34, foto. (O smrti Jožeta Vidica z Blečjega Vrha pri Polici.)
- *Anton Grčman in njegova pisma svakinji / Ivanka Kozlevčar. – Zaveza, št. 1 (mar.), str. 35-47, foto. (O Antonu Grčmanu, duhovniku, rojenem v Leskovcu nad Višnjo Goro.)
- *Aprila 1942 so Italijani ustrelili prvih šest talcev / Franc Godeša. – Svobodna misel, št. 7 (13. 4.), str. 18-19, foto. (Spominska slovesnost v Radohovi vasi.)
- *Brez boja so odnesli velike količine nujno potrebne hrane / Franc Godeša. – Svobodna misel, št. 9 (11. 5.), str. 18-19, foto. (Akcija 2. grupe odredov junija 1942 v Višnji Gori.)
- *Izjemen uspeh borcev 2. grupe odredov / Ciril Jurčič. – Svobodna misel, št. 10 (25. 5.), str. 14-16, foto. (Mineva 70 let od muljavske bitke.)
- *Štirje bratje v partizanih / Jožica Hribar. – Svobodna misel, št. 10 (25. 5.), str. 16, foto. (Ciril Jurčič, udeleženec muljavske bitke.)
- *Liberalna Višnja Gora in klerikalna Polica / Franc Godeša. – Svobodna misel, št. 13 (13. 7.), str. 15-16, foto. // Partizanska pomlad in italijanska ofenziva / Franc Godeša. – Svobodna misel, št. 14 (27. 7.), str. 14-16, foto. (Italijanska okupacija, partizani in nastanek vaških straž na Polici.)
- *Demonstracijski napad na filmsko predstavo v Višnji Gori / Franc Godeša. – Svobodna misel, št. 16 (24. 8.), str. 14-16, foto. (Dakijev 1. proletarski udarni bataljon na Polževem.)
- *Med dvema pomnikoma pobitih Slovencev / Janko Maček. – Zaveza, št. 3 (sep.), str. 60-71, foto. (Preg-nani in ubiti v dolini Desetega brata.)
- *Anton Grčman in njegova pisma svakinji / Ivanka Kozlevčar. – Zaveza, št. 3 (sep.), str. 101-115, foto. (O Antonu Grčmanu, duhovniku, rojenem v Leskovcu nad Višnjo Goro.)
- *Vojščak na Vačah poplačal ves trud / Dragan Božič. – Sn, št. 252 (25. 9.), str. 6, foto. (Starinokop Jernej Pečnik je izkopaval tudi na Magdalenski gori.)
- *Na Ilovi Gori so se partizani bojevali proti trem sovražnikom / Franc Godeša. – Svobodna misel, št. 19 (12. 10.), str. 14-16, foto. // Obujali smo spomine / Franc Štibernik. – Svobodna misel, št. 21 (9. 11.), str. 31, foto. (Obletnica hudih bojev na Ilovi Gori.)
- *Suha krajina v plamenih / Janko Maček. – Zaveza, št. 4 (dec.), str. 18-29, foto. (Napadi partizanov na Suho krajino.)
- *Bronastodobna enoročajna skodelica na nogi iz Podsmreke pri Višnji Gori = A Bronze Age single-handled footed cup from Podsmreka near Višnja Gora / Ida Murgelj. – Scripta in honorem Bojan Djurić, str. 133-139, foto.

2013

*Ludwig Dismas Fr. Lazarini in čušperška linija / Franc Lazarini. – Zgodovina rodbine Lazarini, str. 160-237 + 3 str. rodovnikov.

*Partizane je bilo treba tudi obuti in obleči / Franc Godeša. – Svobodna misel, št. 1 (25. 1.), str. 14-15, foto. (Dvakratna zaplemba usnja v Višnji Gori.)

Magdalenska gora / M. Vo. – Delo, št. 53 (5. 3.), str. 14, foto. // Magdalenska gora. – Demokracija, št. 25 (20. 6.), str. 74. (Izšla je nova knjiga Sneže Tecco Hvala o Magdalenski gori.)

*Frantovi borci po drči ušli Nemcem / Borut Perko. – Sn, št. 125 (11. 5.), str. 14+27, foto. (Partizanski poveljnik Franc Sever - Franta, rojen v Št. Juriju, je praznoval 90-letnico.)

*Napad na domobransko postojanko v Kriški vasi / Franc Godeša. – Svobodna misel, št. 5 (31. 5.), str. 14-15, foto. (Boj partizanov 15. brigade – Belokranjske z domobranci.)

*Klicanje očeta / Ivanka Kozlevčar. – Zaveza, št. 3 (sep.), str. 53-56, foto. (Zgodba Janeza Škufca iz Zavrtač.)

*Kruo maščevanje okupatorjev nad domačini / Stojan Pertovt. – Svobodna misel, št. 11 (29. 11.), str. 9, foto. // Govor Zvoneta Dragana, člana ZZB, ob 70. obletnici dramatičnih bojov na Ilovi Gori, 19. 10. 2013. – Svobodna misel, št. 11 (29. 11.), str. 5-7, foto. (Ilova Gora: 70 let od bojev Cankarjeve in Ljubljanske brigade.)

Partizan Oskar: od junaka do obsojenca na smrt / Franc Godeša. – Svobodna misel, št. 12 (27. 12.), str. 11-13, foto. (Tragedija partizanov na Blatnem klancu 11. aprila 1942.)

*908 DOMOZNANSTVO***2012**

*Osvežitev ob Krki. – V: S kolesom po srcu Slovenije, Litija, Center za razvoj, str. 20-21, foto. // Po rimski cesti nad dolino Krke. – V: S kolesom po srcu Slovenije, Litija, Center za razvoj, str. 30-31, foto. // Od izvira do izvira. – V: S kolesom po srcu Slovenije, Litija, Center za razvoj, str. 36-37, foto. // Izpod gora med Dolenjsko gričevje. – V: S kolesom po srcu Slovenije, Litija, Center za razvoj, str. 40-41, foto. // Pot v deželno desetega brata. – V: S kolesom po srcu Slovenije, Litija, Center za razvoj, str. 44-45, foto. // Prijetno domače s kolesa. – V: S kolesom po srcu Slovenije, Litija, Center za razvoj, str. 48-49, foto. // Po sledih višnjanskega polža. – V: S kolesom po srcu Slovenije, Litija, Center za razvoj, str. 56-57, foto. // Po polžje na Primskovo goro. – V: S kolesom po srcu Slovenije, Litija, Center za razvoj, str. 60-61, foto. // Na kolo s sv. Martinom. – V: S kolesom po srcu Slovenije, Litija, Center za razvoj, str. 62-63, foto. (Kolesarski izleti po krajih Ivančne Gorice, tudi v angleščini.)

*Ivančna Gorica // Grosuplje // Dobrepolje. – V: Veliki objem: vodič po Osrednjeslovenski regiji, Turizem Ljubljana, str. 42-51, foto. (Znamenitosti treh občin, tudi v angleščini.)

*Jurčičeva domačija. – V: Slovenske domačije. Petdeset izletov po dediščini, Celje, Mohorjeva družba, str. 62-64, foto. (Jurčičeva domačija na Muljavi.)

*Svet kapnikov v Županovi jami / Damjan Viršek. – Nedelo, št. 9 (4. 3.), str. 23, foto. // Županova jama – lepota dolenskega krasa / D. Vi. – Nedelo, št. 25 (24. 6.), str. 2-3, foto.

(V Županovi jami pri Grosupljem spomladi občudujemo ledene kapnike, zasigane dvorane s kapniki, netopirje.)

*Na Krki ne samo Krška jama / J. A. – DI, št. 14 (5. 4.), str. 44, foto. (TD Krka ponuja ogled Krške jame, cerkev sv. Kozma in Damijana na Krki in sirarno kmetije Zabukovec.)

*Valvasor, Krjavelj in Krka / M. Muzga. – NDn, št. 18 (29. 4.), str. 30, foto. (Nagrajenci Dnevnika z avtobusom zvestobe od Bogenšperka do Muljave.)

*Šentvid pri Stični. Okrnjena veljava nekdanje prafare / Boris Dolničar. – Ndn, št. 33 (14. 8.), str. 25, foto. (Zgodbe s starih razglednic, Šentvid pri Stični, 1901.)

*Ivančna Gorica: rastoče mesto mladih / Vida Kocjan. – Demokracija, št. 36 (6. 9.), str. 32-35, foto. (O občini Ivančna Gorica, njeni stvarnosti in razvojnih načrtih.)

*Zdenska vas: Domačini so izdelovali tudi suho robo / Boris Dolničar. – Kg, št. 42 (17. 10), str. 16, foto. (Pozabljene podobe slovenskih vasi na starih razglednicah.)

*Vas z najlepšim središčem / J. A. – DI, št. 47 (22. 11.), str. 40, foto. (Vaško jedro Hrastovega Dola je dobilo priznanje na ocenjevanju Moja dežela – lepa in gostoljubna.)

2013

*Na Polževem letos smučajo / J. A. – DI, št. 6 (7. 2.), str. 33, foto. (Vlečnico so postavili leta 1985.)

*Skrb za lepoto dolenskega krasa : Županova jama - turistično in okoljsko društvo Grosuplje / Damjan Viršek ; foto Marjan Trobec. – Lipov list, št. 2 (febr.), str. 8-9, foto.

*Krožna pot Dobrepolje. Po slikovitem kraškem polju / Boris Dolničar. – Sn, št. 123 (9. 5.), str. 16-17, foto. (Po lepotah dobrepoljske doline so novinarja popeljali Jani Štrubelj, Edi Zgonc, Alojz Nučič.)

*Podzemni svet Županove jame / J. A. – DI, št. 21 (23. 5.), str. 40, foto. (V jamo so se spustili skozi stari vhod po vrvi.)

*Muljava – dežela Desetega brata. – Sn, št. 145 (31. 5.), str. 9, foto. (Lepote okoli Muljave.)

*S kolesi po rimski cesti / S. M. – DI, št. 24 (13. 6.), str. 5, foto. (S kolesi 27 km po rimski cesti od Ivančne Gorice do Dvora.)

*Polž tudi tokrat ostal priklenjen / Primož Hieng. – Sn, št. 204 (30. 7.), str. 10+15, foto. (Anin sejem v Višnji Gori.)

*Gospodarska kriza pospešila kmetovanje / Boris Dolničar. – Sn, št. 213 (8. 8.), str. 14, foto. (Zrcalo starih razglednic – Krka 1912.)

*Temenica trikrat iz teme rojene / Drago Kralj, Alja Venturini. – F, št. 152 (8. 8.), str. 4-5, foto. (Tok reke Temenice in življenje ob njej.)

*Od protiturškega tabora le še – turenček / Boris Dolničar. – Sn, št. 219 (23. 8.), str. 14, foto. (Zrcalo starih razglednic – Šmarje - Sap, 1908.)

- *Revna zemlja, poplave in slana grenili življenje / Boris Dolničar. – Sn, št. 282 (17. 10.), str. 20, foto. (Pri Cerkvi – Struge, 1912.)
- *V Stični čaka vstajenja vdova Virida Visconti / Vladimir Jerman. – NSn, št. 292 (27. 10.), str. 24, foto. (Milanska vojvodinja počiva v stiški baziliki levo od glavnega oltarja že 600 let.)
- *Najbolj ponikovsko ponikovska vas – Ponikve / Boris Dolničar. – NDn, št. 44 (30. 10.), str. 32, foto. (Zgodbe s starih razglednic – Ponikve, 1915.)
- *Najpopularnejša slovenska vas / Andrej Jaklič. – Delo, št. 256 (6. 11.), str. 15, foto. (Stiški rokopisi, največje halštatsko gradišče na Slovenskem, reka Temenica so vredni ogleda.)
- *Temenica: živina, krompir, vino in les / Boris Dolničar. – Kg, št. 47 (20. 11.), str. 16, foto. (Pozabljene podobe slovenskih vasi na starih razglednicah – Temenica.)
- *Na Obolno. Planinski izlet / Borut Vukovič. – Nedelo, št. 47 (24. 11.), str. 23, foto. (Obolno nad Stično.)
- *Znamenite mirovne žganjekuhe ni več / Bojan Rajšek. – Delo, št. 277 (30. 11.), str. 16, foto. (Podrli so staro gostilno Jožeta Borštnika na Krki.)
- *Z avtom do samega vhoda / M. Leskovšek-Svete. – DI, št. 52 (27. 12.), str. 13, foto. (Županova jama pri Grosupljem.)
- *Krožna pot Grosuplje. Zelena oaza na pragu Ljubljane / Vojko Zakrajšek. – Sn, št. 336 (12. 12.), str. 16-17, foto. (Po Grosupljem je novinarja vodila Marija Samec.)

929 BIOGRAFJE

2012

- *Franc Perovšek (1922-2011) / Rafael Zupančič Raf. – Svobodna misel, št. 2 (27. 1.), str. 28, foto. (Nekrolog za v Šmarju – Sapu rojenim partizanom, pisateljem in družbenim delavcem.)
- *Janez Janša / Ali Žerdin. – Delo, št. 24 (30. 1.), str. 1, foto. (Osebnostne lastnosti na Plešivici pri Grosupljem rojenega politika.)
- *Kaj ti bo trikratni doktorat, če si osebnostna razvalina / Katja Cah. – Ona (pril. Dela), št. 5 (31. 1.), str. 38-39, foto. // Angelca sama / Klavdija Miko. – Ona plus, št. 10, (2. 10.), str. 46-47. (Grosupeljčanka **Angelca Likovič**, komentatorica verjetnostnih šovov.)
- *Franc Kalar (1912-2012) / Matej Šteh. – Prometni vestnik, št. 2 (mar.-apr.), str. 25, foto. (Nekrolog za ustanovnim in častnim članom ZŠAM Ivančna Gorica.)
- *Tonetu Fabjanu v slovo (1946-2012) / Janko Božič. – Sč, št. 3 (mar.), str. 113, foto. (Portret čebelarja, rojenega v Seču.)
- *Granata s soške fronte še ubije / Lovro Kastelic. – Sn, št. 33 (10. 2.), str. 1+3, foto. (Franci Omahen s Spodnjega Blata je bil polhar, zbiratelj orožja in raziskovalec soških strelskih linij.)
- *Jaka Adamič bo Avstralec / Maja Remi. – Nedelo, št. 9 (26. 2.), str. 15, foto. (Grosupeljčan, fotograf, vnuk dr. Franceta Adamiča.)

- *Breda Škrjanec / V. U. – Delo, št. 61 (14. 3.), str. 20, foto. (Grosupeljčanka je kustosinja MGLC – Mednarodnega grafičnega likovnega centra.)
- *Janez Janša: lik in delo / Zoran Potič. – Delo de facto, št. 1, str. 15-19, foto. (Mlada leta Janeza Janše.)
- *Je na sliki res naš Janez / (dt, jč). – NDn, št. 13 (25. 3.), str. 3, foto. (Janez Janša je bil komandant pohoda po poteh Avnoja.)
- *Dr. Marija Molan / Lidija Jež – Naša žena, št. 4 (apr.), str. 10-11, foto. (Grosupeljčanka je psihologinja, zaposlena na Centru za psihologijo Kliničnega centra v Ljubljani.)
- *Mlada generacija je jalova / David Jug. – Žurnal, št. 18 (5. 5.), foto. (Franc Sever – Franta je bil rojen v Št. Juriju pri Grosupljem.)
- *Topel dom: družina Barbo. Pomagajo nam rasti proti svetosti / Jana Podjavoršek. – Naša družina (pril. D), št. 5 (6. 5.), str. 6-8, foto. (Družina Veronike in Matjaža Barbo s sedmimi otroki živi v Šmarju – Sapu.)
- *Odvetniško življenje **Petra Čeferina** / Tina Hrovat. – Jana, št. 20 (15. 5.), str. 7-9, foto. // Peter Čeferin, odvetnik. Najhitreje procese so imeli v Romuniji pod Ceausescum / Jela Krečič. – Delo (Sobotna priloga), št. 139 (16. 6.), str. 4-5, foto. // Tudi zdravnik ne odkloni pacienta z aidsom / Tina Rebernik. – Žurnal, št. 25 (23. 6.), str. 18-19, foto. // Oprostilna sodba ni napaka pravosodja / Toni Perič. – Ndn, št. 41 (7. 10.), str. 4, foto. // Slovenija ne potrebuje prestrašenih odvetnikov / Simona Šolinič. – Novi tednik, št. 80 (9. 10.), str. 17, foto. (Ob 45-letnici advokature je grosupeljski odvetnik, dr. Peter Čeferin, izdal knjigo spominskih zgodb.)
- *Slovencem zamerim, da so take ovce / Danica Lovenjak. – Sn, št. 134 (28. 5.), str. 18, foto. // **Matjaž Javšnik**, diabetik / Žana Kapetanovič. – Jana, št. 32 (7. 8.), str. 25-27, foto. // Umetnik namesto depresivneža. – NSn, št. 209 (12. 8.), str. 9, foto. (Komedijant Matjaž Javšnik živi z družno na Krki.)
- *Raziskovalec kulturne dediščine / Pavla Rapoša Tanjšek. – Vzajemnost, št. 6 (jun.), foto. (Ivo Puhar, ambasador Univerze za tretje življenjsko obdobje Grosuplje, je dejaven upokojenec, živi na Polici pri Grosupljem.)
- *P. Felicijan Pevec. – Dl, št. 24 (14. 6.), str. 33, foto. // P. Felicijan Pevec / pSZ. – D, št. 61 (24. 6.), str. 37, foto. (Nekrolog za patrom frančiškanom Jožetom Pevcem, rojenim v Temenici.)
- *Potruditi se je treba po najboljših močeh / Gregor Šket. – Polet (pril. Dela), št. 14 (19. 7.), str. 10-13, foto. // Dan z znanim Slovencem: Miroslav Cerar / Vesna Levičnik. – In (pril. Dn), št. 95 (29. 11.), str. 26-27, foto. // Miroslav Cerar častni predsednik GZS / S.V. – Delo, št. 278 (1. 12.), str. 24, foto. // Razmerje med športniki in politiki – hinavščina / Saša Verčič. – Delo, št. 279 (3. 12.), str. 23, foto. (**Miro Cerar**, legendarni olimpijonec, živi v Grosupljem.)
- *Jože Kovačič (1951-2013). – Sč, št. 9 (sep.), str. 304 (Portret čebelarja ČD Grosuplje.)
- *Moli in meditira za vso Slovenijo / Alenka Cevc. – Jana, št. 39 (25. 9.), str. 13-15, foto. (Avguštin Knafelj živi v gozdu blizu vasi Polica pri Grosupljem.)
- *V slovo vsestranskemu kulturniku Štefanu Zrnecu iz Lapor / Franci Pečnik. – Trobla, št. 6 (26. 9.), str. 40, foto. (Nekrolog za amaterskim igralcem, pevcem in kulturnim delavcem Štefanom Zrnecom.)
- *Tone danes odpira čebelarški muzej / Jaroslav Jankovič. – Sn, št. 276 (19. 10.), str. 12+21, foto. // Nov čebelarški muzej / Tanja Magdič. – Sč, št. 12, str. 405, foto. (Vida in Tone Koželj iz Šmarja – Sapa zbirata gradivo o zgodovini čebelarstva.)

*Jana Zupančič. – NDn, št. 41 (7. 10.), str. 40, foto. (Igralka iz Ivančne Gorice si je prislužila vesno, priznanje za najboljšo žensko vlogo v filmu Vaje v objemu.)

*Jože Kukman / Janja Ambrožič. – DI, št. 41 (11. 10.), str. 40, foto. (Farmacevt Jože Kukman nadaljuje tradicijo patra Ašiča v Stični.)

*Jože Skubic (1920-2012). – Sč, št. 11, str. 380. (Portret čebelarja ČD Stična.)

*Za številna rešena življenja je plačal visoko ceno / Ernest Sečen. – Dn, št. 284 (8. 12.), str. 29, foto. (Mitja Vilar živi v Šmarju – Sapu.)

2013

Anton Hribar – Korinjski (1864-1953) / Tončka Galjot. – Železne niti, št. 10, str. 221-132, foto. (Duhovnik in pesnik se je rodil na Malem Korinju nad Krko.)

*Kaj družijo Louisa Adamiča in Normana Mailerja / Jasna Potočnik Topler. – Dialogi, št. 5-6, str. 57-84. (O Louisi Adamiču in ameriškem novinarju in pisatelji Normanu Mailerju.)

*Angelca Likovič: Fantje so predolgo mamini ljubčki! / Danica Lovenjak. – Sn, št. 61 (4. 3.), str. 18, foto. (Angelca Likovič o sebi, družini, vzgoji, politiki.)

*Darja Groznik, predsednica Zveze prijateljev mladine Slovenije / Petra Mlakar. – Dn, št. 83 (10. 3.), str. 7, foto. (Višnjanka Darja Groznik je tudi urednica prvega programa Radia Slovenija.)

*Marcos Fink, operni in koncertni pevec / Elvira Miše Miklavčič. – Reporter, št. 11 (18. 3.), str. 76-83, foto. (Marcos Fink živi v Dolenji vasi pri Polici.)

*Adamič, vznemirljivo življenje in nepojasnjena smrt / Patricija Maličev. – Delo, št. 65 (19. 3.), str. 13, foto. (Ob 115. obletnici rojstva Louisa Adamiča.)

*Niti za veliko noč ne more brez flikce / Moni Radež. – Sn, št. 81 (24. 3.), str. 21, foto. (Mara Podržaj s Perovega pri Grosupljem združuje ljubiteljice krpank.)

*Boštjan Romih se z ženo najlepše poveže med jedjo / Danica Lovenjak. – Sn, št. 82 (25. 3.), str. 18, foto. // Raketa je manj domačijska / Miha Štamcar. – Pilot (pril. NDn), št. 44 (30. 10.), str. 1+4-5, foto. (Boštjan Romih živi na Polici pri Grosupljem.)

*Franc Sever – Franta devetdesetletnik / Milan Gorjanc. – Svobodna misel, št. 3 (29. 3.), str. 30, foto. // Svoboda, ponos, pogum / Franc Sever - Franta. – Svobodna misel, št. 12 (27. 12.), str. 6, foto. (Franc Sever je bil rojen v Št. Juriju pri Grosupljem.)

*France Nučič / M[ilan] M[uhič]. – D, št. 15 (14. 4.), str. 29, foto. (Nekrolog za Francetom Nučičem iz Podgorice pri Vidmu-Dobrepolje.)

***Tomaž Vesel**, novi predsednik računskega sodišča / Blaž Petkovič. – Dn, št. 96 (25. 4.), str. 7, foto. // Tomaž Vesel / Nenad Glücks. – Reporter, št. 17 (29. 4.), str. 13, foto. // Tomaž Vesel / Peter Jančič. – Delo (Sobotna priloga), št. 101 (4. 5.), str. 3, foto. // Tomaž Vesel, predsednik računskega sodišča / Nenad Glücks. – Reporter, št. 34 (26. 8.), foto. // Meditacija z gobami / Odprta kuhinja (pril. Ndn), št. 41 (13. 10.), str. 20-21, foto. (Pravnik Tomaž Vesel živi v Šentvidu pri Stični.)

*Elektrike zmanjka, pa ga ni več / Gojko Bervar. – Vzajemnost, št. 5 (maj), str. 65-67, foto. // Sašo Hribar, voditelj in programski svetnik / Blaž Petkovič. – Dn, št. 218 (20. 9.), str. 7, foto. (V Grosupljem rojeni novinar in humorist Sašo Hribar živi v Višnji Gori.)

***Martin Jevnikar** (1913-2004) / Silvester Čuk. – Ognjišče, št. 5 (maj), str. 52-53, foto. // Prof. Martin Jevnikar – velik mož knjižne slovenske besede / JUP. – Novi glas (Trst), št. 16 (2. 5.), str. 9, foto. // Zbornik zapisov in člankov bi pričal o njegovem neprecenljivem raziskovalnem delu / IG. – Novi glas (Trst), št. 17 (9. 5.), str. 11, foto. // Dolga pot iz zamlčanosti / Jože Horvat. – D, št. 21 (26. 5.), str. 12, foto. // Bil je svečenik slovenskega slovstva / Jernej Šček. – Novi glas (Trst), št. 20 (30. 5.), str. 9, foto. // Prvi je pisal o povojni zamejski književnosti / Šin. – Novi glas (Trst), št. 25 (4. 7.), str. 11. // Martin Jevnikar: Slovenski avtorji v Italiji / Darka Zvonar Predan. – Večer, št. 184 (10. 8.), str. 20-21, foto. // Goriški kulturni prostor je bil Jevnikarju blizu in drag / Lojze Bratuž. – Novi glas (Trst), št. 38 (17. 10.), str. 6, foto. (Višnjan Martin Jevnikar je živel v Trstu. Ob stoletnici rojstva so organizirali simpozij in izdali knjigo.)

*Biciklist na strmem klanecu / Grega Kališnik. – Nedelo, št. 23 (9. 6.), str. 20, foto. (Slavko Knafelj živi v kolibi v gozdu blizu Spodnjih Duplic.)

*Stoletje in pol od rojstva organizirane telovadbe pri nas / Maša Jesenšek. – Delo, št. 136 (14.6.), str. 12, foto. (Intervju z Zdenko in Mirom Cerarjem.)

*Rok Čeferin, odvetnik / Klara Škrinjar. – Delo (Sobotna priloga), št. 137 (15. 6.), str. 10-11, foto. // Dr. Rok Čeferin / Sven Berdon. – Dn, št. 137 (15. 6.), str. 6, foto. (Grosupeljski odvetnik je v svojem doktoratu obravnaval svobodo tiska.)

*Zrna dobrote, lepote in človečnosti / Ivo Žajdela. – D, št. 24 (16. 6.), str. 8, foto. (Pogovor z Majo A. Ficko o medvojni in povojni usodi samostana v Stični.)

*Janko Jamnik / Ervin Hladnik Milharčič. – Dn (pril. Objektiv), št. 148 (29. 6.), str. 8-10, foto. // Janko Jamnik, direktor Kemijskega inštituta / Nika Vistoropski. – Ona (pril. Dela), št. 271 (16. 7.), str. 10-11, foto. (Direktor Kemijskega inštituta v Ljubljani je Grosupeljčan.)

*Umrla je **Zdenka Cerar**. Slovo pravnice in političarke / sta. – Dn, št. 200 (30. 8.), str. 5. // Umrla je Zdenka Cerar / M. V. – Delo, št. 200 (30. 8.), str. 2, foto. // V spomin. Zdenka Cerar / Vlasta Nussdorfer. – Dn, št. 2003 (3. 9.), str. 13, foto. // Zdenka Cerar (1941-2013) / Zvonko Fišer. – Delo, št. 215 (17. 9.), str. 4, foto. // Zdenka Cerar (1941-2013) / Vlasta Nussdorfer. – Pravna praksa, št. 36 (19. 9.), str. 27, foto. (Nekrologi za Zdenko Cerar, pravnico, političarko.)

*Igor Akrapovič, podjetnik. Slovenci delamo premalo! / Lana Dakić, Jurij Šimac. – F, št. 158 (19. 8.), str. 6-7, foto. (Podjetnik ima svojo tovarno izpušnih sistemov v Ivančni Gorici.)

*Neverjetni življenjski obrati odvetnika Petra Čeferina / Katarina Cender Reščič. – Nedelo, št. 35 (1. 9.), str. 16-17, foto. // Knjiga pisana s posebnim zadovoljstvom / Vesna Levičnik. – Nika (pril. NDn), št. 38 (18. 9.), str. 10-12, foto. // v+o dr. Peter Čeferin. – Polet (pril. Dela), št. 36 (19. 9.), str. 36, foto. // Peter Čeferin / Tanja Lesničar – Pučko. – Dn (pril. Objektiv), št. 231 (5. 10.), str. 8-10, foto. (Grosupeljski odvetnik je izdal drugo knjigo pripovedi o svojem življenju in delu Valat.)

*Manj mrtvih, manj stroškov / Simona Furlan. – Jana, št. 44 (30. 10.), str. 28, foto. (Mitja Vilar iz Šmarja – Sapa uresničuje svoje zamisli o gasilcih na motorjih.)

*Lojze Kastelic (1939-2013) / Franc Bivic. – Prometni vestnik, št. 4 (okt.-nov.), str. 25, foto. (Nekrolog za dolgoletnim članom ZŠAM Ivančna Gorica.)

*Aleksandra Sandi Zalar / Ruža Tekavec. – Planinski vestnik, št. 11 (nov.), str. 72, foto. (Nekrolog za

slikarko, ki je učila v Ivančni Gorici, nato v Šmarju – Sapu in vodila slikarske skupine Univerze za tretje življenjsko obdobje Grosuplje.)

*V spomin Tinci, prvi pilotki na Balkanu / Vesmin Kajtazovič. – Nedelo, št. 47 (24. 11.), str. 34, foto. // Spomin na Brezovško Tinco, prvo pilotko na Balkanu / Vesmin Kajtazovič. – NSn, št. 325 (1. 12.), str. 40, foto. (V Stični na Dolenjskem so uredili muzejsko zbirko v spomin na rod tamkajšnjih predvojnih letalcev.)

*Janezu Perovšku Pelku / Biserka Perovšek. – Svobodna misel, št. 11 (29. 11.), str. 23, foto. (Nekrolog za partizanom, pesnikom, ki je napisal pesem Janez, kranjski Janez, rojen je bil v Šmarju – Sapu.)

*Matjaž Barbo o praznovanju božiča z glasbo. Božič je dokaz, kako vsi hrepenimo po lepoti / Ksenija Hočevnar. – Praznična Družina (Advent in božič), (10. 12.), str. 42-43, foto. (Profesor na oddelku za muzikologijo Filozofske fakultet v Ljubljani živi v Šmarju – Sapu.)

12 ZLATIH, KI JIM PREPROSTO PRIKIMAŠ.

Priznanje najboljšim pekovskim izdelkom vsako leto podeljuje Gospodarska zbornica Slovenije. Odličja veljajo za najuglednejše priznanje na področju pekarstva v Sloveniji. Letos je Zlato odličje prejelo kar 12 vrst našega kruha, in sicer: **Krjavelj, Dolenc, Malnar, Sosed, Korošec, Domači koruzni, Domači ajdov, Ovseni hlebček, Polnozrnat kruh, Pirin polnozrnat kruh, Matevž in Pisana korenina**. Vse nagrajene vrste kruha so brez dodanih aditivov, iz sestavin vrhunske kakovosti in pripravljene po tradicionalnih postopkih.

Pekarna Grosuplje ni posebna samo zaradi svojega odličnega in **že enajsto leto nagrajenega** kruha, ampak tudi, ker:

- za svoj kruh uporabljamo le moko iz **100 % slovenske pšenice**, seveda v različnih deležih glede na vsebnost pšenice v različnih vrstah kruha;
- je **največja pekarna na „enem mestu“** in druga največja pekarna po proizvedeni količini krušnih izdelkov v Sloveniji;
- je moderna pekarna s sodobno tehnologijo, a **večino kruha obdelamo ročno**, kar je naša posebnost.
- v Sloveniji spečemo **največ kruha brez dodanih aditivov**;
- **ohranjamo tradicijo** na sodoben način;
- dnevno podarjamo kruh v dobrodelne namene, skupaj letno **podarimo več kot 25 ton kruha**.

Narejeno z ljubeznijo v Pekarni Grosuplje.
Samo v trgovinah Mercator

 Mercator

**Pekarna
Grosuplje**

Pekarni sistem Mercator d.o.o., Dunajska c. 107, 1000 Ljubljana

TRAIG

TRANSPORTNO PODJETJE d.d.
CESTA 2. GRUPE ODREDOV 15
1295 IVANČNA GORICA

UPRAVA:

centrala: ++386 (0) 1 788 78 70

direktor: ++386 (0) 1 788 78 65

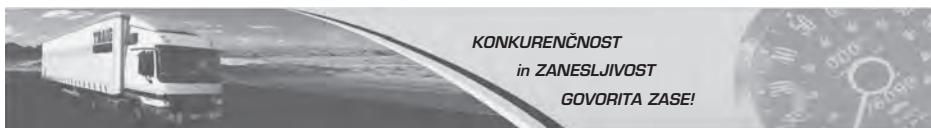
GSM: ++386 (0)41 703 281

fax: ++386 (0) 1 788 78 64

E-mail: traigdd.ivg@siol.net

http://www.traig.si

***Podjetje opravlja javni prevoz stvari v
notranjem in mednarodnem tovornem prometu.***

Glavno vodilo grafičnega podjetja Partner graf d.o.o. je nenehno izboljševanje kakovosti in varovanje okolja. Vsi zaposleni so zavezani za nenehno rast kakovosti storitev, proizvodov in procesov. Dosledno upoštevanje navodil in pravilnikov podjetja pa omogoča učinkovito delovanje sistema.

OFFSET TISK | DIGITALNI TISK

POSLOVNE TISKOVINE

vizitke, dopisni listi, kuverte, CMR seti, kopirni bloki, potni nalogi, prevoznice, ...

OSTALE TISKOVINE

letaki, zgibanke, revije, plakati, knjige, letna poročila, mape, bloki, digipacki, CD žepi, potisk in zapis na CD/DVD medij, škatlice, ...

DODELAVA TSKOVIN

različne vezave, personalizacija, plastifikacija, lepljenje, izsek indeksa, ...

REPRO STUDIO

grafično oblikovanje in priprava za tisk, ...

SVETUJEMO

pri načrtovanju tiskovin, pri izbiri materiala, pri uporabi barv, ...

SKRBIMO ZA

kakovost, okolje, hitre dobave, zdravo ceno, ...

PARTNER GRAF zelena tiskarna d.o.o.
Kolodvorska 2 | 1290 Grosuplje | Slovenija | EU
T: 01 7861 177 | F: 01 7861 587
info@partnergraf.si | www.partnergraf.si

TopPerformance
Nova učinkovitost pomivanja

winterhalter

Winterhalter Gastronom
Profesionalni pomivalni stroji in sistemi d.o.o.
Adamičeva cesta 40, 1290 Grosuplje, e-mail: informacije@winterhalter.si,
www.winterhalter.si, telefon: 01 7863 445 / 446, faks: 01 7863 444

Doseči cilj hitro, z minimalnim naporom. To je prava učinkovitost.

Obdelava, skladna s standardi – do trije endoskopi ob vsaki polnitvi

- **Edinstvena prilagodljivost** – uporaben tudi za obdelavo instrumentov
- **Visoka kapaciteta** – možnost naložitve do 3 fleksibilnih endoskopov na polnitev hkrati
- **Odlični rezultati čiščenja** – zmogljiv sistem čiščenja
- **Enostavna uporaba** – možnost naložitve izven stroja
- **Kompaktna zasnova** – širina le 90 cm
- **Skladnost s standardi** – zahteve standarda EN ISO 15883-1, -2 in -4 v celoti izpolnjene

Belimed
Infection Control

Sistemske rešitve za čiščenje, dezinfekcijo in sterilizacijo v medicini, farmaciji in laboratorijih

Belimed d.o.o. Slovenija: +386 1 7866 000, info@belimed.si, www.belimed.com

SKUPINA IMOS – PREDSTAVITEV DEJAVNOSTI

Skupina IMOS že pet desetletij uspešno izvaja storitve razvoja projektov, svetovalnega inženiringa v pripravi in v izvedbi predvsem stavb in opremljanja zemljišč ter storitev upravljanja objektov.

- RAZVOJ, PRIPRAVA IN VODENJE PROJEKTOV NASELIJ IN KRAJINE TER ZEMLJIŠKIH UREDITEV
- RAZVOJ, PRIPRAVA IN VODENJE INŽENIRINGA NA PROJEKTIH STAVB (OBJEKTOV VISOKE GRADNJE)
- RAZVOJ, PRIPRAVA IN VODENJE INŽENIRINGA NA PROJEKTIH INŽENIRSKIH OBJEKTOV (OBJEKTOV NIZKE GRADNJE), INFRASTRUKTURE, REGULACIJE VODA
- ENERGETSKI INŽENIRING NA PODROČJU OBNOVE IN NOVOGRADNJE OBJEKTOV IN NASELIJ
- FINANČNI INŽENIRING IN VODENJE EU PROJEKTOV
- FINANČNO RAČUNOVODSKE STORITVE
- PREMOŽENJSKO PRAVNO UREJANJE
- TRŽENJE, MARKETING, POSREDOVANJE IN PRODAJA NEPREMIČNIN - OBJEKTOV ALI PROJEKTOV
- UPRAVLJANJE OBJEKTOV IN ZEMLJIŠČ
- MOŽNOST INVESTIRANJA V PROJEKTE SKUPINE IMOS

Telefon: 01/47 33 360

e-mail: info@imos.si

www.imos.si

OBMOČNA OBRTNO – PODJETNIŠKA ZBORNICA GROSUPLJE

Skupaj krepimo pozitivno podobo obrti in podjetništva ...

... že od leta 1974!

Vabimo Vas, da nas obiščete v
Domu obrtnikov v Grosupljem, Ob Grosupeljščici 1B,
 ali nas pokličete na **+386 1 786 51 30** oz. **+386 31 32 62 64**
 ali nam pišete na **ooz.grosuplje@ozs.si**
 ter obiščete našo spletno stran **www.ooz-grosuplje.si**

Tukaj smo zato, da Vam stojimo ob strani na poti poslovnega uspeha.

**JAVNO KOMUNALNO PODJETJE
GROSUPLJE d.o.o.**

Cesta na Krko 7
1290 GROSUPLJE
telefon h.c.: 01/788 89 10
telefaks: 01/788 89 13
e-mail: info@jkpg.si

